ΠΑΝΤΕΙΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ
ΤΜΗΜΑ ΜΕΣΩΝ ΜΑΖΙΚΗΣ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΣ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ
ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΗ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ

Τα προγράμματα Γ΄Ηλικία και πολιτισμός των ΚΑΠΗ, ως στοιχείο city branding. Η περίπτωση της Δ.Ε Νίκαιας

ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΗ ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

Πασπαλά Δέσποινα

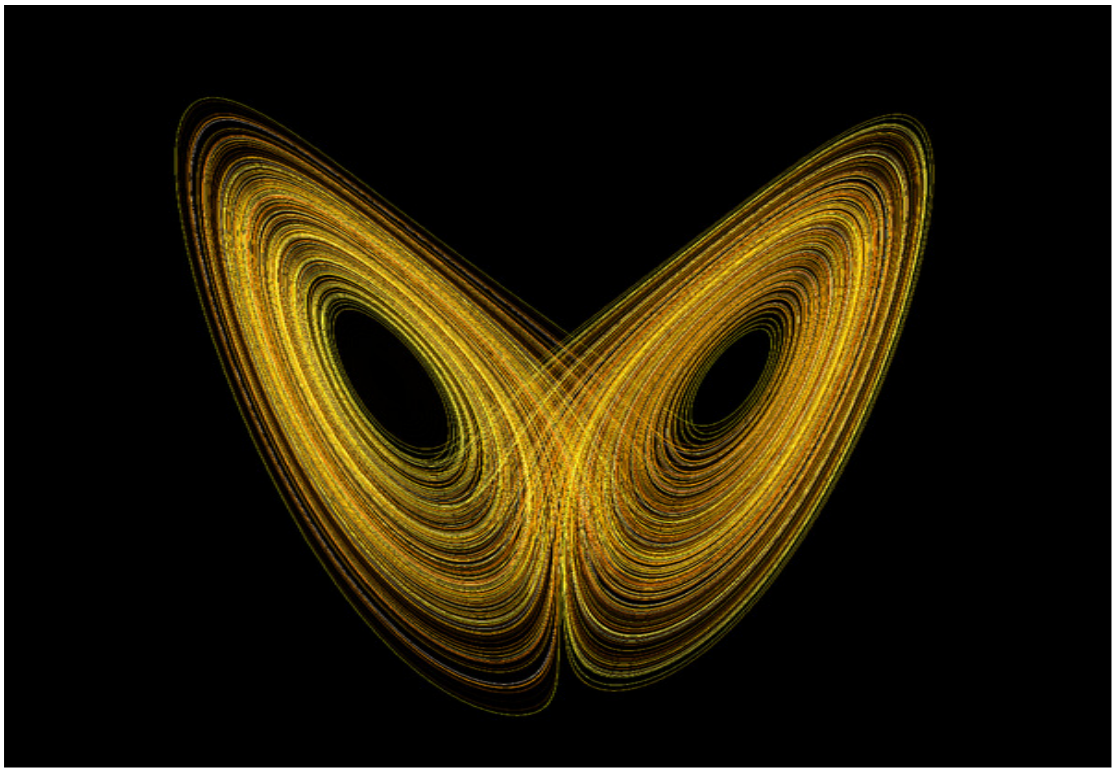
Τριμελής εξεταστική επιτροπή
Τσακαρέστου Μπέτυ, Επίκουρη καθηγήτρια, Επιβλέπουσα
Γκαζή Ανδρομάχη, Λέκτορας
Σκαρπέλος Ιωάννης, αναπληρωτής Καθηγητής

Αθήνα, Ιούνιος 2011

Ευχαριστίες

Θα ήθελα να ευχαριστήσω όλους όσους βοήθησαν στην ολοκλήρωση της διπλωματικής μου εργασίας, αρχής γενομένης από τον σύντροφό μου και τα δυό μου παιδιά που ήταν πολύτιμοι συνοδοιπόροι, για μια ακόμη φορά, στην πορεία της πραγματοποίησης των ονείρων μου.
Ευχαριστώ τους συναδέλφους και τα μέλη των ΚΑΠΗ Δ.Ε Νίκαιας για την πολύχρονη, γεμάτη ουσία συνεργασία μας.
Την επιβλέπουσα Καθηγήτρια κ. Τσακαρέστου Μπέτυ, για την αμέριστη συμπαράσταση και την συνεργασία της καθ όλη την διάρκεια της έρευνας.
Την κ. Γκαζή Ανδρομάχη, Λέκτορα και τον κ Σκαρπέλο Ιωάννη, αναπληρωτή Καθηγητή, για την άψογη συνεργασία στα πλαίσια του μεταπτυχιακού προγράμματος.
Και τέλος, ευχαριστώ για την ηθική και κυρίως έμπρακτη βοήθεια, τους αγαπημένους φίλους μου.

στον σύντροφό μου
Γιάννη

΄΄... η παρουσία του χάους είναι ακριβώς αυτό που δίνει στο Σύμπαν το "βέλος του Χρόνου", δηλαδή το μη αντιστρεπτό πέρασμα από το παρελθόν στο μέλλον΄΄[1]

΄΄Πρώτιστα Χάος εγένετο΄΄[2]

Ησίοδος-Θεογονία

---

1 Οι εκφάνσεις του Χάους,στην: http://www.physics4u.gr/chaos/austin6.html (τελευταία επίσκεψη 22/5/2011)

2 Θεογονία-Ησίοδος, στην: http://el.wikisource.org/wiki/%CE%98%CE%B5%CE%BF%CE%B3%CE%BF%CE%BD%CE%AF%CE%B1 (τελευταία επίσκεψη 22/5/2011)

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1^{Ο}: η Γ΄Ηλικία σήμερα

1.1.α αρχή με…επισημάνσεις

1.1.β οι ηλικιωμένοι, το θρησκευτικό δέος και η αντιπάθεια

1.1.γ όλοι θα γεράσουμε ή λόγος περί του …αυτονόητου

1.1.δ Γ΄ Ηλικία αλλά γιατί;

1.1.ε μια παραδοχή

1.2. ΄΄ Γεννάτε, γιατί χανόμαστε΄΄

1.2.α ο τύπος και ο τίτλος 1

1.2.β ψήγματα λόγου και αντίλογου της διαμάχης με θέμα ΄΄ανήκω στην Γ΄ Ηλικία. Τυχαίο; Δε νομίζω΄΄

1.3 Η Γ΄Ηλικία στην Ε.Ε. και στην Ελλάδα με αριθμούς και… εκπλήξεις

1.4.α η Γ΄ Ηλικία, οι οικονομολόγοι, η ταμπακέρα και τα ήθη στην Ελλάδα

1.4.β η ζωή της Γ΄Ηλικίας στην Ελλάδα σήμερα

1.4.γ τα θαύματα του χρόνου. Κι όμως ο χρόνος επιβραδύνεται

1.4.δ παράδοξο: η Γ΄ Ηλικία έχει άπλετο χρόνο. Οι μνηστήρες του χρόνου

1.5 σχέσεις με άλλες γενιές

1.6 οικονομικά μεγέθη

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2^{ο}: η πόλη

2.1.α καινά δαιμόνια αντί προλόγου

2.1.β εισαγωγή εν τάχει: η κοινωνική παραγωγή του αστικού χρόνου

2.1.γ η πόλη: γιατί ανακαλύφθηκε ξανά

2.1.δ η πόλη ΄΄μοίρα΄΄ του ανθρώπου;

2.1.ε οι ΄΄ζεστές΄΄ και οι ΄΄κρύες΄΄ κοινωνίες και η Γ΄ Ηλικία ως αστικό αντικείμενο

2.1.στ η παγκοσμιοποιημένη πόλη και η αιχμή του δόρατος

2.1.ζ ο όρος πολιτιστική στροφή στην ανθρωπογεωγραφία

2.1.η οι ευρωπαϊκές πόλεις στον 21ο αιώνα

2.1.θ μοντέλα αστικής πολιτιστικής ανάπτυξης

1. **η επιχειρηματική πόλη**
2. **η προοδευτική πόλη**
3. **το μοντέλο της δημιουργικής πόλης**
4. **η ΄΄δημιουργική τάξη΄΄**

2.2.α η ελληνική πόλη

2.2.β πληροφορίες από το πρόγραμμα ΄΄ΚΑΛΛΙΚΡΑΤΗΣ΄΄

2.2.γ πώς αντιλαμβάνεται η Τοπική Αυτοδιοίκηση τους όρους:

1. **πολιτισμός και κουλτούρα**
2. **πολιτιστικά αγαθά και πολιτιστικές αξίες**
3. **πολιτιστική ταυτότητα και πολιτιστική πολιτική**

2.3 Κέντρα Ανοικτής Προστασίας Ηλικιωμένων

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3ο : city branding

3.1.α η αστική εικόνα

3.1.β αστική εικόνα και ταυτότητα των πόλεων

3.2.α city marketing-city branding

3.2.β οι εικόνες του marketing και του branding

3.2.γ ο όρος branding

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4ο η έρευνα

4.1.α παραδοχές

4.1.β βασικό ερώτημα της έρευνας

4.1.γ οι μέθοδοι

1. **συνέντευξη**
2. **συμμετοχική παρατήρηση**
3. **ερωτηματολόγιο**

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5^{Ο} : η πόλη της Νίκαιας

5.1.α εισαγωγή

5.1.β η κόρη του ποταμού

5.2 η σύγχρονη πόλη της Νίκαιας- οι ΄΄μυθολογίες΄΄ της καθημερινής ζωής

5.2.α η΄΄ χορογραφία΄΄ της καθημερινότητας και οι ανθισμένες νεραντζιές

5.2.β. P.E.S.T ανάλυση για την περιοχή της Νίκαιας

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 6^{Ο} : τα ΚΑΠΗ στην Δ.Ε.Νίκαιας

6.α ΄΄ο flaneur…ο περιπατητής΄΄

6.β τέχνη και αγωγή υγείας-κοινωνικοποίηση ενεργοποίηση

6.γ η λειτουργία των ομάδων του ΚΑΠΗ και οι εκφάνσεις τους

1. **τρόπος λειτουργίας του ΚΑΠΗ**

1. η ατομική εργασία με το άτομο

2. παρεμβάσεις στον χώρο του ΚΑΠΗ

3. ομαδική εργασία στον χώρο του ΚΑΠΗ

4. ομαδική εργασία με /στην κοινότητα

4.1. η συνεργασία με φορείς εντός κοινότητας

4.2. η συνεργασία με φορείς εκτός κοινότητας

4.3. η συμμετοχή σε νέα, πρωτοποριακά προγράμματα

6.δ προγράμματα με την κοινότητα: Γ΄ Ηλικία και Πολιτισμός

παραδοσιακά παιχνίδια

- **ξαναφτιάχνω τα παιχνίδια των παιδικών μου χρόνων**

- **τα παιχνίδια της αλάνας**
- **αργαλειός σε κεραμίδι- ημερολόγιο**

έθιμα

- **τα έθιμα του μήνα**
- **το έθιμο του κλήδωνα**

κουκλοθέατρο: οι όρνιθες του Αριστοφάνη

θέατρο: η Λυσιστράτη του Αριστοφάνη

Γυμναστράδα

- **η γυμναστράδα του Δήμου Ν.Ηρακλείου Αττικής**
- **η γυμναστράδα στην Νίκαια**

Αποκριές στην Νίκαια

- **προκαρναβαλικά δρώμενα**
- **αποκριάτικη παρέλαση στην Νίκαια**

Απόψε αυτοσχεδιάζουμε

- **μπουάτ ΄΄το κουφό λιοντάρι΄΄**

Ψηφιοποίηση παραμυθιού

Γ΄Ηλικία on line

Μπόουλινγκ

Γκράφιτι

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 7^{ο} : αποτελέσματα έρευνας πεδίου (ποσοτική ανάλυση)

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 8^{Ο} : συμπεράσματα

8.1 μεθοδολογικές…παραδοχές

8.2 συνοπτική εικόνα συγκριτικών αποτελεσμάτων

8.3 η Γ΄Ηλικία

8.4 ο Θεσμός των ΚΑΠΗ στην Νίκαια

8.5 Οι πολίτες της Νίκαιας

8.6 Και το ερώτημα;

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 9^{Ο} : προτάσεις

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 1

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 2

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Ποια ρητορική επιστρατεύουμε για να αναφερθούμε στην Γ΄Ηλικία;
Ποιά ρητορική επιστρατεύει η Γ΄Ηλικία για να διεκδικήσει την δυνατότητα δημιουργίας του δικού της νοήματος στην αστική ανάπτυξη;
Ποιά είναι η θέση της Γ΄ Ηλικίας στην συμβολική οικονομία;
Το ενδιαφέρον της παρούσας εργασίας επικεντρώνεται στις δημιουργικές εκφάνσεις της δράσης των ηλικιωμένων σε σχέση με το κοινωνικό γίγνεσθαι της πόλης της Νίκαιας.
Μεθοδολογικά η εργασία επιμερίζεται σε επίπεδο θεωρητικό, μέσα από τον προβληματισμό της βιβλιογραφικής προσέγγισης και σε ερευνητικό, καθώς η υπόθεση διερευνάται με επιτόπια ποιοτική και ποσοτική έρευνα.
Η απάντηση των επιμέρους ερωτημάτων επιβεβαιώνει την σημαντικότητα του ρόλου της Γ΄Ηλικίας ως παράγοντα της δημιουργίας πολιτιστικής ταυτότητας της πόλης, καθώς και την άμεση αναγκαιότητα αστικών παρεμβάσεων προκειμένου η καινοτομία της ομάδας να αποτελέσει και στοιχείο ανάδειξής της.

Λέξεις-κλειδιά:
Πόλη, Πολιτισμός, Συμβολική Οικονομία, Γ΄ Ηλικία, ΚΑΠΗ, Κοινότητα.

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

΄΄επιθυμώ πρώτα και ζητώ η δουλειά μου να έχει νόημα, να μπορώ εγώ να εγκρίνω αυτό για το οποίο χρησιμεύει και τον τρόπο με τον οποίο γίνεται, να μου επιτρέπεται να ξοδεύομαι πραγματικά και να χρησιμοποιώ τις δυνατότητές μου και ταυτόχρονα να εμπλουτίζομαι και να αναπτύσσομαι. Και πρέπει να πω ότι αυτό είναι δυνατό σε μια άλλη οργάνωση της κοινωνίας για μένα και για τους άλλους;΄΄ Τ.Φ.Κ

η Γ΄ Ηλικία...ανοίγει συζητήσεις

- Τί σημαίνει πάμε παρέα να βρούμε την Γ΄Ηλικία;
- σημαίνει ότι θα πάμε στην συγκέντρωση των ΄΄αγανακτισμένων΄΄ κι έχω κλειστοφοβία
- μα ο χώρος είναι ανοικτός κι οι άνθρωποι κυκλοφορούν ελεύθερα
- και στριμωγμένα, συγχρόνως
- και τί ζητάει εκεί η Γ΄Ηλικία;
- δεν παρακολουθείς τηλεόραση; είναι ΄΄αγανακτισμένη΄΄, παλεύει για το μέλλον των παιδιών και της κοινωνίας που ζει
- έτσι θα την σώσει;
- γιατί δεν χρησιμοποιείς πληθυντικό; Διαχωρίζεις την ηλικία σου ή τον τρόπο που σκέφτεσαι να σώσεις το μέλλον;
- και δεν φοβάται την καρδιά της, τα πνευμόνια της, τα πόδια της, την πίεση, τα εγκεφαλικά;
- έχεις κι εσύ φλεβίτιδα και σάκχαρο
- δίκιο έχεις. Πώς και βγήκαν από το ΚΑΠΗ τους;
- δεν είναι το καβούκι τους το ΚΑΠΗ. Είναι θεσμός
- γραφείο εκδρομών και ευαγές ίδρυμα μεταπτυχιακών στις ΄΄πόρτες΄΄, είναι
- τί κακό έχει το τάβλι; Νιώθω να τρίζουν τα κόκκαλα του Καστοριάδη
- πώς σου ήρθε; έπαιζε κι αυτός ΄΄πόρτες΄΄;
- δεν γνωρίζω. Μίλησε όμως για τους θεσμούς
- γνωρίζω, αλλά όχι και το ΚΑΠΗ θεσμός. Άκουσες προ καιρού τις εξαγγελίες περί κατάργησής του;
- είναι για κλάματα η ιστορία του ΄΄καταργώ έναν θεσμό γιατί είμαστε σε οικονομική κρίση΄΄
- δηλαδή;
- ο καιρός δίνει τις λύσεις και αγρυπνά, Σοφοκλής, τραγικός, ο αρχαίος
- το ελληνική δημόσιο χρειάζεται συμμάζεμα, Παπακωνσταντίνου, υπουργός οικονομικών, ο νέος
- έλεος, μιλάμε για θεσμό
- και;
- ο Καστοριάδης μιλάει για τον άνθρωπο ΄΄ως φορέα απελευθέρωσης των ψυχικών, συναισθηματικών, ενεργητικών και γλωσσικών δυνάμεων. Δυνάμεων, που τον ωθούν σε μια υπεύθυνη προσωπική παρέμβαση στο

πεδίο των κοινωνικών δράσεων, και άρα τον δομούν ως τον κατ' εξοχήν τελεστή της ανθρώπινης ιστορίας΄΄[3]

- Σωστό κι αυτό, αλλά οι θεσμοί πού παίζουν;
- αναφέρεται στην ύπαρξη απελευθερωμένων ανθρώπων οι οποίοι συγκροτούν την θεσμίζουσα κοινωνία
- όλα αυτά για την Γ΄Ηλικία;

οι λέξεις-κλειδιά

Η εργασία αυτή ΄΄εκπονήθηκε΄΄ (και εκπονείται, ακόμη) σε μια χρονική συγκυρία μεγάλης κινητικότητας. Αρέσκεται η υποφαινόμενη να χρησιμοποιεί την λέξη χάος, για την περιγραφή της κατάστασης αυτής, με την έννοια εκείνη που ο Καστοριάδης αναφέρει ως την κατάσταση του ΄΄τίποτα΄΄ που αποτελεί γενεσιουργό δύναμη ΄΄αφού αφήνει τον άνθρωπο δημιουργό του δικού του νοήματος, σε έλλειψη κάποιου ανώτερου προυπάρχοντος νόμου΄΄.
Για την αλήθεια των λόγων, νόμους έχουμε. Ο λόγος για την Τ.Α και το πρόγραμμα ΄΄Καλλικράτης΄΄, την Νέα Αρχιτεκτονική της Αυτοδιοίκησης και της Αποκεντρωμένης Διοίκησης. Διανύοντας το τέλος της περιόδου των έξι τελευταίων μηνών, κατά την οποία η έρευνα βρίσκεται σε πλήρη εξέλιξη, ΄΄τίποτα΄΄, δεν είναι ακόμη ΄΄υπογεγραμμένο, σίγουρο, τετελεσμένο΄΄ στην πόλη της Νίκαιας, πεδίο έρευνας της παρούσας εργασίας. Χρειάζεται, ακόμη, χρόνο. Αυτό δεν είναι κακό, ΄΄κατ ανάγκη΄΄ για το ΄΄εν λόγω΄΄ πόνημα, πέρα από την ρευστότητα ή την συνεχή αναίρεση των όσων γράφονται και αφορούν, αποκλειστικά, θέματα διοικητικής φύσεως της Τ.Α.
Στην προαναφερόμενη έννοια του χάους ανήκουν και οι συγκεντρώσεις των ΄΄αγανακτισμένων΄΄. Πολίτες κάθε μόρφωσης, ενδυμασίας, πολιτικής τοποθέτησης και βεβαίως ηλικίας. Η Γ΄Ηλικία είναι κι αυτή εκεί, αναφωνώντας μπροστά στα μικρόφωνα των ρεπόρτερ την απόφασή της να αγωνιστεί για το μέλλον των παιδιών της ή καλύτερα των εγγονιών της και της κοινωνίας που ζει.
Όσο για το βιβλίο του Stephane Hessel ΄΄Αγανακτήστε΄΄ αποτελεί εκδοτικό θρίαμβο και αφορμή συζήτησης και από τους συνομηλίκους του, τόσο για τα συνθήματα, όσο και για την ηκμάδα των ενενήντα τριών χρόνων του.
Στο γενικότερο αυτό πλαίσιο οι λέξεις-κλειδιά της παρούσας εργασίας Πόλη – Πολιτισμός – Γ΄Ηλικία δείχνουν να αποκτούν μεγαλύτερο ειδικό βάρος.
Η Πόλη, ανταγωνιστική, επιθυμώντας την δημιουργία συγκριτικού αποτελέσματος σε όλους τους τομείς της οικονομίας, χρίζει τον πολιτισμό και την δημιουργικότητα αιχμή του δόρατος της επιθυμίας της.
Ο Πολιτισμός, με την έννοια της αστικής πολιτιστικής δραστηριότητας, επηρεάζει σημαντικά και συνεχώς το αισθητικό, οικονομικό, κοινωνικό και συμβολικό επίπεδο της πόλης.
Και τέλος, η Γ΄Ηλικία, ΄΄ καθυστερώντας δραματικά την φυγή της από τον μάταιο τούτο κόσμο΄΄, ζώσα, τοπική, πολιτιστική κληρονομιά, βρίσκεται σε αποκλεισμό λόγω απουσίας της θεωρούμενης ΄΄συλλογικής χρησιμότητάς΄΄ της.

---

3 Δουατζής, Γ.2007, *Ο στοχαστής του ανθρώπου και της μοίρας,* στην: http://news.kathimerini.gr/4dcgi/_w_art;iclew_civ_414585_04/11/2007_247258 (τελευταία επίσκεψη 30/5/2011)

Οι παραπάνω όροι, στην παρούσα εργασία, θα ερευνηθούν στην πόλη της Νίκαιας, στην οποία η Τ.Α, μέσω του θεσμού των ΚΑΠΗ, παρεμβαίνει στο αστικό γίγνεσθαι με το πρόγραμμα ΄΄ Γ΄Ηλικία και Πολιτισμός΄΄.

Σκοπός της μεταπτυχιακής εργασίας είναι να αναλυθούν οι παράμετροι που καθορίζουν την δυνατότητα της Γ΄Ηλικίας, μέσω του θεσμού των ΚΑΠΗ, να παρεμβαίνει καινοτόμα και δημιουργικά στην Πόλη, ωθώντας την σε τόπο ΄΄*σιγουριάς, παραγωγής, ικανοποίησης πολλαπλών αναγκών, αλλά, και ως το πρόσφορο έδαφος, ο μόνος τόπος εκπτύχωσης και εξέλιξης της συνείδησης του ανθρώπου ως άτομο και ως ομάδα στο επίπεδο του Εγώ και του Εμείς.΄΄*[4]

Διάρθρωση της εργασίας
Η εργασία αποτελείται από εννέα κεφάλαια. Πιο συγκεκριμένα:

Στο **πρώτο κεφάλαιο** γίνεται συνοπτική παρουσίαση του θεωρητικού πλαισίου που αφορά τα αίτια δημιουργίας της κοινωνικής ομάδας ΄΄Γ΄Ηλικία΄΄καθώς και την διαμάχη σχετικά με την ύπαρξή της.

Στο **δεύτερο κεφάλαιο** αναπτύσσεται το θεωρητικό πλαίσιο που διακρίνει την σχέση πόλης και πολιτισμού. Με την επικουρία και της ποιοτικής μεθόδου γίνεται ιδιαίτερη αναφορά στον Θεσμό των ΚΑΠΗ.

Στο **τρίτο κεφάλαιο** αναλύεται η μεθοδολογία της έρευνας.

Στο **τέταρτο κεφάλαιο** παρουσιάζεται η περίπτωση της Νίκαιας ενώ αντίστοιχα στο **πέμπτο κεφάλαιο** παρουσιάζεται διεξοδικά η λειτουργία του Θεσμού των ΚΑΠΗ στην Νίκαια και αναλύεται το πρόγραμμα ΄΄Γ΄Ηλικία και Πολιτισμός΄΄

Το **έκτο κεφάλαιο** αφορά την παράθεση των αποτελεσμάτων της έρευνας πεδίου (ποσοτική επεξεργασία), ενώ το **έβδομο κεφάλαιο** την παράθεση των συμπερασμάτων.

Στο **όγδοο κεφάλαιο** γίνεται συνοπτική παρουσίαση του θεωρητικού πλαισίου των εννοιών city marketing - city branding

και τέλος, στο **ένατο κεφάλαιο** παρουσιάζονται οι προτάσεις.

Ακολουθούν το τμήμα με τις βιβλιογραφικές αναφορές και το παράρτημα το οποίο περιλαμβάνει πληροφοριακό υλικό καθώς και υλικό σε μορφή dvd και cd.

4 Mitscherlich, A.1970, *Το άξενο των πόλεων πρωτουργό στην ψυχική αποδιοργάνωση του πολίτη*, σελ.17

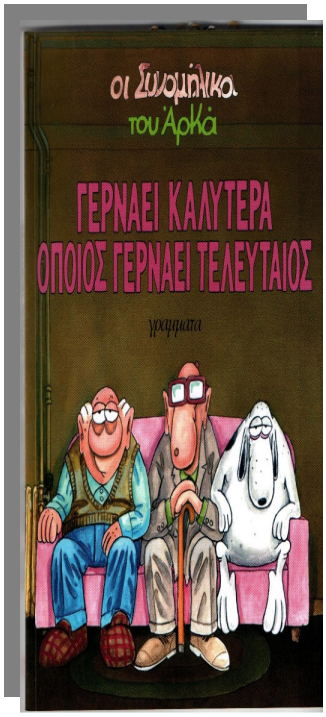
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1: η Γ΄Ηλικία σήμερα[5]

΄΄η πειθαρχία δεν υπήρξε ποτέ τόσο σημαντική, γράφει ο Φουκώ, όσο όταν κατέστη ιστορικά απαραίτητη η διαχείριση του ΄΄πληθυσμού΄΄[6]

1.α Αρχή... με επισημάνσεις

I. η γήρανση ορίζεται ως μια διαδικασία φυσιολογικής φθοράς γεγονός που πλήττει σταδιακά την ικανότητα των ηλικιωμένων να λειτουργήσουν κοινωνικά.
II. η σημερινή έκταση και ο ρυθμός των δημογραφικών αλλαγών είναι πρωτοφανής.
III. το κόστος της υγειονομικής περίθαλψης κλιμακώνεται με ταχείς ρυθμούς σε χώρες με ταχεία γήρανση του πληθυσμού.
IV. Ένα σημαντικό ποσοστό των ατόμων άνω των 80 αναπτύσσουν διάφορα είδη ψυχικών διαταραχών, ιδίως της νόσου του Alzheimer.
V. Η Κοινωνική απομόνωση και ο διαχωρισμός μεταξύ των γενεών είναι ευρέως διαδεδομένα στις πόλεις

της καπιταλιστικής οικονομίας της αγοράς. Και οι δύο αυτές τάσεις θέτουν σε κίνδυνο την ικανότητα των πόλεων να διαχειριστούν επιτυχώς την διαδικασία της κοινωνικής και της τεχνολογικής καινοτομίας.

Εικόνα 1

Συνέχεια... με ερωτήσεις για το debate

I. Υπάρχουν τάσεις κοινωνικού αποκλεισμού των ατόμων της Γ΄Ηλικίας στην πόλη σας;
II. οι ειδικές ανάγκες των ηλικιωμένων λαμβάνονται υπόψη κατά τον προγραμματισμό των υποδομών, την κατασκευή ή την αναβάθμιση των πόλεων;
III. Είναι η φτώχεια σημαντικό χαρακτηριστικό της Γ΄Ηλικίας στην πόλη σας;
IV. πως επεμβαίνετε στο φαινόμενο ΄΄χάσμα των γενεών΄΄;
V. Γίνονται προσπάθειες στην πόλη σας να αυξηθεί το επίπεδο δεξιοτήτων των ηλικιωμένων;

---

5 βλ. παράρτημα 2 για το φωτογραφικό υλικό του κεφαλαίου1

6 Κοτζαμάνης, Β. 1996 *Δημογραφική και κοινωνική γήρανση:μύθοι και πραγματικότητα*, από τα πρακτικά του πανελλήνιου συνεδρίου ΕΚΚΕ με θέμα *Γήρανση και Κοινωνία, στην:*http://www.demography-lab.prd.uth.gr/DDAoG/edu/tutor/3-6.pdf *(τελευταία επίσκεψη 24/5/2011)*

1.β οι ηλικιωμένοι, το θρησκευτικό δέος και η αντιπάθεια.

Η ιστορία έχει αποδείξει μια δραματική μείωση της ΄΄λατρείας΄΄ για τους γέροντες στα μέλη των δυτικών κοινωνιών. Οι ηλικιωμένοι απολάμβαναν κατά τον 18ο και 19ο αιώνα (και στην πατρίδα μας, έως και τα μέσα του 20ου αιώνα) ΄΄σεβασμό και ευλάβεια΄΄εφάμιλλο με αυτό που θεωρείται θρησκευτικό δέος.
Σήμερα οι ηλικιωμένοι είναι στο περιθώριο ζώντας, πολλοί απ αυτούς, σε ειδικές κοινότητες συνταξιούχων ή στους οίκους ευγηρίας. Οι σύγχρονες κοινωνίες αποδέσμευσαν τους ηλικιωμένους από τις ζωτικές λειτουργίες τους. Δίνοντας έμφαση και αξία μέσω, κυρίως της διαφήμισης, στην νεολαία, όταν απευθύνονται σ αυτούς προσπαθούν να τους κάνουν να φαίνονται νεώτεροι. Οι ηλικιωμένοι είναι θύματα λανθασμένων πεποιθήσεων και παράλογων στάσεων που έχουν εδραιωθεί στις σύγχρονες κοινωνίες, ενώ, μεγάλη ευθύνη της στάσης αυτής έχουν τα ΜΜΕ. Η Atchley αναφέρει ότι ΄΄η αντιπάθεια της γήρανσης και των ηλικιωμένων βασίζεται στην πεποίθηση οτι η η γήρανση κάνει τους ανθρώπους κουτούς, αγενείς, ΄΄απασχολήσιμους΄΄ και ΄΄γεροντικούς΄΄.[7]

Εικόνα 2

1.γ Όλοι θα γεράσουμε ή λόγος περί του… αυτονόητου

Η γήρανση είναι ένα αναπόφευκτο φυσιολογικό φαινόμενο για κάθε ζωντανό οργανισμό. Η ανθρωπότητα από τα πρώιμα κιόλας χρόνια πολιτισμού, αγωνιωδώς αναζήτησε να βρει απαντήσεις τόσο στο φαινόμενο της γήρανσης όσο και του θανάτου, αναπτύσσοντας ποικίλες φιλοσοφικές και θρησκευτικές θεωρίες, ενώ πλήθη επιστημόνων, αλλά και αλχημιστών, ασχολήθηκαν διακαώς με την ανεύρεση του "ελιξήριου της ζωής".
Σήμερα το φαινόμενο της γήρανσης απασχολεί ολόκληρη την κοινωνία και αντιμετωπίζεται πολυσύνθετα από διάφορους επιστημονικούς κλάδους (βιοϊατρικές, κοινωνιολογικές και οικονομικές επιστήμες).
Οι βιοιατρικές επιστήμες στοχεύουν στην κατανόηση των βιολογικών αιτίων της γήρανσης και κατά πόσο αυτές σχετίζονται με γενετικούς παράγοντες

7 Atchley, Robert C.1991, *Social Forces and Aging.* 6th ed. Belmont, CA: Wadsworth, στην http://scholar.google.gr/scholar?hl=el&q=Atchley%2C+Robert+C.+Social+Forces+and+Aging.+6th+ed.+Belmont%2C+CA%3A+Wadsworth%2C+1991.+&btnG=%CE%91%CE%BD%CE%B1%CE%B6%CE%AE%CF%84%CE%B7%CF%83%CE%B(τελευταία επίσκεψη 2/4/2011)

(κληρονομικότητα) ή/και με το περιβάλλον.
Οι οικονομικές επιστήμες, αλλά και η ίδια η Πολιτεία, καλούνται να αντιμετωπίσουν τις οικονομικές επιπτώσεις της ολοένα αυξανόμενης διάρκειας ζωής.
Τέλος, οι κοινωνιολογικές επιστήμες, από την πλευρά τους, προσπαθούν να κατανοήσουν αλλά και να δώσουν λύσεις στα καθημερινά προβλήματα που αντιμετωπίζουν οι άνθρωποι της "τρίτης ηλικίας΄΄.
Η παρούσα εργασία στοχεύει να προσεγγίσει ΄΄την τρίτη ηλικία΄΄ ως ένα πολιτιστικό σχήμα και να εξεταστεί στο κεφάλαιο αυτό η σύγχρονη έννοιά του.

1.δ ΄΄Τρίτη ηλικία΄΄ αλλά γιατί;

Καθώς τα τελευταία χρόνια πληθαίνουν οι συζητήσεις για την "τρίτη ηλικία", προκύπτουν τα ακόλουθα ερωτήματα:

1. από πότε άρχισαν τα ερωτήματα για την ΄΄τρίτη ηλικία;΄΄
2. πώς μιλάμε για την ΄΄τρίτη ηλικία΄΄
3. με ποιές λέξεις;
4. από ποια οπτική γωνία

΄΄Η ανθρωπότητα και η πραγματικότητα είναι άρρηκτα συνυφασμένες, τα δε ανθρώπινα όντα συμμετέχουν στην δημιουργία των ευμετάβλητων αυτών πραγματικοτήτων΄΄. [8] Έτσι αντί να βλέπουμε τις παραδοσιακές ιστορικές δυνάμεις, οι οποίες οδήγησαν στην σημερινή κατάσταση των ηλικιωμένων, θα πρέπει να αναρωτηθούμε πώς οι ιστορικές αυτές δυνάμεις σχετίζονται με την μεταβαλλόμενη φύση των ανθρώπινων όντων. Οι ηλικιωμένοι ως αξία είναι μια πολιτιστική εφεύρεση της ευμετάβλητης πραγματικότητας.
Η μετάβαση από τον όρο ΄΄πρεσβύτεροι΄΄ που σήμαινε ουσιαστικά σεβασμό και ευλάβεια, στην σύγχρονη φράση ΄΄ηλικιωμένοι΄΄που σημαίνει μια ομάδα αναποτελεσματική και ανεπιθύμητη, θεωρείται ότι οφείλεται σε παράγοντες βιομηχανικούς και οικονομικούς΄΄[9]. Ωστόσο, ο Alan Pope αναφέρει ΄΄υποστηρίζω ότι ενώ αυτές οι απόψεις είναι σωστές, αποτελούν μόνο ένα μέρος της αλήθειας. Πολιτιστικές αλλαγές είναι η βαθύτερη αιτία της σημερινής θέσης των ηλικιωμένων

8 Van den Berg, J.H. 1961,*The Changing Nature of Man: Introduction to a Historical Psychology (*Metabletica) στην http://scholar.google.gr/scholar?hl=el&q=Van+den+Berg%2C+J.H.+The+Changing+Nature+of+Man.+NY%3A+Norton%2C+1961.+&btnG=%CE%91%CE%BD%CE%B1%CE%B6%CE%AE%CF%84%CE%B7%CF%83%CE%B7&as_ylo=&as_vis=0 (τελευταία επίσκεψη 2/4/2011)

9 Hackett, D, F. 1980, *Growing Old in America. Aging, the Individual and Society.*
στην http://scholar.google.gr/scholar?q=hackett+fischer&hl=el&btnG (τελευταία επίσκεψη 2/4/2011)

ΧΑΡΑΛΑΜΠΕ, ΝΑ ΦΤΙΑΞΩ ΚΑΦΕ;
ΟΧΙ, ΘΑ ΜΟΥ ΦΕΡΕΙ ΝΕΥΡΑ!.. ΚΑΙ ΕΙΜΑΙ ΗΔΗ ΠΟΛΥ ΕΚΝΕΥΡΙΣΜΕΝΟΣ!
ΓΙΑΤΙ;
ΓΙΑΤΙ ΧΘΕΣ ΓΝΩΡΙΣΑ ΜΙΑ ΚΥΡΙΑ ΣΕ ΜΙΑ ΚΑΦΕΤΕΡΙΑ ΚΑΙ ΜΟΥ ΕΔΩΣΕ ΤΟ ΤΗΛΕΦΩΝΟ ΤΗΣ, ΑΛΛΑ ΤΟ ΕΧΑΣΑ!.. ΔΗΛΑΔΗ ΔΕΝ ΘΥΜΑΜΑΙ ΑΝ ΤΟ ΣΗΜΕΙΩΣΑ, ΑΛΛΑ ΑΝ ΤΟ ΣΗΜΕΙΩΣΑ ΔΕΝ ΘΥΜΑΜΑΙ ΠΟΥ ΕΒΑΛΑ ΤΟ ΧΑΡΤΙ!..
...ΓΙΑ ΝΑ ΠΩ ΤΗΝ ΑΛΗΘΕΙΑ, ΔΕΝ ΘΥΜΑΜΑΙ ΚΑΝ ΑΝ ΜΟΥ ΕΔΩΣΕ ΤΟ ΤΗΛΕΦΩΝΟ ΤΗΣ, ΑΛΛΑ ΘΥΜΑΜΑΙ ΣΙΓΟΥΡΑ ΟΤΙ ΤΗΣ ΕΠΙΑΣΑ ΚΟΥΒΕΝΤΑ ΚΑΙ ΜΙΛΑΓΑΜΕ ΠΟΛΗ ΩΡΑ!
ΕΙΜΑΙ ΠΕΡΙΕΡΓΟΣ, ΒΡΕ ΧΑΡΑΛΑΜΠΕ, ΠΩΣ ΠΙΑΝΕΙΣ ΚΟΥΒΕΝΤΑ ΣΤΙΣ ΓΥΝΑΙΚΕΣ ΣΤΙΣ ΚΑΦΕΤΕΡΙΕΣ!... ΤΙ ΤΟΥΣ ΛΕΣ;
"...ΓΕΙΑ ΣΟΥ!.. ΕΡΧΟΜΑΙ ΣΥΧΝΑ ΕΔΩ;"
ΑΡΚΑS

Εικόνα 3

στην κοινωνία΄΄[10]. Αναφέρει δε ως παράδειγμα τα αποτελέσματα των παρατηρήσεων του Erdman Palmore, [11] ότι στην Ιαπωνία, το επίπεδο της οποίας στον τεχνολογικό και οικονομικό τομέα είναι ανώτερο των ΗΠΑ, διατηρείται μια ισχυρή παράδοση σεβασμού και μια απολύτως επιτυχημένη ενσωμάτωση των ηλικιωμένων πολιτών στην κοινότητα.

Υπάρχουν δύο κύριοι λόγοι για την μετάβαση από τον όρο ΄΄πρεσβύτεροι΄΄, στον όρο ΄΄ηλικιωμένοι΄΄. Η θεωρία του εκσυγχρονισμού υποστηρίζει ότι η βιομηχανική επανάσταση και η μετατροπή της κοινωνίας σε τεχνολογική είναι υπεύθυνη για την μεταστροφή αυτή. Σύμφωνα με τον Cowgill [12] η τεχνολογική καινοτομία οδήγησε σε μια δημογραφική αλλαγή (χαμηλοί ρυθμοί γεννήσεων και θανάτων με επακόλουθο την αύξηση του αριθμού των ηλικιωμένων). Η αύξηση του ποσοστού του πληθυσμού δεν αφορούσε το εργατικό δυναμικό. Αυτή η κατάσταση οδήγησε στην δημιουγία νομοθεσίας περί κοινωνικής ασφάλισης.

Οι ηλικιωμένοι ήταν τώρα ανεξάρτητοι οικονομικά από
την οικογένειά τους, η ίδια δε η δομή της οικογένειας άρχισε να αλλάζει.

Ο Fischer[13] πρότεινε ότι η κύρια αιτία για την κατάσταση των ηλικιωμένων πολιτών δεν ήταν η εκβιομηχάνιση αλλά η επανασταστική ιδεολογία του libertarianism και της ισότητας. Υποστηρίζει ότι στην Αμερική το χρονικό διάστημα μεταξύ 1770-1820 σηματοδότησε μια επανάσταση στις σχέσεις μεταξύ των ηλικιών και αυτό το περιγράφεται ΄΄ως μια ριζική μεταβολή του παγκόσμιου πολιτισμού. Αυτές οι αλλαγές συνοδεύτηκαν και από δημογραφικές, οικονομικές, πολιτικές, νομικές, ιδεολογικές, ψυχολογικές, ηθικές και αισθητικές αλλαγές΄΄.

Μεταξύ των αλλαγών ενδεικτικά αναφέρονται η εμφάνιση της περούκας ως καλλυντικό είδος, το φόρεμα που άλλαζε την εμφάνιση κάνοντας τους ανθρώπους να φαίνονται νεώτεροι, το λεξιλόγιο που αποδέχθηκε υποτιμητικές λέξεις, η συνταξιοδότηση, όπως λέχθηκε παραπάνω. Όλες αυτές οι αλλαγές υποβάθμιζαν την θέση των ηλικιωμένων, προερχόμενες όμως, όπως αναφέρει ο Fischer, από το πνεύμα της ισοπολιτείας που προωθήθηκε από την αμερικανική και γαλλική επανάσταση. Ως εκ τούτου το ΄΄σέβας΄΄ για την ηλικία εξαφανίστηκε στο πνεύμα της ισότητας.

---

10 Pope, A. 2005, *The Elderly in Modern Society: A Cultural Psychological* Readin Duquesne University στηνhttp://scholar.google.gr/scholar?start=20&q=The+Elderly+in+Modern+Society:+A+Cultural+Psychological+Reading+Alan+Pope+Duquesne+University&hl=el (τελευταία επίσκεψη 4/4/2011)

11 Palmore, E. 1980,*The Status and Integration of the Aged in Japanese Society,* στην: http://scholar.google.gr/scholar?hl=el&q=The+Status+and+Integration+of+the+Aged+in+Japanese+Society.".+&btnG **(** τελευταία επίσκεψη 4/4/2011)

12 Cowgill, D.1980 , *"The Aging of Populations and Societies*, στην http://scholar.google.gr/scholar?hl=el&q=Cowgill%2C+Dona.(τελευταία επίσκεψη 4/4/2011)

13 Hackett, D, F. 1980, *"Growing Old in America. Aging, the Individual and Society*. στην http://scholar.google.gr/scholar?q=hackett+fischer&hl=el&btnG (τελευταία επίσκεψη 2/4/2011)

1.ε Μια παραδοχή

Αν δεχθεί κανείς ότι η φύση του ανθρώπου μεταβάλεται και αυτή η μεταβολή απεικονίζεται στην πολιτιστική εξέλιξη τότε μπορεί να επιδιώξει την θέαση της μεταστροφής των όρων ΄΄πρεσβύτερος΄΄σε ΄΄ηλικιωμένος΄΄ από την οπτική γωνία της διερεύνησης των αλλαγών στην ανθρώπινη ύπαρξη. Ο Romanyshyn[14] αναφέρει ότι η τεχνολογική καινοτομία συνοδεύεται με ένα νέο τρόπο θέασης της ανθρώπινης ύπαρξης. Η τεχνολογία είναι το πολιτιστικό όνειρο της μετενσάρκωσης.

Εικόνα 4

Το σώμα και οι περιορισμοί του είναι ένα κεντρικό θέμα για την τεχνολογία. Το τέλος του ονείρου της τεχνολογίας πραγματοποιείται με την αντικατάσταση του τελετουργικού σώματος του αρχαικού ανθρώπου με το τεχνικό σώμα του ανθρώπου-χώρου (η λειτουργία αντικαθιστά την σάρκα). Ο τελικός στόχος είναι να αφήσει την γη και μ αυτήν την αναχώρηση να ξεφύγει από τον θάνατο. Για να νικηθεί ο θάνατος πρέπει το σώμα να απαλλαγεί από την μάστιγα της γήρανσης και τα σημάδια της αποσύνθεσης. Με άλλα λόγια για να νικηθεί ο θάνατος και να πραγματοποιηθεί το όνειρο της τεχνολογίας θα πρέπει να εξαλειφθούν οι ηλικιωμένοι της κοινωνίας. Σαν αρχή θα μπορούσε να τοποθετηθεί μια ετικέτα για τους ηλικιωμένους και να υποκρινόμαστε ότι δεν υπάρχουν, είτε ότι είναι εντελώς διαφορετικοί από όλους τους υπόλοιπους.

Ο Romanyshyn[15] υποστηρίζει ότι το σώμα είναι μια ευμετάβλητη πραγματικότητα που δημιουργούμε για να ΄΄ταιριάζουμε΄΄στις ανάγκες της εποχής.

΄΄Η προσπάθεια, στην εποχή της τεχνολογίας, να ξεφύγει το σώμα από τον θάνατο, ωθεί τα νεκροταφεία έξω από τις πόλεις. Ο φόβος του θανάτου είναι τόσο μεγάλος που αυτοί που πρόκειται να πεθάνουν μετακινούνται στα νοσοκομεία ή σε οίκους

14 Romanyshyn, R, 1989, *Technology as Symptom and Dream στην:* http://books.google.gr/books?id=sbuESe_0so4C&printsec=frontcover&dq=Technology+as+symptom+and+dream&hl=el&ei=uiCXTfbUL5H1sgaI0Ym-CA&sa=X&oi=book(τελευταία επίσκεψη 15/3/2011)

15 στο ίδιο

ευγηρίας. Εκείνοι που ακόμη δεν έχουν πεθάνει, αλλά είναι πέρα από τα παραγωγικά τους χρόνια και δεν υποστηρίζουν ένα όραμα προς το άπειρο, με την όψη του σώματός τους, περιθωριοποιούνται. Δεν μπορεί να είναι ένα μέρος της κοινότητας. Πρέπει να εξοριστεί σε ένα δικό του τόπο. Αυτό διαχωρίζει εμάς τους τακτοποιημένους από την δυσωδία του θανάτου. Στην αυθαίρετη ηλικία των 65 ετών η΄΄ τρίτη ηλικία΄΄ πρέπει να αποχωρήσει από το εργατικό δυναμικό. Η αυθαίρετη συνταξιοδότηση έχει ακυρώσει την κατά περίπτωση αποχώρηση από την εργασία. Οι άνθρωποι γίνονται ΄΄ανθρώπινοι πόροι΄΄ και πρέπει να αξιοποιηθούν σύμφωνα με την τεχνολογική ζήτηση.΄΄[16]

1.2. Γεννάτε γιατί … χανόμαστε.

δεν φταίω εγώ που μεγαλώνω

φταίει η ζωή που ναι μικρή

Παντελής Θαλασσινός

Α.2.α Ο Τύπος και ο…τίτλος 1

΄΄Εβδόμη, 22/2//1987, *Ελλάδα καλά γεράματα*
Ελευθεροτυπία, 24/2/1989, *Στην πρόκληση με 2000 γέροντες*
Μεσημβρινή, 10/6/1989, *Δημογραφική γήρανση: η πορεία μας προς τον αφανισμό*
Καθημερινή, 25/6/1990, *Χώρα γερόντων η Ελλάδα*
Καθημερινή, 28/3/1992, *Η Ελλάδα γηράσκει μη διδασκόμενη*
Οικονομικός ταχυδρόμος, 6/11/1993, *Δημογραφικό-Ασφαλιστικό: εφιαλτικό δίδυμο΄΄*[17]

Ενδεικτικοί τίτλοι εφημερίδων που βομβαρδίζουν την κοινή γνώμη, ΄΄ακολουθούμενοι από κείμενα δημοσιογράφων, ανυποψίαστων και μη, όπου εκτίθενται και αναλύονται οι καταστροφικές επιπτώσεις της γήρανσης για το έθνος, την φυλή, την οικονομία, την κοινωνία, το ασφαλιστικό σύστημα, το σύστημα υγείας, την πολιτική συμπεριφορά και την εκπροσώπηση, την αγορά εργασίας, τους

16 Pope, A. 2005, *The Elderly in Modern Society: A Cultural Psychologica*l Readin Duquesne University στην: http://scholar.google.gr/scholar?start=20&q=The+Elderly+in+Modern+Society:+A+Cultural+Psychological+Reading+Alan+Pope+Duquesne+University&hl=el (τελευταία επίσκεψη 4/4/2011)

17 Κοτζαμάνης, Β. 1996 *Δημογραφική και κοινωνική γήρανση:μύθοι και πραγματικότητα*, από τα πρακτικά του πανελλήνιου συνεδρίου ΕΚΚΕ με θέμα *Γήρανση και Κοινωνία, στην:*http://www.demography-lab.prd.uth.gr/DDAoG/edu/tutor/3-6.pdf *(τελευταία επίσκεψη 24/5/2011)*

ρυθμούς οικονομικής ανάπτυξης, την παιδεία, την ανεργία, τον εκσυγχρονισμό, την παραγωγικότητα…κ.ο.κ ΄΄. Η ΄΄τρίτη ηλικία΄΄ στην πυρά.
Παράλληλα ο Τύπος ευαισθητοποιείται για το ΄΄κοινωνικό΄΄ πρόβλημα, που θέτουν ΄΄οι γέροι΄΄, ΄΄οι ηλικιωμένοι΄΄, ΄΄οι υπέργηροι΄΄, ΄΄η τρίτη ηλικία΄΄, ΄΄η τέταρτη ηλικία΄΄.
΄΄Πελοπόννησος, 17/11/1989, *Στην απομόνωση…οικεία βουλήσει , απόμαχοι της ζωής στους οίκους ευγηρίας*
Μεσημβρινοί, 28/8/1989, *Είναι γέροι…σκοτώστε τους*
Δημοκρατικός λόγος, 18/9/1990, *Γεράματα : φαύλος κύκλος΄΄*[18]

Α.2.β Ψήγματα λόγου και αντίλογου της διαμάχης με θέμα:
΄΄ανήκω στην ΄΄Γ΄Ηλικία΄΄. Τυχαίο; Δεν νομίζω΄΄

Εικόνα 5

ο λόγος

Καθοριστικό ρόλο στην διαμόρφωση αυτού του κυρίαρχου, πλέον, σήμερα λόγου, έπαιξαν επιστήμονες στην χώρα μας οι οποίοι υιοθέτησαν, ΄΄άκριτα και μηχανιστικά, τις θέσεις[19] που ανέπτυξαν ήδη από τις αρχές του αιώνα μας γνωστοί γάλλοι επιστήμονες όπως ο Leroy-Beaulieu (1913), ο A.Landy (1938), ο G.Gini (1930) R.Fischer (1930) και κυρίως ο A.Sauvy (1943, 1946,1963, 1979, 1986)΄΄ ο οποίος, με τις διαδοχικές εργασίες του, δημιούργησε ΄΄σχολή ΄΄ με βασικά επιχειρήματα που εμφανίζονται την τελευταία εικοσιπενταετία στο έργο των επιγόνων του.

και ο αντίλογος

18 στο ίδιο

19 Οι θέσεις της σχολής αυτής αναφλερονται στην επόμενες παραγράφους κατ αντιπαράθεση με τα επιχειρήματα που τις αντικρούουν.

Ακολουθούν τα επιχειρήματα που αντικρούουν βασικές θέσεις του λόγου ΄΄ που εκφράζουν οι εκπρόσωποι της σχολής του Sauvy , μιας σχολής με διεθνή εμβέλεια πλέον, στην οποία εντάσσονται και οι ετερόφωτοι Έλληνες επιστήμονες που ασχολούνται με την δημογραφική γήρανση΄΄[20]

Οι λέξεις και ο Αίολος

Ο επιστημονικός λόγος της ΄΄σχολής΄΄ αυτής δέχεται ότι η βιολογία διαπερνά την κοινωνία, επιτρέποντας βιολογικές συσχετίσεις. Χρησιμοποιώντας, για να περιγράψουν δομικές αλλαγές του πληθυσμού, όρους που χρησιμοποιούνται εδώ και αιώνες στον βιο-φυσιολογικό εκφυλισμό/κατάπτωση, ανοίγουν τους ασκούς του Αιόλου για λεκτικές υπερβολές και για την χρησιμοποίηση, ανεξέλεγκτα, δανείων λέξεων από το ιατρικό λεξιλόγιο οδηγώντας έτσι, συνειρμικά, την κοινή γνώμη να υιοθετήσει επιχειρήματα που τοποθετούν την γήρανση στην ομάδα ΄΄καταστροφών΄΄ που πλήττουν τον πλανήτη μας μαζί με το AIDS και τον καρκίνο.

Εικόνα 6

Οι μη αντιφατικοί όροι

Το μοντέλο υπογεννητικότητα-γήρανση, με την έννοια ότι η εμφάνιση της γήρανσης, είναι άμεσα συνυφασμένη με την πτώση της γονιμότητας, δεν ισχύει πλέον. Ο μέσος όρος ζωής ανέρχεται σταθερά και μακροπρόθεσμα, ενώ ο στόχος των 100 ετών δεν φαντάζει ουτοπία. Είναι προφανές, ότι η αύξηση του ορίου ζωής είναι αποτέλεσμα της μείωσης της θνησιμότητας στις μέσες και μεγάλες

20 Κοτζαμάνης, Β. 1996 *Δημογραφική και κοινωνική γήρανση:μύθοι και πραγματικότητα*, από τα πρακτικά του πανελλήνιου συνεδρίου ΕΚΚΕ με θέμα *Γήρανση και Κοινωνία, στην:*http://www.demography-lab.prd.uth.gr/DDAoG/edu/tutor/3-6.pdf *(τελευταία επίσκεψη 24/5/2011)*

ηλικίες, με αποτέλεσμα την επιτάχυνση των ρυθμών δημογραφικής γήρανσης ανεξάρτητα από τις διακυμάνσεις τις υπογεννητικότητας.

Το μέλλον με λάθος μοντέλο

Η οπτική αυτή γωνία έχει ως άμεσο αποτέλεσμα την περιγραφή του μέλλοντος των ΄΄γηρασμένων΄΄ κοινωνιών με βάση κοινωνικο-οικονομικά, ιατρικά και πολιτισμικά χαρακτηριστικά των ηλικιωμένων ανθρώπων του σήμερα ή του χθες που θεωρούνται διαχρονικά. Η θεώρηση ότι, παρά την επιμήκυνση της προσδοκώμενης ζωής, οι φάσεις των κύκλων της ζωής θα παραμένουν σταθερές, οδηγεί στην αποδοχή πρώτον, ότι η μακροζωία επιδεινώνει την ποιότητα ζωής (!) και δεύτερον, ορίζει την ηλικία (στην συγκεκριμένη περίπτωση τα 65 έτη) σαν μια ΄΄φυσική΄΄ κατηγορία, διαγράφοντας ότι τα κριτήρια ταξινόμησης του κοινωνικού κόσμου (ακόμη και η ηλικία και το φύλο που θεωρούνται τα πλέον ΄΄φυσικά΄΄), παραπέμπουν πάντοτε σε ένα κοινωνικό υπόβαθρο. ΄΄Το γήρας είναι πρώτα ένα κοινωνικό φαινόμενο και μετά ένα βιολογικό΄΄[21]

Γηράσκω … φυσικά ή … διοικητικά;

Η αδυναμία σύλληψης της κοινωνίας ως ενός συστήματος σύνθετου είναι μια λανθασμένη προσέγγιση του A. Sauvy και των επιγόνων του.
Η δημογραφική γήρανση αποτελεί μια αναγκαία προσαρμογή των δημογραφικών δομών σε μεταβολές άλλων δομικών χαρακτηριστικών της κοινωνίας. Η έλευση της βιομηχανικής επανάστασης, η δημογραφική μετάβαση, η ΄΄εξατομίκευση΄΄ της οικογένειας και η ανάπτυξη των συστημάτων κοινωνικής ασφάλισης ΄΄κατασκεύασαν΄΄ τη ΄΄γήρανση΄΄ των κοινωνιών μας σε δύο επίπεδα. Στο πρώτο, παρατείνοντας τον μέσο χρόνο ζωής και την ηλικία κατάπτωσης των φυσικών μας δυνάμεων και στο δεύτερο, δημιουργώντας μια γήρανση με διοικητικά κριτήρια, η οποία πολύ γρήγορα αντικατέστησε την βιολογική γήρανση μετατρέποντας τα βιολογικά κριτήρια σε κριτήρια ηλικίας και status. Έτσι η γήρανση που μας απασχολεί δεν είναι, πρώτιστα, σε συνάρτηση με την κατάπτωση των βιολογικών ικανοτήτων αλλά σε άμεση συνάρτηση με την αποκοπή/έξοδο από την ενεργό ζωή και την πρόσβαση στην συνταξιοδότηση. Θεωρείται ανέφικτη η αξιολόγηση ενός πληθυσμού αφ΄εαυτού. Ανατρέχοντας στο παρελθόν διαπιστώνουμε ότι οι δημογραφικές εξελίξεις βρίσκονται σε αντιστοιχία με άλλες κοινωνικές και οικονομικές αλλαγές. Π.χ η δημογραφική και οικογενειακή επανάσταση των δύο τελευταίων αιώνων ήταν μία μόνο από τις πτυχές των μεγαλύτερων και βαθύτερων

21 Γεωργιάδη, Ε.1985, *Κοινωνική συμμετοχή των ηλικιωμένων,* από τα πρακτικά του Α΄Πανελλαδικού συνεδρίου στελεχών ανοικτής προστασίας ηλικιωμένων με θέμα *Ο ηλικιωμένος στην κοινότητα, ο ηλικιωμένος στη ζωή,* σελ.20

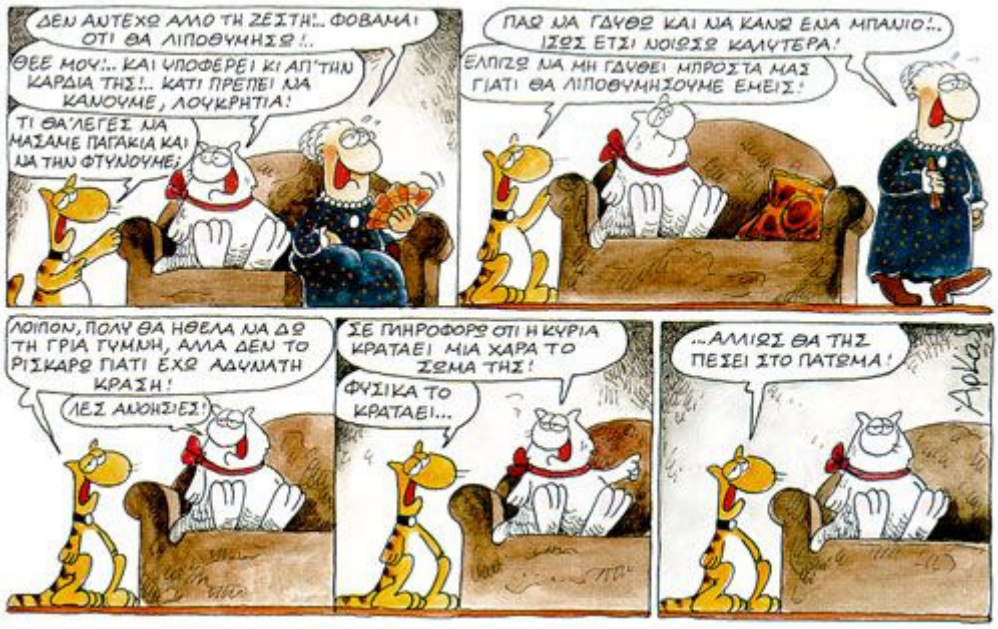
ανακατατάξεων που περιλαμβάνουν την βιομηχανική, τεχνολογική, οικονομική, κοινωνική, πολιτική και πολιτισμική επανάσταση.

Ο προβληματισμός

Άραγε, η νέα δημογραφική πραγματικότητα θα μπορούσε να συντελέσει σε ανακατατάξεις που θα οδηγούσαν σε νέους τρόπους παραγωγής και αναπαραγωγής, θεώρησης των πραγμάτων, κοινωνικοποίησης και ανταλλαγών; Είδομεν.

Ανακεφαλαίωση ...ή ΄΄ όταν κοιμάμαι άλλοι γράφουν ιστορία΄΄

Η ΄΄τρίτη ηλικία΄΄ οφείλει την ύπαρξή της σε μια σειρά αλλαγών όπως ΄΄οι κατακτήσεις της Δημόσιας Υγείας, η αποτελεσματικότητα της ιατρικής επιστήμης και πρακτικής, η οικονομική ανάπτυξη, τα συστήματα κοινωνικής πρόνοιας και ασφάλισης΄΄[22]. Οι αλλαγές αυτές αποτέλεσαν τα αίτια ώστε οι κοινωνίες να δημιουργήσουν και να ονοματίσουν μια νέα νοητική κατηγορία. Η "τρίτη ηλικία" αναφέρεται ως νέα κοινωνική ομάδα, όπως η "παιδική ηλικία" και η "εφηβεία", που

Εικόνα 7

22 Αγραφιώτης, Δ., 1998, *΄΄Τρίτη ηλικία΄΄ Κοινωνικές και πολιτιστικές ιδιοτυπίες του παρόντος και του μέλλοντος. Κείμενο διάλεξης στο Εθνικό Ίδρυμα Ερευνών, Σειρά επιμορφωτικών διαλέξεων με θέμα ΄΄*τα βιολογικά αίτια της γήρανσης και τα προβλήματα της "τρίτης ηλικίας" , σελ 33

δημιουργήθηκαν και ονοματίστηκαν ως κατηγορίες τους τελευταίους αιώνες, παρ ότι και παιδιά και έφηβοι, όπως και ηλικιωμένοι, υπήρχαν σ΄όλες τις κοινωνίες, αλλά μόνο οι σύγχρονες ονομάζουν την ειδική κοινωνική κατάσταση-υπόσταση ως ΄΄παιδική ηλικία΄΄ και ΄΄εφηβεία΄΄. Η ανάδυση της "τρίτης ηλικίας" ως κατάστασης και ως συμβολικής τάξης αποτελεί ένδειξη και απόδειξη του πώς οι σύγχρονες κοινωνίες συλλαμβάνουν και αντιλαμβάνονται τα συστατικά τους στοιχεία, πώς διακρίνουν τις φάσεις στη ζωή των μελών τους και πώς τους διανέμουν υποχρεώσεις και δικαιώματα.

Οι ανεπτυγμένες κοινωνίες μας κατασκεύασαν την γήρανση προκειμένου να κατακτηθούν ελευθερίες σε βάρος του καταναγκασμών του χρόνου και τελικά πέτυχαν να διευρύνουν την εξάρτησή της από τον οικονομικό, κοινωνικό και ιατρικό τομέα. Η έλλειψη διορατικότητας και προοπτικής θεώρησης ήταν τα αίτια δημιουργίας των στερεότυπων για την ΄΄γήρανση΄΄ με αποτέλεσμα την ΄΄ανθρωπιστική΄΄ απομόνωση των ηλικιωμένων. Οι πολιτικές που υιοθετήθηκαν όριζαν τους ηλικιωμένους απλούς αποδέκτες, καταναλωτές εξειδικευμένων υπηρεσιών που επωφελούνται την μεταφορά και μάλιστα ΄΄μονομερώς΄΄, των κοινωνικών πόρων.

Ωστόσο, η βιολογία, η ρομποτική, η τηλεματική, η τηλεόραση, η πληροφορική, οι ευκαιρίες δια βίου μάθησης οδήγησαν στην δημιουργία μιας λιγότερο εύθραυστης και εξαρτημένης ΄΄τρίτης ηλικίας΄΄ η οποία, πολύ περισσότερο ενημερωμένη και με περισσότερες ικανότητες, μπορεί ΄΄να λειτουργήσει ως ισότιμος φορέας κοινωνικής δράσης με την επανάκτηση ενός status που απώλεσε όταν τα μέλη της, εισερχόμενα στις γκρίζες ζώνες της συνταξιοδότησής τους, οδηγήθηκαν σε ένα κοινωνικό θάνατο προθάλαμο του βιολογικού θανάτου΄΄[23].

Η ΄΄συλλογική χρησιμότητα΄΄ ή ένας ουτοπικός επίλογος;

Η πρόκληση είναι προ των πυλών:

Οι νέες κοινωνίες θα κληθούν να αποφασίσουν

1. εάν θα αρθεί ο αποκλεισμός της ΄΄τρίτης ηλικίας΄΄ που την χαρακτηρίζει σήμερα, λόγω της απουσίας της ΄΄θεωρούμενης ΄΄συλλογικής χρησιμότητάς΄΄ της,
2. εάν το κοινωνικό ρολόι θα προλάβει το βιολογικό,
3. εάν θα ανατραπεί η κύρια αιτία του προβλήματος που είναι η έλλειψη ισορροπίας ανάμεσα στις δύο συνιστώσες της ΄΄γήρανσης΄΄ την κοινωνική και την δημογραφική
4. και τέλος, εάν η συλλογική αλληλεγγύη των κοινωνιών είναι μύθος ή πραγματικότητα

23

Κοτζαμάνης, Β. 1996, *Δημογραφική και κοινωνική γήρανση:μύθοι και πραγματικότητα*, από τα πρακτικά του πανελλήνιου συνεδρίου ΕΚΚΕ με θέμα *Γήρανση και Κοινωνία*, σελ. 26

1.3.Η τρίτη ηλικία στην Ε.Ε και στην Ελλάδα με αριθμούς και... εκπλήξεις

Όταν στην Ε.Ε το 17,6% του πληθυσμού της υπερβαίνει τα 65 έτη, (το ποσοστό αυτό ήταν 10% το 1957 και 14% το 1980) η Ελλάδα, με 18,6% του πληθυσμού της άνω των 65 ετών, κατέχει την τρίτη θέση μετά την Ιταλία και την Γερμανία και βρίσκεται, σαφώς, άνω του μέσου όρου. Όσον αφορά, όμως, το θέμα της ΄΄γήρανσης΄΄, με κριτήριο όχι τα 65 αλλά τα 85 έτη, το ποσοστό των ατόμων που έχουν συμπληρώσει το όριο αυτό στην χώρα μας είναι μόλις 1,4%, με αντίστοιχο της Ιταλίας 2,3% και 2,1% της Γαλλίας και του Ην. Βασιλείου.
΄΄Στα άτομα αυτά λόγω της διαφοράς θνησιμότητας των δύο φύλλων, ο γυναικείος πληθυσμός στην Ε.Ε είναι σημαντικά πολυπληθέστερος, με αποτέλεσμα το 2007 να αντιστοιχούν 243 γυναίκες σε 100 άνδρες στην ηλικιακή ομάδα > 85 ετών και αντίστοιχα 137 στους ≥ 65 ετών. Οφείλουμε να επισημάνουμε ότι οι ρυθμοί γήρανσης στην χώρα μας θα επιβραδυνθούν ελαφρώς μέχρι το 2025-2030...Έτσι η Ελλάδα δεν αναμένεται στα τέλη της δεύτερης δεκαετίας του αιώνα μας να συγκαταλέγεται ανάμεσα στις πλέον γερασμένες χώρες-μέλη της Ε.Ε των 15...

Η ταχύτατη δε γήρανση του πληθυσμού μας, μετά το 1981, οφείλεται βασικά σε δύο παράγοντες : α) στην πτώση της γεννητικότητας-γονιμότητας στη διάρκεια της δεκαετίας του 1980 και στη σταθεροποίησή της, στη συνέχεια, σε χαμηλά επίπεδα και β) στη συνεχιζόμενη αύξηση του μέσου όρου ζωής των ηλικιωμένων ατόμων (65 ετών και άνω)΄΄[24]
Οι Έλληνες σήμερα που έχουν συμπληρώσει το 65ο έτος της ηλικίας τους μπορούν να ελπίζουν σε 14 έτη ζωής, ενώ οι Ελληνίδες σε 15,5 έτη ζωής, επιπλέον. Τα έτη αυτά θεωρούνται μικρό ΄΄κέρδος΄΄ για τις ΄΄ώριμες΄΄ηλικίες σε σχέση με τα αντίστοιχα ποσοστά των χωρών μελών της Ε.Ε. Ωστόσο, στην Ελλάδα, υπάρχουν ακόμη περιθώρια βελτίωσης, αν οι πιθανότητες θανάτου στις μεγάλες ηλικίες περιορισθούν ακόμη περισσότερο.

1.4.α η ΄΄τρίτη ηλικία΄΄, οι οικονομολόγοι, η ταμπακιέρα και τα ήθη στην Ελλάδα

24 Κοτζαμάνης,Β.2009, *Η δημογραφική πρόκληση: γεγονότα και διακυβεύματα*, σελ 59-60

΄΄Με δεδομένο ότι η γήρανση του πληθυσμού είναι βασική αυξητική παράμετρος της εθνικής δαπάνης για την υγεία και κατά συνέπεια, της κοινωνικής δαπάνης...κρίνεται αναγκαία η διαμόρφωση αποδοτικής και αποτελεσματικής πολιτικής για την τρίτη ηλικία η οποία να αναζητεί την άριστη επιλογή μεταξύ εναλλακτικών τύπων φροντίδας. Το ζητούμενο σήμερα είναι η παροχή ιατρικής φροντίδας υψηλού επιπέδου, παράλληλα με την προσπάθεια διατήρησης της ευεξίας και της ποιότητας ζωής των ηλικιωμένων, κατά τον οικονομικότερο τρόπο΄΄[25]
Για την ελληνική,οικογένεια, από τη άλλη πλευρά, αποτελεί στίγμα η αποστολή των ηλικιωμένων στο γηροκομείο.[26] Ετσι, η ανάγκη παροχής προληπτικής ιατρικής και ψυχοκοινωνικής στήριξης από την κοινωνία είναι ιδιαίτερα αυξημένη, ώστε να διευκολύνεται η παραμονή των ηλικιωμένων στο σπίτι και κατ επέκταση στην κοινότητα. Για τον σκοπό αυτό ιδρύθηκαν τα Κέντρα Ανοικτής Προστασίας Ηλικιωμένων (ΚΑΠΗ), θεσμός που άρχισε να λειτουργεί το 1979. Στον θεσμό των ΚΑΠΗ θα αναφερθούμε εκτενέστερα στο δεύτερο κεφάλαιο

Εικόνα 8

1.4.β η ζωή της ΄΄τρίτης ηλικίας΄΄ στην Ελλάδα σήμερα

΄΄Μ αρέσει που είμαι όπως είμαι. Ας πούμε πως έφθασα εδώ μη έχοντας μάθει να δέχομαι ό, τι αποφασίζουν οι άλλοι για μένα. Δεν υπακούω, ακούω μόνο τα θέλω

25 Γεωργούση, Ε – Κυριόπουλος, Γ. 1996, *Τα οικονομικά των υπηρεσιών υγείας στην τρίτη ηλικία* από τα πρακτικά του πανελλήνιου συνεδρίου ΕΚΚΕ με θέμα *Γήρανση και Κοινωνία*, σελ. 327-328

26 Σύμφωνα με την έρευνα του European Barometer το 54% των Ελλήνων δεν θα άφηναν τους γονείς τους να ζήσουν σε οίκο ευγηρίας

μου΄΄Π.Χ

΄΄Η δημογραφική πραγματικότητα θα πρέπει να αντιμετωπίζεται σαν πρόκληση και σαν ευκαιρία, η οποία χρειάζεται μια νέα εκτίμηση και αναπροσαρμογή αρκετών οικονομικών και κοινωνικών πολιτικών. Οι σημερινοί 50άρηδες, 60άρηδες, 70άρηδες (και άνω), πιο υγιείς και εύρωστοι από ποτέ, πιο ενεργοί και έτοιμοι να προσφέρουν με τη δράση τους για τους άλλους, με τους άλλους αλλά και για τον εαυτό τους, αναζητούν τρόπους, δομές και υποδομές αλλά συγχρόνως και υποστήριξη στην ενεργοποίησή τους αυτή΄΄[27]. Η ΄΄τρίτη ηλικία΄΄ ζει σήμερα διαφορετικά. Μόνο της μέλημα δεν είναι η επιβίωση αλλά μια ζωή με ουσία, με διεκδικήσεις, με ικανοποίηση, με δραστηριότητες, με δημιουργία σε ένα συνεχώς μεταβαλλόμενο τοπίο. Γεροντολογικές έρευνες, σήμερα, αποδεικνύουν ότι το κριτήριο των ανθρώπων 50 ετών και άνω για την ποιότητα της ζωής τους αποτελεί η δυνατότητα να αποφασίζουν οι ίδιοι γι αυτήν. Ενδεικτικά αναφέρεται το πρόγραμμα SEELERNETZ28Μια βασική αρχή του προγράμματος SEELERNETZ είναι πως ΄΄οι συνταξιούχοι είναι διατεθειμένοι να συμμετέχουν και να ενεργοποιούνται για διάφορα θέματα όταν αναγνωρίζουν πως αυτό θα βελτιώσει την ποιότητα της ζωής τους. Με βάση αυτό, το πρόγραμμα SEELERNETZ δίνει τη δυνατότητα στις ομάδες του πληθυσμού άνω των 55 ετών (συνταξιούχοι) να αναπτύξουν ικανότητες και δεξιότητες ώστε να συμβάλλουν ενεργά στην καλυτέρευση της δικής τους ζωής. Οι ίδιοι αποφασίζουν ποια είναι τα θέματα με τα οποία θέλουν να ασχοληθούν και έτσι μπορούν να έχουν το αίσθημα του ελέγχου, της συνεργασίας, της συμμετοχής και της προσφοράς στον εαυτό τους αλλά και στο κοινωνικό σύνολο μέσα από την αυτοοργάνωσή και δικτύωσή τους σε θεματικές ομάδες.΄΄[29]

1.4.γ Τα θαύματα του χρόνου. Κι όμως ο χρόνος επιβραδύνεται

Το καφενείο και η τηλεόραση δεν αποτελούν πια το αποκλειστικό σκηνικό της εικόνας του ηλικιωμένου ατόμου. Η επόμενη μέρα της συνταξιοδότησης αποτελεί απαρχή για την επιλογή ενός νέου σκοπού. Πολλοί ηλικιωμένοι γίνονται μέλη ΚΑΠΗ, συλλόγων, σωματείων, αναζητούν δραστηριότητες στην κοινότητα και τον εθελοντισμό. Παράλληλα ακολουθούν τις προσταγές της ιατρικής για την επιβράδυνση των συνεπειών του γήρατος, στάση που εξηγεί την ενασχόλησή τους

---

27 Αγραφιώτης, Δ., 1998, *΄΄Τρίτη ηλικία΄΄ Κοινωνικές και πολιτιστικές ιδιοτυπίες του παρόντος και του μέλλοντος. Κείμενο διάλεξης στο Εθνικό Ίδρυμα Ερευνών, Σειρά επιμορφωτικών διαλέξεων με θέμα ΄΄*τα βιολογικά αίτια της γήρανσης και τα προβλήματα της "τρίτης ηλικίας" , σελ 33

28 http://www.seelernetz.gr (τελευταία επίσκεψη 2/4/2011)

29 στο ίδιο

με αθλητικές δραστηριότητες. Τα προγράμματα ΄΄δια βίου μάθησης΄΄ και οι πανεπιστημιακές σπουδές αποτελούν επιλογές της ΄΄τρίτης ηλικίας΄΄ ενώ οι οικιακές εργασίες, για ένα τμήμα του πληθυσμού αυτού, δημιουργούν και μια παράλληλη οικονομία.

ο τύπος (και...ηλεκτρονικός) και... ο τίτλος 2

΄΄Εφημερίδα ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ "Εξοικείωση με τους υπολογιστές μετά τα... πενήντα" 06/10/10
Εφημερίδα ΤΟ ΒΗΜΑ "Γιαγιάδες μην...απεργήσετε" 28/9/2010
Εφημερίδα ΤΑ ΝΕΑ " Ποτέ δεν είναι αργά για να μάθεις" 08/01/2010
Εφημερίδα ΤΟ ΒΗΜΑ "**Βήμα Ιδεών**" **(4-9-2009)** Αφιέρωμα για την **τρίτη ηλικία**.
΄΄Ηλικιωμένοι και νέες τεχνολογίες΄΄Αδέσμευτος τύπος
Αφιέρωμα στην παγκόσμια ημέρα των ηλικιωμένων΄΄
Ιστοσελίδα της μη κυβερνητικής οργάνωσης ΄΄50και Ελλάς΄΄ [30]
Η νέα εικόνα των ηλικιωμένων είναι αυτή της ομάδας που φρόντισε και φροντίζει να διατηρήσει ικανότητες και δυνατότητες (σωματικές και διανοητικές ώστε να αποτελεί ένα δρών υποκείμενο), που να την καθιστούν όμως χρήσιμη για την κοινότητα. Η επιλογή είναι κρίσιμη για την ψυχολογική κατάσταση του ηλικιωμένου ατόμου γιατί του επιτρέπει να έχει μια ενεργή θέση στην κοινότητα, να δημιουργεί σχέσεις με το περιβάλλον του και να δίνει ένα επιπλέον νόημα σ' αυτή τη φάση της ζωής του.

Περί κοινωνίας των πολιτών

΄΄...Σήμερα οι δραστηριότητες των οργανωμένων, σε αυτές τις άτυπες ομάδες βάσης πολιτών, καλύπτουν ένα τεράστιο φάσμα ενδιαφερόντων. Από τα απλά ζητήματα της καθημερινής διαβίωσης, όπως οι ομάδες ποδηλατιστών που διεκδικούν το δικαίωμα να έχουν ποδηλατοδρόμους για μια πιο χαμηλότονη ζωή στην πόλη και τις ομάδες για τα δικαιώματα των πεζών, ως τις ομάδες διάσωσης της πολιτιστικής και αρχιτεκτονικής κληρονομιάς και τις ομάδες εναντίωσης σε παρεμβάσεις του κράτους που θίγουν τα περιβαλλοντικά συμφέροντα των κατοίκων μιας συγκεκριμένης περιοχής. Υπάρχουν επίσης ομάδες κοινωνικής αλληλεγγύης στους ηλικιωμένους, στους εξαρτημένους, στα παιδιά με προβλήματα, στους μετανάστες. Ακόμη, ομάδες που δημιουργήθηκαν στο Διαδίκτυο για την πολιτική συνειδητοποίηση ή την έκδοση ενός περιοδικού. Τέλος, συνεχίζουν να οργανώνονται ομάδες στη βάση κοινών ενδιαφερόντων, όπως π.χ. οι λέσχες ανάγνωσης που έχουν εξαπλωθεί σε όλη την επικράτεια κατά εκατοντάδες. Το

30 http://www.50plus.gr/media (τελευταία επίσκεψη 5/4/2011)

χαρακτηριστικό όλων αυτών των κινήσεων είναι ότι στην πλειονότητά τους είναι άτυπες, δεν έχουν συσταθεί σε νομικά πρόσωπα. Πλάι τους, σε ένα άλλο επίπεδο, υπάρχουν οι πολύ περισσότερες Μη Κυβερνητικές Οργανώσεις (ΜΚΟ) που εκφράζουν μια πιο οργανωμένη σχέση του πολίτη με το κράτος. Τα 15 τελευταία χρόνια έγινε προσπάθεια με κάποιες κινήσεις, προερχόμενες κυρίως από πανεπιστημιακούς κύκλους, να οριοθετηθεί η λεγόμενη Κοινωνία των Πολιτών. Θέλησαν, κυρίως, να παρέμβουν σε θεσμικό επίπεδο και να διασφαλιστεί η δυνατότητα των πολιτών να εκφράζουν γνώμη και αντιρρήσεις προς τις πράξεις της εξουσίας και των φορέων της. Δυστυχώς, η ελληνική πολιτεία λειτούργησε φοβικά προς μια τέτοια κατεύθυνση, αν και αναγκάστηκε να αποδεχθεί κάποιες από τις ιδέες τους, όπως αυτές για τις ανεξάρτητες αρχές, τις οποίες φρόντισε στην πλειονότητά τους να τις ευνουχίσει. Οι κινήσεις της Κοινωνίας των Πολιτών έμειναν τελικά περισσότερο στην αναζήτηση του διαλόγου μεταξύ πολίτη- κράτους-αγοράς, χωρίς όμως να καταφέρουν να συνδεθούν με κοινωνικές πρακτικές. Στις νέες δραστηριότητες πολιτών θα μπορούσε κανείς να προσθέσει τις κινήσεις ενάντια στην παγκοσμιοποίηση, τις οικολογικές κινήσεις, τους πάσης φύσεως εθελοντές κ.ά.

Εικόνα 9

Η αναζήτηση της ταυτότητας του σημερινού πολίτη της μετανεωτερικής εποχής παραμένει το ζητούμενο. Εκείνο που μπορεί να διακρίνει κάποιος είναι ότι στα μεγάλα αστικά κέντρα διαμορφώνεται ένας πολίτης με ατομική ευθύνη που δεν εκπορεύεται από ιδεολογικά-κομματικά μορφώματα, αλλά από την αίσθηση ευθύνης έναντι του συνόλου. Αντί για τον πολίτη- ψηφοφόρο ή τον πολίτη-καταναλωτή έχουμε τον αυτοκαθοριζόμενο και συνάλληλο πολίτη. «Μειοψηφίες» θα πείτε, αλλά ποιος είπε ότι δεν χαράσσουν νέους δρόμους... ΄΄[31]

31 Μπασκόζος,Ν. 2009, *Πολίτες εν δράσει, από τον ΄΄ηρωικό΄΄ στον ΄΄αυτοκαθοριζόμενο΄΄ πολίτη*, στην: http://www.vimaideon.gr//Article.aspx?d=20090904 (τελευταία επίσκεψη 6/3/2011)

Εικόνα 9

1.4.δ Παράδοξο: η ΄΄τρίτη ηλικία΄΄ έχει άπλετο χρόνο. Οι μνηστήρες του χρόνου.

Η ΄΄τρίτη ηλικία ΄΄, όντας εκτός παραγωγής, απολαμβάνει μια διαφορετική χρονικότητα, η οποία για τον εργαζόμενο αποτελεί υπέρτατο αγαθό στις σημερινές κοινωνίες. Οι ηλικιωμένοι έχουν άπλετο χρόνο. Ο ελεύθερος αυτός χρόνος τους καθιστά προνομιούχους, αλλά και πολύτιμους τόσο για την οικογένειά, τους όσο και για την κοινότητα.΄΄Ο χρόνος αυτός μπορεί να είναι ένα πολύτιμο "στρατηγικό όπλο" στο πλαίσιο της οικογένειας ή της κοινότητας. Για παράδειγμα, ο χρόνος που μπορεί να δοθεί στα άλλα μέλη της οικογένειας από τους ηλικιωμένους αποτελεί μια κρίσιμη συνεισφορά στη λειτουργικότητα των οικογενειών. Δεδομένου ότι οι σύγχρονες κοινωνίες τείνουν να διαπραγματεύονται και να οργανώνονται σύμφωνα με τους διαθέσιμους πόρους (χρήματα, χρόνος, συναισθήματα, πολιτιστικό κεφάλαιο), η "τρίτη ηλικία" μπορεί να προσφέρει και χρόνο και συναισθηματική βοήθεια. Έτσι ο ελεύθερος χρόνος δεν είναι μόνο μια προσωπική δυνατότητα αλλά και μέσο δημιουργίας κοινωνικών δεσμών΄΄.[32]

1.5 Σχέσεις με άλλες γενιές

Σε μια νέα και εξαιρετικά ενδιαφέρουσα κατάσταση οδήγησε η αύξηση του προσδόκιμου ζωής: τρεις και τέσσερεις γενιές να συνυπάρχουν στην ίδια οικογένεια, με μεγάλες αποστάσεις στον τρόπο ζωής τους.

΄΄Στα πλαίσια της Ευρωπαϊκής ημέρας διαγενεακής αλληλεγγύης:
Η συγκεκριμένη Ημέρα θεσμοθετήθηκε με πρωτοβουλία της σλοβενικής προεδρίας τον Απρίλιο του 2008. Με αφορμή τον πρώτο εορτασμό της, η «G700» και η «50 και», δύο οργανώσεις που προωθούν τα συμφέροντα των ηλικιακών ομάδων που εκπροσωπούν, συναντήθηκαν χθες για να παρουσιάσουν την κοινή τους πρόταση για την ανάπτυξη της διαγενεακής αλληλεγγύης σε Ελλάδα και Ευρώπη. ΄΄ Όλες οι ηλικιακές ομάδες οφείλουν να παίξουν ενεργό ρόλο στις συζητήσεις που αναθεωρούν τις κοινωνικοοικονομικές μας δομές και στο πώς μπορούμε να στηρίξουμε σωστές πολιτικές βασισμένες στη διαγενεακή αλληλεγγύη΄΄, υποστήριξαν οι εκπρόσωποι των δύο οργανώσεων. ΄΄Η καθιέρωση της Ημέρας θα βοηθήσει στην ευαισθητοποίηση του κόσμου για τη δημιουργία πρακτικών για μια κοινωνία "ραμμένη" στα μέτρα όλων των γενεών΄΄. Μερικά από τα βασικότερα θέματα του ζητήματος της διαγενεακής αλληλεγγύης είναι η κοινωνική πρόνοια και ένταξη, η απασχόληση, η παιδεία, το περιβάλλον, η υγεία, ο εθελοντισμός.΄΄[33]

---

32 Αγραφιώτης, Δ., 1998, *΄΄Τρίτη ηλικία΄΄ Κοινωνικές και πολιτιστικές ιδιοτυπίες του παρόντος και του μέλλοντος.* Κείμενο διάλεξης στο Εθνικό Ίδρυμα Ερευνών, Σειρά επιμορφωτικών διαλέξεων με θέμα : *τα βιολογικά αίτια της γήρανσης και τα προβλήματα της "τρίτης ηλικίας,* σελ 39

33 Εφημερίδα Καθημερινή, *Η συνάντηση των γενεών,* 2/4/2011, στην: http://www.enet.gr/?i=news.el.ellada&id (τελευταία επίσκεψη 5/4/2011)

΄΄Υπάρχει χάσμα μεταξύ ηλικιωμένων και νέων στην Ελλάδα;

Ναι, αν βασιστεί κανείς στα στοιχεία του νέου Ευρωβαρόμετρου που δόθηκε χθες στη δημοσιότητα και έχει θέμα τις σχέσεις μεταξύ νέων και ηλικιωμένων και τις απόψεις των πολιτών της Ε.Ε. για τη διαγενεακή αλληλεγγύη.

Πρώτο στοιχείο: Μία μεγάλη πλειοψηφία των Ευρωπαίων (85%) έχει θετική εικόνα για τους ηλικιωμένους και μόλις ένα 14% τους θεωρεί βάρος για το κοινωνικό σύνολο. Στην Ελλάδα το ποσοστό ανέρχεται σε 89%.

Όσον αφορά, όμως, τη διάσταση απόψεων μεταξύ των γενεών, το 88% των ερωτηθέντων στην Ελλάδα εκτιμά ότι οι νέοι και οι ηλικιωμένοι διαφωνούν ως προς το τι είναι καλύτερο για την κοινωνία. Ο μέσος όρος με την ίδια άποψη στην Ευρώπη των ΄΄27΄΄ είναι πολύ χαμηλότερος (69%).

Τέλος, όπως προκύπτει από την έρευνα του Ευρωβαρόμετρου, μόλις ένα 23% των ερωτηθέντων στην Ελλάδα και το 27% στην Ε.Ε. των ΄΄27΄΄ θεωρεί ότι η κυβέρνηση προάγει την κατανόηση μεταξύ των γενεών και μια πλειοψηφία των Ελλήνων ερωτηθέντων (69%) εκτιμά ότι δεν υφίστανται οι κατάλληλες κοινωνικές υπηρεσίες που θα εξασφαλίσουν στους ηλικιωμένους την αυτονομία τους μέσα στα ίδια τους τα σπίτια (Ε.Ε.: 59%)΄΄΄[34]

"Ο ρόλος του ψηφιακού αλφαβητισμού και της σχέσης της μάθησης, μπορούν να διαδραματίσουν σπουδαίο ρόλο στην αντιμετώπιση της δύσκολης θέση τους . Λόγω των αβεβαιοτήτων για τον ειδικό ρόλο των Ηλικιωμένων στην Κοινωνία, ο ψηφιακός αλφαβητισμός μπορεί να έχει μεγάλη αξία ως μέσο κοινωνικής συμμετοχής . Με την απόκτηση βασικών γνώσεων ο ΄΄ηλικιωμένος΄΄ πολίτης μπορεί να διατηρεί μια ΄΄λαβή΄΄ για τη διαμόρφωση της ζωής του στην εποχή της αυξανόμενης γι αυτόν αβεβαιότητας, προσφέροντας, επίσης, τη δυνατότητα μιας γέφυρας κατανόησης μεταξύ των γενεών.[35]

1.6 Οικονομικά μεγέθη

΄΄Οι Ελληνες και οι Κύπριοι (78%) υποστηρίζουν σε υψηλότερο ποσοστό από τους υπόλοιπους Ευρωπαίους την άποψη ότι εάν οι ηλικιωμένοι συνεχίζουν να εργάζονται σε προχωρημένη ηλικία, τότε θα περιοριστούν οι διαθέσιμες θέσεις απασχόλησης για τους νέους (Ε.Ε. Των ΄΄27΄΄ 56%).

---

34 Μοσχονάς, Κ, 2009, *...και το χάσμα*, στην:http://www.enet.gr/?i=news.el.article&id=39383 (τελευταία επίσκεψη 5/4/2011)

35 Martin,A.2009, *Digital Literacy for the Third Age: Sustaining Identity in an Uncertain World,* στην: www.elearningpapers.eu (τελευταία επίσκεψη 5/4/2011)

Από τα στοιχεία που αφορούν την απασχόληση, προκύπτει, ακόμη, ότι σε ποσοστό 66% οι Ευρωπαίοι υποστηρίζουν ότι οι εθνικές τους κυβερνήσεις θα πρέπει να διευκολύνουν τους ηλικιωμένους να συνεχίσουν να εργάζονται και πέραν του συνταξιοδοτικού ηλικιακού ορίου, εφόσον το επιθυμούν. Με την άποψη αυτή φαίνεται να διαφωνούν η Ελλάδα, σε ποσοστό της τάξης του 55%, η Ιταλία (52%) και η Σλοβακία (49%).

Επίσης, στην Ελλάδα το 91% των ερωτηθέντων εκτιμά ότι η κυβέρνηση οφείλει να διαθέσει περισσότερα χρήματα για την καταβολή συντάξεων και φροντίδας για τους ηλικιωμένους. Ωστόσο, το 60% εκτιμά ότι στις ερχόμενες δεκαετίες οι κυβερνήσεις δεν θα είναι σε θέση να ανταποκριθούν στις ανωτέρω υποχρεώσεις τους (Ε.Ε. 58%). Επιπλέον, οι Ελληνες ερωτηθέντες σε ποσοστό 53% εκτιμούν ότι δαπανώνται λιγότερα χρήματα για την εκπαίδευση και τους νέους σε σύγκριση με τις δαπάνες για τους ηλικιωμένους (Ε.Ε.: 46%).΄΄[36]

36 Μοσχονάς, Κ, 2009, *...και το χάσμα΄΄*, στην:http://www.enet.gr/?i=news.el.article&id=39383 (τελευταία επίσκεψη 5/4/2011)

Εικόνα 10

Γ΄ Ηλικία σημαίνει fairplay και διάθεση για ζωή

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2: η πόλη

2.1.α Καινά δαιμόνια αντί προλόγου

Προκειμένου να ΄΄επέλθει΄΄ μια ΄΄Πόλη για όλες τις γενιές΄΄, προτιμάτε μια προκαθορισμένη έννοια ή αυτή που θα προκύψει μέσα από διάλογο μεταξύ των γενεών;

Μπορείτε να παρουσιάσετε μια συμμετοχική διάσταση υπέρ των ηλικιωμένων ατόμων στην οργάνωση της πόλης σας;

Πώς μπορεί να σας αποσπάσει το ενδιαφέρον ένας διάλογος μεταξύ των γενεών στην πόλη σας;

Πιστεύετε ότι, για μια πόλη, οι κοινωνικές καινοτομίες είναι πιο σημαντικές από τις τεχνολογικές;

2.1.β εισαγωγή εν τάχει: η κοινωνική παραγωγή του αστικού χώρου

΄΄Ομορφη πόλη, φωνές μουσικές,
απέραντοι δρόμοι κλεμμένες ματιές
ο ήλιος χρυσίζει χέρια σπαρμένα
βουνά και γιαπιά πελάγη
απλωμένα΄΄[37]

Εικόνα 11 **άποψη της Νίκαιας**

΄΄Απ την μια μεριά είναι τόπος σιγουριάς, παραγωγής, ικανοποίησης πολλαπλών αναγκών. Από την άλλη, το πρόσφορο έδαφος, ο μόνος τόπος εκπτύχωσης και εξέλιξης της συνείδησης του ανθρώπου ως άτομο και ως ομάδα στο επίπεδο του Εγώ και του Εμείς.΄΄[38]

Ως κοινωνική παραγωγή του χώρου ορίζεται το σύνολο των διαδικασιών που έχουν ως στόχο την υλική δημιουργία του χτισμένου περιβάλλοντος και διαχωρίζεται από την ΄΄κοινωνική κατασκευή΄΄ του χώρου η οποία νοείται ως ο πραγματικός μετασχηματισμός του χώρου μέσα από την καθημερινή χρήση και εμπειρία.

37 Στίχοι Γιάννη Θεοδωράκη

38 Mitscherlich, A.1970, *Το άξενο των πόλεων πρωτουργό στην ψυχική αποδιοργάνωση του πολίτη*,σελ.17

Ωστόσο, άλλοι συγγραφείς θεωρούν ότι η κοινωνική παραγωγή του χώρου είναι μια διαδικασία στενά συνδεδεμένη με τη κοινωνική ζωή η οποία συμπυκνώνει το σύνολο των σχέσεων ανάμεσα στον χώρο, στην κοινωνία και στον πολιτισμό.
Οι ανθρωπολόγοι σήμερα κρατούν μια μετριοπαθή στάση στις περισσότερες έρευνες των διαδικασιών παραγωγής του αστικού χώρου η οποία ισορροπεί ανάμεσα στο ζωηρό ενδιαφέρον γαι τις οικονομικές και πολιτικές δυνάμεις που εμπλέκονται στο εν λόγω ζήτημα και την έμφαση στον πολιτισμό από την μία πλευρά και την εμπρόθετη δράση από την άλλη και συνοψίζεται στα εξής

΄΄1. Οι διαδικασίες της παραγωγής του αστικού χώρου δεν μπορούν να γίνουν κατανοητές χωρίς τη διερεύνηση του ευρύτερου εθνικού και υπερεθνικού κοινωνικο-οικονομικού πλαισίου που τις επηρεάζει αλλά πρέπει να δίνεται εξίσου μεγάλη προσοχή στην γεωγραφική, ιστορική και πολιτισμική ιδιαιτερότητα κάθε εξεταζόμενης περίπτωσης

Εικόνα 12 λουλούδια στην Νίκαια

2. το κράτος παίζει πάντα κεντρικό ρόλο στις διαδικασίες της παραγωγής του χώρου, αλλά οι μορφές της κρατικής παρέμβασης και των διαδικασιών μέσα από τις οποίες παράγεται ο χώρος ποικίλλουν και σχεδόν πάντα παρατηρείται σημαντική συμμετοχή από τα κάτω στην τελική διαμόρφωση των σχεδίων και του χτισμένου χώρου τη πόλης

3. ο πολιτισμός ασκεί σημαντική αυτόνομη επίδραση στην παραγωγή του χώρου και πρέπει να δίνεται ιδιαίτερη έμφαση στις χωρικές αντιλήψεις και ιδεολογίες και στα χαρακτηριστικά του κάθε πολιτισμού κάθε εξεταζόμενης περίπτωσης΄΄[39]

Η πόλη άρχισε να εμφανίζεται ως μία συγκέντρωση ανθρώπων και ανθρώπινων δραστηριοτήτων, η οποία ήταν σημαντικά μεγαλύτερη από ότι στον υπόλοιπο χώρο, στην ύπαιθρο[40]. Βασίζεται στην σχέση ανθρώπου με άνθρωπο και όχι ανθρώπου-φύσης. Κι ενώ η παραγωγική διαδικασία στην δεύτερη σχέση βασιζόταν στην γη και στην εργασία, στην σχέση ανθρώπου με άνθρωπο ΄΄βασίζεται στην κοινωνική οργάνωση, το κεφάλαιο, την ενέργεια και την πληροφορία. Οι κυριότερες σύγχρονες ανθρώπινες δραστηριότητες (π.χ οικονομικές, πολιτισμικές, εκπαιδευτικές, κοινωνικές) αναπτύσσονται στον αστικό χώρο΄΄[41]

---

39 Οικονόμου, Λ. 2008, *Η κοινωνική αναπαραγωγή του αστικού χώρου στην μεταπολεμική Αθήνα. Η περίπτωση της Βούλας, σελ. 44*

40 Μπίθας, Κ.2001 *Βιώσιμες πόλεις – Θεωρία-Πολιτική,* σελ.40

41 *Το ίδιο* σελ.41

2.1.γ Η Πόλη: γιατί ανακαλύφθηκε ξανά;

Ως παράγοντες που έχουν μεταβάλει την σύγχρονη πόλη θεωρούνται η παγκοσμιοποίηση, η κοινωνία της πληροφορίας, οι κοινωνικές αλλαγές και ο αστικός ανταγωνισμός.
΄΄Τρεις είναι οι κύριοι λόγοι, που ανακαλύφθηκε ξανά η πόλη και είναι υπεύθυνοι για την ολοένα και πιο σημαντική εικόνα που έχει: α) ο επαναπροσδιορισμός της αστικής κεντρικκότητας β) η έμφαση στις πόλεις ως μηχανές εθνικής ανάπτυξης και γ) η συζήτηση για την σημασία των δημιουργικών πόλεων, δηλαδή την δημιουργία ενός διαφοροποιημένου και πολύπλοκου πολιτιστικού, μαθησιακού, εκπαιδευτικού και επικοινωνιακού περιβάλλοντος για την υποστήριξη της δημιουργικότητας΄΄[42]
Από την δεκαετία του ΄80 και μετά οι πόλεις επιθυμούν να μετατραπούν σε ελκυστικά μέρη για δουλειά, διαμονή ή επίσκεψη χωρίς αυτό να σημαίνει ότι η στενή σχέση πόλης και πολιτισμού αποτελεί μια νέα εφεύρεση. ΄΄ Μια από τις κεντρικές εξελίξεις στην τοπική διακυβέρνηση των αστικών χώρων και των πληθυσμών είναι η γενική αποδοχή ότι η παροχή, πρόσβαση και κατανάλωση πολιτιστικών πόρων, αποτελούν κεντρικά στοιχεία σε μια επιτυχή στρατηγική αστικής ανάπτυξης. Πράγματι, μια στοχευμένη πολιτιστική πολιτική μπορεί να αποτελέσει αντίδοτο σε ένα διευρυνόμενο ολοένα φάσμα κοινωνικών, οικονομικών, πολιτικών προβλημάτων΄΄[43]. Σε όλες τις ιστορικές περιόδους η ανάπτυξη των γραμμάτων και των τεχνών ήταν άρρηκτα δεμένη με την έννοια των πόλεων.

2.1.δ η πόλη ΄΄μοίρα΄΄ του ανθρώπου;

Η πόλη ΄΄...είναι ουσιαστική και σημαντική λόγω του ότι αυξάνει την αποτελεσματικότητα στην πραγματοποίηση των κοινωνικών και ατομικών επιδιώξεων και ταυτόχρονα δημιουργεί νέους στόχους στην βάση της δυναμικής και της εξέλιξης των κοινωνικών διαδικασιών[44].
΄΄Υπαρξιακά, η πόλη αποτελεί την πιο άμεση σφαίρα της ζωής μας ως κοινωνικών όντων: είναι ο χώρος όπου ζούμε την καθημερινή μας ζωή, ανατρέφουμε τα παιδιά μας, απολαμβάνουμε τις χαρές και τις λύπες της ζωής, ο χώρος όπου δουλεύουμε,

---

42 Καραχάλης, Ν.2007, *Πολιτισμός και Τοπική Ανάπτυξη: ο ρόλος των πολιτιστικών και τουριστικών περιοχών στη σύγχρονη πόλη,* διατριβή, Πάντειο Πανεπιστήμιο

43 Gibson,L.-Stevenson, D.2004,*Urban space and the uses of culture,* στην: https://lra.le.ac.uk/bitstream/2381/7367/3/URBAN%20SPACE%20AND%20THE%20USES%20OF%20CULTURE%20IJCPS.pdf (τελευταία επίσκεψη 3/4/2011)

44 Μπίθας, Κ.2001 *Βιώσιμες πόλεις – Θεωρία-Πολιτική* σελ.41

το κέντρο της έννοιας ΄΄σπίτι΄΄ και το πεδίο που δίνει αυθεντικό νόημα στη λέξη ΄΄περιβάλλον΄΄[45] Για ένα μεγάλο, δε, τμήμα της ανθρωπότητας και κυρίως γαι τους ηλικιωμένους και τις ηλικιωμένες, παραμένει το πιο άμεσο από τα ανθρώπινα περιβάλλοντα που έρχεται σ επαφή.
΄΄Το παράθυρο της ευκαιρίας΄΄ είναι συνήθως ανοιχτό για μεγαλύτερο χρονικό διάστημα στις πόλεις από ό, τι στις χώρες . Ως αποτέλεσμα, οι πόλεις έχουν χαρακτηριστεί ως "μηχανήματα για τη ζωή" και μάλιστα "έργα τέχνης". Μπορούν να γίνουν «κινητήριες δυνάμεις της ανάπτυξης ", "εκκολαπτήρια νέων ιδεών», «χώροι δράσης», ή «καταλύτες για την κοινωνική αλλαγή» (Ikeda 2007) - ή ακόμη "οι πόλεις για όλες τις γενιές΄΄ εάν υπάρχουν οι κατάλληλοι κοινωνικοί θεσμοί που θα επικεντρωθούν στην διαγενεακή διάσταση.΄΄[46]

2.1.ε Οι ΄΄Ζεστές΄΄ και οι ΄΄κρύες΄΄ κοινωνίες και η τρίτη ηλικία ως αστικό κείμενο

΄΄Ο Cl.Levi-Strauss χώριζε τις κοινωνίες σε ΄΄κρύες΄΄ και ΄΄ζεστές΄΄με κριτήριο, αν οι κοινωνίες είναι η όχι στραμμένες προς τη μεταβολή.
Στις παραδοσιακές κοινωνίες, η ΄΄τρίτη ηλικία΄΄ αποτελούσε τον θεματοφύλακα, πρότυπο, την αναφορά. ΄΄Στις σύγχρονες κοινωνίες της προόδου και της συσσώρευσης, που κύριο χαρακτηριστικό τους είναι η καινοτομία΄΄[47]

Εικόνα 13 **γκράφιτι στην Νίκαια**

ερώτηση:ποιά είναι η θέση της ΄΄τρίτης ηλικίας΄΄;

απάντηση: Ενα όριο για ξεπέρασμα και όχι μια ΄΄σίγουρη΄΄ αξία ΄΄

Η κοινωνική και πολιτιστική υπόσταση της ΄΄τρίτης ηλικίας΄΄ ΄΄αποκτά ειδικό νόημα

45 Murray, B. 1996, *Τα όρια της πόλης, σελ.25*

46 Leithauser, G, 2008, *A City for All Generation Focus on Ageing Population, Paper Prepared for the World Urban Forum IV,* Dialogue 6, Oxford, Oxfam, στην: http://www.developmentinpractice.org/sites/developmentinpractice.org/files/dip_cities_all.pdf (τελευταία επίσκεψη 26 /4/2011)

47 Αγραφιώτης, Δ., 1998, *΄΄Τρίτη ηλικία΄΄ Κοινωνικές και πολιτιστικές ιδιοτυπίες του παρόντος και του μέλλοντος*. Κείμενο διάλεξης στο Εθνικό Ίδρυμα Ερευνών, Σειρά επιμορφωτικών διαλέξεων με θέμα :τα *βιολογικά αίτια της γήρανσης και τα προβλήματα της "τρίτης ηλικίας"* , σελ 46

σε σχέση με το συνολικό κοινωνικο-πολιτιστικό γίγνεσθαι της κοινωνίας, της οποίας αποτελεί στοιχείο και κατάσταση. Διαπιστώνεται δε ότι απο τις "κρύες" στις "ζεστές" κοινωνίες η τρίτη ηλικία" κερδίζει σε ποσότητα και σε ακρίβεια ως προς την οριοθέτησή της αλλά χάνει σε εμβέλεια σχετικά με το ρόλο της και τη συμβολική της επιρροή΄΄[48] Στις περισσότερες κουλτούρες, ο διαχωρισμός ανάμεσα στους νέους (15-25 ετών) και ηλικιωμένους (άνω των 60 / 65) εκτός των οικογενειών είναι βαθιά ριζωμένη. Και όμως, η συμπερίληψη των ηλικιωμένων έχει πολλές θετικές πτυχές. Η κοινωνική συνοχή στην ΄΄κοινωνία των πολιτών΄΄ μπορεί να βελτιώσει την παραγωγικότητα πολυπαραγοντικά. Έξω από τη διαδικασία της αγοράς, η κοινωνική συνοχή στην ΄΄κοινωνία των πολιτών΄΄ είναι ένα δημόσιο αγαθό, το οποίο μπορεί να βελτιώσει την ποιότητα ζωής των ατόμων, καθώς και των οικογενειών΄΄[49]

2.1.στ Η Παγκοσμιοποιημένη Πόλη και η αιχμή του δόρατος

Σήμερα, εποχή της παγκοσμιοποίησης ο αστικός χώρος γίνεται ολοένα και πιο ανταγωνιστικός. Ο πολιτισμός και η δημιουργικότητα, στο τοπίο αυτό, αποτελούν τις αιχμές του δόρατος για την αστική ανάπτυξη και την δημιουργία συγκριτικού πλεονεκτήματος για την οικονομία σε όλους τους τομείς. Η επιρροή της αστικής πολιτιστικής δραστηριότητας είναι σημαντική και συνεχής στο αισθητικό, οικονομικό , κοινωνικό και συμβολικό επίπεδο της πόλης. Αν δεχθούμε ότι παγκοσμιοποίηση είναι ομοιομορφία και ποκιλότητα, χειραγώγηση και χειραφέτηση, συγκεντρωτισμός και αποκέντρωση, παγκοσμιότητα και τοπικότητα τότε η ενδυνάμωση της τοπικής ανταγωνιστικότητας μέσω του πολιτισμού, οδηγεί στην ενίσχυση της τοπικής ιδιαιτερότητας με αποτέλεσμα να μπορεί κανείς να δεχθεί ότι η παγκοσμιοποίηση δεν εκμηδενίζει το τοπικό αλλά το αναδεικνύει . ΄΄ Η πολιτιστική αναγέννηση είναι ένα αντίβαρο σε ευρύτερες διαδικασίες της πολιτιστικής παγκοσμιοποίησης μέσω της δυνατότητάς της να

Εικόνα 14 στην οδό Κασταμονής - Νίκαια

48 Αγραφιώτης, Δ., 1998, *΄΄Τρίτη ηλικία΄΄ Κοινωνικές και πολιτιστικές ιδιοτυπίες του παρόντος και του μέλλοντος*. Κείμενο διάλεξης στο Εθνικό Ίδρυμα Ερευνών, Σειρά επιμορφωτικών διαλέξεων με θέμα :τα *βιολογικά αίτια της γήρανσης και τα προβλήματα της "τρίτης ηλικίας"* , σελ 41

49 Leithauser, G, 2008, *A City for All Generation Focus on Ageing Population, Paper Prepared for the World Urban Forum IV,* Dialogue 6, Oxford, Oxfam, στην:
http://www.developmentinpractice.org/sites/developmentinpractice.org/files/dip_cities_all.pdf

διεκδικήσει ή να επιβεβαιώσει εκ νέου τις τοπικές ταυτότητες.΄΄ [50]Από την άλλη πλευρά πάλι, συγγραφείς καταλήγουν στο συμπέρασμα ότι η παγκοσμιοποίηση δημιουργεί ΄΄δυσθυμία΄΄ στα άτομα γιατί δεν μπορεί να παράγάγει νοήματα γι αυτούς.

Το ερώτημα: τελικά, μπορεί η τοπική κοινωνία να αντισταθεί στην ΄΄παγκοσμιοποιημένη κοινωνία΄΄ της δυσθυμίας με το να αποτελέσει, όχι απλά δέκτη πολιτιστικών αγαθών, αλλά παραγωγό πολιτιστικών δρώμενων, με στόχο, μέσα από την πολιτιστική τοπική ιδιαιτερότητα, την γενικότερη ανάπτυξη;

2.1.ζ ο όρος ΄΄πολιτιστική στροφή΄΄ (Π.Σ) στην ανθρωπογεωγραφία

Οι οπαδοί της Π.Σ. υποστηρίζουν ότι η γνώση για την πραγματικότητα είναι μερική και αποσπασματική. Ως κυρίαρχο δε υποκείμενο για τους ανθρωπογεωγράφους αναδεικνύεται ο τόπος και η τοπικότητα, οι πόλεις και οι γειτονιές...΄΄Στον αντίποδα της παγκοσμιοποίησης ενισχύεται το ενδιαφέρον για τις τοπικές κοινωνίες, πολιτισμικές και θεσμικές ιδιαιτερότητες επιτυχημένων τόπων και αναζητούνται οι ειδικές συνθήκες που αναπαράγουν αυτά τα τοπικά χαρακτηριστικά΄΄[51]

Εικόνα 15 **το παλάτι της Άρσης Βαρών στην Νίκαια**

2.1.η Οι ευρωπαικές πόλεις στον 21ο αιώνα

(από την διάλεξη του Αθ.Αραβαντινού, καθηγητή του Ε.Μ.Πολυτεχνείου)

΄΄Σε αντίθεση με τα φυσικά φαινόμενα, όπου οι προβλέψεις μπορούν να έχουν έναν μεγάλο βαθμό ακριβείας, οι εξελίξεις στους κοινωνικούς τομείς και γενικότερα στη συμπεριφορά και στις ενέργειες του ανθρώπινου παράγοντα, περιέχουν το στοιχείο της απροσδιοριστίας και ακριβώς αυτοί οι τομείς είναι καταλυτικοί για την εξέλιξη

50 Gibson,L.-Stevenson, D.2004,*Urban space and the uses of culture,* στην: https://lra.le.ac.uk/bitstream/2381/7367/3/URBAN%20SPACE%20AND%20THE%20USES%20OF%20CULTURE%20IJCPS.pdf (τελευταία επίσκεψη 3/4/2011)

51 πολιτιστική στροφή: http://www.aeihoros.gr/tags/el/articlesfortag/%CE%9F%CE%B9%CE%BA%CE%BF%CE%BD%CE%BF%CE%BC%CE%B9%CE%BA%CE%AE+%CE%93%CE%B5%CF%89%CE%B3%CF%81%CE%B1%CF%86%CE%AF%CE%B1+%CE%BA%CE%B1%CE%B9+%CF%80%CE%BF%CE%BB%CE%B9%CF%84%CE%B9%CF%83%CF%84%CE%B9%CE%BA%CE%AE+%CF%83%CF%84%CF%81%CE%BF%CF%86%CE%AE (τελευταία επίσκεψη 4/4/2011)

της πόλης. Μας απομένει λοιπόν να δομήσουμε τις προγνώσεις μας σε ομάδες εναλλακτικών ή και συμβατών μεταξύ τους υποθέσεων – σεναρίων, που για μεθοδολογικούς λόγους ομαδοποιούνται στις κατηγορίες:
1. Της ουτοπίας. 2. Της καινοτομίας. 3. Της ταυτότητας. 4. Της ανατροπής.
..... η 4η αυτή ομάδα βασίζεται στη δράση μαζών. Τα αποτελέσματα για την πόλη μπορεί να είναι η μετάπτωσή της σε χαοτικούς σχηματισμούς, που φαίνεται ότι δεν θα έχουν τη μορφή της συμβατικής πόλης, θα είναι ίσως αστικο-αγροτικά συνεχή, μεταπόλεις ή όπως αλλιώς οι διάφοροι νέοι όροι ή νεολογισμοί χαρακτηρίζουν. Αν επιχειρήσει να αξιολογήσει κανείς τις τέσσερεις ομάδες και αν συμφωνήσει ότι η πολεοδομία είναι η επιστήμη των μεγάλων αριθμών και όχι των εξαιρέσεων θα μπορούσε με επιχειρήματα να υποστηρίξει ότι η 4η ομάδα για την πλειονότητα των οικισμών της Ευρώπης θα αποτελέσει τη βάση. Όμως και οι άλλες τρεις ομάδες, ακόμα και τα σενάρια της ουτοπίας, καθώς και - θέλουμε να ελπίζουμε - τα σενάρια της ταυτότητας θα εμφανίζουν ανάλογα με την πόλη από **μ**εμονωμένα ψήγματα ως κυρίαρχα σύνολα. Το κράμα ή το πακέτο από το οποίο θα συντεθούν οι εισροές από την κάθε ομάδα σεναρίων θα είναι πάντως μοναδικό για κάθε πόλη. Αυτό το τελευταίο εξαρτάται από μια σειρά αποφασιστικών παραγόντων. Ο καταλυτικός ρόλος των διεργασιών μιας κοινωνίας, τις οποίες όμως χρωματίζουν, αν όχι ελέγχουν, η πολιτική σε όλα της τα επίπεδα και η οικονομία, υποβαθμίζουν εκ των πραγμάτων το ρόλο και την αποτελεσματικότητα του σχεδιαστή της πόλης.
Όμως και αυτός και άλλες δυνάμεις της επιστήμης και της διανόησης μπορούν να βάλουν το λιθαράκι τους στη διαφύλαξη και ενίσχυση των δυνάμεων αντίστασης μιας πόλης, στις τάσεις υποβάθμισης και εκφυλισμού. Σε μια συνεχώς μεταλλασσόμενη δημοκρατική κοινωνία, η οποία αναπτύσσει τις πολιτισμικές της διαστάσεις, κυρίως στις πόλεις, θα πρέπει - και μάλιστα ανεξάρτητα από τα γνωστά μας μέσα μαζικής επικοινωνίας - να διατίθεται μια ποικιλία από τρόπους επικοινωνίας, πληροφορίας, τέχνης, επιστήμης: Ο πολιτισμός δημιουργεί πόλη.΄΄

2.1.θ μοντέλα αστικής πολιτιστικής ανάπτυξης

Οι πόλεις αντιλαμβάνονται με διαφορετικό τρόπο τον πολιτισμό και τις μορφές με τις οποίες αναπτύσσεται. Οι διαφορετικοί αυτοί τρόποι οδήγησαν στη δημιουργία μοντέλων στα οποία χρησιμοποιούνται συγκεκριμένα κριτήρια και δείκτες και αναφέρονται χαρακτηριστικά που θα πρέπει να έχει μια πόλη για να χαρακτηριστεί ΄΄δημιουργική΄΄
Πότε μια πόλη θεωρείται ΄΄δημιουργική;΄΄. Κατά τον Peter Hall,[52]η σταθερότητα και

52 Hall, P. 2000, *Creative Cities and Economic Develorment*, στην http://usj.sagepub.com/content/37/4/639.extrac (τελευταία επίσκεψη 3/2/2011)

η αναρχία δεν αποτελούν χαρακτηριστικά δημιουργικής πόλης. Η ιστορία δείχνει ότι οι πόλεις που βρέθηκαν σ ένα μεταίχμιο υπήρξαν οι πιο δημιουργικές.

Χρήσιμες επεξηγήσεις: πριν γίνει αναφορά στα μοντέλα αστικής ανάπτυξης, κρίνεται σκόπιμο να λεχθεί ότι:

1. η βιβλιογραφία αναφέρει σαφώς βασικούς τύπους ανάπτυξης των πόλεων
2. στην παρούσα χρονική στιγμή τόσο η ποσοτική όσο και η ποιοτική έρευνα, που αφορά την πόλη της Νίκαιας και τα ΚΑΠΗ του Δήμου, έχει ολοκληρωθεί
3. τα αποτελέσματα είναι ήδη γνωστά και ΄΄επί του πιεστηρίου΄΄
4. η πρώτη τους ανάγνωση καλεί την υποφαινόμενη να αναφωνήσει ΄΄η βιβλιογραφία σηκώνει τα χέρια ψηλά΄΄
5. ωστόσο, μια ΄΄εν τω βάθει΄΄ επεξεργασία, δημιουργεί την βεβαιότητα ότι η δυναμική της γνώσης, εκ μέρους των πολιτών, των προβλημάτων του αστικού τους χώρου και η επιθυμία τους να ΄΄βγει στο φως΄΄ η θαμμένη δημιουργικότητά του, προκαλεί μια περαιτέρω προσφυγή στην διεθνή βιβλιογραφία για την πόλη της Νίκαιας, με την ελπίδα να πεθαίνει τελευταία
6. η πλοήγηση στο διαδίκτυο απέφερε καρπούς, οι οποίοι λειτουργώντας ως έμπνευση και συνδυαστικά με την βασική βιβλιογραφία, οδηγεί(!) σε μοντέλο ανάπτυξης προσαρμοσμένο στα αποτελέσματα της έρευνας(!)
7. Στην υποενότητα που ακολουθεί θα παρατεθεί το άρθρο ΄΄ ως έχει΄΄. Η ΄΄προσαρμογή΄΄ του, στην υπόθεση της Νίκαιας, θα γίνει μέσω των προτάσεων στο αντίστοιχο κεφάλαιο
8. Οι βασικοί τύποι ανάπτυξης θα παρατεθούν, ωστόσο, προκειμένου να δοθεί μια πλούσια βάση στην συνδυαστική έμπνευση.

Οι τρεις βασικοί τύποι ανάπτυξης των πόλεων είναι:

1. **η επιχειρηματική πόλη** στηρίζεται κυρίως σε οικονομικά κίνητρα, θέτοντας σε δεύτερη μοίρα τους κοινωνικούς στόχους. Κύριος στόχος του μοντέλου αυτού είναι η ανέγερση εντυπωσιακών κτιρίων και η διοργάνωση θεαματικών γεγονότων (mega events) με σκοπό να βελτιωθεί η εικόνα της πόλης. Στηρίζεται στον χώρο της Νέας Οικονομίας με έμφαση στις επικοινωνίες, τον πολιτισμό και τον τουρισμό. Παραδείγματα αυτής της κατηγορίας πόλεων αποτελεί το Μπιλμπάο, η Γλασκώβη, το New Jersey κ. ά. Το μοντέλο αυτό έχει δεχθεί έντονη κριτική λόγω του ότι ευνοεί τον ιδιωτικό τομέα και δημιουργεί αποκλεισμούς μεγάλων ομάδων του πληθυσμού όπως και το γεγονός ότι οι οικονομικοί δείκτες αποτελούν το μοναδικό κριτήριο μέτρησης της επιτυχίας.
2. **η προοδευτική πόλη** αντίθετα έχει ως κύριο σκοπό την καταπολέμηση των

ανισοτήτων και τα μέσα που χρησιμοποιεί είναι η επέκταση των πολιτιστικών δραστηριοτήτων στις γειτονιές, η φορολογική επιβάρυνση των μεγαλύτερων φορολογικών συντελεστών, τα καλλιτεχνικά προγράμματα, τα δημοτικά πολιτιστικά κέντρα. Το μοντέλο αυτό έχει τις ρίζες του στα κοινωνικά κινήματα του 1960, ‘’αλλά γνώρισε ιδιαίτερες δόξες την δεκαετία του 1980 από τους διανοητές της ‘’Νέας Αριστεράς‘’. Γενικά το μοντέλο αυτό χαρακτηρίζεται από τις μεγάλες δυσκολίες πρακτικής εφαρμογής, αφού στο πλαίσιο της καπιταλιστικής οικονομίας η απαίτηση για παραχωρήσεις οδηγεί σε απώλειες επενδύσεων, ανεργία, κλπ.‘’[53]

3. **το μοντέλο της δημιουργικής πόλης** εμφανίστηκε πρόσφατα και διαφοροποιείται σημαντικά από τα δύο προηγούμενα. Στο μοντέλο αυτό περιλαμβάνονται θεωρητικά μοντέλα όπως του Richard Florida και πρακτικά μοντέλα όπως του Landry και της εταιρείας Comedia. Η ομάδα Comedia[54] δεν εστιάζει τόσο στο επίπεδο της θεωρίας όσο σε προγράμματα και συμβουλές σε πόλεις, συνέδρια κλπ.
   Στο βιβλίο του ο Landry με τίτλο ‘’Creative city, A toolkit for urban innovators‘’ αναφέρει τον όρο ‘’creative spark‘’ με τον εξής ορισμό: η κατάσταση η οποία δημιουργείται όταν οι κατάλληλοι άνθρωποι βρεθούν στην κατάλληλη θέση, την κατάλληλη στιγμή, έχοντας τις κατάλληλες γνώσεις και δεξιότητες, πρόσβαση στις νέες τεχνολογίες και υπάρχει υγιής ανταγωνισμός.‘’

Εικόνα 16

Η θεωρία της δημιουργικής πόλης συνίσταται στην παράθεση κριτηρίων-προυποθέσεων που θα έπρεπε να έχει μια πόλη προκειμένου να πετύχει να θεωρηθεί δημιουργική, δηλαδή μια καινοτόμο και έντονη πολιτιστική ζωή. Τα κριτήρια αυτά είναι:

1. η υπάρχουσα κτηριακή υποδομή (βιβλιοθήκες, θέατρα, ωδεία, πολιτιστικοί χώροι, κλπ)
2. η ιστορία της πόλης (παράδοση και κληρονομιά)
3. η ύπαρξη κατάλληλων προσώπων και οι ανοικτές διαδικασίες
4. η συνεργασία μέσω δικτύων

---

53 Καραχάλης, Ν. 2007, *Πολιτισμός και Τοπική Ανάπτυξη: ο ρόλος των πολιτιστικών και τουριστικών περιοχών στη σύγχρονη πόλη*, διατριβή, σελ.54

54 Comedia στην: http://www.comedia.org.uk/ (τελεταία επίσκεψη 3/3/2011)

5. οι οργανωτικές ικανότητες
6. η δημιουργία οργανισμών και εκδηλώσεων
7. η δημιουργία κατάλληλων πολιτιστικών χώρων
8. η καινοτόμος διάθεση και οι νέες αντιλήψεις
9. η συνειδητοποίηση του προβλήματος
10. η χρησιμοποίηση άλλων πόλεων ως παραδείγματα
11. η κατάλληλη στάση προς το ρίσκο και τις τυχόν αποτυχίες
12. αυτοδυναμία και στήριξη στον ενδογενή πολιτιστικό τομέα
13. η αναγνώριση και έγκριση από όλους τους φορείς ότι ακολουθούνται οι σωστές διαδικασίες
14. η επινόηση συμπληρωματικών ιδεών και πολιτικών προκειμένου να ενισχυθεί η έννοια της δημιουργικότητας

Η ανάλυση σε όρους αλυσίδας ΄΄ παραγωγής΄΄ αφορά την αξιολόγηση μιας πόλης πριν καταρτιστεί γι αυτήν το σχέδιο πολιτιστικού προγραμματισμού και περιλαμβάνει το

1. Αρχικό στάδιο: Εξετάζεται η ικανότητα μιας πόλης να παράγει νέες ιδέες, καινοτομία, πνευματικά δικαιώματα και η εκπαιδευτική και ερευνητική της υποδομή
2. παραγωγή: στο στάδιο αυτό εξετάζονται οι τρόποι με τους οποίους οι ιδέες μπορούν να γίνουν πραγματοποιήσιμες, αν το ανθρώπινο δυναμικό μπορεί να τις στηρίξει. Η αξιολόγηση αφορά
    - το μέγεθος και την ποιότητα των ατόμων
    - τις βασικές πολιτιστικές υποδομές που διαθέτει
3. Διανομή: αφορά την πληροφόρηση από τους εμπλεκόμενους στο πολιτιστικό προιόν, καθώς και την πώληση, προώθησή του
4. Παράδοση: το στάδιο αυτό αφορά τους μηχανισμούς και τα μέσα που φέρνουν το πολιτιστικό προιόν στον καταναλωτή (αίθουσες εκδηλώσεων, κινηματογράφοι, μουσεία, καταστήματα, θέατρα), Η αλυσίδα παραγωγής γίνεται αποτελεσματικότερη με την χρήση νέων τεχνολογιών και πολυμέσων για τον σκοπό αυτό και έχουν ιδιαίτερη σημασία.
5. Κοινό: το στάδιο αυτό αφορά τον τρόπο με τον οποίο το κοινό γίνεται δέκτης του προιόντος (τιμολογιακή πολιτική, εξειδικευμένες αγορές), τις προτιμήσεις των καταναλωτών και τα ενδεχόμενα προβλήματα πρόσβασης στο προιόν.

Το μοντέλο αυτό έχει δεχθεί κριτική διότι λόγω του ότι ΄΄ το ζητούμενο δεν είναι η δημιουργία ενός συνολικού ρυθμιστικού σχεδίου το οποίο να καλύπτει τα πάντα,

αλλά η επινόηση μιας σειράς μικρών λύσεων για κάθε περίπτωση΄΄,[55] κάποιοι συγγραφείς θεωρούν ότι τα προβλήματα της πόλης δεν λύνονται με ημίμετρα που την καθιστούν απλά πιο ελκυστική και επίσης για το γεγονός ότι υπερτονίσθηκαν οι πόλεις που ήταν πράγματι επιτυχημένες (Βαρκελώνη, Γλασκώβη) ενώ δεν αναφέρθηκαν οι αποτυχημένες περιπτώσεις. Ακόμη, ΄΄οι συγκρίσεις που γίνονται μεταξύ των πόλεων βασίζονται σε ποσοτικά χαρακτηριστικά (υποδομές, απασχόληση, οικονομικά στοιχεία) και αδυνατούν να λάβουν υπ όψη ορισμένα ποιοτικά χαρακτηριστικά καθώς και την βιωσιμότητα των περιπτώσεων (π.χ το Λονδίνο ενώ είναι μια από τις κυρίαρχες πόλεις όσον αφορά τον πολιτισμό, προσφέρει σχετικά χαμηλή ποιότητα ζωής λόγω της ακρίβειας, του κυκλοφοριακού κλπ). Η ιδέα της ΄΄κοσμοπολίτικης΄΄ δημιουργικής πόλης χαρακτηρίζεται ως ένας αστικός μύθος που έχουν εφεύρει οι πολιτικοί και οι εταιρείες ανάπτυξης.΄΄[56]

4. **Η ΄΄δημιουργική τάξη΄΄**Η θεωρία της δημιουργικής τάξης αναπτύσσεται από τον καθηγητή Richard Florida στο βιβλίο του The Rise of the creative class. Σύμφωνα με την θεωρία αυτή η οικονομία βασίζεται σε τρεις τομείς

1. τον τομέα βιομηχανίας
2. τον τομέα υπηρεσιών
3. και τον δημιουργικό τομέα

Εικόνα 17

Ενώ οι βιομηχανίες τοποθετούνται κοντά στις πηγές πρώτων υλών, οι δημιουργικές επιχειρήσεις τοποθετούνται εκεί που ζει η δημιουργική τάξη. Άρα, κύριος σκοπός της σύγχρονης πολιτικής τοπικής ανάπτυξης πρέπει να είναι η δημιουργία των συνθηκών που θα προσελκύσουν τα μέλη της δημιουργικής τάξης προκειμένου μια πόλη να είναι σήμερα επιτυχημένη.

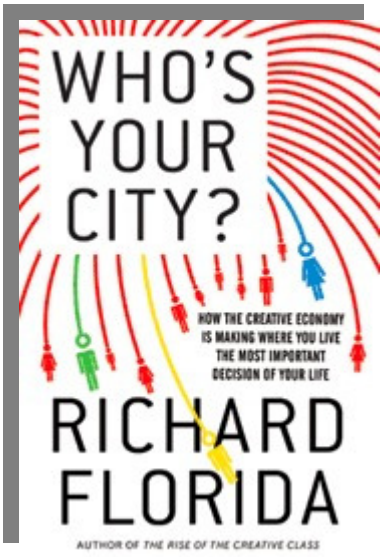
---

55 Landry, C.2000, *The creative city: a toolkit for urban innovators,* στην http://scholar.google.gr/scholar?start=10&q=Landry,+C.+(2000)+The+creative+city:+a+toolkit+for+urban+innovators (τελευταία επίσκεψη 4/4 2011)

56 Evans, G.2001, *Cultural planning: un urban renaissance?* στην: http://scholar.google.gr/scholar?hl=el&q=cultural+planning-Evans-2001&btnG=%CE%91%CE%BD%CE%B1%CE%B6%CE%AE%CF%84%CE%B7%CF%83%%B7 (τελευταία επίσκεψη 14/4/2011)

Με τον όρο δημιουργική τάξη ορίζει ο Florida ένα πολύ ευρύ φάσμα από επαγγελματίες όπως συγγραφείς, σχεδιαστές μόδας, γραφίστες, μουσικούς, ηθοποιούς, ζωγράφους, συνθέτες, χορευτές, ακόμη, ειδικούς στις νέες τεχνολογίες, αλλά και στελέχη των επιχειρήσεων, οικονομολόγους κλπ. Η πανεπιστημιακή εξειδίκευση δεν αποτελεί κριτήριο για να ανήκει κανείς στην δημιουργική τάξη. Ως δημιουργικούς κλάδους θεωρεί αυτούς που προσθέτουν αισθητική και συμβολική αξία και /ή προδίδουν ιδιαίτερη σημασία στον καταναλωτή όταν συνδέονται με έναν συγκεκριμένο τρόπο ζωής.

Όπως έχει λεχθεί προκειμένου μια πόλη να είναι επιτυχημένη θα πρέπει να προσελκύσει την δημιουργική τάξη. Σύμφωνα με τον Florida οι ανθρώπινες σχέσεις έχουν μεταβληθεί σημαντικά. Αλλάζει ακόμη και η νοοτροπία στην εργασία. Τα μέλη της δημιουργικής τάξης κάνουν καθιστική δουλειά και αναζητούν τη βραδυνή διασκέδαση, το πολύβουο κέντρο, το χαλαρό ωράριο, την απουσία κώδικα ντυσίματος κλπ. Αρέσκονται να ζουν σε ανεκτικές πόλεις, που αποτελούνται από διάφορες εθνικές ομάδες, ηλικιακές ή σεξουαλικού προσανατολισμού. Είναι προφανές, ότι για να προσελκύσει μια πόλη την δημιουργική ομάδα θα πρέπει να προσφέρει πολιτιστικές επιλογές, υποδομές αναψυχής, νέες τεχνολογίες, περιβάλλον ελευθερίας στις διαφορετικές πολιτισμικές ταυτότητες, όλα αυτά υποστηριζόμενα από εστιατόρια,καφέ, μπαρ, καταστήματα μόδας.

Εικόνα 18

Τεχνολογία-ταλέντο-ανεκτικότητα αποτελούν τους κύριους παράγοντες της θεωρίας του Flodida. Για να προσδιοριστεί εάν μια πόλη είναι ή όχι δημιουργική η θεωρία εισάγει ειδικούς δείκτες. Ο δείκτης αναπαριστά τον αριθμό των διαφορετικών εθνοτήτων που ζουν σε μια πόλη, ο οποίος συνδέεται με την ύπαρξη δομών υψηλής τεχνολογίας. Μέσα από τον δείκτη χαρακτηρίζονται τόποι με ιδιαίτερη πολιτιστική κληρονομιά και σύγχρονη πολιτιστική ζωή. Μέσα από τον δείκτη υποστηρίζει ότι η ύπαρξη ομοφυλόφιλων σε μια πόλη αποτελεί ένδειξη ότι μια πόλη είναι ανεκτική και προσφέρει επιλογές και ποιότητα ζωής, αφού πρόκειται για μια ομάδα με υψηλό εισόδημα που αρέσκεται να ζει στο κέντρο των πόλεων.

Η θεωρία του Florida δέχθηκε δριμύτατες κριτικές μετά την δημοσίευση του βιβλίου του που γνώρισε μεγάλη εκδοτική επιτυχία. Οι δείκτες του στην Ευρώπη επικρίθηκαν . Σύμφωνα με την θεωρία, ως πιο δημιουργική πόλη θεωρείται το Μάντσεστερ, ακολουθεί το Λέστερ και έπεται το Λονδίνο. Εμπειρικά αυτό δεν στέκει. Το Λονδίνο δεν μπορεί να συγκριθεί με τις υπόλοιπες βρετανικές πόλεις

όσον αφορά την συγκέντρωση πολιτιστικών βιομηχανιών, το Λέστερ κατατάσσεται ψηλά λόγω της μεγάλης αναλογίας διαφορετικών εθνοτήτων, αλλά αυτό δεν σημαίνει ότι είναι και δημιουργική πόλη. Σύμφωνα πάντα με την θεωρία αναφέρονται ως δημιουργικές πόλεις ΄΄η Μόσχα π.χ, η οποία κατατάσσεται σε υψηλή θέση, ενώ μαστίζεται από προβλήματα φτώχειας και εγκληματικότητας, οι Βρυξέλλες που κανείς δεν συνδέει με τον πολιτισμό και η Φραγκφούρτη που είναι κατ εξοχήν οικονομικό κέντρο. Παράλληλα δεν αναφέρονται καθόλου πόλεις όπως το Ελσίνκι, που έχει αναπτύξει τις νέες τεχνολογίες και αποτελεί έδρα της ΝΟΚΙΑ΄΄[57] ΄΄Δεν αναφέρεται σε αιτιακές σχέσεις αλλά σε απλουστευμένα συμπεράσματα΄΄[58], είναι οι αντιρρήσεις του γεωγράφου Jamie Peck γαι την θεωρία του Florida. ΄΄Π.χ το γεγονός ότι μια ζωντανή πολιτιστική σκηνή έχει άμεση σχέση με υψηλούς οικονομικούς ρυθμούς δεν σημαίνει ότι η πολιτιστική σκηνή είναι το αίτιο, αντίθετα μπορεί να είναι το αποτέλεσμα. Όσον αφορα τους δημάρχους που υιοθέτησαν την θεωρία της ΄΄δημιουργικής τάξης΄΄ αναφέρει ότι οι λόγοι ήταν η προσωπική προβολή των ίδιων λόγω του ότι η προώθηση της εν λόγω θεωρίας έχει μικρό οικονομικό κόστος και δεν σημαίνει την εγκατάλειψη της παραδοσιακής αστικής πολιτικής. Ωστόσο, παραδέχεται, όπως και οι υπόλοιποι επικριτές, ότι ο Florida έστρεψε την κοινή γνώμη στην τοπική πολιτική και ότι οι αστικές διοικήσεις παρερμήνευσαν την θεωρία του κατά την εφαρμογή της.΄΄[59]
Οι στρατηγικές του γκλάμουρ δεν στοιχίζουν πολλά και δεν ενοχλούν κανένα είναι η κριτική του Kotkin[60] στο διαδίκτυο για την θεωρία του Florida. Παρόμοια κριτική και από τον Berry,[61] επίσης στο διαδίκτυο σχετικά με την πόλη της Μελβούρνης η οποία κατατάσσεται πολύ χαμηλά σχετικά με άλλες πόλεις της Αυστραλίας λέγοντας ΄΄ Μελβούρνη-Υπάρχει ελπίδα μετά τον Florida; ΄΄[62]

---

57 Καραχάλης, Ν. 2007, *Πολιτισμός και Τοπική Ανάπτυξη: ο ρόλος των πολιτιστικών και τουριστικών περιοχών στη σύγχρονη πόλη*, διατριβή, σελ.60

58 Peck,J. 2005, *Struggling with the Creative Class*, στην http://onlinelibrary.wiley.com/doi/10.1111/j.1468-2427.2005.00620.x/full (τελευταία επίσκεψη 15/4/2011)

59 Στο ίδιο

60 Kotkin,J- Siegel, F. 2004, *Too much froth,* στην: http://scholar.google.gr/scholar?hl=el&q=+Kotkin%2C+J.+and+F.+Siegel+%282004%29+Too+much+froth+&btnG (τελευταία επίσκεψη 15/4/2011)

61 Berry, M.2005, *Melbourne-Is there life after Florida?* Στην: http://spartan.ac.brocku.ca/~dvivian/planningcommitte e/boggs/Melbourne_after_Florida_19216046.pdf (τελευταία επίσκεψη 15/4/2011)

62 Feiock, R.-Moon,M.-Hyung.p. 2008, *Is the World "Flat" or "Spiky"? Rethinking the Governance Implications of Globalization for Economic Development* στην http://onlinelibrary.wiley.com/doi/10.1111/j.1540-6210**.2007.00832_2.x/full**

5. **η ΄΄βιωματική στρατηγική΄΄**. Ο τίτλος αφορά αυθαίρετη λειτουργία της υποφαινόμενης που ωστόσο απηχεί την ουσία της συγκεκριμένης διαδικασίας αστικής πολιτιστικής ανάπτυξης. Το άρθρο, το οποίο αποτέλεσε την απαρχή της έμπνευσης και της βιβλιογραφικής επανεξέτασης έχει ως τίτλο ΄΄Βιωματικές στρατηγικές για την επιβίωση των μικρών πόλεων της Ευρώπης΄΄ του Peter Allingham.[63] Το 1999 οι οικονομολόγοι Pine Joseph και Gilmore James στο βιβλίο τους με τίτλο ΄΄Welcome to the experience economy΄΄ανήγγειλαν το πιο πρόσφατο βήμα στην οικονομική ανάπτυξη. Σύμφωνα με τους συγγραφείς προκειμένου οι επιχειρήσεις να επιβιώσουν θα πρέπει να παρέχουν εμπειρίες σχετικές με τα αγαθά και τις υπηρεσίες που προσφέρουν. Οι απαντήσεις, δε, στα ερωτήματα που προέκυψαν σχετικά με το ποιες είναι οι εμπειρίες και πώς θα είναι το ΄΄περιτύλιγμά τους΄΄, η απάντηση ήταν ότι οι εμπειρίες, που είναι εγγενώς προσωπική ΄΄ιστορία΄΄, ΄΄θα προκύψουν μέσα στο κάθε άτομο λόγω της συναισθηματικής, σωματικής και ψυχολογικής εμπλοκής του (στην διαδικασία της ΄΄βιωματικής εμπειρίας΄΄ της επιχείρησης)[64] αναφερόμενοι δε ως χαρακτηριστικό παράδειγμα στην εταιρεία Walt Disney.

Εικόνα 19

Σύμφωνα με τον Allingham το μοντέλο ΄΄βιωματική στρατηγική για ανάπτυξη και επιβίωση΄΄ εφαρμόστηκε στις πόλεις Δρέσδη με 500.000 κατοίκους και Βόλφσμπουργκ, στην Κάτω Σαξονία με 120.000 κατοίκους, όπου συνδυάστηκε η παραγωγή αυτοκινήτου με την αστική ανάπτυξη. Ωστόσο, και στην Δανία παρουσιάζεται αυξανόμενο ενδιαφέρον για την έννοια της εμπειρίας της οικονομίας ως μοχλός της τοπικής και περιφερειακής ανάπτυξης σε μειονεκτικές περιοχές.[65]

---

63 Allihgham, P, 2009, Experiential Strategies for the Survival *of Small Cities in Europe,* στην: http://vbn.aau.dk/en/publications/experiential-strategies-for-the-survival-of-small-cities-in-europe%2862ce0d20-01ba-11df-838e-000ea68e967b%29/export.html l (τελευταία επίσκεψη 28/5/2011)

64 Gillmore,J - Pine, J. 1999, *Welcome to the experience economy,* στην:tp://www.hospitality.ucf.edu/faculty/raywang/documents/HFT6938/Experiential Consumtion/WelcomeToExperienceEconomy.pdf (τελευταία επίσκεψη 2/6/2011)

65 Lorentzen, A. 2011, *Leisure, culture and experience economy in the periphery. Does Northern*

Στην Δρέσδη η εταιρεία VW ακολουθώντας τις προτροπές των οικονομολόγων ενστερνίστηκε το μοντέλο της βιωματικής εμπειρίας κατασκευάζοντας ένα γυάλινο εργοστάσιο παραγωγής της υπερπολυτελούς λιμουζίνας της, όπου όλα τα στάδια της κατασκευής είναι ορατά. Κατευνάζοντας τις αντιδράσεις των πολιτών για την μη αισθητική προσαρμογή της γυάλινης κατασκευής της στην μπαρόκ ταυτότητα της Δρέσδης, οργανώνει εβδομάδα φιλοξενίας για τις ομάδες των πελατών της η οποία περιλαμβάνει περιήγηση και σε όλα τα αξιοθέατα της πόλης, εκτός από το εργοστάσιο. Ωστόσο, το αρνητικό στοιχείο στην περίπτωση αυτή είναι ότι δεν κατόρθωσε να ΄΄παραγάγει΄΄ άρα και να ΄΄πουλήσει΄΄ αυθεντική βιωματική εμπειρία. Οι πολίτες συνεχίζουν να θεωρούν το γυάλινο κτήριο απορριπτέο από την ταυτότητα της πόλης, η πολυτελής λιμουζίνα αντιπροσωπεύει συγκεκριμμένο κοινό αισθητικής και οικονομικής κατάστασης, ενώ οι πελάτες θεωρούν ότι το πέρασμά τους ΄΄διαγράφεται΄΄.

Στην πόλη του Βόλφσμπουργκ, η εταιρεία VW θέλησε να υιοθετήσει την εικόνα μιας νέας, δυναμικής εταιρείας, φορέα παροχής υψηλής ποιότητας προιόντων που συνδέονται τόσο με τον σύγχρονο τρόπο ζωής όσο και με το αίσθημα της ζωής. Για τον σκοπό αυτό συνέπραξε με τον δήμο δημιουργώντας μια μορφή ανώνυμης εταιρείας με σκοπό την μείωση της ανεργίας, την βιώσιμη οικονομία και την ανάδειξη του Βολφσμπουργκ ως πόλης με υψηλή ποιότητα ζωής για τους κατοίκους και τους επισκέπτες. Πέντε επιχειρηματικοί τομείς θα οδηγήσουν στην επίτευξη των στόχων: Innovation Campus, Mobility Business, Leisure Business, Health Project, Personnel Service Agency. Π.χ η Leisure Business αποσκοπεί στην ανάπτυξη υψηλού επιπέδου βιωματικής ψυχαγωγίας για τους τουρίστες και τους πολίτες.

Εικόνα 20

Γενικά, έχει επιτευχθεί μια ΄΄συναισθηματική΄΄ χαρτογράφηση της πόλης και των γύρω περιοχών. Η πόλη εμφανίζεται διχοτομημένη ΄΄συναισθηματικά΄΄ προκειμένου να εξυπηρετηθεί το πρόγραμμα των βιωματικών εμπειριών. Θα πρέπει να λεχθεί ότι πολλοί ΄΄βιωματικοί άξονες΄΄ ακόμη είναι ΄΄υπό κατασκευή΄΄.

Jutland benefit from the Experience economy? στην:http://www.regional-studies-assoc.ac.uk/events/2011/april-newcastle/papers/Lorentzen.pdf (τελευταία επίσκεψη 3/6/2011)

2.2.α Η ελληνική πόλη[66]

Οι πόλεις της νότιας Ευρώπης χαρακτηρίζονται από το γεγονός ότι η πολιτιστική τους κληρονομιά συνεχίζει να διαδραματίζει κυρίαρχο ρόλο στην σύγχρονη εποχή. Στις σύγχρονες μεσογειακές πόλεις η ιστορική μνήμη και η παράδοση γίνονται ΄΄θέατρα μνήμης΄΄[67]

Όσον αφορά τις ελληνικές πόλεις οι κλιματολογικές συνθήκες, η πολιτιστική κληρονομιά, το περιβάλλον κ.άλ. μπορούν να αποτελέσουν ανταγωνιστικό πλεονέκτημα, ενώ η άναρχη δόμηση, η έλλειψη σχεδιασμού, η ανυπαρξία ελέγχου λειτουργούν αρνητικά στις προσπάθειες βελτίωσης.

Πώς κατατάσσονται σήμερα οι ελληνικές πόλεις στο πλαίσιο του αυξανόμενου ανταγωνισμού;

Ο ανταγωνισμός με τις άλλες μητροπόλεις του νότου όπως η Βαρκελώνη, το Μιλάνο, η Μαδρίτη είναι σκληρό, αλλά συνάμα δεν διαφαίνεται προοπτική ανόδου. Σίγουρα δεν είναι οι ελληνικές πόλεις που πρωταγωνιστούν στις εξελίξεις, ούτε έχει παρουσιασθεί κάποιο παράδειγμα που θα μπορούσε να συγκριθεί με τα αντίστοιχα επιτυχή της Ευρώπης ή τουλάχιστον της νότιας Ευρώπης.

Σήμερα, η κατάσταση στον ελληνικό χώρο έχει τα εξείς δύο χαρακτηριστικά:

- την αισθητή αύξηση των δημοσίων δαπανών για αστικές υποδομές, κυρίως μέσα από τα ΚΠΣ, όταν μέχρι πρότινος οι αντίστοιχες πολιτικές ήταν θεσμικού, κυρίως, χαρακτήρα
- την διοργάνωση του mega event των Ολυμπιακών Αγώνων που επηρέασε σημαντικά την Αθήνα, όσο και τις μεγάλες πόλεις της περιφέρειας.

2.2.β Πληροφορίες από το πρόγραμμα ΄΄Καλλικράτης΄΄

Από τις 7 Ιουνίου του 2010 ο νόμος 3852, δηλαδή το πρόγραμμα ΄΄Καλλικράτης΄΄ αποτελεί την νέα αρχιτεκτονική της Αυτοδιοίκησης και της Αποκεντρωμένης Διοίκησης

Σύμφωνα με τον νόμο αυτό ΄΄οι δήμοι και οι Περιφέρειες αποτελούν τον πρώτο και δεύτερο βαθμό Τοπικής Αυτοδιοίκησης και ως έκφραση της λαικής κυριαρχίας αποτελούν θεμελιώδη θεσμό του δημόσιου βίου των Ελλήνων, όπως αυτό κατοχυρώνεται από τις διατάξεις 102 του Συντάγματος και του Ευρωπαϊκού Χάρτη Τοπικής Αυτονομίας που κυρώθηκε με τον ν. 1850/1989 (ΦΕΚ 144 Α΄)

Οι αποκεντρωμένες διοικήσεις συγκροτούνται ως ενιαίες μονάδες, για τις αποκεντρωμένες υπηρεσίες του κράτους και ασκούν γενική αποφασιστική αρμοδιότητα στις κρατικές υποθέσεις της περιφέρειάς τους σύμφωνα με το άρθρο

66 Για το φωτογραφικό υλικό της υποενότητας 2.2.α βλ. Παράρτημα 2

67 Λεοντίδου,Λ.2004 , *Μετανεωτερική αστική διακυβέρνηση*, σελ.293

101 του Συντάγματος.
Σύμφωνα δε με το άρθρο 103, κάθε Δήμος μπορεί να συνιστά ή να έχει έως δύο νομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου, ένα για τους τομείς αρμοδιοτήτων κοινωνικής προστασίας, αλληλεγγύης και παιδείας και ένα για τους τομείς πολιτισμού, αθλητισμού και περιβάλλοντος όπως αυτοί προβλέπονται στο άρθρο 75 του ν. 3463/2006΄΄ [68]

Εικόνα 21

Τα ΚΑΠΗ στον Δήμο Νίκαιας-Αγ.Ιωάννη Ρέντη ανήκουν στο νομικό πρόσωπο με τομείς αρμοδιοτήτων Κοινωνικής Προστασίας, Αλληλεγγύης και Παιδείας.
΄΄Ο ΄΄Καλλικράτης΄΄ προσφέρει ασφαλιστικές δικλείδες για να λειτουργήσει και ο συγκεκριμμένος θεσμός με καλύτερο τρόπο. Η καλύτερη λειτουργία του θα εφαρμόζονταν μέσω της Διεύθυνσης Κοινωνικής Πολιτικής προκειμένου να μην επικαλύπτονται οι αρμοδιότητες με την Περιφέρεια. Η πολιτική ευθύνη και η πολιτική βούληση δεν σημαίνει αυτόματα και γνώση επαρκή συγκεκριμένων θεμάτων όπως ο σωστός σχεδιασμός και η υλοποίηση του προγράμματος ΄΄Καλλικράτης΄΄ όσον αφορά και τον θεσμό των ΚΑΠΗ.΄΄[69]

2.2.γ Πώς αντιλαμβάνεται η Τοπική Αυτοδιοίκηση τους όρους:

1. **πολιτισμό και κουλτούρα**

΄΄Ο **πολιτισμός** αντιμετωπίζεται στην Τ.Α ως μια δυναμική λειτουργία η οποία συνθέτει και προκαλεί μια δημιουργική ατμόσφαιρα και διαμορφώνει ένα πνευματικό κλίμα. Πολιτισμός νοείται το σύνολο της καθημερινής ζωής, η ποιότητά της, οι συνθήκες του περιβάλλοντος, της εργασίας, η αξιοποίηση του ελεύθερου χρόνου κ.λ.π. Κατά συνέπεια, οι πολιτιστικές δραστηριότητες, μολονότι σημαντική παράμετρος του υπάρχοντος και πολιτισμού, γίνονται αντιληπτές ως ένα μόνο τμήμα του.
Ως πολιτισμός, τελικά ορίζεται΄΄ η μεγάλη ροή των ανθρώπων, πραγμάτων και λέξεων διαχρονικά μέσα στην ιστορία της ανθρωπότητας, τα συμπλέγματα των ανθρώπινων δραστηριοτήτων, των προιόντων τους, των ανθρώπινων σκέψεων, των ανθρώπινων κατακτήσεων, σε μια πολύ μεγάλη χρονική διάρκεια, σ ένα πολύ

68 Πρόγραμμα Καλλικράτης : http://www.eetaa.gr/kallikratis/support/Nomos3852/Fek_html/ (τελευταία επίσκεψη 3/2/2011)

69 Νικολίνταη Πλουσία, απόφοιτος του ΠΜΣ ΄΄Μεθοδολογία και εφαρμογέςστην Κοινωνική Πολιτική΄΄, από το κείμενο συνέντευξης 13/3/2011

μεγάλο χωρικό επίπεδο΄΄[70]

Ωστόσο, οι εξελίξεις που συμβαίνουν στις σημερινές κοινωνίες είναι ταχύρυθμες και τα δεδομένα αλλάζουν με γοργούς ρυθμούς. Πολλές φορές ο όρος πολιτισμός μοιάζει να είναι σε αναντιστοιχία με την κοινωνική εξέλιξη. Για τον λόγο αυτό ΄΄γίνεται ευρεία χρήση του όρου ΄΄πολιτιστικό΄΄, προκειμένου να δηλωθεί μια υπάρχουσα κατάσταση μέσω μιας κατάστασης περισσότερο συγχρονικής. ΄΄Ως πολιτιστικές δραστηριότητες ονομάζουμε την κοινωνική λειτουργία που τελείται διαλεκτικά στον πολιτιστικό χώρο, ανάμεσα στον πολιτιστικό δημιουργό και στο φυσικό ανθρώπινο περιβάλλον. Η διαδικασία αυτή είναι διπολική, πολιτισμική και πολιτιστική,γίνεται ανάμεσα σε δύο πόλους και αφορά η πρώτη την καθαυτό πολιτισμική δημιουργία και η δεύτερη στη διάδοσή της, την πνευματική και καλλιτεχνική καλλιέργεια του κοινωνικού συνόλου, του οποίου αυτή η πολιτισμική δημιουργία αποτελεί έκφραση.[71]

΄΄Ο πολιτισμός μπορεί να επηρεάσει την τοπική ανάπτυξη με τους εξής τρόπους:

- ΄΄δημιουργεί σημεία αναφοράς για τους φορείς και τους εμπλεκόμενους στη διαδικασία ανάπτυξης και ενθαρρύνει τις κοινές πρωτοβουλίες
- δημιουργεί ένα ελκυστικό περιβάλλον τόσο για τους κατοίκους όσο και για τους επισκέπτες
- δημιουργεί τις προυποθέσεις για τη δημιουργία προιόντων, υπηρεσιών και θέσεων που συνδιάζουν την αισθητική διάσταση με τη χρηστική΄΄[72]

΄΄Διακρίνονται τρεις βασικές κατηγορίες επίδρασης του πολιτισμού στην πόλη και στην ανάπτυξη

- ένα συγκεκριμμένο πολιτιστικό στοιχείο μπορεί να αποτελέσει σύμβολο μιας πόλης
- οι περιοχές της πόλης που συγκεντρώνουν πολιτιστική δραστηριότητα τείνουν να αποτελέσουν σήμα κατατεθέν γαι την πόλη και να αποτελούν στοιχείο οικονομικής ανάπτυξης. Οι πολιτιστικές επιχειρήσεις μπορούν δυνητικά να αποτελέσουν στοιχείο οικονομικής επιτυχίας μιας πόλης
- ο πολιτισμός μπορεί να έχει και μια ευρύτερη επίδραση στην πόλη και τους κατοίκους καθορίζοντας τον χαρακτήρα της μέσω της δημιουργίας αισθήματος κοινότητας, συνοχής, αλληλεπίδρασης και δημιουργικότητας΄΄[73]

---

70 Αγραφιώτης,Δ. 1993, *Πολιτισμός και Τοπική Αυτοδιοίκηση*, πρακτικά συνεδρίου της ΤΕΔΚΝΑ, σελ 27

71 Κόνσολα, Ν. 1982, *Οργάνωση της πολιτιστικής διοίκησης,* σελ.9

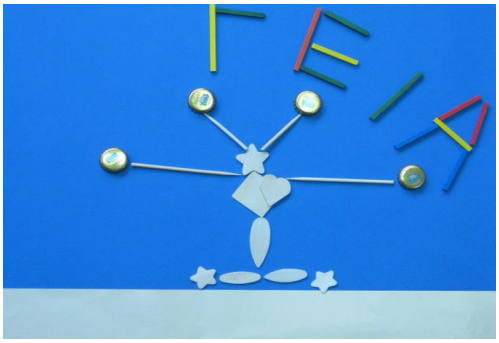
72 Καραχάλης, Ν. 2ΟΟ7, *Πολιτισμός και Τοπική Ανάπτυξη: ο ρόλος των πολιτιστικών και τουριστικών περιοχών στη σύγχρονη πόλη,* διατριβή, σελ.31

73 Καραχάλης, Ν. 2007, *Πολιτισμός και Τοπική Ανάπτυξη: ο ρόλος των πολιτιστικών και τουριστικών περιοχών στη σύγχρονη πόλη,* διατριβή, σελ. 29

Η χρήση της λέξης ΄΄**κουλτούρα΄΄** πραγματοποιείται όταν επιθυμούμε να αναφερθούμε στο νόημα που δίνουν οι άνθρωποι σ αυτό που κάνουν, στον τρόπο που οργανώνουν την ζωή τους και την παραγωγή, στο πως συμβολίζουν αυτό που είναι οι ίδιοι και αυτό που θέλουν να είναι, στο πώς δημιουργούν σχέσεις μεταξύ τους και στους κανόνες που οι ίδιοι θεωρούν σημαντικούς για την λειτουργία μιας ομάδας, σε συγκεκριμμένη χρονική στιγμή.΄΄[74]

Εικόνα 22

Εικόνα 23

2. πολιτιστικά αγαθά και πολιτιστικές αξίες

Σύμφωνα με τον ορισμό που διατυπώνει η Ντόρα Κόνσολα πολιτιστικά αγαθά είναι τα ΄΄κινητά και ακίνητα αγαθά που έχουν μεγάλη αξία για την πολιτιστική ζωή πχ. τα τα μνημεία, τα χειρόγραφα, τα βιβλία, αλλά και η γλώσσα, οι παραδόσεις, τα συστήματα αξιών, τα ήθη και έθιμα, η μουσική, ο χορός κλπ΄΄[75]. Ωστόσο, από το σύνολο των αγαθών που παράγονται με τον γενικό τίτλο ΄΄οικονομική δραστηριότητα΄΄, πολιτιστικά αγαθά είναι εκείνα που αναφέρονται στον πνευματικό πολιτισμό: στους τομείς των γραμμάτων, των τεχνών, των εκδηλώσεων, του λαικού πολιτισμού και των επιστημών.

Η Πολιτιστική δημιουργία προυποθέτει ΄΄την ύπαρξη δημιουργού (παραγωγού πολιτιστικών αγαθών), ο οποίος είναι παράρτημα της συνολικής κοινωνικής δομής που απλώνεται γύρω του. Η δυναμική της πολιτιστικής του κληρονομιάς, με πυρήνα την εθνική του ιδιαιτερότητα και η δύναμη της ατομικής δημιουργικότητας της προσωπικότητάς του, είναι οι γενετικοί του παράγοντες. Σύνεργά του έχει τις επαναστατικά νέες μεθοδολογίες που έχουν αναπτυχθεί στην κοινωνία του και στην ομάδα μέσα στην οποία λειτουργεί.΄΄[76]

---

74 Μπιτσάνη, Ε. 2002, *Πολιτισμός- Τοπική κοινωνία. Η τοπική πολιτιστική ανάπτυξη στην Ελλάδα και ο ρόλος της Τ.Α, 1980-2000,* Διατριβή, σελ.59

75 Κόνσολα, Ν. 1982, *Διεθνής προστασία της παγκόσμιας πολιτιστικής κληρονομιάς*, σελ 34

76 Κόνσολα, Ν. 1984, *Σκέψεις για την προβληματική της δημιουργικής πολιτιστικής ανάπτυξης* , σελ.35

Στο σημείο αυτό θεωρείται απαραίτητη η αναφορά στην μαζική παραγωγή πολιτιστικών αγαθών, ως ένα από τα μεγαλύτερα προβλήματα των σημερινών κοινωνιών εξ αιτίας της ισοπέδωσης των πολιτιστικών αναγκών και των ιδιαιτεροτήτων που προκαλεί. Οι Οργανισμοί Τοπικής Αυτοδιοίκησης και οι ιδιωτικές εθελοντικές πολιτιστικές δομές έχουν την δυνατότητα σε τοπικό επίπεδο να αντιμετωπίσουν τις αρνητικές επιπτώσεις της μαζικής κουλτούρας ενθαρρύνοντας την αξιόλογη πνευματική λειτουργία της περιοχής τους.
Ωστόσο, η μαζική κουλτούρα αποτελεί και βασικό παράγοντα της σύγκρισης των πολιτιστικών αξιών που εμφανίζεται στις σημερινές κοινωνίες συνεπικουρούμενη από αλματώδη ανάπτυξη της τεχνολογίας. Παγκόσμια αποδεκτές πολιτιστικές αξίες όπως η αξία της ανθρώπινης ζωής και η αξία πολιτιστικής δραστηριότητας που θεωρούνταν δεδομένες και στήριζαν τις πολιτιστικές δομές και τη συνοχή ενός κοινωνικού σχηματισμού αμφισβητούνται ΄΄δημιουργώντας σύγχυση ως προς τα ηθικά και πολιτισμικά κριτήρια αξιολόγησης που ορίζουν και στηρίζουν, από τη μια τις τοπικές κοινωνίες και από την άλλη τις παγκόσμιες΄΄[77]

3. πολιτιστική ταυτότητα, πολιτιστική πολιτική

΄΄Ο πολιτισμός είναι ο ευρύτερα κοινός τρόπος του βίου. Ο τρόπος με τον οποίο οργανώνουμε τις καθημερινές μας ανάγκες, θεσπίζουμε κανονιστικές αρχές, κάνουμε πολιτική, επάγγελμα, τέχνη, συναλλασσόμεθα οικονομικά, ψυχαγωγούμαστε, ερωτευόμαστε, χτίζουμε και διακοσμούμε τα σπίτια μας. Αυτό που διαφοροποιεί κατά τόπους ή κατά εποχές τον συλλογικό τρόπο του βίου είναι ....η κοινά εμπεδωμένη διαφορά στην ιεράρχηση των αναγκών...για την οποία προυποτίθενται κριτήρια...αφομοιωμένα στην καθημερινή ζωή. Και τα κριτήρια προκύπτουν πάντοτε από κάποιο νόημα που αποδίδουμε στο γεγονός της ύπαρξής μας..΄΄[78]
Πολιτιστική πολιτική : ένα σύστημα σκοπών, μέσων και φορέων, που συνδυάζονται σε ένα πρόγραμμα για να επιτύχουν τη γνώση, ενίσχυση και διάδοση του πολιτιστικού φαινομένου μιας κοινότητας για μια δεδομένη χρονική περίοδο΄΄[79]
΄΄Οι σκοποί της πολιτιστικής πολιτικής είναι:
α) η προστασία της πολιτιστικής κληρονομιάς και της πολιτιστικής ταυτότητας
β) η ενίσχυση της καλλιτεχνικής και πνευματικής δημιουργίας
γ) η ανάπτυξη όρων λαικής συμμετοχής τόσο όσον αφορά της απόλαυση όσο και τη

77 Κονδύλης,Π.2000, *Η παρακμή του αστικού πολιτισμού* ,σελ.250

78 Γιανναράς,Χ.2001, *Πολιτιστική Διπλωματία*, σελ 27-28

79 Κόνσολα, Ν. 1988, *Θέματα πολιτιστικής Πολιτικής,* Σημειώσεις, σελ 15

δημιουργία των πολιτιστικών αγαθών
δ) η προώθηση της πολιτιστικής επικοινωνίας με ξένες χώρες όπως και η βελτίωση της πολιτιστικής ΄΄εικόνας΄΄ της χώρας στο εξωτερικό.΄΄[80]

Εικόνα 24

Εικόνα 25

Εικόνα 26

80 Μπιτσάνη, Ε 2000, *Πολιτισμός- Τοπική κοινωνία. Η τοπική πολιτιστική ανάπτυξη στην Ελλάδα και ο ρόλος της Τ.Α, 1980-2000,* Διατριβή, σελ.62

2.3. Κέντρα Ανοικτής Προστασίας Ηλικιωμένων (ΚΑΠΗ)

΄΄- Τί νομίζετε ότι είναι το ΚΑΠΗ;
-Εκεί που νομίζεις ότι όλα τέλειωσαν, ξεκινάμε πάλι
-Εκεί που αλλάζουν οι όροι του παιχνιδιού
- Φωνή και γι αυτούς που δικαιούνται να μιλούν για την Γ΄΄ηλικία στην Ελλάδα΄΄[81]

΄΄...γινόμαστε μάρτυρες μιας αύξησης των επαίσχυντων μορφών του θανάτου. Δεν είναι ο καρκίνος ή οι καρδιακές παθήσεις που θέτουν νέες επαίσχυντες συμπεριφορές απέναντι στον θάνατο, αλλά η φτώχεια, η γήρανση και ο κοινωνικός αποκλεισμός.΄΄[82]
΄΄Τα ΚΑΠΗ είναι κρατικά προγράμματα που αποσκοπούν στην πρόληψη της περιθωριοποίησης και την διατήρηση της ΄΄Γ΄Ηλικίας΄΄ σε κατάσταση ενεργού κοινωνικής παρουσίας. Για τον σκοπό αυτό δεν αποτελούν ένα κλειστό σύστημα παροχής υπηρεσιών αλλά αντίθετα δίαυλο μιας αμφίδρομης σχέσης της ΄΄Γ΄Ηλικίας΄΄ και του κοινωνικού περίγυρου. Τα ΚΑΠΗ καλούνται να παίξουν τον ρόλο υποβοήθησης της σύνδεσής της με το κοινωνικό σύνολο. Θα πρέπει όχι μόνο να καταφέρουν να στηρίξουν και να ενεργοποιήσουν τα μέλη τους αλλά και να τα υποβοηθήσουν στο να συμμετέχουν στην κοινωνική ζωή. Οι στόχοι τους κωδικοποιούνται στις λέξεις : αγωγή υγείας-κοινωνικοποίηση-ενεργοποίηση΄΄[83]

Εικόνα 27

΄΄Ο Θεσμός απευθύνεται σε άτομα ηλικίας 60 ετών και άνω. Τα άτομα αυτά μπορούν να εγγραφούν ως μέλη. Η εγγραφή δεν αποτελεί κριτήριο για την είσοδο ή για την ενασχόληση όλων των ηλικιών με τα προγράμματα του χώρου. Η φιλοσοφία του ανοικτού χώρου γαι όλη την κοινότητα αποτελεί ακρογωνιαίο λίθο της λειτουργίας του Θεσμού. Πολλά προγράμματα των ΚΑΠΗ υπηρετούν αυτή την φιλοσοφία ΄΄ του ανοικτού χώρου αναψυχής, συζήτησης, θεάματος, δημιουργίας,

---

81 Υλικό αρχείου: από δελτίο εγγραφής μέλους, από το ημερολόγιο ΄΄Η κόρη του ποταμού΄΄ του Α΄ΚΑΠΗ Δ.Ε Νίκαιας.

82 Kellehear, A. 2007, *Social History of Dying*, στην: http://www.cambridge.org/aus/catalogue/catalogue.as?isbn=9780521694292 (τελευταία επίσκεψη24/4/2011)

83 Τσαούσης, Δ.Γ-Χατζηγιάννης, Α. 1990, *Κοινωνικές και χωροταξικές προυποθέσεις λειτουργίας των ΚΑΠΗ ως Θεσμών σύνδεσης των ηλικιωμένων με την κοινότητα*, σελ.8

ενημέρωσης, παρέας, ΄΄καφέ ΄΄ για όλη την μέρα, για όλους. Στο Α΄ΚΑΠΗ Δ.Ε. Νίκαιας είναι εγγεγραμμένα σήμερα 477 μέλη. Από τα πρώτα στοιχεία της έρευνας, που βρίσκεται σε εξέλιξη, ο κυριώτερος λόγος εγγραφής ενός πολίτη ως μέλος του χώρου αποτελεί η ανάγκη επικοινωνίας σε ποσοστό που ξεπερνά το 90%. Η ποιοτική ανάλυση αποδεικνύει ότι η επικοινωνία που αποζητούν θα ήθελαν να προέρχεται από την ΄΄επαφή τους΄΄ με τα ΄΄σύγχρονα πράγματα΄΄ όπως αναφέρουν οι ίδιοι, δηλαδή με την εξοικείωσή τους και με τις νέες τεχνολογίες και ΄΄ότι καινούργιο στη ζωή΄΄. Αυτό θεωρούν ότι αυξάνει το ΄΄κύρος τους ΄΄ στις υπόλοιπες κοινωνικές ομάδες και ανοίγει τους δίαυλους της επικοινωνίας. ΄΄[84]

Το 1979 στήθηκε πειραματικά το πρώτο κέντρο και μέχρι το τέλος του 1981 είχαν λειτουργήσει οχτώ προγράμματα με φορείς εθελοντικές οργανώσεις. Στην συνέχεια τα ΚΑΠΗ πέρασαν στην Τοπική Αυτοδιοίκηση. Σήμερα λειτουργούν σε όλη την Ελλάδα 238 ΚΑΠΗ με 71.400 μέλη ΄΄Η εξέλιξη του θεσμού παρουσιάζεται ανοδική. Το πρόγραμμα έγινε αποδεκτό από τα ηλικιωμένα άτομα όπως προέκυψε από τα αποτελέσματα ερευνών των πρώτων χρόνων λειτουργίας των ΚΑΠΗ, που διεξήχθησαν από το ΕΚΚΕ.[85]

μια πληροφορία: ΄΄*Στην Ελλάδα* το 18.6% *του συνολικού πληθυσμού* είναι άτομα ηλικίας άνω των 60 ετών και 1,4 % άνω των 80, ποσοστά απο τα μεγαλύτερα των κρατών-μελών της Ευρωπαικής Κοινότητας΄΄ [86]

Εικόνα 28

84 Αμβράζη Ολγα, Κ/Λ του Α΄ΚΑΠΗ Δ.Ε Νίκαιας, από το κείμενο συνέντευξης 12/3/2011

85 Τεπέρογλου, Α.1996, *Τοπική αυτοδιοίκηση και τρίτη ηλικία*, από τα πρακτικά πανελλήνιου συνεδρίου ΕΚΚΕ με τίτλο *Γήρανση και κοινωνία*, σελ.465, το κείμενο αναφέρεται στις έρευνες ΕΚΚΕ με θέμα: *Ο θεσμός Ανοικτής Προστασίας Ηλικιωμένων στην Ελλάδα και Αξιολόγηση της προσφοράς των ΚΑΠΗ-έρευνα σε μέλη*

86 Κοτζαμάνης,Β.2009, *Η δημογραφική πρόκληση, γεγονότα και διακυβεύματα*, σελ 59

΄΄Η ένταξη των ΚΑΠΗ ως νομικού προσώπου, στην Τ.Α, είναι το αυτονόητο, ένας θεσμός της κοινότητας στην δική της ευθύνη. Ωστόσο, η αυτονόητη αυτή σχέση καταγράφεται, σήμερα, ως αρνητική κίνηση, διότι η Πολιτεία δεν έδωσε στην Τ.Α τα εχέγγυα για να λειτουργήσει ορθά ο θεσμός που ήρθε στην δική της αρμοδιότητα, όπως χρήματα, ανθρώπινο εξειδικευμένο δυναμικό, υλικοτεχνική υποδομή κι έτσι η Τ.Α λειτουργεί τα ΚΑΠΗ κατά βούληση. Κι αν η βούληση αυτή είναι στην ορθή φιλοσοφία, καλώς. Αν όχι; Τότε ο θεσμός παύει να εξυπηρετεί τόν σκοπό του.΄΄[87]

Οι υπηρεσίες που λειτουργούν στα ΚΑΠΗ είναι η Κοινωνική, Υγειονομική, Φυσικοθεραπείας και Εργοθεραπείας. Συγχρόνως, η στήριξη άλλων προγραμμάτων που έχουν την ανάγκη εξειδικευμένου προσωπικού γίνεται μέσω της συνεργασίας με υπηρεσίες των Δήμων ή άλλων φορέων.΄΄ Ωστόσο,η αλλαγή των παραμέτρων που σχετίζονται σήμερα με την τρίτη ηλικία υποδεικνύουν την ανάγκη και νέων ειδικοτήτων ή της εξειδίκευσης των ήδη λειτουργών κυρίως σε θέματα σύγχρονης τεχνολογίας.Οι εργαζόμενοι βέβαια, στα ΚΑΠΗ ανήκουν στην Τ.Α όπου σήμερα οι προσλήψεις απαγορεύονται και το όνειρο της κάλυψης των θέσεων παραμένει δύσκολο. Ισως με τις μετατάξεις μέσω του προγράμματος ΄΄Καλλικράτη΄΄ να δοθεί η λύση. Έτσι, υπάρχουν χώροι που δεν πληρούν τους όρους, από άποψη έμψυχου δυναμικού, για να εξυπηρετηθεί ο θεσμός, με ευνόητα αποτελέσματα και ουσιαστικά και στην εικόνα του θεσμού΄΄[88]

Εικόνα 29

΄΄Μας κάλεσαν από τις εκπομπή του ... και της... στην τηλεόραση. Οι εργαζόμενοι συζήτησαν μαζί μας τί να κάνουμε. Είπαμε την γνώμη μας. Την πρώτη φορά ήθελαν να κάνουμε τις γλάστρες και να χειροκροτάμε όταν μας λένε και την άλλη να πούμε συγκεκριμένα πράγματα για την ζωή μας, αλλά μόνο για τα οικονομικά, για την τσέπη μας. Εγώ στην κατοχή , μικρή τότε, κουβαλούσα μηνύματα στην αντίσταση. Δεν είμαι αρκούδα. Δεν έχω πολλά λεφτά, μια ψωροσύνταξη, αλλά δεν μιλάω μόνο γι αυτό. Μαθαίνω κομπιούτερ, να τους πω τί είπε ο εγγονός μου όταν του είπα να

87 Νικολίνταη Πλουσία, Νοσηλεύτρια του Β΄ΚΑΠΗ Δ.Ε Νίκαιας, από το κείμενο συνέντευξης 13/3/2011

88 Παυλίδης, Α. Φ/Θ του Α΄ΚΑΠΗ Δ.Ε. Νίκαιας, από το κείμενο συνέντευξης 15/3/2011

παίξουμε φάρμα;΄΄[89]*Μ.Α*

΄΄- Βρισκόμαστε στο 2011 και ακούγονται προτάσεις για διακοπή του θεσμού. Θα μπορούσαν οικονομικά κριτήρια να θέσουν τέρμα σ ένα θεσμό, δηλαδή σ΄ένα σχηματισμό με κοινωνικά ερείσματα;

- *Όντως αυτές οι φωνές υπήρξαν, όμως, τώρα είμαστε σε διαφορετική τροχιά. Την χρονιά που διανύουμε δεν ξανακούστηκαν οι φωνές αυτές. Σίγουρα, δεν είναι δυνατόν οικονομικοί λόγοι να παύουν την λειτουργία θεσμών. Αφήνοντας έξω τα οικονομικά κριτήρια, ας αναρωτηθούμε αν ο θεσμός αυτός απέδωσε, ας παραμείνουμε στα κοινωνικά του κριτήρια. Θα έλεγα, ναι με τις ανάγκες που είχε η τρίτη ηλικία μέχρι πριν λίγα χρόνια. Σήμερα; Η τρίτη ηλικία έχει αλλάξει. Ζει μια νέα γενιά τρίτης ηλικίας από αυτήν της απαρχής των ΚΑΠΗ.΄΄*[90]

΄΄- Θεωρείται ότι ο Θεσμός των ΚΑΠΗ, γενικά, βρίσκεται σε φθίνουσα πορεία;
Σε φθίνουσα όχι, αλλά είναι γεγονός ότι δεν συμβαδίζει με την εποχή του, δεν υπηρετεί τις προκλήσεις του σήμερα για την τρίτη ηλικία, που όντως έχει και νέες ανάγκες και νέα ενδιαφέροντα. Ενα παράδειγμα είναι το δίπολο ΚΑΠΗ- τεχνολογίας. Η σχέση αυτή θεωρείται ότι δεν έχει λόγο να υφίσταται στα πλαίσια του θεσμού αυτού, άποψη, παντελώς, ανυπόστατη.΄΄[91]

΄΄Είπα στην γειτόνισσά μου, δεν την γνωρίζω πολλά χρόνια, είναι καινούργια στην γειτονιά, έχουμε καλημέρα και μιλάμε για τα λουλούδια απ τα μπαλκόνια μας, να γίνει μέλος του ΚΑΠΗ και μου είπε ότι η θέση της δεν το επιτρέπει ΄΄ας πάει κάποιος φτωχός΄΄Χ.Ε

΄΄Δεν υπάρχει ενιαίος τρόπος λειτουργίας των ΚΑΠΗ κι αυτό αποτελεί θετικό στοιχείο. Με γνώμονα την φιλοσοφία του χώρου και τις ιδιαιτερότητες των ηλικιωμένων της κάθε περιοχής καταρτίζεται το εξειδικευμένο πρόγραμμα λειτουργίας από την ομάδα των εργαζομένων. Τα ΚΑΠΗ λειτουργούν σε καθημερινή βάση, εκτός αργιών, δίνοντας την δυνατότητα καθημερινής ενασχόλησης των μελών στα προγράμματά τους, χωρίς να υπάρχει ο κίνδυνος ΄΄ιδρυματοποίησης΄΄ ο οποίος αντιμετωπίζεται από τους ειδικευμένους λειτουργούς με στοχευμένα προγράμματα΄΄[92]

---

89 Μαστρογιάννη, Α, μέλος του Β΄ΚΑΠΗ Δ.Ε Νίκαιας, από το κείμενο συνέντευξης 22/1/2011

90 Νικολίνταη Πλουσία, Νοσηλεύτρια του Β΄ΚΑΠΗ Δ.Ε Νίκαιας, από το κείμενο συνέντευξης 13/3/2011

91 Λιντζέρης Αντώνης, Δ.Σ του Β΄ΚΑΠΗ Δ.Ε. Νίκαιας , από το κείμενο συνέντευξης 14/3/2011

92 Αμβράζη Ολγα, Κ/Λ του Α΄ΚΑΠΗ Δ.Ε Νίκαιας, από το κείμενο συνέντευξης 12/3/2011

΄΄Προγράμματα για τη βελτίωση της ποιότητας ζωής των ηλικιωμένων και την παράτασή της, όπως τα ΚΑΠΗ και η στήριξη του Εθνικού Συστήματος Υγείας στην πρόληψη και την πρωτοβάθμια υγεία δεν απέδωσαν τα αναμενόμενα. Τα προγράμματα «Βοήθεια στο Σπίτι», «Νοσηλεία στο Σπίτι», «Εθελοντισμός για την Τρίτη Ηλικία» και τα «Ανοικτά Πανεπιστήμια Πληροφόρησης για την Τρίτη Ηλικία», που προτάθηκαν στην κυβέρνηση και τους εκάστοτε Υπουργούς Υγείας από το Γηριατρικό Ιατρείο του ΝΙΜΤΣ, άλλα εφαρμόστηκαν, άλλα όχι και άλλα ακόμα δεν έχουν ωριμάσει ώστε να προσφέρουν τα αναμενόμενα΄΄[93]

΄΄Η καθημερινή δραστηριότητα σχετίζεται άμεσα με την διατήρηση της ψυχικής υγείας και τις συναισθηματικές διαδικασίες, αφού επιδρά θετικά στον περιορισμό του άγχους, της κατάθλιψης, της έντασης και την αισιόδοξη αντιμετώπιση της ζωής, διότι το γήρας δεν είναι νόσος, αλλά μια φυσιολογική κατάσταση.Πολλοί από τους υπερήλικες δεν έχουν ανάγκη από ιατρικές υπηρεσίες, όμως, χρειάζονται βοήθεια προκειμένου να πετύχουν ποιότητα ζωής που θα τους εξασφαλίσει καλή κατάσταση υγείας, μεγαλύτερη ανεξαρτησία και αξιοπρέπεια.΄΄[94]

Εικόνα 30

΄΄Η έννοια του κοινωνικού κεφαλαίου συνίσταται στην ύπαρξη δικτύων στην κοινότητα, στη συμμετοχή των πολιτών στα κοινά, στην πρόσβαση σε άτυπα ή θεσμικά δίκτυα πληροφόρησης και ενημέρωσης, στην ανταποδοτικότητα και την εμπιστοσύνη μεταξύ των ατόμων.

Τα τελευταία χρόνια έχει αρχίσει να παρουσιάζει αυξανόμενο ενδιαφέρον μεταξύ των ερευνητών στο χώρο της υγείας. Αυτό συμβαίνει επειδή το κοινωνικό κεφάλαιο, ως δείκτης συνοχής και οργάνωσης των κοινωνιών, θεωρείται ότι σχετίζεται με

---

93 Παναγιώτου,Ν.2008, *Η διαγνωστική προσέγγιση των ανοιών*, στην: http://www.google.gr/#hl=el&biw=1680&bih=957&q=%CE%97+%CE%B4%CE%B9%CE%B1%CE%B3%CE%BD%CF%89%CF%83%CF%84%CE%B9%CE%BA%CE%AE+%CF%80%CF%81%CE%BF%CF%83%CE%AD%CE%B3%CE%B3%CE%B9%CF%83%CE%B7+%CF%84%CF%89%CE%BD+%CE%B1%CE%BD%CE%BF%CE%B9%CF%8E%CE%BD&aq=&aqi=&aql=&oq=&fp=2c3baeb6371f4826 (τελευταία επίσκεψη 10/4/2011)

94 Πριάμη,Μ. 2000, *Καθημερινή δραστηριότητα και ψυχική υγεία στα άτομα της τρίτης ηλικίας.*, από τα πρακτικά του συνεδρίου με θέμα *΄΄ ΚΑΠΗ: μπροστά στην πρόκληση του 21ου αιώνα΄΄*, σελ 13

θετικά αποτελέσματα σε πληθώρα υγειονομικών παραμέτρων και μεταβλητών.΄΄[95]

΄΄Οι χώροι των ΚΑΠΗ αποπνέουν, συνήθως, την ιδιαίτερη κουλτούρα των ηλικιωμένων της κάθε περιοχής΄΄. [96]

΄΄Ο ρόλος των ΚΑΠΗ διαφαίνεται καθοριστικός στην σχέση πολιτισμού-ηλικιωμένων πολιτών ιδιαίτερα όταν τα μέλη δεν είναι παθητικοί δέκτες αλλά πρωταγωνιστές. Τα ΚΑΠΗ αυτοδιοικούμενα, αυτοχρηματιζόμενα και αυτοδιαχειριζόμενα είναι ένα ιδανικό σχήμα. Η τρίτη ηλικία είναι μια ομάδα με αφάνταστο πλούτο ο οποίος βρίσκεται στην εμπειρία τους, στην κρίση τους, στις ικανότητές τους. Είναι μια ομάδα με καλυμμένο το κατώτατο οικονομικό όριο με συνταξιοδότηση και με βασική υγειονομική κάλυψη΄΄[97]

΄΄Η ΄΄εικόνα΄΄ του θεσμού έχει διαστρευλωθεί και από μη σωστές συνεργασίες με τα ΜΜΕ. Το κοινό δεν είναι ενημερωμένο για το τί ακριβώς αντιπροσωπεύει ο θεσμός αυτός. Η λάθος εκτίμηση ενισχύθηκε από την μονόπλευρη και λανθασμένη παρουσίασή του. Από την άλλη υπάρχουν και φωτεινές εξαιρέσεις στην σχέση θεσμού - ΜΜΕ, απ όπου έγινε απολύτως κατανοητός και ο τρόπος και η αναγκαιότητα ΄΄εξόδου΄΄ του θεσμού στα ΄΄μέσα΄΄.[98]

---

95 Κριτσωτάκης,Γ- Μαϊόβης,Γ – Κούτης, Α-Φιλαλήθης, Α. 2008, *Ατομική και οικολογική επίδραση κοινωνικών παραγόντων στους δείκτες υγείας .Η περίπτωση του κοινωνικού κεφαλαίου*, στην: http://www.google.gr/#hl=el&source=hp&biw=1680&bih=957&q=%CE%91%CF%84%CE%BF%CE (τελευταία επίσκεψη 8/4/20111)

96 Αμβράζη Ολγα, Κ/Λ του Α΄ΚΑΠΗ Δ. Ε Νίκαιας, από το κείμενο συνέντευξης 12/3/2011

97 Αμηρά,Α-Γεωργιάδη, Ε-Τεπέρογλου, Α. 1986, *Ο Θεσμός της Ανοιχτής Περίθαλψης Ηλικιωμένων στην Ελλάδα*, σελ.68

98 Παυλίδης, Α. Φ/Θ του Α΄ΚΑΠΗ Δ.Ε. Νίκαιας, από το κείμενο συνέντευξης 15/3/2011

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3: city branding

3.1.α αστική εικόνα

Όλες οι πόλεις έχουν μια εικόνα. Στην πραγματικότητα όλες οι πόλεις είχαν και έχουν μια εικόνα.
΄΄Εικόνα ενός τόπου είναι η απλοποιημένη, γενικευμένη και συχνά στερεότυπη εικόνα που έχουν τα άτομα για ένα τόπο ή μια περιοχή ή στην περίπτωσή μας για μια πόλη΄΄[99]
Η εικόνα των πόλεων/ περιφερειών μπορεί να ερμηνευτεί ως ένα άθροισμα πεποιθήσεων, ιδεών και εντυπώσεων που έχουν οι άνθρωποι για μια πόλη/περιφέρεια. Οι εικόνες μιλούν και αποτελούν μια απλοποίηση ενός μεγάλου αριθμού διάσπαρτων πληροφοριών οι οποίες συνδέονται με τον εκάστοτε τόπο΄΄.[100]
Σήμερα υποστηρίζεται ΄΄οτι οι εικόνες των πόλεων/ τόπων κατασκευάζονται με βάση τον όγκο, την πηγή και την αντικειμενικότητα της διαθέσιμης πληροφορίας για την εκάστοτε πόλη/περιφέρεια, ειδικότερα όταν αναφερόμαστε σε τουριστικούς προορισμούς΄΄. [101]
Το κυρίαρχο θέμα έχει εποδειχθεί <u>*ότι δεν είναι*</u> ότι οι πραγματικές συνθήκες στην πόλη μπορεί να έχουν αλλάξει σημαντικά από τότε που σχηματίστηκε μια συγκεκριμένη εικόνα για την πόλη. Κυρίαρχο θέμα αποτελεί το ότι στον κόσμο των αισθήσεων, η εικόνα είναι πιο σημαντική από το πραγματικό γεγονός και αυτό μπορεί να αποτελεί πλεονέκτημα ή μειονέκτημα για την πόλη. Από την άλλη πλευρά, σημαίνει ότι οι ειδικοί σε θέματα μάρκετινγκ των πόλεων μπορούν να διαχειριστούν με σωστό τρόπο και να αλλάξουν την αστική εικόνα δίχως να χρειαστεί πραγματική και ουσιαστική αλλαγή της ταυτότητας. Ακόμη, σημαίνει ότι παραπλανητικές ή αρνητικές εικόνες μπορεί να συνεχίσουν να υφίστανται παρά τις σημαντικές αλλαγές που μπορεί να έχουν συντελεστεί.
΄΄Στην Ευρώπη η σύγχρονη αστική διαχείριση προσπαθεί να βελτιώσει την εικόνα της πόλης με τέσσερις κύριες στρατηγικές:

1. ΄΄με την επιδίωξη της κεντρικότητας δηλ. την υπαγωγή στον κεντρικό αναπτυξιακό άξονα της Ευρώπης
2. με την φιλοξενία διεθνών αθλητικών και πολιτιστικών γεγονότων (mega-events) που θα προσελκύσουν επισκέπτες, επενδυτές και αυξημένες

---

99 Hall, T. 2005, *Αστική Γεωγραφία*, σελ.165

100 Δέφνερ-Μεταξάς. Θ.2005, *Ταυτότητα, εικόνα κια μάρκετινγκ των πόλεων, η περίπττωση της Νέας Ιωνίας στο νομό Μαγνησίας,* εισήγηση στο 7ο Εθνικό Συνέδριο με θέμα : *Περιφερειακή Επιστήμη και Πολιτική: Ελλάδα και Βαλκάνια,* στο http://www.google.gr (τελευταία επίσκεψη 25/3/2011)

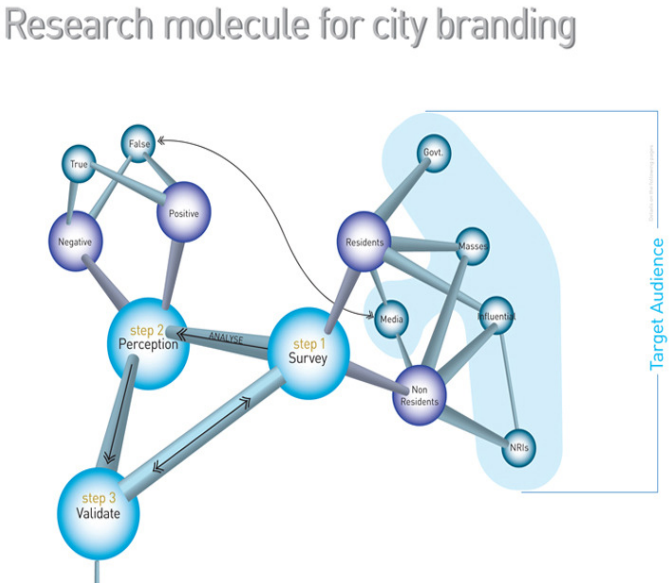
101 στο ίδιο

ευρωπαικές χρηματοδοτήσεις

3. με την αισθητική αναβάθμιση του αρχιτεκτονικού τοπίου.
4. Με την επανανακάλυψη της παράδοσης και της τοπικής ιδιαιτερότητας. Η ευαισθητοποίηση του κόσμου για την τοπική ιστορία και αρχιτεκτονική κληρονομιά, οι παραδόσεις, η ΄΄μνημειακότητα΄΄προβάλλονται και λειτουργούν σαν αιχμές για την οικονομική ανάπτυξη των πόλεων΄΄[102]

3.1.β αστική εικόνα και ταυτότητα των πόλεων η ταυτότητα των πόλεων αφορά

Η ταυτότητα των πόλεων αφορά, κυρίως, το ιστορικό παρελθόν τους και τις ιδιαιτερότητες που παραδοσιακά τις χαρακτηρίζουν. Η σχέση της ταυτότητας ενός τόπου και της εικόνας του θα μπορούσε να περιγραφεί ως εξής:
η ταυτότητα μιας πόλης αφορά στα ιδιαίτερα εκείνα χαρακτηριστικά της που άλλοτε περισσότερο και άλλοτε λιγότερο χαρακτηρίζουν τον τόπο αυτό.

Εικόνα 31

Ο χαρακτήρας αυτός μπορεί να είναι ισχυρός ή αδύναμος.
΄΄Η κατασκευή της εικόνας των πόλεων αποτελεί ένα υποστηρικτικό εργαλείο προκειμένου να εξασφαλιστούν δύο πράγματα

1) η ισχυρή ταυτότητα της πόλης να παραμείνει ισχυρή στα πλαίσια μιας συνεχούς διαδικασίας και
2) η αδύναμη ταυτότητα να μετατραπεί σ ανταγωνιστική μέσω της ΄΄Στρατηγικής Διαχείρισης Εικόνας΄΄των τόπων΄΄[103]

---

102 Λεοντίδου, Λ. 2005, *Αγεωγράφητος χώρα, ελληνικά είδωλα στις επιστημολογικές διαδρομές της ευρωπαικής γεωγραφίας*, σελ 289-291

103 Δέφνερ-Μεταξάς. Θ.2005, *Ταυτότητα, εικόνα κια μάρκετινγκ των πόλεων, η περίπτωση της Νέας Ιωνίας στο νομό Μαγνησίας*, εισήγηση στο 7ο Εθνικό Συνέδριο με θέμα: *Περιφερειακή Επιστήμη και Πολιτική στην Ελλάδα και Βαλκάνια*, στο http://www.google.gr (τελευταία επίσκεψη 25/3/2011)

- οι επιχειρήσεις και οι κάτοικοι αποκτούν ικανοποίηση από την κατανάλωση των αγαθών και των υπηρεσιών που ο τόπος τους παρέχει

- οι προσδοκίες των αγορών-στόχων (επενδύσεις, επισκέπτες κ.α) ικανοποιούνται στο βαθμό που τα αγαθά και οι υπηρεσίες που τους παρέχει είναι και αυτά που επιθυμούν να λάβουν ΄΄[104]

Ένας αποτελεσματικός τρόπος προώθησης της πόλης είναι η ταύτισή της με μια συγκεκριμμένη πολιτιστική εικόνα. Ο τρόπος αυτός είναι

- πρώτον αποτελεσματικός
- και δεύτερον αποτελεί και λόγο περηφάνειας και αναγνώρισης των κατοίκων της.

΄΄Τα παραδείγματα από τον διεθνή χώρο είναι πολλά. Ενδεικτικά αναφέρονται η ταύτιση του Gaudi με την Βαρκελώνη και των Nirvana με το Σηάτλ. Ωστόσο, η ταύτιση αυτή, μακροχρόνια μπορεί να ζημιώσει την πόλη αφού η εικόνα που δημιουργεί δύσκολα ανατρέπεται (όπως στην περίπτωση του Αμστερνταμ με την ομοφυλοφιλική σκηνή ή του Μάντσεστερ με την χορευτική σκηνή) αποθαρρύνοντας επισκέπτες ή κατοίκους, ειδικά, όταν πρόκειται για μια έκφραση που αφορά αποκλειστικά ένα μέρος του πληθυσμού΄΄[105]

3.2.β Οι εικόνες του marketing και του branding

Οι εικόνες της πόλης που δημιουργούνται από τις διαδικασίες του marketing και του branding είναι επιλεκτικές και βασίζονται σε συγκεκριμμένες θετικές εικόνες και τον αποκλεισμό άλλων αρνητικών ή μη ελκυστικών.Εχει υποστηριχθεί οτι η διαδικασία αυτή δεν είναι αθώα. ΄΄Ορισμένοι γεωγράφοι έχουν υποστηρίξει ότι οι θετικές εικόνες που δημιουργούνται απο τις προωθητικές εκστρατείες έχουν λειτουργήσει ως ΄΄μάσκες΄΄ κρύβοντας την πραγματικότητα των αστικών προβλημάτων. Κατ αυτό τον τρόπο το αστικό μάρκετινγκ κατηγορείται ως ένα αποτελεσματικό εργαλείο νεοφιλελεύθερης πολιτικής για την αποτροπή των

104 Καραχάλης, Ν. 2007, *Πολιτισμός και Τοπική Ανάπτυξη: ο ρόλος των πολιτιστικών και τουριστικών περιοχών στη σύγχρονη πόλη*, διατριβή, σελ. 37-38

105 στο ίδιο σελ.39

κοινωνικών αντιδράσεων με μία εσφαλμένη εικόνα της πραγματικότητας.΄΄

3.2.γ Ο όρος branding

Ο όρος branding προέρχεται αρχικά από το χώρο των πολυεθνικών επιχειρήσεων και ουσιαστικά είναι το μέσο για να γίνει περισσότερο απτή στο μυαλό του καταναλωτή η προσφορά της υπηρεσίας και να βελτιώσει την αντίληψη και την εμπιστοσύνη του σε αυτή. Τα τελευταία χρόνια πολύς λόγος γίνεται για το branding προορισμών, χωρών και πόλεων.

΄΄Σε αντιδιαστολή με το εταιρικό branding, ο λόγος δημιουργίας ενός brand για μια πόλη δεν είναι απαραίτητα δεδομένος ή προφανής. Διαφορετική φιλοσοφία προσέγγισης θα αναπτυχθεί όταν το branding αποσκοπεί στην προσέλκυση επισκεπτών και διαφορετική όταν προσβλέπει στο να προσελκύσει ανθρώπους να ζήσουν σ αυτή. Επιπλέον, το branding μιας πόλης πρέπει να ανταποκρίνεται στα πραγματικά στοιχεία που προσφέρει η πόλη-προορισμός. Η εξιδανίκευση μιας πόλης και η απόκρυψη ορισμένων, ενδεχομένως, αρνητικών χαρακτηριστικών μπορούν εύκολα να λειτουργήσουν καταστροφικά για την εικόνα της σε μη αναστρέψιμο βαθμό, ακόμη και εάν οι αδυναμίες αυτές αντιμετωπιστούν σε μεταγενέστερο χρόνο.΄΄[106]

''Το brand αποτελεί πολυδιάστατη κατασκευή με νοητικές, συναισθηματικές και ψυχολογικές διαστάσεις εκτός από τις υλικές και αισθητικές. Το brand μιας πόλης έχει ρίζες αλλά και επιπτώσεις στο φυσικό, οικιστικό και κοινωνικό περιβάλλον της πόλης και πρέπει τόσο να υποστηρίζει όσο και να υποστηρίζεται από μακρά σειρά μέτρων, τα οποία εκτείνονται κατά πολύ πέρα από το σχεδιασμό λογοτύπων. Γι' αυτόν το λόγο το branding πόλεων απαιτεί ευρεία αντίληψη των χωρικών επιπτώσεών του και πρέπει να συνοδεύεται από ενέργειες σε διάφορους τομείς όπως η πολεοδομία, οι υποδομές και ο αστικός σχεδιασμός. Επιπλέον, η σωστή υλοποίηση μιας τέτοιας δραστηριότητας απαιτεί κατάλληλη οργανωτική δομή, η οποία θα υποστηρίζει την εύρεση συνεργειών ανάμεσα σε όλους τους εμπλεκόμενους φορείς και παράγοντες."[107]Για το ίδιο θέμα οι Μπεριάτος και Γασποδίνη αποδεικνύουν ότι στα πλαίσια του ανταγωνισμού των πόλεων, η αρχιτεκτονική κληρονομιά και ο καινοτόμος σχεδιασμός του χώρου αποτελούν βασικά μορφολογικά μέσα για το branding΄΄[108]

---

106 Gelder, S. 2006, *City Branding,* στην: http://www.citybranding.gr/2010/11/city-branding.html (τελευταία επίσκεψη 22/3/2011)

107 Καβαρατζής, *M.2008, From City Marketing to City Branding , an interdisciplinary analysis with reference to Amsterdam , Budapest and Athens, στην:* http://www.google.gr *(τελευταία επίσκεψη 18/3/2011)*

108 Μπεριάτος, Ε- Γασποδίνη, Α.2004, *΄΄Glocalising" urban landscapes: Athens and the 2004 olympics*,στην:

Ένα δυνατό και πετυχημένο brand συγκεντρώνει όλα εκείνα τα χαρακτηριστικά με ένα διαφανή και συμπυκνωμένο τρόπο και επικοινωνεί άμεσα το μήνυμα που θέλει να περάσει η εκάστοτε πόλη. Οι επιτυχημένοι προορισμοί, σε μια εποχή που ο όγκος πληροφοριών είναι τεράστιος και διαχέεται μέσω πολλαπλών και διαφοροποιημένων δικτύων διανομής στον παγκόσμιο πολίτη, είναι αυτοί που καταφέρνουν να αναδείξουν τα στοιχεία εκείνα που διαφοροποιούν την πόλη προορισμό από τις υπόλοιπες και να δημιουργήσουν στον υποψήφιο επισκέπτη την επιθυμία να γίνει συμμέτοχος και κοινωνός της ζωής και της εμπειρίας που του προσφέρει η κάθε πόλη''[109]

''Η ανταγωνιστική ταυτοποίηση σχετίζεται με την σχεδιασμένη δημιουργία, ανάπτυξη και παρουσίαση της αξίας της πόλης μέσω των κατάλληλων ανταγωνιστικών δράσεων οι οποίες αποτελούνται από επενδύσεις, οικονομικά σχέδια, προγράμματα προώθησης, εκδηλώσεις και επικοινωνία. Η διαδικασία της ανταγωνιστικής ταυτοποίησης δεν αφορά μόνο την Τ.Α. Ή τις υπηρεσίες και τους οργανισμούς. Είναι μια κοινή ευθύνη της πόλης και εφαρμόζεται από το σύνολό της. Δεν είναι τίποτα πιο αποτελεσματικό από το να συγκεντρωθούν τα ενδιαφερόμενα μέρη από κοινού για να καθορίσουν και να συνειδητοποιήσουν την ταυτότητα της πόλης, χρησιμοποιώντας τις δικές τους ιδιαίτερες δυνάμεις για να διασφαλίσουν ότι ο κόσμος θα λάβει ένα συγκλονιστικό, ενωμένο και συνεπές μήνυμα σχετικά με την πόλη.''[110]

''Για το marketing και το branding του τόπου οι ομάδες στόχοι είναι: οι κάτοικοι, οι εργαζόμενοι, οι επισκέπτες, οι επιχειρήσεις και οι βιομηχανίες. Ωστόσο, ο ορισμός των ομάδων είναι ακόμη πιο περίπλοκος. Οι επισκέπτες, για παράδειγμα, θα μπορούσαν να διαιρεθούν σε επαγγελματίες και σε επισκέπτες-τουρίστες. Ακόμη πιο περίπλοκη είναι η ομάδα των κατοίκων. Σ αυτήν θα μπορούσε να υπάρξει ομάδα των φοιτητών, των ταλέντων, της ''δημιουργικής τάξης''. Το κυριώτερο είναι ότι αυτές οι ομάδες δεν έχουν μόνο διαφορετική αντίληψη για την πόλη, αλλά και διαφορετικές απαιτήσεις για τον ελεύθερο χρόνο τους, επί παραδείγματι ή για τα ψώνια τους. Ωστόσο, αυτή ''η ποικιλία'' οδηγεί σε διαφοροποίηση στον τρόπο που

---

http://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S0264275104000307 (τελευταία επίσκεψη 22/5/2011)

109 Μαζιώτης ,Δ – Καπόπουλος, Κ.2008, *Η τέχνη για το branding της πόλης*, στην: http://www.enthesis.net/index.php?option=com_content&view=article&id=68:enthesis5380&catid=13:nvironmentalpolicy&Itemid=4 (τελευταία επίσκεψη 24/5/2011)

110 Gelder, S. 2006, *City Branding, στην:* http://www.citybranding.gr/2010/11/city-branding.html (τελευταία επίσκεψη 22/3/2011)

αντιλαμβάνονται η κάθε μια από τις παραπάνω ομάδες και υποομάδες το brand΄΄[111]

΄΄Δεν υπάρχουν συντομεύσεις. Η συμμετοχή των ενδιαφερόμενων αποτελεί σημαντικό στοιχείο για την επιτυχή ανάπτυξη της επωνυμίας (brand development). Ένα ευρύ φάσμα ενδιαφερομένων θα πρέπει να συμμετέχουν για να εξασφαλιστεί η συνέχεια και το κοινό όραμα. Ταυτόχρονα, η σαφή ηγεσία είναι απαραίτητη για την διακυβέρνησή της΄΄[112]

Το branding από οικομική άποψη,

συνδέεται με την επιθυμία κάποιων ανθρώπων να τοποθετήσουν τις πόλεις πολύ ψηλά στην ιεραρχία των πόλεων, να τους δώσουν μια δυναμικότητα και να πλημμυρίσουν την αγορά με προορισμούς. Ωστόσο, η οικονομική πλευρά του branding δεν μπορεί να εξηγήσει από μόνη της την έλξη και την διασημότητα που μπορεί να προσλάβει μια πόλη. Η κοινωνιολογική τοποθέτηση ορίζει το branding ως ένα εργαλείο που ΄΄ορίζει τους ανθρώπους, τα πράγματα και τα γεγονότα ως ένα σημείο που αποτελεί τμήμα του ευρύτερου συνόλου. Από αυτή την οπτική το brand των πόλεων δεν είναι μόνο πηγή σύγκρισης αλλά και μια ταυτότητα, μια αναδιοργάνωση, μια συνέχεια, μια συλλεκτικότητα΄΄[113]

΄΄ Ένα πετυχημένο branding χρειάζεται πολύ περισσότερα από ένα όμορφο logo και ένα έξυπνο σύνθημα (motto). Η εκπόνηση και εφαρμογή μιας συνεκτικής στρατηγικής branding μιας πόλης λειτουργεί πολλαπλασιαστικά και προσελκύει περισσότερους επισκέπτες, οι οποίοι με τη σειρά τους γίνονται διακομιστές, στις χώρες προέλευσής τους, της θετικής εμπειρίας που αποκόμισαν στην πόλη που επισκέφθηκαν. Η σχέση μεταξύ των brands και των καταναλωτών είναι ένα είδος συμβολαίου.Οι καταναλωτές εμπιστεύονται ένα brand υπό την προϋπόθεση ότι αυτό θα τους προσφέρει συγκεκριμένα οφέλη μέσω της ποιότητάς του, της τιμολόγησης, της προώθησης και της διανομής του΄΄[114]

111Braun,E – Zenker,S, 2010, *Towards an Integrated Approach for Place Brand Management , στην:* http://google.gr / ?hl=el&tab=sT&q=Winden%2C W. van%2C L. van den Berg %26 P.M.J. Pol (2007)%2C European Cities in the Knowledge Economy%3A Towards a Typology. Urban Studies 44%2C (τελευταία επίσκεψη 28/5/2011).

112 Πόλεις και πολιτικές, 2011, *Ένα κοινό όραμα για city branding στις Ευρωπαϊκές πόλεις,* στην: http://www.google.gr (τελευταία επίσκεψη 1/4/2011)

113 Καραχάλης, Ν.2007, *Πολιτισμός και Τοπική Ανάπτυξη: ο ρόλος των πολιτιστικών και τουριστικών περιοχών στη σύγχρονη πόλη*, διατριβή, σελ. 42

114 Μαζιώτης ,Δ – Καπόπουλος, Κ.2008, *Η τέχνη για το branding της πόλης*, στην: http://www.enthesis.net/index.php?option=com_content&view=article&id=68:enthesis5380&catid=13:nvironmentalpolicy&Itemid=4 (τελευταία επίσκεψη

΄΄Η επιτυχής διαχείριση της επωνυμίας μιας πόλης μπορεί να τονώσει:

• Την αύξηση της ανταγωνιστικότητας, με αποτέλεσμα τη θετική επίπτωση στις επενδύσεις, στους κάτοικους, στους επισκέπτες και στα τρέχοντα συμβάντα στη πόλη

• Υψηλότερες αποδόσεις σε επενδύσεις σε ακίνητα, στις υποδομές και στις διάφορες εκδηλώσεις της πόλης

• Συνεκτική ανάπτυξη της πόλης, καθώς οι φυσικές, οι κοινωνικές, οι οικονομικές και πολιτιστικές πτυχές συνδυάζονται για να προσφέρουν αυτά που υπόσχεται η επωνυμία της πόλης

• Μεγάλη δόση υπερηφάνειας για την πόλη, αφού οι κάτοικοι, οι επιχειρήσεις και τα θεσμικά όργανα αντιμετωπίζουν μια νέα αίσθηση του σκοπού και της κατεύθυνσης.΄΄[115]

΄΄Το branding της πόλης είναι μια διαδικασία που δεν μπορεί και δεν πρέπει να υλοποιηθεί ΄΄εν μέρει΄΄. Απαιτείται η συνοχή των δράσεων, η συμφωνία στα μηνύματα που εκπέμπει, η ομοιομορφία στην επικοινωνία και ο επαρκής χρόνος για να ΄΄φέρει΄΄ τα αποτελέσματα. ΄΄Θα πρέπει να γίνει κατανοητό ότι τα βασικά στάδια της διαδικασίας του branding προηγούνται της διαφημιστικής εκστρατείας (logo) διότι αποτελούν και προυποθέτουν τις ενέργειες για την επιτυχία της.

Βασικά στάδια του branding της πόλης (αναφερόμενος ως παράδειγμα στο branding της πόλης του Άμστερνταμ) είναι:

- Έρευνα αγοράς

(γνώση των προβλημάτων)

- Όραμα ανάπτυξης

(συγκεκριμένο όραμα για το μέλλον - ευρεία συμφωνία και υποστήριξη)

- Ομάδες- στόχοι

(ως πρευσβευτές του προγράμματος της πόλης)

- Οργάνωση του μάρκετινγκ

(οργανωτική δομή της πόλης - ευρεία συμφωνία, συναίνεση και υποστήριξη των

24/5/2011)

115 Πόλεις και πολιτικές, 2011, *Ένα κοινό όραμα για city branding στις Ευρωπαϊκές πόλεις,* στην: http://www.google.gr (τελευταία επίσκεψη 1/4/2011)

ομάδων στόχων σχετικά με την στρατηγική)

- Εφαρμογή του προγράμματος΄΄ [116]

Το εμπορικό σήμα

Το εμπορικό σήμα αποτελεί το στοιχείο που δημιουργείται προκειμένου πολίτες και επισκέπτες να γαλουχηθούν στις αφηγήσεις που δίνουν νόημα σ ένα τόπο.[117]

΄΄Δεν υπάρχει μία συνταγή για την επιτυχία. Κάθε πόλη πρέπει να δημιουργήσει και να διαχειριστεί την επωνυμία της με έναν τρόπο που να είναι ο βέλτιστος για την κατάστασή της.[118]

Το branding μιας πόλης, σήμερα, είναι η μετουσίωση σε εικόνες του ίδιου του χαρακτήρα και του τρόπου λειτουργίας της. Σημαντικό του προτέρημα είναι ότι δύναται να καλύψει πολλές από τις αδυναμίες της. Το μόνο που δεν μπορεί να επιτύχει είναι να δημιουργήσει την ψευδαίσθηση του «ευ ζην» στους κατοίκους της. Σύμφωνα με τις τρέχουσες θεωρίες αστικής ανάπτυξης η ύπαρξη ζωντανής πολιτιστικής ζωής είναι στοιχείο-κλειδί για την γενικότερη ανάπτυξη.

Μια βιώσιμη πολιτιστική οικονομία βασίζεται ΄΄στην ικανότητα και τη γνώση των αρχών διοίκησης των πόλεων να δημιουργούν συγκεκριμένα σχέδια δράσης, αξιολογώντας ταυτόχρονα ποια πεδία εφαρμογής των δράσεων αυτών θα μπορούσαν να δημιουργήσουν ανταγωνιστικό πλεονέκτημα για τις πόλεις σε μια συγκεκριμένη χρονική περίοδο. Η άποψη αυτή ενισχύεται και από την άποψη του Kneafsey (2000, 2001) που αναφέρει ότι ΄΄η πολιτιστική οικονομία αποτελείται από στρατηγικές οι οποίες μετατρέπουν την τοπική γνώση σε πόρους που είναι διαθέσιμοι για την τοπική κοινωνία΄΄[119]

΄΄Στη διαδικασία του marketing της πόλης, ο ανθρώπινος παράγοντας αφορά στις εξείς δύο διαστάσεις:

---

116 Καβαρατζής, Μ. 2006, *Before the Campaign: Preconditions for Successful City Branding,στην:* http://danek.gr (τελευταία επίσκεψη 25/5/2011)

117 Guy, J.2005, *Urban Designscapes and the Productionof Aesthetic Consent,* στην:http://scholar.google.gr/scholar?cluster=13403375258916123 73&hl=el&as_sdt=0,5 (τελευταία επίσκεψη 4/6/2011)

118 Πόλεις και πολιτικές, 2011, *Ένα κοινό όραμα για city branding στις Ευρωπαϊκές πόλεις,* στην: http://www.google.gr (τελευταία επίσκεψη 1/4/2011)

119 Δέφνερ-Μεταξάς. Θ.2005, *Ταυτότητα, εικόνα κια μάρκετινγκ των πόλεων, η περίπτωση της Νέας Ιωνίας στο νομό Μαγνησίας,* εισήγηση στο 7ο Εθνικό Συνέδριο με θέμα *΄΄Περιφερειακή Επιστήμη και Πολιτική: Ελλάδα και Βαλκάνια΄΄* στην http://www.google.gr (τελευταία επίσκεψη 25/3/2011)

...η διαχείριση των ανθρώπινων πόρων

Στη "*διαχείριση των ανθρώπινων πόρων*". Αναφερόμενος στην προσπάθεια προσέλκυσης επισκεπτών, ο Swarbrooke (1995/2002: 244) υποστηρίζει, ότι η διαχείριση των ανθρώπινων πόρων εστιάζεται στην οργάνωση, την εκπαίδευση την υποκίνηση και την επιβράβευση των ατόμων κατά τρόπο τέτοιο που τα άτομα να λειτουργούν αποτελεσματικά, ικανοποιώντας τις ανάγκες των αγορών στόχων που η πόλη επιθυμεί να προσελκύσει. Στην περίπτωση αυτή θα πρέπει να εξετάζεται η "μετα-αγοραστική συμπεριφορά" των καταναλωτών (πελατών/ επισκεπτών κ.ά.) λαμβάνοντας υπόψη ότι οι τελικές αποφάσεις των καταναλωτών, βασίζονται στην ικανοποίηση των αναγκών και των προσδοκιών τους .

β. *"Η συμμετοχή των πολιτών/ κατοίκων στην ανάπτυξη της πόλης"*. Οι κάτοικοι είναι ο παράγοντας κλειδί της ζωτικότητας της πόλης. Ο McIntosh, κ.ά. (1995), χρησιμοποίησαν τον όρο "υποκίνηση", υποστηρίζοντας ότι οι κάτοικοι θα πρέπει να υποκινούνται προκειμένου να αναπτύσσουν δράσεις ή να συμμετέχουν σε διαδικασίες λήψης αποφάσεων (π.χ η περίπτωση της περιοχής Winterhur, στην Ελβετία) ή η κατάθεση απόψεων στην εφαρμογή δράσεων που αφορούν πολιτιστικές δραστηριότητες, προγράμματα τουρισμού ή διοργάνωση διεθνών γεγονότων''[120]

Εικόνα 32

120 Μεταξάς, Θ. 2005, *Μάρκετινγκ του Τόπου (Πόλης): Προσδιορισμός, Σχεδιασμός, Εφαρμογή και Αποτελεσματικότητα,* Περιοδικό Αειφόρος, τεύχος 4

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4ο : η έρευνα

4.1.α Παραδοχές

1. Σήμερα, παρατηρείται έντονος ανταγωνισμός μεταξύ των πόλεων ιδιαίτερα στον τομέα του πολιτισμού σε παγκόσμιο, ευρωπαϊκό, εθνικό και τοπικό επίπεδο.

2. Παγκόσμια αποδεκτές πολιτιστικές αξίες όπως η αξία της ανθρώπινης ζωής και η αξία της πολιτιστικής δραστηριότητας που θεωρούνταν δεδομένες και στήριζαν τις πολιτιστικές δομές και τη συνοχή ενός κοινωνικού σχηματισμού αμφισβητούνται ΄΄δημιουργώντας σύγχυση ως προς τα ηθικά και πολιτισμικά κριτήρια αξιολόγησης που ορίζουν και στηρίζουν, από τη μια τις τοπικές κοινωνίες και από την άλλη τις παγκόσμιες΄΄

3. Η πολιτιστική ανάπτυξη μιας πόλης έχει ή θα μπορούσε να έχει ευεργετικές συνέπειες και σε άλλους τομείς της ζωής μέσα στην πόλη όπως στην καθημερινή ζωή (παράμετρο με ιδιαίτερη σημασία στην παρούσα εργασία) ή ακόμη στην οικονομία και στην αντιμετώπιση του κοινωνικού αποκλεισμού

4. Οι νέες αστικές κοινωνίες θα κληθούν να αποφασίσουν εάν θα αρθεί ο αποκλεισμός της ΄΄τρίτης ηλικίας΄΄ που την χαρακτηρίζει σήμερα, λόγω της απουσίας της θεωρούμενης ΄΄συλλογικής χρησιμότητάς΄΄ της,

4.1.β Βασικό ερώτημα της έρευνας είναι:

Ο πολιτισμός που παράγει η Γ΄ Ηλικία μέσω του θεσμού των ΚΑΠΗ, έχει την δυνατότητα να αποτελέσει στοιχείο καινοτομίας και ανάδειξης της πόλης της Νίκαιας;

Ορισμένα από τα ερωτήματα που επιχειρείται να απαντηθούν είναι τα εξής:

I. Ποιά τα αίτια δημιουργίας της κοινωνικής ομάδας ΄΄Γ΄Ηλικία΄΄
II. Ποιος είναι ο ρόλος του θεσμού των ΚΑΠΗ στις ελληνικές πόλεις του 21^{ου} αιώνα;
III. Πως επηρεάζει η σχέση ΄΄Γ΄Ηλικία και Πολιτισμός΄΄ το αστικό γίγνεσθαι της Νίκαιας;
IV. Πώς αντιλαμβάνεται η Τ.Α τον όρο ΄΄πολιτισμός΄΄;
V. Πώς επηρεάζουν οι νέες τάσεις ανάδειξης της πόλης την σχέση της με τον πολιτισμό;
VI. Ποιά είναι τα μοντέλα ανάδειξης των σημερινών πόλεων;
VII. Στην περίπτωση της πόλης της Νίκαιας, ποιά είναι τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά της και πώς αντιλαμβάνονται οι πολίτες την λειτουργία τους;

4.1.γ οι μέθοδοι

Στην ενότητα αυτή ακολουθεί η συλλογή δεδομένων από το ερευνητικό πεδίο με την μέθοδο τόσο της ποσοτικής όσο και της ποιοτική έρευνας ως συμπληρωματικές μεθόδους για την συγκέντρωση στοιχείων που αφορούν συγχρόνως το υποκείμενο, το πλαίσιο των κοινωνικών σχέσεων και διάδρασης όσο και γενικότερες κοινωνικές συνθήκες στο χώρο και στο χρόνο. Σύμφωνα με την Παπαγεωργίου[121] ΄΄οι ποιοτικές μέθοδοι όπως οι συνεντεύξεις βάθους και η συμμετοχική παρατήρηση, αναδεικνύουν τα νοήματα κοινωνικής δράσης σε συγκεκριμένο χώρο και χρόνο, ενώ οι ποσοτικές μέθοδοι, με την δυνατότητα κάλυψης πολυάριθμων περιπτώσεων και τη μέτρηση συγκεκριμένων χαρακτηριστικών είναι οι πιο κατάλληλες για την περιγραφή των δομικών ιδιοτήτων των κοινωνικών συστημάτων΄΄.

Η επιτόπια έρευνα με την οποία συλλέχθηκε το ερευνητικό υλικό επικεντρώθηκε στην Νίκαια (αυτονόητα) για το υλικό που αφορά την πόλη ενώ όσον αφορά το πρόγραμμα ΄΄ Γ Ηλικία και πολιτισμός ΄΄ η έρευνα επικεντρώθηκε στο Α΄ και Β΄ΚΑΠΗ Δ.Ε. Νίκαιας[122]

I. πρώτον, διότι, η περίοδος διεξαγωγής της έρευνας ΄΄βρίσκει΄΄ τον εν λόγω θεσμό (στην πόλη αυτή τουλάχιστον), ΄΄στα εξ όσων συντίθεται΄΄, και (εκτός των άλλων προβλημάτων) με παραρτήματα που παραμένουν ΄΄σε λειτουργία΄΄ απόντων των ειδικευμένων λειτουργών ή την εκ περιτροπής παρουσία τους στους χώρους και

II. δεύτερον διότι τα δύο ΚΑΠΗ εμπεριέχουν όλα εκείνα τα στοιχεία προκειμένου να εξυπηρετηθεί η έρευνα

Ωστόσο, η επιλογή αυτή καταδεικνύει και τους περιορισμούς να θεωρηθούν τα αποτελέσματα αντιπροσωπευτικά του συνόλου των ΚΑΠΗ στην Δ.Ε της Νίκαιας.[123]

Το υλικό της ποιοτικής επεξεργασίας περιλαμβάνει

I. ανοιχτές συζητήσεις με τους ερωτώμενους (μέλη και μη μέλη) κατά την διάρκεια της περαίωσης του ερωτηματολογίου

II. Συνεντεύξεις με κατοίκους της Νίκαιας και τους εργαζόμενους στον Δήμο Δ.Ε Νίκαιας

I. συνεντεύξεις με θεσμικούς και συλλογικούς φορείς

II. Συνεντεύξεις με τους εργαζόμενους και τα μέλη των ΚΑΠΗ

121 Παπαγεωργίου,Γ.2004, *Μέθοδοι στην Κοινωνιολογική έρευνα*, σελ.312

122 Ο θεσμός των ΚΑΠΗ στην Δ.Ε. Νίκαιας περιλαμβάνει οκτώ παραρτήματα

123 Robson,C. 1993, *Real World Research*, στην: http://www.lr.mdx.ac.uk/hc/CHIC/Documents/New%20Book%20List%202006.pdf (τελευταία επίσκεψη: 9/5/2011)

III. Υλικό αρχείου των ΚΑΠΗ,του Δήμου Νίκαιας, των κατοίκων (στο υλικό αυτό συμπεριλαμβάνονται έγγραφα, ημερολόγια, προσκλήσεις, αφίσσες, εφημερίδες, φωτογραφικό υλικό και βίντεο

IV. Αποσπάσματα από άρθρα στα ΜΜΕ

V. Διαδικτυακές πηγές

1. Οι συνεντεύξεις

Για τις ποιοτικές συνεντεύξεις χρησιμοποιήθηκε η μέθοδος της προσωπικής συνέντευξης με την χρήση ημιδομημένου ερωτηματολογίου[124]. Η μέθοδος των ημιδομημένων συνεντεύξεων αφορά την καταγραφή αφηγήσεων και απαντήσεων οι οποίες εκμαιεύονται με βάση ένα προκαθορισμένο σύνολο από ερωτήματα που είναι προσχεδιασμένα και μπορούν να έχουν την μορφή θεματικών ενοτήτων. Το άτομο έτσι παρακινείται να μιλήσει πιο ελεύθερα, περισσότερο και να δώσει όλες τις πτυχές του θέματος. Η μέθοδος αυτή προάγει την πιθανότητα οι απαντήσεις των ερωτώμενων να είναι αυθόρμητες, αυτοαποκαλυπτικές και προσωπικές[125]
Ο οδηγός της συνέντευξης που σχεδιάστηκε αποτελείται από τέσσερεις θεματικές ενότητες, όπου εκτός από τα κοινωνικο-δημογραφικά χαρακτηριστικά της πρώτης ενότητας, ερωτήσεις σχετικές με την πόλη και την αντίληψη του ερωτώμενου τόσο για αυτήν, όσο και για τον πολιτισμό της, απετέλεσαν την δεύτερη και τρίτη ενότητα. Η δυναμική του τρίπτυχου Πόλη-Πολιτισμός-Γ΄Ηλικία ήταν το ζητούμενο στο τέταρτο κεφάλαιο της συνέντευξης.
Οι συνεντεύξεις είχαν την μορφή κουβέντας ή συζήτησης το ύφος της οποίας (επίσημο ή ανεπίσημο) καθορίζονταν από τον συνεντευξιαζόμενο ή την ομάδα.

οι συνεντευξιαζόμενοι

Ιωακειμίδης Γιώργος	Δήμαρχος Νίκαιας – Αγ.Ιωάννη Ρέντη
Πανίδου Μαριάνθη	Δ.Σ, Πρόεδρος Δ.Σ ΚΑΠΗ Δήμου Νίκαιας- Αγ.Ιωάννη Ρέντη
Παυλίδης Αναστάσιος	Φ/Θ.ΚΑΠΗ Δ.Ε. Νίκαιας
Αμβράζη Όλγα	Κ/Λ ΚΑΠΗ Δ.Ε. Νίκαιας

124 Λυδάκη,Α. 2001, *Ποιοτικές μέθοδοι της κοινωνικής έρευνας,* σελ 97

125 Σαχίνη-Καρδάση,Α.1997, *Μεθοδολογία έρευνας*, σελ.59

Νικολίνταη Πλουσία	Νοσηλεύτρια ΚΑΠΗ Δ.Ε. Νίκαιας, απόφοιτος του ΠΜΣ ΄΄Μεθοδολογία και εφαρμογές στην Κοινωνική Πολιτική΄΄, τμήμα Κοινωνικής Πολιτικής, Πάντειο Πανεπιστήμιο
Παγκαλίδης Χρήστος	Μέλος ΚΑΠΗ Δ.Ε. Νίκαιας
Χουλιάρα Ευδοξία	Μέλος ΚΑΠΗ Δ.Ε. Νίκαιας
Ομάδα εργαζομένων	Α΄ΚΑΠΗ Δ.Ε. Νίκαιας
Ομάδα ΄΄ακτιβίστριες της πόλης και ένας ακτιβιστής΄΄	Α΄ΚΑΠΗ Δ.Ε. Νίκαιας

Σύμφωνα με την Mason[126] οι ποιοτικές συνεντεύξεις μπορούν να έχουν την μορφή της ΄΄πρόσωπο με πρόσωπο΄΄ διάδρασης μεταξύ του συνεντευκτή και του ερωτώμενου ή να περιλαμβάνουν μεγαλύτερες ομάδες. Έτσι η συνέντευξη χρησιμοποιήθηκε ως μία επιπλέον ποιοτική μέθοδος τόσο με την ομάδα των εργαζομένων όσο και με τα μέλη της ομάδας ΄΄ακτιβίστριες της πόλης και ένας ακτιβιστής΄΄

Ο αριθμός των συνεντεύξεων θεωρήθηκε επαρκής όταν πλέον οι συνεντεύξεις δεν πρόσθεταν νέα δεδομένα.

Για την λήψη των συνεντεύξεων που περιλαμβάνονται στον παραπάνω πίνακα χρησιμοποιήθηκε συσκευή δημοσιογραφικού μαγνητοφώνου, ενώ για λόγους δεοντολογικούς και ερευνητικής ηθικής, διατηρείται η ανωνυμία και η παράθεση μόνο των αρχικών για όσους από τους πληροφορητές το επέλεξαν.

2. Συμμετοχική παρατήρηση

Ακόμη κι αν αποδεικνύονταν ότι η μέθοδος αυτή δεν ήταν απαραίτητη για το συγκεκριμμένο πόνημα δεν θα ήταν δυνατόν να αποφευχθεί. Η συγγραφέας του πονήματος, αποτελεί λειτουργό του χώρου τα τελευταία είκοσι πέντε χρόνια και με την παράμετρο αυτή, ως τετελεσμένο γεγονός, η μέθοδος της παρατήρησης αποτελεί ένα αναπόσπαστο κομμάτι της ποιοτικής έρευνας ούτως ή άλλως. Δεν τίθεται, λοιπόν, κανένα θέμα προσέγγισης και ενσωμάτωσης της ερευνήτριας στον χώρο έρευνας.[127]

Το θέμα που τέθηκε ήταν μια συμφωνία κυριών, της υποφαινόμενης με τον εαυτό

126 Mason,J. 2008, (επιμέλεια Νότα Κυριαζή), *Η διεξαγωγή της ποιοτικής έρευνας*, σελ. 90

127 Εργασιακό καθήκον της υποφαινόμενης αποτελεί η ενσωμάτωση των ατόμων της Γ΄Ηλικίας στον κοινωνικό ιστό της πόλης, διατηρώντας τα υγιή και ευτυχισμένα με γνώμονα τις δικές τους επιλογές ένταξης.

της, ότι μετά την επιλογή της συγκεκριμένης μεθόδου ως ιδιαιτέρως απαραίτητη στην εργασία αυτή, η παράμετρος δεν θα αποτελούσε ενσυνείδητη ή ασύνειδη αιτία αλλαγής του πρωτοκόλλου εργασίας. Αποτέλεσε, δηλαδή, σε όλη την περίοδο της ερευνητικής διαδικασίας αιτία αυτοελέγχου (χωρίς ιδιαίτερη προσπάθεια).
Η μέθοδος αυτή θεωρήθηκε, κατά την επιλογή των ερευνητικών μεθόδων, ως υψίστης σημασίας. Το πλαίσιο λειτουργίας της ερευνόμενης ομάδας θα παρέμενε ΄΄φυσικό΄΄, μέχρι την διαδικασία του ερωτηματολογίου, η οποία για εύλογους λόγους απετέλεσε και την τελευταία πράξη της ερευνητικής διαδικασίας μαζί με τις συνεντεύξεις. Ακόμη, οι συζητήσεις με κατοίκους της πόλης για τα θέματα της έρευνας θα ΄΄είχαν΄΄ την ίδια ΄΄φυσικότητα΄΄ και ευκολία διότι οι κάτοικοι στην Νίκαια γνωρίζονται μεταξύ τους (η υποφαινόμενη ανήκει σ αυτούς) και θεωρείται πολύ φυσιολογικό να ΄΄ανοίξουν κουβέντα΄΄, στο τραπεζάκι του πεζοδρομίου, για θέματα που αφορούν την πόλη και το ΚΑΠΗ.
Για την παρουσίαση τόσο της πόλης [128] , όσο και του θεσμού των ΚΑΠΗ[129] στο Δήμο Νίκαιας, επιλέχθηκε η μέθοδος της παρατήρησης, ως η καταλληλότερη, προκειμένου να αποτυπώσει της μυθολογίες της καθημερινότητας΄΄, αποδίδοντας κεντρική σημασία σ αυτήν (οι καθημερινές συνήθειες ρουτίνας, οι συζητήσεις, η γλώσσα, οι τρόποι συμπεριφοράς, το περιβάλλον, ένα μπαρ ή ένα καφέ, ένα εστιατόριο). Η ερευνήτρια μεταφέρει και η ίδια εμπειρίες της από την ζωή στην συγκεκριμμένη πόλη υιοθετώτας την άποψη ότι ΄΄ο ερευνητής μπορεί να είναι ΄΄γνώστης΄΄ λόγω της από κοινού βιωμένης εμπειρίας, της συμμετοχής ή της κοινής με τα υποκείμενα της έρευνας οπτικής γωνίας, κι αν όχι απαραίτητα της ίδιας οπτικής γωνίας, ωστόσο της βεβαιότητας ότι γνωρίζει τί νιώθει κανείς στο συγκεκριμένο περιβάλλον.΄΄[130]

3. Το ερωτηματολόγιο

Το ερωτηματολόγιο[131] αποτελείται από τέσσερεις θεματικές ενότητες (όμοιες με αυτές του οδηγού της συνέντευξης) ερωτήσεων, οι οποίες είναι

I. κλειστές και διακρίνονται σε διχοτομημένες (ΝΑΙ-ΟΧΙ) και πολλαπλής επιλογής

II. μερικώς κλειστές, όπου εκτός από τις επιλογές που καταγράφονται ο ερωτώμενος έχει την ευκαιρία να δώσει και δική του απάντηση

106 βλ.κεφ 2

129 βλ.κεφ.5

130 Mason,J. 2008, (επιμέλεια Νότα Κυριαζή) *Η διεξαγωγή της ποιοτικής έρευν*ας, σελ. 139

131 Παράρτημα 1

III. ανοιχτές

Οι κλειστές απαντήσεις, παρά του ότι η ελευθερία έκφρασης και η επιλογή του ερωτώμενου είναι περιορισμένες[132] επιλέχθηκαν προκειμένου να ληφθούν όσο το δυνατόν πιο συστηματοποιημένες απαντήσει που θα μπορούσαν αύκολα να ομαδοποιηθούν και να επεξεργαστούν [133]. Σημαντικοί παράγοντες που απετέλεσαν επίσης κριτήριο για την επιλογή των κλειστών ερωτήσεων ήταν η γνώση του ερωτώμενου πάνω στο θέμα και η δυνατότητά του να διατυπώσει μια γνώμη. Οι μερικώς κλειστές στόχευαν στην συλλογή νέων στοιχείων που δεν καταγράφονται στο ερωτηματολόγιο, ενώ οι ανοιχτές στόχευαν στην συλλογή νέων στοιχείων και περισσότερων πληροφοριών

Το δείγμα αφορά 108 ερωτηθέντες από τους οποίους οι 54 ήταν μέλη των ΚΑΠΗ Δ.Ε. Νίκαιας και οι 54 πολίτες, εργαζόμενοι ή επισκέπτες της Νίκαιας των οποίων το δείγμα στο εξής θα είναι γνωστό ως ΄΄μη μέλη΄΄. Η επιλογή των ηλικιών για μεν τα μέλη ορίζεται από την ηλικία των 60 ετών που αποτελεί και την προϋπόθεση προκειμένου κάτοικος της Δ.Ε. Νίκαιας να εγγραφεί ως μέλος σε ΚΑΠΗ, ενώ για τα μη μέλη δεν υπάρχει όριο ηλικίας εκκινώντας από αυτήν των 15 ετών. Λόγω, τόσο της μεγάλης έκτασης του Δήμου Νίκαιας, όσο και των κατά τόπους διαφορών της, έγινε εφικτό η συμπλήρωση των ερωτηματολογίων να περιλαμβάνει δείγμα όλων των περιοχών, κατά το δυνατόν.

Η έρευνα πραγματοποιήθηκε κατά τους μήνες Φεβρουάριο και Μάρτιο του 2011. Το ερωτηματολόγιο συμπληρώνεται από την υποφαινόμενη. Στην επιλογή αυτή ως αρνητικό συγκαταλέγεται το γεγονός της ιδιαίτερα χρονοβόρας διαδικασίας. Ωστόσο, η επιλογή αυτή παρέχει την δυνατότητα οργάνωσης του ερωτηματολογίου με ΄΄ αυξημένο βαθμό δυσκολίας΄΄ (39 ερωτήσεις κατά κύριο λόγο κλειστές, πολλαπλής επιλογής), όσον αφορά τους ερωτώμενους, ειδικότερα δε το δείγμα των μελών. Η μη συμπλήρωση του ερωτηματολογίου από του ίδιους έδωσε την δυνατότητα

1. πρώτον, όσον αφορά την ομάδα των μελών, στην αντιμετώπιση προβλημάτων που αφορούν θέματα υγείας (προβλήματα όρασης, πάρκινσον κλπ) και μορφωτικού επιπέδου (έλλειψη εκπαίδευσης, στοιχειώδης εκπαίδευση) και

2. δεύτερον κατά την συμπλήρωση του ερωτηματολογίου και στις δύο ομάδες, τα σχόλια που επακολουθούσαν απετέλεσαν υλικό υποκείμενο σε ποιοτική

132 Φίλιας,Β. 2007, *Εισαγωγή στη μεθοδολογία και τις Τεχνικές των κοινωνικών ερευνών*, σελ.154

133 Μπιζάνη, Ε.2002, *Πολιτισμός-Τοπική Κοινωνία*, σελ.258

επεξεργασία, το οποίο θα ήταν ανύπαρκτο με οποιονδήποτε άλλο τρόπο.

Η συμπλήρωση του ερωτηματολογίου πραγματοποιήθηκε χωρίς προβλήματα. Για το δείγμα δε των μελών επιλέχθηκαν οι χώροι των ΚΑΠΗ, ενώ θα πρέπει να τονισθεί η μεγάλη προθυμία των συνεντευξιαζόμενων.

4. υλικό αρχείου

Το υλικό αρχείου αποτελεί σημαντικό παράγοντα της εν λόγω έρευνας. Είναι ογκωδέστατο, ετερόκλητο και με υποτυπώδη ταξινόμηση (στον χώρο του ΚΑΠΗ). Αποτελείται από πλούσιο φωτογραφικό υλικό, videos, cds, προσκλήσεις, έντυπα, ημερολόγια, παιχνίδια κ.ά. Η διαχείριση και ανάλυση του γραπτού, οπτικού και ακουστικού αυτού υλικού δεν λειτούργησε στην πραγματικότητα συμπληρωματικά, καθώς δεν αποτέλεσε μια διακριτή ερευνητική τεχνική, διαχωρισμένη με σαφήνεια απ αυτήν της βασικής. Λόγω της σημαντικής του δε προσφοράς στην ανάλυση του συγκεκριμένου πονήματος, μέρος του υλικού και δη του φωτογραφικού, ΄΄διατρέχει΄΄ όλη την έκταση της εργασίας. Κριτήριο επιλογής του αποτελεί η ΄΄εκ των μελών δημιουργία του΄΄. Κρίθηκε, δε, αναγκαία η επανεγγραφή μέρους του υλικού αρχείου προκειμένου να ενσωματωθεί στην κύρια εργασία.[134]

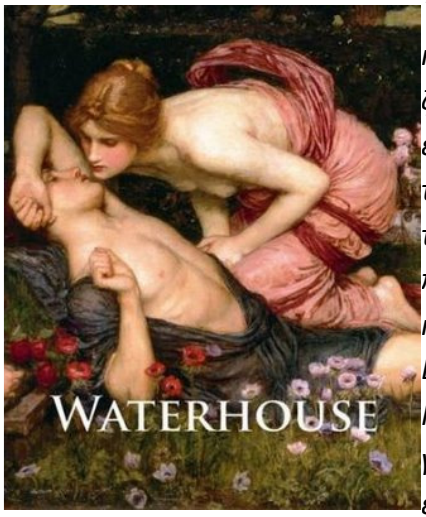
134 Παράρτημα 1 και 2

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5^{ο} : η Πόλη της Νίκαιας

5.1.α εισαγωγή

Για την παρουσίαση της πόλης της Νίκαιας η επιλογή της ποιοτικής έρευνας κρίθηκε ως η καταλληλότερη, προκειμένου να εξαντληθεί η πραγματικότητα που ο καθένας συναντά... και ΄΄να συνειδητοποιήσουμε τα συμφραζόμενα, τους πολιτισμούς, τις ιστορίες, τις γλώσσες, τις εμπειρίες, τις επιθυμίες και τις ελπίδες που διατρέχουν το αστικό σώμα.΄΄[135]
Για την επίτευξη του σκοπού αυτού χρησιμοποιήθηκε, ακόμη, υλικό αρχείου από το πρόγραμμα του Α΄ΚΑΠΗ Δ.Ε. Νίκαιας ΄΄Η Πόλη μου κι Εγώ΄΄[136]ενώ εμβόλιμα παρατίθενται στοιχεία και από άλλες πηγές. Πολύτιμες, λεπτομερείς, πληροφορίες ΄΄υπό μορφήν΄΄ καταλόγου παρατίθενται στο παράρτημα 1 και 2.

5.1.β η κόρη του ποταμού[137]

Εικόνα 32

΄΄...γλίστρησε στα νερά της πηγής και άφησε τον καταρράκτη να την χαιδεύει. Ήταν όμορφη και ζωηρή. Λάτρευε να κυνηγά και να τριγυρίζει στην εξοχή. Το άρωμα του γυμνού κορμιού της ξετρέλανε τον Διόνυσο. Δεν ήταν ο μόνος. Ο βοσκός 'Υμνος, τρελός από έρωτα κι αυτός γι αυτήν, μάταια προσπαθούσε να την κάνει δική του. Τί κι αν ήταν η κόρη της Θεάς Κυβέλης και του άρχοντα της Βιθυνίας Σαγγάριου;
Με τις πρώτες ακτίνες του ήλιου, την αυγή, την είδε για πρώτη φορά, να τρέχει κυνηγώντας ένα ελάφι, πιο όμορφη από ποτέ. Την πήρε στο κατόπι της μα αυτή ούτε που του έρριξε μια ματιά. Ένιωθε τυφλός από έρωτα κι από κρασί. Και να τώρα , την βλέπει πάλι, να παίζει ηδονικά με τις στάλες του

135 Chambers,I. 1993, *Cities without maps,*στην: http://www.google.com/bookshl=el&lr=lang_en&id=RSMmJat70_kC&oi=fnd&pg=PA92&dq=cities+without+maps&ots=PWkBJTabDy&sig=2eYvScHO2P_QW5pduJFOUFhJWqw#v=onepage&q=cities without map (τελευταία επίσκεψη 4/4/2011)

136 Το πρόγραμμα αφορούσε την αποτύπωση της σχέσης πόλης -μέλους, η δε ομάδα για τον σκοπό αυτό ήταν εφοδιασμένη με την απαραίτητη τεχνολογία . Η ομάδα θα επιμελούνταν το υλικό κείμενα, φωτογραφίες, βίντεο) προκειμένου να αποτελέσει το έναυσμα ημερίδας με θέμα την πόλη της Νίκαιας. Ωστόσο, το πρόγραμμα διεκόπη πέντε μήνες αργότερα, λόγω έλλειψης τεχνολογικού υλικού.

137 Waterhouse, J.W, στην:http://www.google.gr/search?q=waterhouse+paintings&hl=el&biw=1680&bih=909&prmd=ivns&tbm=isch&tbo=u&source=univ&sa=X&ei=01raTZukO4Pxsga-guj3Ag&ved=0CD0QsAQ (τελευταία επίσκεψη 4/4/2011)

νερού που έπεφταν απ τα μαλλιά της. Έδινε αδιάκριτα τον έρωτά της παντού, σε Θεούς και ανθρώπους, σε όμορφους νέους, μα όχι σ αυτόν. Η τελευταία σκέψη τον έκανε αιχμάλωτό της. Το μυαλό του θόλωσε. Άπλωσε το χέρι του και το νερό της πηγής έγινε κρασί. Η κόρη ξαφνιάστηκε μα γρήγορα αποφάσισε να δοκιμάσει. Ήταν γλυκό, τόσο γλυκό...Ένιωθε τη μέθη να την λικνίζει στην αγκαλιά της. Χαμογελούσε. Πέταξε κοντά της ο φτερωτός Θεός έρωτας που δεν μπορούσε ν αρνηθεί το θέλημα του Διόνυσου. Τώρα μπορούσε να την χτυπήσει κατάστηθα. Ένα από τα βέλη του βρήκε τον στόχο...Όταν ξύπνησε ήταν ερωτευμένη με τον Θεό του κρασιού και του παραδόθηκε. Η Νίκαια, η νύμφη των ποταμών.΄΄ Κ.Π.

΄΄Μουτζουρωμένο το γυαλί, μα πίσω απ τους καπνούς του
βλέπει ο Θεός το Αιβαλί και σταματάει ο νους του
Τα σμυρνέικαι τραγούδια ποιός σου τα΄μαθε,
να τα λες και να δακρύζεις της καρδιάς μου, ανθέ΄΄
Παντελής Θαλασσινός

΄΄- Πού ζεις;
- πάνω απ τη γη και κάτω απ τον ουρανό΄΄[138]

΄΄οι πόλεις αποτελούν τις σκηνές όπου εκτυλίσσονται οι μεγάλοι θρίαμβοι και τα δράματα της ανθρωπότητας΄΄ Τ.Φ.Κ

η καταστροφή[139]

1922. Μετά την μικρασιατική καταστροφή Έλληνες από την Σμύρνη, τον Πόντο,την Πισιδία, την Καισάρεια, τη Βιθυνία, το Ρέγγιο, το Αιδίνιο, την Ατταλεία, την Έφεσο, τη Μαγνησία σχημάτισαν τον πρώτο πυρήνα ενός οικισμού που έμελλε να εξελιχθεί σε ένα δήμο δυναμικό και ακμαίο. Το ελληνικό κράτος αδυνατούσε να αντιμετωπίσει το στεγαστικό τους πρόβλημα και στην αρχή οι πρόσφυγες έμεναν σε αποθήκες, σχολεία και εκκλησίες...

Εικόνα 33

138 Από την ταινία ΄΄*Η Αγέλαστος Πέτρα*΄΄ του Φίλιππα Κουτσάφτη

139 Χάρτης των παραλίων της Μικράς Ασίας κατά την Μικρασιατική καταστροφή

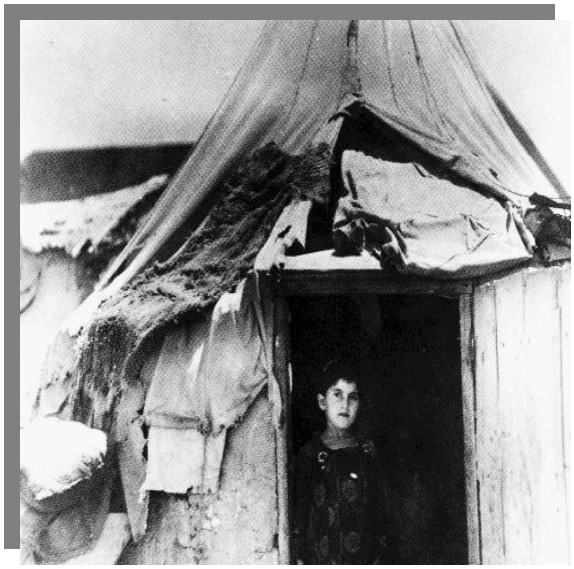
΄΄ο πίνακας΄΄[140]

΄΄Δημιουργήθηκε το αδιαχώρητο εκείνη την μέρα στον κήπο και το σαλόνι του ΚΑΠΗ από πολύ πρωί. Αναστάτωση και φωνές. ΄΄Ο πίνακας δεν φεύγει από δω΄΄ έλεγε ο ένας μετά τον άλλον. Οι γυναίκες περισσότερο επιθετικές ΄΄Θα τον προσέχουμε εμείς. Είκοσι πέντε χρόνια δεν τον πείραξε κανείς. Τώρα θυμήθηκαν την ασφάλειά του; Να βάλουν σεκιουριτάδες, αλλά από δω δεν φεύγει΄΄ Θα τον καταχωνιάσουν σε καμμιά αποθήκη σαν τους άλλους και κανείς δεν θα ξέρει πώς ήταν η Νίκαια όταν ήρθαμε΄΄. Κάθησαν δίπλα στον πίνακα, περίπου, μέχρι το μεσημέρι και έφυγαν όταν πήραν την διαβεβαίωση ότι ΄΄δεν θα τον πειράξει κανείς΄΄.

Τον πίνακα, έργο του Δημήτρη Τηνιακού, που αναπαριστά τις πρώτες παράγκες μέσα στην λάσπη και τα ρέματα, δεν τον πείραξε κανείς τα τελευταία είκοσι πέντε χρόνια΄΄. Ο οικισμός των προσφύγων ονομάστηκε Νέα Κοκκινιά για να διαχωρίζεται από την Παλιά Κοκκινιά η οποία ανήκε στον Πειραιά.

η αρχαία ιστορία της περιοχής

Μέρος της υπαίθρου, αποτελούσε η περιοχή της Νίκαιας κατά την αρχαιότητα, στα δυτικά του άστεως των Αθηνών και στα βόρεια του Πειραιά. Ο τόπος αποτελούσε καλλιεργήσιμη γη, βοσκοτόπια και δασική έκταση, αφού βρισκόταν στις υπώρειες του βουνού Αιγάλεω.

Εικόνα 34

ο συνοικισμός-πόλη

΄΄Ο θεμέλιος λίθος της πόλεως τέθηκε την 18η Μαρτίου του 1923. Αρχικά κτίσθηκαν 1000 διόροφες και μονόροφες κατοικίες σε 750.000 στρέμματα που στέγασαν τους πρώτους πρόσφυγες του συνοικισμού.[141] Το ταμείο προσφύγων δαπάνησε 52.768.826 δρχ και η Επιτροπή Αποκαταστάσεως 29.510.476 δρχ. Οι πρόσφυγες που αγόρασαν οι ίδιοι και μετά από μόχθους, κατοικίες πλήρωναν το 1/10ο της αξίας και χρεωλυτικώς με τόκο 8%΄΄[142] Σύμφωνα με την απογραφή του 1928 στον Συνοικισμό της Νέας Κοκκινιάς διαβιούσαν 33.332 ψυχές.

140 Υλικό αρχείου: από το ημερολόγιο ΄΄η κόρη του ποταμού΄΄

141 Ο συνοικισμός προσφύγων ιδρύθηκε την 3η Νοεμβρίου του 1922

142 Παπαδοπούλου, Α. 2003, *Η Αττική Νίκαια*, σελ 7

οι θύμησες της καθημερινότητας

Ο νέος Δήμος ήταν γεμάτος ρέματα που κατέβαιναν από το όρος Αιγάλεω και διέσχιζαν την πόλη με αποτέλεσμα πολλά χρήματα να ξοδευτούν τότε για την κατασκευή γεφυριών. Ακόμη και σήμερα πολλοί από τους μεγαλύτερους και τα παιδιά τους ονομάζουν το σημείο, στη συμβολή των οδών Χρυσουπόλεως και 7ης Μάρτη ΄΄ΓΕΦΥΡΑ΄΄.
Η πτωχότερη συνοικία ήταν τα Κιλικιανά. 40-50 οικοδομικά τετράγωνα αποτελούνταν από άθλιες τρώγλες. Δεν υπήρχαν δρόμοι και οι πάροδοι ήταν αδιάβατοι από το βούρκο εξ αιτίας των νερών που λίμναζαν εκεί.

χώμα, νερό και πισσόχαρτα

Εικόνα 35

Τα οικήματα του Συνοικισμού της Κοκκινιάς ήταν ισόγεια, 36 τμ που αντιστοιχούσαν σε ένα δωμάτιο, μια μικρή κουζίνα κι ένα κοινό χώρο υγιεινής για όλη την οικογένεια, όσα μέλη κι αν αριθμούσε.
Άλλη αρχιτεκτονική μορφή κατοικιών ήταν τα διώροφα τα οποία αποτελούσαν συγκροτήματα οικημάτων που δημιουργούσαν τετράγωνα και μεταξύ τους ανοιχτό αίθριο για κοινόχρηστους χώρους, κυρίως, πλυντήρια. Ωστόσο, υπήρχαν και διόροφες κατοικίες που στεγάζονταν δύο οικογένειες
Οι γερμανικές παράγκες αποτελούσαν ιδιαίτερη κατηγορία. Αυτές στάλθηκαν από τους Γερμανούς ως αποζημίωση του Α΄ΠΠ. Οι κατοικίες αυτές έδωσαν την ονομασία ΄΄Γερμανικά΄΄ στην βόρεια πλευρά του Συνοικισμού και ακόμη και σήμερα στεγάζουν πρόσφυγες.
Η αυτοστέγαση των κατοίκων, τέλος, αποτελούνταν, από πρόχειρες και ευτελείς κατασκευές, σε προσφυγικά οικόπεδα που αγόρασαν οι ίδιοι και το Κράτος τους έδωσε παραχωρητήρια.
΄΄Τα χαρακτηριστικά όλων των τύπων κατοικιών ήταν η ομοιομορφία, γεγονός που έδινε την εικόνα αναγκαστικά επιβεβλημένης εξομοιώσεως και ισοπεδώσεως της

προσωπικότητας των ενοίκων ΄΄[143]

Η οδός Οκτώ κάθετη στην οδό Κυδωνιών, η οδός Ιωνίας παράλληλη της Καισσαρείας...

Η ρυμοτομία της Νίκαιας[144] (Ιπποδάμειο σύστημα)είναι χαρακτηριστική. Ευθείς και ευρείς δρόμοι, προς όλες τις κατευθύνσεις, δημιουργούν μια σχετική οδική άνεση. Σήμερα, το μετρό αποτελεί το μεγάλο στοίχημα για την πόλη, προκειμένου να αντισταθμίσει την έλλειψη των μέσων μαζικής μεταφοράς. ΄΄Πολύ επιτυχημένη η έμπνευσις του Συρναίου λόγιου και αρχαιολόγου Στίλπωνα Πιττακή σχετικά με την ονομασία των οδών. Αναφέρεται σχεδόν στο σύνολό της σε ονομασίες πόλεων και κωμοπόλεων της Μικράς Ασίας, της Ιωνίας και του Πόντου αλφαβητικά. Αρχίζει από την οδό Αγκύρας και καταλήγει κάθετα στην οδό Φιλαδελφείας και οριζόντια από την οδό Ατταλείας έως την οδό Φρυγίας.΄΄[145]

Περιοχές της Ν.Κοκκινιάς

Γερμανικά, Κιλικιανά, Αγ. Νικολάου, Νεάπολη, Άσπρα χώματα. Τα ονόματα ισχύουν μέχρι σήμερα.

νέοι μετανάστες

Η αρμενική κοινότητα προήλθε από τους πρόσφυγες που διεσώθηκαν από την γενοκτονία των Τούρκων . Κατοίκησαν στον συνοικισμό το 1923 και ήταν σε αριθμό 9000-10000 άνθρωποι. Από το 1927 λειτουργεί το σχολείο Ζαβαριάν και η Λέσχη τους.
Στην Νίκαια μετά το 1950 άρχισαν να εγκαθίστανται μετανάστες απ όλη την Ελλάδα,

143 Παπαδοπούλου, Α. 2003, *Η Αττική Νίκαια*, σελ 10

144 Ιπποδάμειο σύστημα: το διαμαντένιο πλέγμα που επινόησε ο αρχιτέκτων Ιππόδαμος. Το σύστημα αυτό βασιζόταν στη χάραξη παράλληλων δρόμων, που τέμνονται κάθετα, ώστε να δημιουργούνται οικοδομικά τετράγωνα και κανονικές πλατείες και ονομάστηκε Ιπποδάμειος νέμησις**.** Τα οικοδομικά τετράγωνα είχαν χαραχθεί με ακρίβεια και χωρίστηκαν σε οικόπεδα ίσου εμβαδού. Οι δρόμοι ήταν ευθύγραμμοι και ευρείς και οι πλατείες ευρύχωρες. Οι θέσεις των διοικητικών κτιρίων, των ναών και των κατοικιών ήταν καθορισμένες με ακρίβεια. Για να εξασφαλίσει την υγιεινή λειτουργία των πόλεων ο Ιππόδαμος σχεδίαζε την υδροδότησή τους, φρόντιζε να εφοδιάζονται με άφθονο νερό και τις προσανατόλιζε έτσι ώστε οι κατοικίες να έχουν ήλιο το χειμώνα και δροσιά το καλοκαίρι. Πρόβλεψε κλίσεις στους δρόμους για την απομάκρυνση των νερών της βροχής. Τοποθετούσε τους ναούς και τα δημόσια κτίρια σε περίβλεπτες και οχυρές θέσεις, ώστε να εξυπηρετείται η λειτουργικότητα και να εξασφαλίζεται η άμυνά τους.http://el.wikipedia.org/wiki/ (τελευταία επίσκεψη 9/5/2011)

145 Ιερά μητρόπολις Νίκαιας, 1988, *Νίκαια ιστορία-θεολογία-πολιτισμός 325-1987,* σελ. 367

οι οποίοι εγκαταστάθηκαν στην περιοχή της Άνω Νεάπολης

από τον πρώτο μόλις χρόνο...

Αμέσως μετά την εγκατάστασή τους οι πρόσφυγες, εκτός από την φροντίδα για κατοικία και εργασία, προσπάθησαν να επαναφέρουν και τις συνήθειες που είχαν στους γενέθλιους τόπους τους. Διακρίθηκαν ιδιαίτερα στο πέρασμα του χρόνου για την κοινωνικότητά τους, την διασκέδαση, τον αθλητισμό και την καθαριότητα.

πάστρα και γιορτή της Ανοιξης...

Πεζοδρόμια που ασβεστώνονταν συχνά από τις νοικοκυρές, δενδροφυτεύσεις από μεγάλους και μαθητές, η χαρακτηριστική για τον οικισμό γιορτή των Ανθέων, οι διασκεδάσεις στα σπίτια τους, στις χοροεσπερίδες, στις ταβέρνες και τα καφενεία.

Εικόνα 36

τουμπελέκι, Αγκόπ και Σμυρνέικοι αμανέδες...

Στις Αποκριές και στον κλήδωνα οι δρόμοι γίνονταν η ΄΄σκηνή και γέμιζαν από ΄΄ηθοποιούς΄΄, τους μασκαρεμένους. Χαρακτηριστικές φιγούρες οι κουδουνάτοι, οι καμήλες, οι αιβαλήδες, το γαιτανάκι, ενώ τα Κούλουμα τα γιόρταζαν στην εξοχή με αυτοσχέδιους αετούς και σαίτες.

΄΄...Συνεχίζομεν τον περίπατό μας. Είναι μια νύχτα. Η αγορά της Κοκκινιάς πάμφωτη....Η Μαρία Βεάκη παίζει την Μαρία Πενταγιώτισσα στο θέατρο του Κήπου...΄΄[146]

Η μεγάλη αγάπη των προσφύγων για το θέατρο και τον κινηματογράφο είχε σαν αποτέλεσμα την δημιουργία του πρώτου θεάτρου το 1923 με την ονομασία ΄΄Σμύρνη΄΄

΄΄Υπήρχαν δύο κινηματογράφοι στην Νέα Κοκκινιά ΄΄Εκλαίρ΄΄ και ΄΄Ηλιον΄΄. Είναι απέναντι αλλήλων΄΄[147]

και από το 1926 εμφανίζονται και οι πρώτοι κινηματογράφοι.

146 Εφημερίδα Ελληνική 18/1/1926, Αρχείο Δήμου Νίκαιας

147 Στο ίδιο

Μαριάνθη Σκαλά, η πρώτη δασκάλα στη Νέα Κοκκινιά

Εικόνα 36

Το κουδούνι του Δημοτικού Σχολείου στην Κοκκινιά πρωτακούστηκε το 1924.

΄΄...οι φοιτηταί και σπουδασταί του νεαρού τούτου Δήμου, οίτινες θα...΄΄

Έκτοτε σύλλογοι φοιτητών,

Μελάς, Ευστρατιάδης, Τηνιακός, Λιάτσος, Μετσόλης, Νικολινάκος...

φιλολογικοί σύλλογοι, σύλλογος επιστημόνων

νυχτερινό γυμνάσιο, γυναικείες οργανώσεις, προσκοπισμός

Παρατηρητής, Νέον Βήμα, Ταχυδρόμος, Εμπρός...

εφημερίδες(το 1925 εκδίδεται η πρώτη εφημερίδα με τίτλο ΄΄Η νέα Κοκκινιά΄΄) δημιουργούνται με γοργούς ρυθμούς.

τα απογεύματα της Κυριακής η Φιλαρμονική παιάνιζε στους δρόμους του συνοικισμού

Ακολουθούν οι μουσικοί σύλλογοι

΄Ενωση Ποντίων, Σμυρναίων, Ρενκιωτών, Νήσου Πισιδίας, Βιθυνών, Μαγνησίας, ΄Εφεσίων, Δαρδανελλιωτών...

Από συστάσεως του συνοικισμού οι κάτοικοι φρόντισαν για την διατήρηση των σχέσεων και της ιδιαίτερης ταυτότητας των προσφύγων που συνοίκησαν την πόλη με την δημιουργία συλλόγων, αδελφοτήτων,αλληλοβοηθητικών Σωματείων τα οποία συνεχίζουν, πολυπληθέστατα, την παρουσία τους μέχρι σήμερα.

Αγ.Νικόλαος, Οσίας Ξένης, Αγίων Αποστόλων, Αγίας Τριάδος...

Οι εκκλησίες της Νίκαιας ακολουθούν την ιστορία του συνοικισμού. Ο Αγιος Νικόλαος αποτέλεσε το 1922 εκκλησία-παράπηγμα και το 1923 θεμελιώθηκε η σημερινή εκκλησία. Η Οσία Ξένη πρωτολειτούργησε σ ένα πλυντήριο, ενώ και οι υπόλοιπες εκκλησίες ξεκίνησαν στα παραπήγματα.

ο Ιωνικός ιδρύεται το 1965

Οι προσφυγες από το 1923 ανασυγκροτούν και την αθλητική τους ζωή. Ο πρώτος σύλλογος ΄΄Χαλκηδών΄΄ είναι ποδοσφαιρικός, ενώ από την ένωση των δύο λαοφιλέστερων σωματείων της περιοχής, της ΑΕ Νικαίας και του Άρη Πειραιά, προήλθε η ομάδα του Ιωνικού. Οι αλάνες γίνονται γήπεδα και το 1928 ιδρύεται η ΧΑΝ η οποία έκτοτε παραμένει στο ίδιο χαρακτηριστικό κτήριο.

οι ήχοι των δρόμων

Αγωγιάτες, μανάβηδες που διαλαλούσαν στις γειτονιές, αμανέδες από τα ανοικτά παράθυρα, μπιχλιμπίδια και ματόχανδρα, γειτόνισσες που μάθαιναν τα νέα μεταξύ τους, παντζούρια που την μέρα έπρεπε να μένουν ανοιχτά...

στην κατοχήΗ μάχη της Κοκκινιάς 7/3/1944 και το Μπλόκο[148]

Την 17η Αυγούστου 1944 η Νίκαια ζει τον εφιάλτη του Μπλόκου ως αντίποινα για την μάχη της Κοκκινιάς. Τα ξημερώματα της μέρας αυτής οι Γερμανοί έζωσαν την προσφυγούπολη κάλεσαν τους άρρενες πολίτες από 15 έως 65 ετών και εκτέλεσαν 168 απ αυτούς στην Μάντρα ενώ τους υπόλοιπους τους μετέφεραν πεζούς στο στρατόπεδο Χαιδαρίου. Συγχρόνως, η Νεάπολη παραδίδονταν στις φλόγες, στους δρόμους εκτελούνταν όσοι δεν παρουσιάστηκαν και στην Μάντρα του Κόκκινου εκτελούνταν άλλοι 46 νέοι . Την θύμηση εκείνης της φρικτής μέρας αντιπροσωπεύει ένα άγαλμα στην πλατεία της Οσίας Ξένης, έργο του γλύπτη Ζογγολόπουλου. Ο άγγελος υποβαστάζει τον θυσιαζόμενο για την ειρήνη και την ελευθερία της πατρίδας. Έκτοτε το άγαλμα αυτό αποτελεί και το έμβλημα του Δήμου Νίκαιας. Ο χώρος της Μάνδρας θεωρείται ιερός και στον χώρο αυτό βρίσκεται και το μουσείο του Μπλόκου.

5.2 Η σύγχρονη πόλη της Νίκαιας

Οι ΄΄μυθολογίες΄΄ της καθημερινής ζωής

΄΄Ο Δήμος Ν.Κοκκινιάς εν τη διηνεκεί προσπαθεία του καθορισμού της σοβαροτάτης ιστορικής σημασίας και της μεγάλης συμβολής των Μικρασιατικών πόλεων...

148 Η φωτογραφίααπό τον ιερό χώρο του Μπλόκου, στην: http://www.google.gr/search?tbm=isch&hl=el&source=hp&biw=1680&bih=909&q=%CE%B7+%CE%BC%CE%AC%CE%BD%CF%84%CF%81%CE%B1+%CF%84%CE%BF%CF%85+%CE%BC%CF%80%CE%BB%CF%8C%CE%BA%CE%BF%CF%85+%CF%83%CF%84%CE%B7%CE%BD+%CE%BD%CE%AF%CE%BA%CE%B1%CE%B9%CE%B1&btnG=%CE%91%CE%BD%CE%B1%CE%B6%CE%AE%CF%84%CE%B7%CF%83%CE%B7+%CE%B5%CE%B9%CE%BA%CF%8C%CE%BD%CF%89%CE%BD&gbv=2&aq=f&aqi=&aql=&oq= (τελευταία επίσκεψη 25/5/2011)

απεφάσισεν όπως μετονομάσει την πόλιν...τα προτεινόμενα ονόματα πρέπει οπωσδήποτε να αναφέρονται εις ιστορικάς πόλεις της Μ.Ασίας...

Εν Νέα Κοκκινιά τη 5/10/1939

΄΄Υπεβλήθησαν 415 προτάσεις για την μετωνομασία, οι δε επικρατέστερες προτάσεις ήταν Νίκαια, Σάρδεις, Τρωάς,Τραπεζούς, Φρυγία, Φοινίκη, Ανατολή, Ασία, Βασιλειάς, Μίλητος΄΄[149]

Ο de Certeau[150] αναφέρει ότι η πόλη υπάρχει επειδή έχει ονοματιστεί: το όνομα ενοποιεί και χωρίζει. Το ίδιο συμβαίνει και με τους δρόμους. Υπάρχουν ονόματα που διατηρούνται για πολύ καιρό μετά την εξαφάνιση του χώρου που προσδιόριζαν, λόγω της καθημερινής χρήσης.[151]

Δημογραφικά χαρακτηριστικά της πόλης

ο πληθυσμός της πόλης, ως ΄΄Καλλικρατικός, πλέον, Δήμος΄΄ με την ονομασία Δήμος Νίκαιας-Αγ.Ιωάννη Ρέντη, υπολογίζεται, περίπου, σε 120.000 κατοίκους, σύμφωνα με την απογραφή του 2001.[152]

΄΄Το νέο έμβλημα του Δήμου Νίκαιας-Αγ.Ιωάννη Ρέντη΄΄

΄΄Ύστερα από μια τρίμηνη διαδικασία ελεύθερης υποβολής προτάσεων και ψηφοφορίας, μέσα από ένα κλίμα αρκετής συναισθηματικής φόρτισης αλλά και εντάσεων και διαφωνιών, ψηφίστηκε τελικά το νέο έμβλημα του ενοποιημένου πλέον Δήμου Νίκαια-Αγ.Ιωάννη Ρέντη΄΄[153]

Εικόνα 37

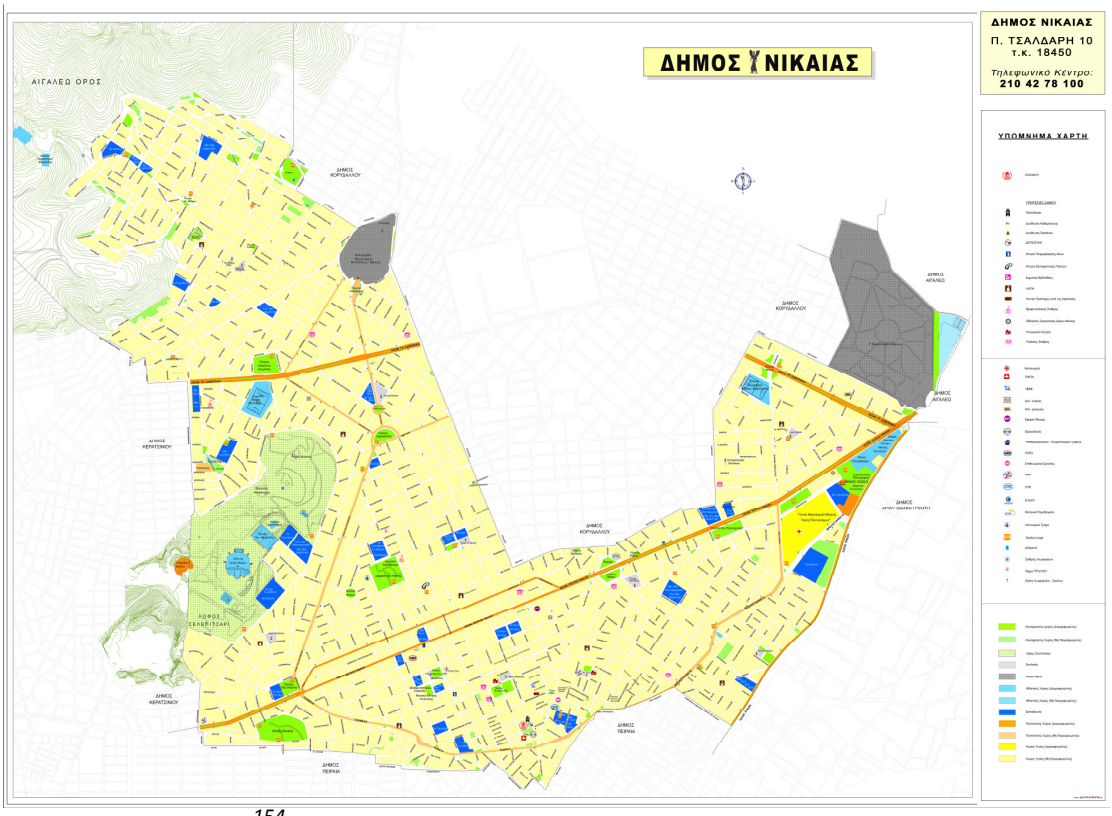
149 Από το Αρχείο της βιβλιοθήκης του Δήμου Νίκαιας- Αγ.Ιωάννη Ρέντη

150 De Certeau, M. 1988, *The practice of every day life,* στην: http://www.google.com/books?hl=el&lr=lang_en&id=WVn1XMEO168C&oi=fnd&pg=PR9&dq=the+practice+of+every+day+life&ots=wIp0XovWuD&sig=odNwC6_IdaEwbA-mGz74dR-sPlg#v=onepage&q&f=false (τελευταία επίσκεψη 27/3/2011)

151 *στο ίδιο*

152 Ε.Σ.Υ.Ε στην:http://www.statistics.gr/portal/page/portal/ESYE (τελευταία επίσκεψη 9/5/2011)

153 www.halkidona.gr (τελευταία επίσκεψη 19/5/2011)

΄΄Η ιδέα του χάρτη[154] *η οποία συνδέεται άμεσα με την αποτύπωση ενός σταθερού πεδίου με προκαθορισμένα σημεία αναφοράς και τρόπους μέτρησης, μοιάζει αντιφατική με την εμφανή ροή και ρευστότητα της μητροπολιτικής ζωής και με την κοσμοπολίτικη κίνηση. Οι χάρτες βρίθουν από αναφορές και ενδείξεις, είναι όμως κενοί από ανθρώπους. Χρησιμοποιεί κανείς ένα χάρτη για να περιδιαβεί μια πόλη, να μάθει το μετρό, τους δρόμους της. Αυτός όμως ο αρχικός προσανατολισμός, δεν εξαντλεί την πραγματικότητα που ο καθένας συναντά...δεν μας επιτρέπει να συνειδητοποιήσουμε τα συμφραζόμενα, τους πολιτισμούς, τις ιστορίες, τις γλώσσες, τις εμπειρίες, τις επιθυμίες, και τις ελπίδες που διατρέχουν το αστικό σώμα.΄΄*[155]

5.2.α Η ΄΄χορογραφία΄΄ της καθημερινότητας και οι ανθισμένες νεραντζιές

΄΄Το αστικό αποκτά το νόημα που ατομικά ή συλλογικά του δίνουν οι πολίτες και οι καθημερινοί χρήστες της πόλης. Είναι το έργο των κατοίκων που αντί να τους επιβάλλεται το δημιουργούν΄΄[156]

154 Χάρτης της Δ.Ε. Νίκαιας (πηγή: γραφείο Δημοσίων Σχέσεων Δ.Ε. Νίκαιας)

155 Chambers,I. 1993, *Cities without maps,*στην: http://www.google.com/bookshl=el&lr=lang_en&id=RSMmJat70_kC&oi=fnd&pg=PA92&dq=cities+without+maps&ots=PkBJTabDy&sig=2eYvScHO2P_QW5pduJFOUFhJWqw#v=onepage&q=cities without map (τελευταία επίσκεψη 4/4/2011)

156 Lefevre, A.1997, *Δικαίωμα στην πόλη. Χώρος και Πολιτική,* σελ 32

Ξημέρωσε. 7 το πρωί
΄΄Δεν πατάω στα πεζοδρόμια. Είναι γεμάτα από άνθη[157] *νεραντζιάς που ο χθεσινός αέρας τα σκόρπισε και η πρωινή πάστρα δεν τα πέταξε στον κουβά. Μοσχοβολάει το σύμπαν.΄΄*

Κατευθύνομαι, περπατώντας στην μέση του δρόμου, αποφεύγοντας τις δύο κεντρικές αρτηρίες κυκλοφορίας, που αυτή την στιγμή είναι κόλαση και οδεύω προς την πλατεία του Αγ. Νικολάου. Το τέρμα του τρόλευ 21. Το μοναδικό που ενώνει την πόλη με την Αθήνα. Δεν έχει πολλά χρόνια που ΄΄ήρθε΄΄ στην πόλη και την έσωσε.΄΄[158]

Τώρα, βέβαια, άλλα του καταμαρτυρούν.

΄΄Από το τέρμα του στην πλατεία, γεμίζει από μετανάστες, κυρίως πακιστανούς.΄΄ Δεν μπορείς να αναπνεύσεις, δεν μπορείς να καθήσεις. Θα παίρνουμε το λεωφορείο και ας πάμε πιο μακριά γα την στάση του΄΄. Σκέφτεται κανείς ότι η πόλη αυτή έζησε τον ίδιο ρατσισμό, ίσως και αγριότερο, αλλά,΄΄άλλες εποχές΄΄, που λέει και ο καφετζής στο καφενείο-ουζερί ένα στενό πριν το σημείο του ραντεβού. ΄΄Η κυρία του πανεπιστημίου που περιμένω θα αργήσει. Το γνωστό πρόβλημα. Στην είσοδο της πόλης, ο κόμβος στην συμβολή Λεωφόρου Κηφισσού και Π.Ράλλη έχει το γνωστό, πρωινό, απίστευτο και απελπιστικό μποτιλιάρισμα. ΄΄[159]

Εικόνα 38

΄΄Αν κάποια στιγμή διαταχθεί εκέννωση της πόλης, εμάς, εκεί θα μας βρει ο ιστορικός του μέλλοντος. ΄΄ Τ.Φ.Κ.

''-Κερνάω καφέ.

Φίλος, καταστηματάρχης στην πλατεία. Φτάνω πατώντας στις μύτες των ποδιών. Άρχισε η πρωινή πάστρα. Νερό και αρωματικά υγρά καθαριότητας, που ενώνονται με τις ευωδιές του αέρα, την πρωινή δροσούλα και το τσιγαρισμένο κρεμμύδι. Σήμερα έχει και λαική και το μεσημέρι θα μυρίζει και γαύρο τηγανητό. Μυρωδιά, σήμα κατατεθέν της πόλης. Αν θα κυκλοφορούσε ποτέ ετήσιο ημερολόγιο με

157 Υλικό αρχείου: φωτογραφίες από το πρόγραμμα ΄΄η πόλη μου κι εγώ΄΄

158 Υλικό αρχείου: *΄΄Η πόλη μου κι εγώ΄΄*

159 στο ίδιο

μυρωδιές και αρώματα αυτής της πόλης, η μυρωδιά του τηγανισμένου ψαριού θα ήταν της Τετάρτης. Ο ήλιος άρχισε να σκάει μύτη, αλλά η ψύχρα αρκετή.΄΄[160]

΄΄Η πόλις είναι συγχρόνως urbs, civitas and polis:
Ως urbs αποτελεί μια γεωγραφική συγκέντρωση σ ένα καθορισμένο χώρο
Ως civitas είναι ο χώρος παραγωγής και άσκησης της ιδιότητας του ενεργού πολίτη
Ως polis είναι ο χώρος της πολιτικής, της άμεσης ή έμμεσης άσκησης της πολιτικής εξουσίας, των θεσμικών και διοικητικών αρχών, της δημοκρατικής, δηλαδή αντιπροσώπευσης, αλλά και της αντιπολίτευσης, των κοινωνικών κινημάτων και των εναλλακτικών ιδεών.΄΄[161]

*΄΄Η μόνη εικόνα που είχα για την Νίκαια ήταν μια προσφυγούπολη. Τώρα που την γνώρισα την ίδια εικόνα έχω μόνο που τώρα μπορώ να μιλήσω γι αυτήν.
Είναι όμορφη...για μια μέρα, για δύο, για επίσκεψη. Δεν θα μπορούσα να μείνω. Εργάζομαι όμως σ αυτήν άνετα΄΄*[162]

΄΄Το τραπεζάκι, σπαστό για τις ανάγκες της παρέας, στρώνεται έξω από την πόρτα και ο καφές έρχεται σε πλαστικό ποτήρι γνωστής μάρκας καφέ, σε παραδοσιακό δίσκο με χερούλι, από το απέναντι καφέ ΄΄City΄΄ και η Λαρίσα μας λέει μια χαμογελαστή ΄΄καλημέρα΄΄ σε άπταιστη ρώσικη προφορά.΄΄ [163]

*΄΄Λατρεύω τις εμειρίες που μοιάζουν να ναι κουβάρι χρονολογικά, πολιτιστικά, γλωσσικά, αρκεί να τις νιώθω φυσιολογική συνέχεια της ζωής με μια αισθητική που με κάνει να σκέφτομαι ότι δεν θέλω να πεθάνω ή να φύγω σ άλλη πόλη γιατί όλ αυτά δεν θέλω να τα χάσω.΄΄Π.Δ.
΄΄Λατρεύω την μνήμη , αλλά απεχθάνομαι την νοσταλγία.Το διάβασα κάπου. Θεωρώ ότι θα μπορούσε να ήταν το σύνθημα για την πόλη΄΄*[164]

΄΄Η συλλογική ταυτότητα επιτρέπει στο άτομο να οριοθετεί την ατομική του τατότητα για να προσδιορίζεται σαν ενεργός παράγων, ιστορικά και τοπικά με πρακτικές αντίστασης και να προσαρμόζεται σ ένα σύστημα, του οποίου τις αξίες μοιράζονται όλοι΄΄[165]

---

160 Στο ίδιο

161 Νικολίνταη, Π. 2011, *Νέα Κοινωνικά κινήματα : η περίπτωση των κινημάτων πόλης*, σελ. 17

162 Γκουγκουλή Κλειώ, από το κείμενο της συνένετυξης 10/5/2011

163 Υλικό αρχείου: *΄΄Η πόλη μου κι εγώ΄΄*

164 Λιντζέρης Αντώνης, Δ.Σ Δήμου Νίκαιας-Αγ.Ιωάννη Ρέντη, από το κείμενο συνέντευξης 4/3/2011

165 Touraine, A.1974, *Pour la sociology,* σελ. .*33*

΄΄Η πλειοψηφία των μεταναστών στην Νίκαια είναι αλβανικής καταγωγής και ζουν με τις οικογένειές τους.

Έτος 2006	Υπηκοότητα: Αλβανία	Υπηκοότητα: Πακιστάν
	Γυναίκες: 1351	Γυναίκες: 27
	Άνδρες: 1744	Άνδρες: 1131

Οι Πακιστανοί, η δεύτερη σε αριθμό, υπηκοότητα στην Νίκαια, ζουν εκτός οικογένειας. Κατά σειρά πλήθους, οι μετανάστες στην Νίκαια προέρχονται από Ρουμανία, Αρμενία, Αίγυπτο και Ινδία. Ο δε συνολικός αριθμός τους ανέρχεται σε 22.142΄΄[166]

- *΄΄έρχομαι με τα πόδια από την πλατεία Δαβάκη. Τί κάνω;*
- *Ακολούθησε την οδό 7ης Μάρτη και στρίψε δεξιά στην οδό Γερβασίου Γρεβενών. Δεν θα έχεις πρόβλημα. Οι οδοί είναι με αλφαβητική σειρά Ατταλείας, Βιθυνίας...΄΄Ξ.Γ.*

΄΄Τα ονόματα αποτελούν λέξεις κλειδιά των αφηγημάτων που ορίζουν τους εντός και τους εκτός σχετικά με ένα χώρο. Η ονοματοθεσία είναι ένα ενέργημα που μετασχηματίζει ανώνυμους χώρους σε συγκεκριμμένους οι οποίοι έχουν ένα μυθικό παρελθόν και ένα φαντασιακό μέλλον. Υπάρχει πολύπλοκη σχέση ανάμεσα στα ονόματα των χώρων και την αποκρυπτογράφηση των πολιτιστικών νοημάτων.΄΄[167]

΄΄Έφθασε. Η φιλοξενούμενή μου θέλει να πάει στην βιβλιοθήκη της Νίκαιας, για τις ανάγκες της εργασίας της. Έχει ικανό αριθμό βιβλίων, άρτια ενημερωμένους εργαζόμενους και την μεγαλύτερη συλλογή βιβλίων για την πόλη.
- Να μην βιαστούμε, να κάνουμε κύκλους, άλλωστε κι ζωή το ίδιο κάνει σύμφωνα με το λαικό άσμα της Χαρούλας.΄΄
Αποχαιρετούμε και διασχίζουμε την πλατεία (σ όλες τις πλατείες της Νίκαιας τέτοια

166 Τα στοιχεία προέρχονται από το γραφείο Αλλοδαπών της Δ.Ε Νίκαιας

167 *De Certeau, M. 1988, The practice of every day life, στην:* http://www.google.com/books?hl=el&lr=lang_en&id=WVn1XMEO168C&oi=fnd&pg=PR9&dq=the+practice+of+every+day+life&ots=wIp0XovWuD&sig=odNwC6_IdaEwbA-mGz74dR-sPlg#v=onepage&q&f=false *(τελευταία επίσκεψη 27/3/2011)*

ώρα το ίδιο συμβαίνει) στην οποία, τόσο πρωί, πέρα από τους καταστηματάρχες που ασχολούνται με την ευπρέπεια της περιουσίας τους, κυκλοφορούν δύο ΄΄τύποι΄΄: οι μετανάστες, που συγκεντρώνονται εκεί περιμένοντας να ΄΄τους βρει ο εργοδότης΄΄ παρακολουθώντας, όποιον περνάει, από την είσοδό του στην πλατεία μέχρι την έξοδό του...΄΄[168]

΄΄Με το σύνθημα "έξω οι φασίστες από τις γειτονιές" πραγματοποιήθηκε χθες το μεσημέρι, στη κεντρική πλατεία του Αγίου Νικολάου, το Αντιφασιστικό-Αντιρατσιστικό Συλλαλητήριο που διορ- γανώθηκε από την Πακιστανική Κοινότητα Ελλάδος, την Ένωση Μεταναστών Εργατών και την Κίνηση Ενωμένοι Ενάντια στο Ρατσισμό και τη Φασιστική Απειλή, με τη στήριξη των Δήμων Νίκαιας-Αγίου Ιωάννη Ρέντη και Κορυδαλλού. Στο συλλαλητήριο βρισκόταν σύσσωμη [με ελάχιστες εξαιρέσεις] η Δημοτική Αρχή της πόλης καθώς επίσης και αρκετοί Δημοτικοί Σύμβουλοι της Αριστεράς, τόσο του δήμου Νίκαιας-Αγ. Ι. Ρέντη, όσο και του Κορυδαλλού.

Εικόνα 39

Η ανακοίνωση των διοργανωτών κάνει λόγο για "δεκάδες ρατσιστικές επιθέσεις σε βάρος πακιστανών μεταναστών που ζουν και εργάζονται στη Νίκαια, τον Κορυδαλλό και στου Ρέντη" ενώ στη συνέχεια αναφέρει πως "την ίδια στιγμή το αστυνομικό τμήμα Νίκαιας δεν αφήνει κανέναν μετανάστη να καταθέσει μήνυση, τρομοκρατώντας όσους απευθύνονται ότι θα μπλέξουν χειρότερα. Ενώ οι κλήσεις των κατοίκων που έχουν γίνει μάρτυρες των επιθέσεων προς το αστυνομικό τμήμα της περιοχής, αντιμετωπίζονται με πλήρη αδιαφορία...".[169]

΄΄...και η ΄΄τρίτη ηλικία΄΄ που εκτελεί συγκεκριμένες κινήσεις στην χορογραφία: συνήθως οι ΄΄μεγάλοι΄΄ άνθρωποι στην πλατεία κοιτούν ή τον ήλιο ή ευθεία ...στο άπειρο ενώ μένουν ακίνητοι. Όταν αποφασίσουν να ασχοληθούν, με περισσότερο επίγεια πράγματα, ξεκινούν καλημερίζοντας τους πάντες.΄΄

΄΄Στην Νίκαια οι άνθρωποι γνωρίζονται μεταξύ τους και αυτό παραμένει ακόμη, γιατί

168 Υλικό αρχείου: ΄΄Η πόλη μου κι εγώ΄΄

169 Χαλκηδώνα.gr στην:http://www.halkidona.gr/tag/%CE%B9%CF%89%CE%B1%CE%BA%CE%B5%CE%B9%CE%BC%CE%AF%CE%B4%CE%B7%CF%82/

΄΄η γειτονιά΄΄ συνεχίζει να αποτελεί συστατικό στοιχείο της παράστασης. Μπορεί οι πόρτες το βράδυ να κλειδώνουν, αλλά, την μέρα είναι ανοιχτές και η ζωή του σπιτιού γίνεται δημόσια θέα. Ακόμη και στις πολυκατοικίες, οι είσοδοι και η αυλή, το καλοκαίρι, ζουν μεγάλες στιγμές.΄΄[170]

΄΄ Η πόλη έχει γειτονιά. Σίγουρα, η γειτονιά έχει συρρικνωθεί χωρικά και σίγουρα τα κλειδιά δεν μένουν κρεμασμένα στην εξώπορτα, όμως βγαίνουν και κάθονται στα πεζοδρόμια και στα εξωτερικά σκαλιά΄΄[171]

Η Hirschon αναφέρει: ΄΄ υπήρχε ένας θεσμός, η γειτονιά γύρω απ τον οποίον διαμορφωνόταν η ζωή στα ΄΄Γερμανικά΄΄. Οι σχέσεις γειτονίας καθορίζονταν ρητά από αξίες που συνεπάγονταν κοινωνικότητα, συνεργασία και συχνές ανταλλαγές, απτές και μη. Σύμφωνα μ αυτές τις αξίες, στην ιδεώδη εκδοχή της, η ζωή στην γειτονιά διακρινόταν από πνεύμα ενσωμάτωσης και ισότητας, αφού δεν απέκλειε κανέναν και ο κώδικάς της αφορούσε τους πάντες. Σε επίπεδο ανάλυσης, οι αρχές της γειτονιάς, καθώς είχαν την τάση να παραμερίζουν τις διαιρέσεις και να εξισώνουν τις διαφορές, δήλωναν ένα τρόπο προσανατολισμού που θα μπορούσε να χαρακτηριστεί ΄΄ανοιχτός΄΄και κοινοτικός.΄΄[172]

Εικόνα 40

΄΄Γειτονικότητα! Το σύνθημα αυτό, μολονότι έμφορτο συναισθηματισμό δεν έχει χάσει καθόλου το νόημά του. Δίχως ψυχόρμητη γειτονικότητα δεν αναπτύσσεται καμιά σχέση ωριμότητας, κανένα είδος ανθρωπιάς. Ο άνθρωπος είναι ον κοινωνικό, έχει ανάγκη από τον συνάνθρωπό του, από τον γείτονά του. Χρήση του γείτονα κάνουμε μόνο τότε όταν και συναισθηματικά ακουμπάμε απάνω του. Κι όμως, σήμερα, στις πόλεις, κάνουμε το αντίθετο. Την αποσύμπλεξη του αστού απ τον αστό, την αυτοδιάλυση της αστικής συντροφικότητας, την έχουμε με λόγια και με πράξεις εκφρασμένη σ αυτό το καινούργιο φρούτο του καιρού, στην διαβόητη αυτοεξυπηρέτηση΄΄[173]

---

170 Αμβράζη Όλγα, Κ/Λ Δ.Ε. Νίκαιας, από το κείμενο συνέντευξης 12/3/2011

171 Γκουγκουλή Κλειώ, από το κείμενο συνέντευξης 10/5/2011

172 Hirschon,R. 2004, *Κληρονόμοι της μικρασιατικής καταστροφής*, σελ.300

173 Mitscherlich, A.1970, *Το άξενο των πόλεων πρωτουργό στην ψυχική αποδιοργάνωση του πολίτη*, σελ. 34-35

΄΄Κάνοντας ένα μεγάλο κύκλο στα στενά ακούσαμε αρκετά κουδούνια ασχολείων να χτυπούν και τα παιδιά να ξεφωνίζουν συγχρόνως λες και δεν το περίμεναν. Η Νίκαια έχει 27 Δημοτικά Σχολεία. Πριν λίγα χρόνια σε συνεργασία με τον Δήμο, ταλαντούχοι άνθρωποι, μαζί με τα παιδιά, ζωγράφισαν τις μάντρες των σχολείων. Τα θέματα πολλά και καταπληκτικά. Αυτές οι υπέροχες οάσεις αισθητικής, ψυχαγωγίας, συνεργασίας θα αποτελέσουν εκδοτικό εγχείρημα, ή τουλάχιστον υπάρχει η σκέψη. Η αρχή το ήμισυ του παντός΄΄[174].

΄΄Συγχωνεύονται το 28ο με το 17ο Δημοτικό και δημιουργούν μια ενιαία σχολική μονάδα η οποία πλέον θα έχει το όνομα 17ο 12θέσιο Δημοτικό Σχολείο Νίκαιας ενώ το ίδιο συμβαίνει με το 8ο & 4ο Γυμνάσιο με νέα ενιαία ονομασία 4ο Γυμνάσιο Νίκαιας.΄΄[175]

΄΄Το Α΄ΚΑΠΗ του Δήμου Νίκαιας και το 10ο Δ.Σ την Τρίτη το πρωί θα συνεργαστούν με σκοπό όλα τα παιδιά και τα μέλη να κατασκευάσουν πασχαλινά καλαθάκια και την Τετάρτη θα εκτεθούν στην αίθουσα εκδηλώσεων του σχολείου. Η ΄΄εκθεση, ανοικτή και για τους γονείς των παιδιών και τους συγγενείς των μελών, θα λήξη την Πέμπτη με κλήρωση των εκθεμάτων έτσι ώστε κάθε παιδί και μέλος να πάρει ως δώρο το καλαθάκι με τις ευχές συμμαθητή του ή μέλους του ΚΑΠΗ και να του δοθεί η ευκαιρία να γνωρίσει την δωρήτρια/ή. Την Παρασκευή η πρώτη τάξη (προκειμένου να βοηθηθεί στην προσαρμογή τους στο σχολικό περιβάλλον) θα φιλοξενηθεί στο ΚΑΠΗ όπου θα της δοθούν πασχαλινές κατασκευές και αναμνηστικά για την συνεργασία ΄΄[176]

΄΄η φιλοξενούμενή μου από το πανεπιστήμιο είχε ενδιαφέρον για τον οικιστικό ιστό, τα προσφυγικά, τα κτήρια που από την ίδρυση της πόλης, ακόμη, βρίσκονται σε ενεργό δράση. Σε πολλά από τα προσφυγικά μένουν ακόμη και σήμερα πρόσφυγες. Νέοι πρόσφυγες.΄΄ [177]

΄΄Είναι πολύ σπουδαίο να πιστέψουν οι κάτοικοι ότι ζουν σε μια σπουδαία πόλη, γιατί αν δεν το πιστέψουν τότε δεν κάνουμε τίποτα. Το πρώτο που έχουμε να κάνουμε είναι να δώσουμε στους κατοίκους την χαμένη τους αυτοεκτίμηση. Αν από τα κάτω δεν αλλάξουμε την ιστορία δεν υπάρχει περίπτωση να κάνουμε κάτι. Ο

174 Υλικό αρχείου: *΄΄Η πόλη μου κι εγώ΄΄*

175 http://www.halkidona.gr/category (τελευταία επίσκεψη 3/4/2011)

176 Υλικό αρχείου: απόσπασμα από το έγγραφο συνεργασίας

177 Υλικό αρχείου: *΄΄Η πόλη μου κι εγώ΄΄*

κόσμος πρέπει να πιστέψει στην πόλη του και στις δυνατότητές της. Οι πόλεις σήμερα δεν σώζονται με δημόσιες σχέσεις γιατί ο ανταγωνισμός είναι πάρα πολύ σκληρός. Μόνο με κινήσεις ουσίας μπορεί να σωθούν΄΄[178]

΄΄Πολλά καταστήματα κλειστά. Κυρίως σε πεζόδρομους που κάποτε έσφιζαν από ζωή. Δεν είναι μόνο η κρίση. Αυτή η πόλη δέχθηκε πολιτικούς οδοστρωτήρες τα τελευταία χρόνια.΄΄Μ.Τ.
΄΄Στο πεζόδρομο της οδού Τσαλδάρη, όχι πολύ παλιά, ακόμη και την δεκαετία του 80 ερχόταν απ όλη την Αθήνα, σχεδόν, για να καθήσουν στα μαγαζιά της και να περπατήσουν, κάτι σαν νυφοπάζαρο. Τώρα περπατάς, ή μάλλον δεν περπατάς εκεί γιατί καιροφυλακτεί η κατάθλιψη. Ας δοθούν επιτέλους κίνητρα να επιστρέψουν οι μαγαζάτορες, να ξαναγεννηθεί η περιοχή. Διψούν οι κάτοικοι να βγουν έξω, να έχουν χώρους΄΄[179]

΄΄ένα πέπλο μιζέριας έχει εξαπλωθεί στην πόλη κι αυτό δεν έχει γίνει τυχαία. Θεωρώ ότι στο βάθος είναι συνειδητή επιλογή αυτών που επειδή δεν μπορούν να ψηλώσουν οι ίδιοι κονταίνουν τις πόλεις τους.΄΄[180]

΄΄ η πόλη τέλειωσε οριστικά, με αργό ταπεινωτικό ψυχορράγημα που ξεκίνησε μετά την μεταπολίτευση και συνεχίζεται ακόμα΄΄Τ.Φ.Κ.

΄΄Οι εικόνες που ανιχνεύονται, δεν είναι εικόνες νοσταλγίας, αλλά μνήμης. Είναι φτιαγμένες από την ζωντανή εμπειρία που μοιράζονται οι συλλογικότητες. Αν οι εικόνες αυτές είναι συγκροτημένες, αν είναι ριζωμένες στον χρόνο, αν θέλουν ταυτόχρονα να είναι εφραστικές και κατανοητές, είναι γιατί οι άνθρωποι διεκδικούν το δικαίωμα στο χώρο ως δικαίωμα αυτοπροσδιορισμού, αλλά και αυτουπέρβασης, ως δικαίωμα επικοινωνίας.΄΄[181]

΄΄Φθάσαμε στην ΧΑΝ. Είναι κλειστά τις πρωινές ώρες, ενώ σφίζει από ζωή τα απογεύματα.

- *Ακόμη ασβεστώνουν πεζοδρόμια, είπε η φιλοξενούμενή μου.*
- *Μα είμαστε στην βουβή εβδομάδα. Σε 10 περίπου μέρες είναι το Πάσχα. ΄΄*[182]

178 Ιωακειμίδης Γιώργος, Δήμαρχος της πόλης Νίκαια- Αγ.Ιωάννης Ρέντη, από το κείμενο συνέντευξης 21/3/2011

179 Λιντζέρης Αντώνης, Δ.Σ. Νίκαια-Αγ.Ιωάννης Ρέντη, από το κείμενο συνέντευξης 10/5/2011

180 Ιωακειμίδης Γιώργος, Δήμαρχος της πόλης Νίκαια- Αγ.Ιωάννης Ρέντη, από το κείμενο συνέντευξης 21/3/2011

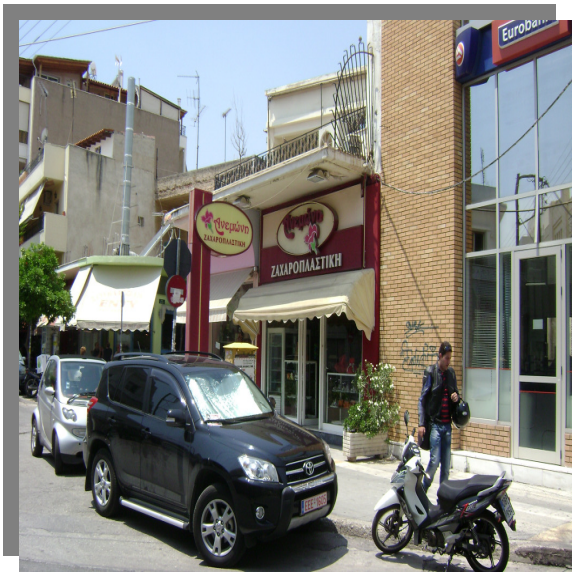
181 Νικολίνταη, Π. 2011, *Νέα Κοινωνικά κινήματα : η περίπτωση των κινημάτων πόλης*, Αθήνα, Πάντειο, σελ 69

182 Υλικό αρχείου: ΄΄Η πόλη μου κι εγώ΄΄

΄΄Οι διαμορφωμένοι δημόσιοι χώροι της πόλης συνιστούν πολιτισμικά στοιχεία. Έχουν ιστορία και φυσιογνωμία που αποτυπώνει πάντα ένα ήθος. Στο σύνολό τους συνθέτουν ένα μωσαϊκό που μαζί με την αρχιτεκτονική των κτιρίων, καθορίζει τη συνολική φυσιογνωμία, την ταυτότητα της πόλης. Η εικόνα αυτής της ταυτότητας σήμερα είναι προσιτή σε όλους τους κατοίκους της γης και συμβάλλει ιδιαίτερα στο να κάνει μια πόλη να έχει παγκόσμια ακτινοβολία και να είναι ελκυστική, αδιάφορη ή και απωθητική. ΄΄[183]

΄΄2/3/2011

"Εγώ σας το είπα ότι γίνεται, τώρα πλέον κύριε Μαριακάκη, αν δεν γίνει, να ξέρετε ότι θα φταίτε εσείς". Αυτά τα λόγια είπε στον Πρόεδρο της ΧΑΝ πριν μερικές εβδομάδες και λίγο πριν κλείσει τον χαιρετισμό του -στην κοπή της πίτας- ο Αντιπεριφερειάρχης Αττικής κος Αθανασιάδης, τα οποία αναφερόντουσαν στην πλήρη ανακαίνιση του ιστορικού κτηρίου της Σχολής στη Νίκαια.΄΄[184]

Εικόνα 41

Το πέρασμα από τα Κιλικιανά είχε απρόοπτα. Μια μπουγάδα σε αυτοσχέδια απλώστρα μας έφραξε τον δρόμο, το μονοπάτι θα λεγα, που ακολουθήσαμε, όχι τόσο για να κόψουμε δρόμο, αλλά για να δούμε τις εσωτερικές αυλές. Το σύρμα είχε δεθεί σε δύο ροδιές και τα κάτασπρα σεντόνια και μπλουζάκια δεν μας άφησαν να σκεφτούμε καν ότι θα μπορούσαμε να να αγγίξουμε. Αλλάξαμε δρόμο και ανεβήκαμε την Αμυραδάκη. Κάπου απέναντι από το Λύκειο ένα νεαρό ερωτευμένο ζευγαράκι. Καθόταν στα πόδια του η νεαρά, κάπνιζαν και οι δύο και κάτι έγραφαν στο laptop. Μπορεί και ΄΄να την είχαν κάνει΄΄.

''Δεν μοιάζει εφικτό αυτή την στιγμή να αναπαλαιωθούν τα προσφυγικά της πόλης στο σύνολό τους, λόγω οικονομικών μεγεθών. Τα προσφυγικά θα προσφέρουν ως

183 Διαμαντόπουλος,Δ. 2007, *Θα χτίσουμε μια ανθρώπινη πόλη!* Στην http://www.vimaideon.gr//Article.aspx?d=20070504&nid=4639844&sn=%CE%9A%CE%A5%C%A1%C0%CE%A4%CE%95%CE%A5%CE%A7%CE%9F%CE%A3&spid=1478 (τελευταία επίσκεψη 3/4/2011)

184 http://www.halkidona.gr/category (τελευταία επίσκεψη 3/4/2011)

στοιχεία της ιστορίας μας.΄΄[185]

΄΄Ξαναζωντανεύοντας τα τεκμήρια θα δεχθούμε ίσως να τα εντάξουμε ευκολότερα στην σημερινή μας ζωή. Ο σεβασμός...δεν θα πρέπει να είναι ασυμβίβαστος με την οικειότητα της καθημερινής επαφής μαζί τους για την ικανοποίηση σημερινών μας αναγκών, το αντίθετο μάλιστα΄΄[186]

1 το μεσημέρι
Οι δρόμοι είναι γεμάτοι κόσμο, αλλά χωρίς ιδιαίτερη φασαρία. Οι μόνοι δρόμοι όπου γινόταν κομφούζιο ήταν οι παράλληλοι της λαικής αγοράς. Τα καρότσια παραφορτωμένα, οι πάγκοι της παραλαικής σε όλο τους το μεγαλείο, τα αυτοκίνητα, σημειωτόν, με τους οδηγούς κάτι να μονολογούν, αλλά, δεν τολμούσαν να περάσουν και πάνω από τις κυρίες που βρίσκονταν παραφορτωμένες στην μέση του δρόμου. Η πλατεία Κρήνης, που φθάσαμε χωρίς σχεδόν να μιλάμε, (η παρέα μου είναι εξαιρετικά λιγομίλητη ή έτσι αρθρώνει μέσα της το κείμενό της, ποιος ξέρει) άρχισε να γεμίζει από μαθητές που σχόλασαν από τα κοντινά Λύκεια και εκτονώνονταν στις ΄΄αλάνες΄΄. ΄΄

΄΄Οι πλατείες στην Νίκαια δεν είναι αλάνες,
με την έννοια εκείνη την παλιά της ΄΄άπλας με το χώμα΄΄, που έπεφτες και πάνω στην πληγή το αίμα ανακατεύονταν με τα πετραδάκια και το χώμα και δεν το έπλενες, για να σταματήσει και να κλείσει η πληγή γρήγορα και συνέχιζες να παίζεις με το ΄΄χτυπημένο΄΄
΄΄οι πλατείες στην Νίκαια δεν σε φωνάζουν...΄΄
΄΄πάντα ετερόφωτες, χωρίς αυτό να είναι κακό κατ ανάγκη, σε περιμένουν΄΄Π.Δ
΄΄εύπλαστες σαν πλαστελίνη, να δώσεις εσύ χρώμα και άρωμα΄΄Τ.Φ.Κ.
΄΄οι πλατείες στην Νίκαια στέκουν απλά...΄΄Κ.Μ.
΄΄Όπως η πλατεία Δαβάκη, της οποίας η ανάπλαση είναι καταπληκτική μόνο που δεν έγινε πρόβλεψη επίπεδων επιφανειών και θα γίνει πρόσθετη κατασκευή προκειμένου να εξυπηρετηθούν οι ανάγκες ψυχαγωγίας των πολιτών΄΄[187]
΄΄οι πλατείες στην Νίκαια δεν είναι ΄΄στέκια΄΄ με την σημερινή έννοια του όρου που σημαίνει το σημείο που θα πας για να βρεις την παρέα σου γιατί κι αυτοί τον ίδιο τόπο θα έχουν σκεφθεί, χωρίς να το έχετε συννενοηθεί και που αυτό θα συμβαίνει σε πολλές παρέες και που θα γίνεται κοσμοσυρροή και που τα αυτοκίνητα θα

185 Ιωακειμίδης Γιώργος Δήμαρχος της πόλης Νίκαια-Αγ.Ιωάννης Ρέντη, από το κείμενο συνέντσυξης 21/3/2011

186 Αθανασόπουλος, Δ. 1990, *Για μια πολιτική της κουλτούρας*, σελ. 118

187 Τρίγκα Δέσποινα, ειδικός συνεργάτης σε θέματα Τύπου και Δημοσίων Σχέσεων Δήμου Νίκαιας-Αγ. Ιωάννη Ρέντη, από το κείμενο της συνέντευξης

συνωστίζονται στα πεζοδρόμια δημιουργώντας κομφούζιο στο παρκάρισμα΄΄Δ.Π.Σ. ΄΄και που η μουσική από τα Καφέ τριγύρω θα είναι όμορφη και συνήθως ξένη και όπου μετά τις δώδεκα θα υπάρχει το ελληνικό πρόγραμμα για να ξεφαντώσουμε με ζειμπέκικα και που οι γείτονες θα καλούν την αστυνομία για διατάραξη της κοινής ησυχία και...΄΄Δ.Π.Σ.

΄΄-Γιατί οι πλατείες στην Νίκαια δεν είναι στέκια, ενώ συμβαίνει σε απόσταση μόλις δέκα οικοδομικών τεραγώνων, στην πλατεία Ελευθερίας, στον Κορυδαλλό;

- *είναι θέμα ρυθμιστικών νόμων της δημοτικής αρχής. Αλλάζουν από στιγμή σε στιγμή. Είναι θέμα χρόνου΄΄Γ.Κ*

΄΄Δεν υπάρχει τίποτα στις πλατείες, ούτε ένα τραπεζάκι. Γι αυτό πάω Κορυδαλλό΄΄Δ.Π.Σ

΄΄Οδός Τσαλδάρη. Στην είσοδο του Ν.Δημαρχείου. Στην παρέα μας προστέθηκε η.....

-Να ενημερώνεστε και από την ιστοσελίδα του Δήμου μας. Δεν είναι ακόμη έτοιμη ολοκληρωτικά αλλά η νέα φιλοσοφία είναι ολοφάνερη. Έχω μαζί μου το laptop για να δούμε τους χάρτες που μου ζητήσατε. Με την ευκαιρία ν ακούσω και την γνώμη σας για την ηλεκτρονική μας εικόνα.

΄΄Το site που δημιουργούμε βοηθάει στην πληροφόρηση των πολιτών. Φιλοξενούνται όλες οι απόψεις και θα προσπαθήσουμε να γίνει άνοιχτό και δημοκρατικό. Είναι στην πρόθεσή μας η εφημερίδα του δήμου αλλά, η οικονομική πραγματικότητα του Δήμου δεν το επιτρέπει.΄΄[188]

΄΄Επιστολή Δημάρχου προς φορείς και συλλόγους της πόλης ΄΄ΘΕΜΑ: «Προβολή φορέων και δραστηριοτήτων μέσω της ηλεκτρονικής σελίδας του Δήμου Νίκαιας – Αγίου ΙωάννηΡέντη΄΄Κύριοι, ο Δήμος μας στα πλαίσια της ανάδειξης της ιστορικής, πολιτιστικής, πνευματικής και πολιτισμικής ταυτότητας της πόλης μας και της στήριξης και προβολής των σωματείων που εδρεύουν και δραστηριοποιούνται στη Νίκαια, επιθυμεί να συνεργαστεί με όλους τους ενεργούς φορείς, με σκοπό να τους παρέχει ειδικό κομμάτι στη νέα ιστοσελίδα του για την άμεση και ουσιαστική προβολή τους.

Ο Δήμος Νίκαιας ανταποκρινόμενος στις απαιτήσεις της σύγχρονης ηλεκτρονικής πραγματικότητας μέσω της νέας δικτυακής πύλης προσφέρει στους πολίτες και στις επιχειρήσεις του δήμου νέες υπηρεσίες για την άμεση εξυπηρέτηση τους . Ο νέος αυτός δικτυακός τόπος παρέχει συνεχής πληροφόρηση στα δρώμενα του Δήμου,

188 Ιωακειμίδης Γιώργος Δήμαρχος της πόλης Νίκαια-Αγ.Ιωάννης Ρέντη, από το κείμενο συνέντσυξης 21/3/2011

αναβαθμίζει τον τρόπο επικοινωνίας μεταξύ πολίτη και Δήμου , καταπολεμά τη γραφειοκρατία , μειώνει τα λειτουργικά έξοδα. Με την υλοποίηση και χρήση σύγχρονων προγραμμάτων διαχείρησης αιτημάτων των πολιτών , καθώς και τη λειτουργία Φωνητικής Πύλης συστηματοποιούμε και επιταχύνουμε την on-line εξυπηρέτηση του πολίτη εξοικονομώντας χρόνο και δίνοντας άμεσες λύσεις. Η νέα δικτυακή πύλη παρέχει εξειδικευμένες υπηρεσίες για την ικανοποίηση ειδικών πληθυσμιακών ομάδων (πχ. αλλοδαποί , άτομα με ειδικές ανάγκες), συνεχόμενη πληροφόρηση για τα δρώμενα του Δήμου, διαφάνεια στις συναλλαγές. Στόχος μας είναι μέσα από τη χρήση των νέων τεχνολογιών, ο Δήμος μας να αναδείξει τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά της περιοχής μας, να κάνει ευρύτερα γνωστή την προσπάθειά του για ανάπτυξη, πρόοδο και προβολή της πολιτιστικής μας κληρονομιάς.΄΄

Προτεραιότητά μας είναι η ουσιαστική επικοινωνία με τον δημότη. Στα πλαίσια αυτά ενεργοποιήσαμε από σήμερα τον νέο 5ψήφιο αριθμό 15698. Σταδιακά όλοι θα ξέρουν πού θα μπορούν να απευθυνθούν και θα έχουν μέσα σε εύλογο χρονικό διάστημα απάντηση στο αίτημά τους. Ο πολίτης πρέπει επιτέλους να νιώθει ότι η φωνή του ακούγεται και η άποψή του είναι σεβαστή.΄΄[189]

Εικόνα 42

΄΄Οταν περπατάς στα πεζοδρόμια δεν έχεις πρόβλημα. Όλα είναι γεμάτα από νεραντζιές, ενίοτε και από μηχανάκια, αυτοκίνητα, τραπεζάκια της παρέας, γλυκύτατους σκύλους και σκουπίδια. Τους τελευταίους μήνες φάνηκε η διαφορά, βέβαια, μετά από έντονη προσπάθεια της δημοτικής αρχής. Οι κάδοι, τώρα που το σκέφτομαι, δεν γνωρίζω αν πλύθηκαν. Όχι, κάδοι ανακύκλωσης δεν υπάρχουν. Η προηγούμενη δημοτική αρχή με έντυπο υλικό που κατέκλυσε τους χώρους ενημέρωσε τους λόγους μη ένταξης του δήμου στο πρόγραμμα αυτό.΄΄[190]

΄΄... τα θέματα της πόλης τα αφήνουμε στην τύχη τους, χωρίς να συνειδητοποιούμε ότι το τεχνητό περιβάλλον που κατασκευάζει ο άνθρωπος, μέσα στο οποίο ζει,

189 www.polisnikea.gr (τελευταία επίσκεψη 3/4/2011)

190 Παυλιδης Αναστάσιος, Φ/Θ Δ.Ε. Νίκαιας, από το κείμενο συνέντευξης 15/3/2011

καθορίζει την ποιότητα της καθημερινής ζωής, τα βιώματα και μέσα από αυτά την αντιληπτική, επικοινωνιακή και μαθησιακή ικανότητα, την ψυχολογία, την προσαρμοστικότητα, την ευελιξία και την ανεκτικότητα ή την επιθετικότητα. Δεν συνειδητοποιούμε ότι το κέλυφος αυτό της ζωής καθορίζει την ασφάλεια, την υγεία, τον κερδισμένο ή σπαταλημένο χρόνο, τις αισθήσεις, το πνεύμα και εν τέλει την ευτυχία και ό,τι ακόμη μπορεί να είναι βιοκλιματικό και καθαρό ή ενεργοβόρο, να ρυπαίνει, να καταστρέφει τα οικοσυστήματα και να σπαταλά τους φυσικούς πόρους. Και το σημαντικότερο, δεν έχουμε καταλάβει ότι μπορούμε να κάνουμε τους οικισμούς και τις πόλεις πιο ανθρώπινες αν έχουμε στόχους, πρόγραμμα, οργάνωση, μεθοδολογία και βέβαια θεσμούς. ΄΄[191]

΄΄Επιτέλους ήρθε η στιγμή που τα αυτονόητα, τα ελάχιστα δηλαδή που έχουμε χρέος να κάνουμε ως πολίτες απέναντι στο περιβάλλον και τη χώρα, θα έχουμε πλέον τη δυνατότητα να τα κάνουμε και στον δήμο μας. Λίγη μόνο υπομονή ακόμα ως τον Σεπτέμβρη και θα δούμε επιτέλους μπλε κάδους με πράσινα φορτηγά και στη Νίκαια.΄΄[192]

΄΄Μείναμε έκπληκτοι από την τροπή που πήρε η δεύτερη -μετά το κτήμα Δηλαβέρη- μεγαλύτερη χωματερή της πόλης. Μετά το ρεπορτάζ που κάναμε στις 29.03.2010 όχι μόνο δεν έγινε καμία προσπάθεια συμμαζέματος αλλά το αντίθετο μάλιστα, η χωματερή συνεχώς γιγαντώνεται.΄΄[193]

΄΄Ονειρεύομαι μια πόλη που αγαπάει και προστατεύει το χώμα, το πράσινο, τους ελεύθερους χώρους της. Μια πόλη που τα άτομα με ειδικές ανάγκες έχουν πρόσβαση σε όλους τους χώρους και δεν παρακαλούν να γίνει το αυτονόητο. Μια πόλη που οι κάτοικοί της- με τη σειρά τους- την αγκαλιάζουν. Μια πόλη που οι κάτοικοί της την αγαπούν, τη νοιάζονται, τη φροντίζουν και... της το δείχνουν. ΄΄[194]

΄΄Στην πόλη υπάρχουν εστιατόρια- μαγειρεία με ιστορία, σουβλατζίδικα, φαστ-φουντ, τυροπιτάδικα...Πήγαμε στον ΄΄καβουρά΄΄ γωνία Ηλιουπόλεως αλλά ήταν γεμάτο. Καταλήξαμε σε μαγειρείο. ΄΄Μεγάλοι΄΄ άνθρωποι, σαν εμένα, σε τετράγωνα τραπεζάκια με καρώ τραπεζομάνδηλα. Αρκετοί είναι γνωστοί. Έρχονται γιατί είναι

---

191 Διαμαντόπουλος,Δ. 2007, *Θα χτίσουμε μια ανθρώπινη πόλη*! στην http://www.vimaideon.gr//Article.aspx?d=20070504&nid=4639844&sn=%CE%9A%CE%A5%C%A1%C0%CE%A4%CE%95%CE%A5%CE%A7%CE%9F%C%A3&spid=1478 (τελευταία επίσκεψη 3/4/2011)

192 http://www.halkidona.gr/category (τελευταία επίσκεψη 3/4/2011)

193 http://www.halkidona.gr/category (τελευταία επίσκεψη 3/4/2011)

194 Χαραλαμπίδης, Ν.2007, *Ονειρεύομαι μια πόλη*... , στην http://www.vimaideon.gr//Article.aspx?d=20070504&nid=4639980&sn=%CE%9A%CE%A5%CE%A1%CE%99%CE%9F%20%CE%A4%CE%95%CE%A5%CE%A7%CE%9F%CE%A3&spid=1478 (τελευταία επίσκεψη 1/4/2011)

μόνοι.
Μία από καλαμαράκια, φάβα, τουρσί, πιπεριές ψητές με ξύδι και λάδι...΄Αρχισαν να έρχονται και τα μισόκιλα, κερασμένα από τους μοναχικούς.

- *Αν συνεχιστεί αυτό δεν μας ΄΄βλέπω΄΄ να περιδιαβαίνουμε την πόλη, είπε η λιγομίλητη φιλοξενούμενή μας, με μάτια που ήδη είχαν αρχίσει να γυαλίζουν από το κρασί και ο λαικός αοιδός Ρέμος ακουγόταν στην επιτυχία της εποχής ΄΄κομμένα πια τα δανεικά, αν θες να ζήσεις, ζήσε με κανονικά΄΄ λες και γνώριζε ποιές είναι οι συζητήσεις των ημερών στην ΄΄λαική βουλή΄΄ της πόλης΄΄Π.Δ*

΄΄ Αν θέλεις να μάθεις τί συμβαίνει στην πόλη πήγαινε στα καφενεία, πήγαινε στα αυτοσχέδια τραπεζάκια στα πεζοδρόμια, μίλα στην κυρά... που όλη την μέρα τα λέει στο μπαλκόνι του σπιτιού της δυνατά και δεν φοβάται τίποτα. Πάντως όπως κι αν έχει μη ρωτάς εμένα που βολεμένη στο μαγαζάκι μου μόνο ακούω και δεν μιλώ΄΄Τ.Φ.Κ.

26/2/2011
Γ. Ιωακειμίδης: "Αν το κράτος δεν βοηθήσει, ας έρθει να πάρει τα κλειδιά της πόλης να διοικήσει αυτό"
΄΄...Νωρίτερα ο κος Ιωακειμίδης είπε πως σαφέστατα οι δημοτικές αρχές έχουν τις δικές τους πολύ μεγάλες ευθύνες και όχι μόνο η προηγούμενη δημοτική αρχή της Νίκαιας, ενώ συνέχισε κάνοντας λόγο για έναν τελείως λάθος τρόπο διαχείρισης των δημάρχων -κυρίως τη δεκαετία του '90 και το μισό της δεκαετίας του 2000- όπου σ' αυτή τη χώρα, όπως χαρακτηριστικά ανέφερε, όλοι νόμιζαν ότι τα χρήματα ήταν ατελείωτα και μπορούσαν να τα ξοδεύουν δίχως να δημιουργούν, όπου κανείς δεν νοιαζόταν πως θα κάνει οικονομία αλλά το πώς "με γκλαμουριές" θα κερδίσει ψήφους και θα μπορέσει να ξαναβγεί και να ξαναβγεί.΄΄
Ολοκληρώθηκε την Τρίτη, 14 Φεβρουαρίου '11 (ημέρα των ερωτευμένων) η δεύτερη συνεδρίαση του Δημοτικού Συμβουλίου Νίκαιας- Αγ. Ι. Ρέντη με ένα θέμα… "άκρως ερωτικό", την έγκριση της έκθεσης από τους Ορκωτούς

Ελεγκτές Λογιστές επί των οικονομικών καταστάσεων και του απολογισμού της χρήσεως 2009 του Δήμου Νίκαιας.
Βέβαια από την κουβέντα δεν έλειψε και η συζήτηση περί του χρέους που παραλαμβάνει η νέα η νέα δημοτική αρχή. 86.727.786,78 λεπτά ήταν το τελικό νούμερο στο Ενημερωτικό Σημείωμα, που μοιράστηκε στο Δημοτικό Συμβούλιο, σχετικά με τις οφειλές του Δήμου Νίκαιας έως 31/12 του 2010 και σε αυτό, δίχως να

συμπεριλαμβάνονται επιπλέον 320 φάκελοι από τους 500 που υπάρχουν συνολικά στις υποχρεώσεις από τη Νομική Υπηρεσία.΄΄[195]

Λόγω της οικονομικής κατάστασης δεν υπάρχει δυνατότητα αποφάσεων για τον προσφυγικό ιστό. Ο Ηράκλειτος θα γίνει το κέντρο των τμημάτων του πνευματικού κέντρου. Η Μηχανική Καλλιέργεια είναι ένας εξαιρετικός χώρος αναξιοποίητος. Θα προσπαθήσουμε φέτος να ζωντανέψουμε το Κατράκειο, περισσότερο από πέρυσι. Οι χορηγοί, που άλλοτε βοηθούσαν, φέτος δεν υπάρχουν΄΄[196]

΄΄Η πόλη, περισσότερο από οτιδήποτε άλλο, είναι ένα συναίσθημα. Ένα συναίσθημα που στηρίζεται στην αλληλεπίδραση των ανθρώπων με όλα αυτά τα στοιχεία. Η πόλη είναι η ατμόσφαιρά της. Αυτή η ατμόσφαιρα δεν είναι δυνατόν να ταυτοποιηθεί, δεν μπορεί να εκφραστεί σε χαρτί, δεν μπορεί να εμφανιστεί σε μια φωτογραφία, δεν μπορεί να σταλεί σε ήχο, ούτε σε βίντεο. Σίγουρα δεν μπορεί να συμπεριληφθεί σε ένα σύνθημα. Για την αίσθηση της πόλης και για την ατμόσφαιρα της πόλης, θα πρέπει να είσαι εκεί. Θα χρειαστεί να περπατήσετε στους δρόμους και τις πλατείες, θα πρέπει να σταθείτε μπροστά από τα κτίρια, θα πρέπει να συμμετάσχετε στην καθημερινότητα της πόλης, θα πρέπει να αναπνεύσετε την ατμόσφαιρα της πόλης. Μόνο τότε μπορεί κανείς να καταλάβει τη μοναδική αίσθηση της πόλης.΄΄ [197]

Εικόνα 43

΄΄Ήταν σωτήριος ο καφές΄΄ ναι και όχι΄΄ μετά την κρασοκατάνυξη και το κυδώνι γλυκό, που και το φάγαμε και ζητήσαμε επιπλέον γιατί όταν άγγιξε τον ουρανίσκο μας, ΄΄οι ντροπές πήγαν στην άκρη. Το γλυκό κυδώνι για να το σερβίρει η νοικοκυρά πρέπει και μετά το βράσιμο να παραμείνει κίτρινο, σαν το χρυσάφι.΄΄ έτσι είχε πει η κυρά-Κούλα σε μια μάζωξη στο ΚΑΠΗ και έβγαλε τα μικρά γυάλινα πιατάκια του γλυκού και το χρυσάφι κύλησε και το καμάρι της κυρά-Κούλας φάνηκε στο δεξί της φρύδι που σηκώθηκε πιο ψηλά. Περήφανη καθημερινότητα, με λεπτομέρειες που την κάνουν γιορτή.΄΄[198]

---

195 http://www.halkidona.gr/category (τελευταία επίσκεψη 3/4/2011)

196 Ιωακειμίδης Γιώργος Δήμαρχος της πόλης Νίκαια-Αγ.Ιωάννης Ρέντη, από το κείμενο συνέντσυξης 21/3/2011

197 Καβαρατζής,Μ.2011,Η πρόκληση της προβολής ης μοναδικότητας μιας πόλης,στην: http://www.citybranding.gr/2011/04/blog-post_12.html (τελευταία επίσκεψη 13/4/2011)

198 Υλικό αρχείου: από το ημερολόγιο ΄΄η κόρη του ποταμού΄΄ του Α΄ΚΑΠΗ Δ.Ε. Νίκαιας

΄΄- Μπορεί να μοιάζουμε με Ινδιάνους που τους δώρησαν μικρούς καθρέφτες για πρώτη φορά, αλλά έτσι είναι. Είμαι χαρούμενος που είμαι Ινδιάνος. Ναι, στον 21ο αιώνα η πόλη αποκτά ιστοσελίδα με αξιώσεις. Μπορεί αυτές οι αξιώσεις να είναι ΄΄υπό κατασκευήν΄΄ αλλά κοντεύουμε.΄΄Τ.Κ.

΄΄Νίκαια-Πόλη Μνήμης και Θυσίας Κολυμβητικοί Αγώνες στη Νίκαια 1-3 Απριλίου

Ο Γυμναστικός Αθλητικός Σύλλογος Ιάσονας Νίκαιας διοργανώνει για δεύτερη συνεχόμενη χρονιά τους αγώνες Κολύμβησης «ΝΙΚΑΙΑ ΠΟΛΗ ΜΝΗΜΗΣ ΚΑΙ ΘΥΣΙΑΣ», την Παρασκευή 1η Απριλίου έως την Κυριακή 3 Απριλίου, στο κολυμβητήριο του Πλάτωνα (Θηβών & Π. Ράλλη) αφιερωμένους στους πρόσφυγες της μικρασιατικής τραγωδίας που δημιούργησαν την πόλη και στους αγωνιστές που αντιστάθηκαν και θυσιάστηκαν την περίοδο της κατοχής για την ελευθερία.

Η παρουσίαση της πολύπτυχης ζωγραφιάς από το ζωγράφο και γλύπτη Χρόνη Μπότσογλου π. πρύτανη της ΑΣΚΤ θα πραγματοποιηθεί από την Πνευματική Εστία Νίκαιας [ΠΕΝ] τη Δευτέρα, 21 Φεβ. και ώρα 20.30 στην αίθουσα εκδηλώσεων του Δημαρχείου Νίκαιας- Αγ. Ι. Ρέντη. Κατά τη διάρκεια της εκδήλωσης θα προβληθούν διαφάνειες των 26 πινάκων.΄΄

΄΄Φέτος το Ελληνικό Κέντρο Κουκλοθεάτρου [UNIMA Ελλάς] συμπληρώνει 20 χρόνια λειτουργίας και το γιορτάζει -υπό την αιγίδα του Δήμου Νίκαιας- Αγ. Ι. Ρέντη- με δράσεις και εκδηλώσεις στον Πολιτιστικό Πολυχώρο "Μάνος Λοΐζος" [Μηχανική Καλλιέργεια], το Σάββατο 19 και την Κυριακή 20 Μαρτίου.΄΄[199]

Ο κυβερνοχώρος είναι ταυτόχρονα και μια εικονική κοινότητα. Ωστόσο, στον πυρήνα του, εικονογραφεί την αντίθεση απέναντι στην πόλη: μια εικονική πόλη που κρύβεται πίσω από τους τοίχους και τις πύλες του φαντασιακού. Ο Robins[200] καταλήγει ότι αυτό το κυβερνο-ουτοπικό ιδεώδες είναι κοινότυπο και ελάχιστα πειστικό. Το αίτημά του είναι η συζήτηση γαι τον κυβερνοχώρο να εστιάσει στις δυνατότητες της συγκεκριμένης τεχνολογίας να ασχοληθεί με ζητήματα ανισότητας καθώς και με τα αληθινά προβλήματα των σύγχρονων κοινωνιών όπως για παράδειγμα ο υποβιβασμός της δημόσιας σφαίρας. Πιθανόν, μέσα από μια τέτοια ενασχόληση, η πραγματική πόλη θα μπορούσε πράγματι να συγχωνευτεί σε μια

199 Τοιχοκολλημένη αφίσα στην Νίκαια

200 Robinς,K.1995, *cyberspace and the word we live in*, στην:http://www.google.com/books?hl=el&lr=lang_en&id=MKtr_svfY1kC&oi=fnd&pg=PA77&dq=cyberspace+and+the+word+we+live+in&ots=9erAkQZ8KI&sig=SBrZtIyFnEjd0mvWBGk0NCjLEpQ#v=onepage&q=cyberspace%20and%20the%20word%20we%20live%20in&f=false (τελευταία επίσκεψη 15/3/2011)

φαντασιακή, δημιουργώντας τόπους ισότητας, δημοκρατίας και ασφάλειας.

΄΄Αποφασίσαμε να περπατήσουμε προς την Βιβλιοθήκη. Η Νίκαια είναι ένας τεράστιος δήμος σε έκταση. Η Βιβλιοθήκη έμοιαζε βουνό, με το στομάχι γεμάτο και ΄΄το μυαλό εν πλήρει οινοπνεύματι΄΄, να την φθάσουμε.
Προειδοποίησα, μα κανείς δεν με άκουσε. Ωστόσο, θέλαμε να περπατήσουμε.
Τόσο νωρίς το απόγευμα η πόλη έχει κάτι από την πρωινή ησυχία μα όχι τον νιόφερτο, καινούργιο ήχο της. Είναι φορτωμένη με τις εμπειρίες του πρωινού και την τελετουργία του μεσημεριανού φαγητού. Η κίνηση, λίγο μετά τις 3.30, είναι υποτονική ακόμη και στις κεντρικές αρτηρίες. Τα λεωφορεία κι αυτά σχεδόν άδεια. Περπατήσαμε από το κέντρο περίπου μισή ώρα σε αργό ρυθμό περιπάτου. Η Νίκαια είναι γεμάτη πολιτιστικούς και προσφυγικούς συλλόγους΄΄[201]
΄΄ ...με ΄΄δικούς τους ΄΄ χώρους πολλοί απ αυτούς και με έντονο το στοιχείο καταγωγής τους τόσο στην διακόσμηση όσο και στον τρόπο λειτουργίας. Παρά του ότι παλιότερα οι σύλλογοι ήταν πολύ δραστήριοι, τώρα εμείς οι παλιοί, γεράσαμε πολύ και οι νέοι μαζεύονται μια δυό φορές τον χρόνο μόνο΄΄ Π.Χ
΄΄Υπάρχει πολιτιστική δραστηριότητα από τους συλλόγους, μόνο που είναι αποσπασματική και σε μερικές περιπτώσεις μίζερη΄΄[202]

΄΄Σαφώς η Τ.Α είναι η μόνη που μπορεί να παράξει πολιτισμό. Οι τοπικοί σύλλογοι έχουν αδρανοποιηθεί και κάποιες ομάδες ανθρώπων που παλεύουν χωρίς την βοήθεια του Δήμου, δεν μπορούν να τα καταφέρουν. Ο Δήμος ότι αυτοτελές υπάρχει στον χώρο του πολιτισμού πρέπει να το στηρίξει. Το να λειτουργήσει Δήμος ΄΄πλατφόρμα ΄΄ πολιτισμού στις σημερινές συνθήκες είναι δύσκολο, όταν χρήματα δεν υπάρχουν από πουθενά. Αυτή την στιγμή δεν υπάρχουν άνθρωποι στην Νίκαια που να μπορούν να βοηθήσουν την πόλη οικονομικά΄΄[203]

΄΄Οι ήχοι από το Ωδείο μας προυπάντησαν πολύ πριν φθάσουμε κοντά του. Το Ωδείο, ιστορικό και ταλαιπωρημένο. Με δύσκολα προβλήματα λειτουργίας.΄΄[204]

΄΄Τί εννοείται σοβαρές πολιτιστικές εκδηλώσεις;

- Εννοώ ότι όταν κάνουμε πολιτισμό στην πόλη θα πρέπει να αγγίζουμε όλα τα είδη του πολιτισμού. Όχι μόνο εκδηλώσεις γι αυτούς που ακούνε κλασσική μουσική, ούτε

201 Υλικό αρχείου *΄΄η πόλη μου κι εγώ΄΄*

202 Τρίγκα Δέσποινα, ειδικός συνεργάτης σε θέματα Τύπου και Δημοσίων Σχέσεων Δήμου Νίκαιας- Αγ. Ιωάννη Ρέντη, από το κείμενο της συνέντευξης 15/5/2011.

203 Ιωακειμίδης Γιώργος Δήμαρχος της πόλης Νίκαια-Αγ.Ιωάννης Ρέντη, από το κείμενο συνέντευξης 21/3/2011

204 Υλικό αρχείου *΄΄η πόλη μου κι εγώ΄΄*

μόνο γι αυτούς που ακούνε ρεμπέτικα. Εκδηλώσεις που θα καλύπτουν όλο το φάσμα της πόλης. Να άπτονται των ενδιαφερόντων όλων των πολιτών...προσεγμένες, που να τιμούν τον διοργανωτή΄΄[205]

΄΄Ο πολιτισμός δεν περιλαμβάνει μόνο πολιτιστικές δραστηριότητες (διασκέδαση, θέατρο, όπερα, μπαλέτο, μουσική) που συνδέονται με τις οικονομικές ή κοινωνικές ελίτ, αλλά και τις δραστηριότητες που συνιστούν την καθημερινή ή συνηθισμένη, την πιο δημοκρατική έννοια του πολιτισμού. Αυτές οι δύο έννοιες συχνά διαχωρίζονται με τα επίθετα ΄΄υψηλός΄΄ και ΄΄λαικός΄΄[206]Ο διαχωρισμός ανάμεσα στην λαική κουλτούρα και στην υψηλή τέχνη είναι χαρακτηριστικό του δυτικού πολιτισμού. Η υψηλή τέχνη μπορεί ν αναπτυχθεί μόνο με την επίβλεψη του κράτους, ενώ η η λαική ζήτηση και οι δυνάμεις της αγοράς κατευθύνουν την ΄΄λαική κουλτούρα΄΄. Ωστόσο, τόσο για τους παραγωγούς όσο και για το κοινό αυτός ο διαχωρισμός φαίνεται να μην ισχύει. Το κοινό προτιμά να ακούει και τον Καρρά και τον Mahler και να παρακολουθεί την ταινία΄΄300΄΄ και ΄΄Ζιζέλ΄΄ σε συνεχόμενες μέρες.

Στην Οσία Ξένη
Το μνημείο του Μπλόκου[207]
΄΄Το σπίτι μου έχει ξύλινα παντζούρια, ακόμα. Δεν θέλω το αλουμίνιο δίπλα στις γλάστρες μου. Η σκάλα μου είναι στο πεζοδρόμιο. Βάζω και γλάστρες. Φτέρες. Άρεσαν πολύ στην μάνα μου. Όταν τις ποτίζω, σκουπίζω και το πεζοδρόμιο. Να μοσχοβολάει. Από την πόρτα μου περνάει η πομπή του Μπλόκου. Πάω κι εγώ μαζί. Κάποτε δεν άντεχα. Απολαμβάνω την διαδρομή μέσα σε δύσκολες αναμνήσεις. Δεν θέλω να πάω αλλού. Εδώ ζω.΄΄
΄΄Οι πρόσφυγες δεν είχαν άλλο σημείο αναφοράς, παρά να οργανώσουν την πόλη τους. Η Νίκαια έχει δύο δυνατά σημεία. Το ένα είναι η προσφυγική της καταγωγή, η ιστορία της ... τα στοιχεία της αλληλεγγύης, της ανθρωπιάς που έφεραν μαζί τους οι πρόσφυγες και το άλλο, η αριστερή καταγωγή της πόλης αυτή που γιγάντωσε τα στοιχεία αυτά ακόμη περισσότερο. Σήμερα και τα δύο αυτά στοιχεία είναι σε ύφεση. Η πόλη θα πρέπει να τα ξαναβρεί και να τα αγγίξει μόνη της. ΄΄[208]

΄΄Ο Δήμος Νίκαιας και οι αντιστασιακές οργανώσεις της πόλης διοργανώνουν εκδηλώσεις για τον εορτασμό της Μάχης της Κοκκινιάς που έγινε στις 4 έως τις 8 του Μάρτη του 1944. Τη Δευτέρα 7 Μάρτη, στις 6 μ.μ. θα γίνει κατάθεση στεφάνων στο

205 Ιωακειμίδης Γιώργος Δήμαρχος της πόλης Νίκαια-Αγ.Ιωάννης Ρέντη, από το κείμενο συνέντευξης 21/3/2011

206 Hall, T. 2005, *Αστική Γεωγραφία*, σελ. 216

207 Εικόνα 52: Μιχαηλίδης, Ε. 1993, *Η γέννηση της Κοκκινιάς*, αφίσα του Γιάννη Φαρσακίδη. Αφιέρωμα στους νεκρούς του Μπλόκου της Κοκκινιάς, σελ 26

208 Ιωακειμίδης Γιώργος Δήμαρχος της πόλης Νίκαια-Αγ.Ιωάννης Ρέντη, από το κείμενο συνέντσυξης 21/3/2011

μνημείο της πλατείας Δαβάκη όπου έπεσαν πατριώτες. Θα ακολουθήσουν εκδηλώσεις μνήμης και τιμής στο Μουσείο Εθνικής Αντίστασης (Ηλιουπόλεως και Κιλικίας), με την παρουσίαση του ανακαινισμένου χώρου του Μουσείου. Στη συνέχεια θα πραγματοποιηθεί καλλιτεχνικό πρόγραμμα με τη συμμετοχή των Κώστα Καζάκου, Στέφανου Ψαραδάκου και του Μουσικού Ομίλου Νίκαιας στην αίθουσα της Ένωσης Ποντίων Νίκαιας - Κορυδαλλού (Κιλικίας και Καισαρείας). Στον ίδιο χώρο θα φιλοξενηθεί και η έκθεση φωτογραφίας με θέμα ΄΄Το Αντιστασιακό Κίνημα της περιόδου '40-'45 στον Πειραιά και οι αντιιμπεριαλιστικοί δημοκρατικοί αγώνες που ακολούθησαν΄΄ από το προσωπικό αρχείο του Θοδωρή Αυγέρου.΄΄[209]

΄΄Κατά τον Neutra, χρειαζόμαστε σημεία ψυχικής καταστάλαξης στην πόλη μας. ΄΄Αντικείμενα΄΄, θα έλεγε ο ψυχαναλυτής που να μπορούν αδιάπτωτα να μας ενδιαφέρουν, που να μπορούμε αδιάπτωτα να τα αγαπάμε. Ένας πίνακας που μιλάει στην ψυχή μας είναι ένα τέτοιο αντικείμενο, αλλά όχι λιγότερο κι ένας περίπατος σε μια αγαπημένη τοποθεσία. Τέτοια αντικείμενα φαίνεται πως μας ικανοποιούν, μας ηρεμούν και γαληνεύοντάς μας έτσι δημιουργούν φιλικό κλίμα στις σχέσεις μας με τους ανθρώπους και τους συνανθρώπους΄΄[210]
΄΄Δεν είμαστε πια ναυαγοί, αυτό είναι γεγονός...η υλικότητα είναι δυνατόν να απορροφήσει ένα μεγάλο μέρος μιας επώδυνης μνήμης ή σκέψης, μόνο και μόνο γιατί η μάζα μοιάζει αμετάλακτη. Ένα επιβλητικό κτίσμα, ένα χαριτωμένο άγαλμα στη μέση της πλατείας, είναι εκεί, ορθωμένα, συμπαγή για να υπενθυμίζουν πως τα συμβάντα και τα επεισόδια παρέρχονται ενώ μια αξία διατηρείται΄΄[211]

Εικόνα 44

΄΄Στην παραμικρή της πτυχή η σημερινή Νίκαια είναι μια ύβρις τηςπόλης. Όσο για την Γ΄Ηλικία της μεταποιήθηκε σε φοκλόρ και ιδεολόγημα. Η πληθυσμιακή της αρχική πραγματικότητα, αυτή των πρώτων εποίκων της, των Ελλήνων της Μικράς Ασίας και του Πόντου μ εκείνη την συνείδηση της κοσμοπολίτικης αρχοντιάς και

209 Ριζοσπάστης, στην:http://www2.rizospastis.gr/page.33 (τελευταία επίσκεψη 22/4/2011)

210 Mitscherlich, A.1970, *Το άξενο των πόλεων πρωτουργό στην ψυχική αποδιοργάνωση του πολίτη*, σελ. 79

211 Καραποστόλης, Β.2003, *Αθήνα, Το ζήτημα της ευρυχωρίας,* από τα πρακτικά συνεδρίου με θέμα: *Η αισθητική των πόλεων και η πολιτική των παρεμβάσεων,* σελ.47

ταυτότητας πολιτισμού μεταποιήθηκε σε κάτι νόθο΄΄ Α.Β

Ο de Certeau[212] υποστηρίζει ότι μέσα από το ΄΄περπάτημα΄΄ χιλιάδες χρήστες του αστικού χώρου γράφουν πάμπολλες φορές την πόλη ως δικό τους χώρο, δημιουργώντας ιστορίες που συναντώνται με τις ιστορίες άλλων χρηστών. Έτσι η πόλη παίρνει σχήμα μέσα απ αυτές τις διαδρομές και τις διασυνδέσεις. Ωστόσο το σχήμα, αυτό καθ αυτό, στερείται περιεχομένου, δεν αποκαλύπτει την ποιότητα της τεχνικής του ΄΄περπατήματος΄΄ και τους τρόπους με τους οποίους διεκδικείται και ερμηνεύεται ο χώρος μέσα απ αυτό. Για τον κάτοικο της πόλης η επινόηση του χώρου μέσα από την πρακτική είναι συνδυασμένη με την ανάκληση στη μνήμη ιστοριών που συνδέονται με τον χώρο και συνδέουν με τον χώρο και τον ίδιο. Πρόκειται για τους ποιητικούς χώρους της φαντασίας.

΄΄Ο χωρικός σχεδιασμός είναι πάντοτε και κοινωνικός σχεδιασμός – και είναι έτσι βαθύτατα πολιτικός. Συνδυάζει από τη μια ευρύτερου βεληνεκούς πολιτικές αποφάσεις για την οικονομία και τον πολιτισμό, για το πώς φανταζόμαστε τη ζωή μας στην πόλη αύριο, με επιμέρους παρεμβάσεις από την άλλη, που αφορούν τους χώρους της καθημερινότητας, τους χώρους της δουλειάς και της σχόλης. Είναι εντελώς διαφορετικό να σχεδιάζουμε τον χώρο μέσα από αφηρημένους, άδειους από κατοίκους χάρτες κι άλλο είναι να αντιμετωπίζουμε την πόλη μέσα από τις καθημερινότητές της, ως έναν τόπο που κατοικείται από ανθρώπους που έχουν ανάγκες, επιθυμίες, όνειρα, το δικαίωμα στην πόλη και στην αξιοπρέπεια. ΄΄[213]

Εικόνα 45

΄΄*Στον Κήπο*[214] *μπήκαμε μέσα. Περίμενε κι αυτός. Τί άραγε; Κάποτε ένας φίλος, γεννημένος στην Νίκαια, που όταν τον γνώριζες νόμιζες ότι ήταν φτιαγμένος από την*

212 De Certeau, M. 1988, *The practice of every day life,* στην: http://www.google.com/books?hl=el&lr=lang_en&id=WVn1XMEO168C&oi=fnd&pg=PR9&dq=the+practice+of+every+day+life&ots=wIp0XovWuD&sig=odNwC6_IdaEwbA-mGz74dR-sPlg#v=onepage&q&f=false (τελευταία επίσκεψη 27/3/2011)

213 Καλαντίδη,Α.2011, *Πωλείται ακυβέρνητη πόλη σε τιμή ευκαιρίας*, στην: http://news.kathimerini.gr/4dcgi/_w_articles_civ_2_16/04/2011_439106 (τελευταία επίσκεψη 22/4/2011)

214 Η φωτογραφία είναι από το πρόγραμμα ΄΄ η πόλη μου κι εγώ΄΄

αύρα της, έλεγε ότι τα πάντα ο άνθρωπος τα κάνει για τον εαυτό του. ΄΄Δεν είναι εγωιστικό αυτό, μα έτσι είναι, έλεγε. Αγαπώ την πόλη μου. Αν δεν νιώθω κάτι γι αυτήν τότε να φύγω. Δεν αξίζει να ζει κανείς σκλάβος. Μα όταν την αγαπάς, όλα κάτι σου λένε. Τί περιμένουνε; Τί θέλουνε; Πόσο πονάνε; Κι εσένα σε νιώθουν. Βλέπουν την αύρα σου.΄΄ Έλεγε κι ένα ποίημα του Καβάφη. Δεν μπορώ να το θυμηθώ. Καταραμένη μνήμη με τα παιχνίδια σου.΄΄[215]

΄΄Η αστική συνείδηση, είναι η μάνα όλων εκείνων των ελευθεριών, που κάνουν τη συμβίωση με τον συνάνθρωπο αξιοβίωτη υπόθεση- ζωή. Αυτός ο τρόπος ζωής, συμβίωση σε στενό χώρο, κατάφερε να μετριάσει την οξύτητα του πρωτόγονου ανταγωνισμού, να μεταβάλλει την φυσική βία σε λογομαχία: να δώσει θέση στο διάλογο.΄΄[216]

΄΄-Μήπως είδατε τον κ Χρήστο;
Ο κ Χρήστος. Μορφή στην Νίκαια των ΄΄μεγάλων ηλικιών΄΄. Ήρθαν, λέει παρέα από το κοντινό ΚΑΠΗ για να φωτογραφήσουν τον Κήπο και εξαφανίστηκε μαζί με την φωτογραφική μηχανή. Τον γνωρίζω τον κ.Χρήστο. Είναι φορτωμένος με τα ΄΄βραβεία΄΄ όπως λέει από την συμμετοχή του σε δρώμενα και τα επιδεικνύει παντού. ΄΄Δείτε τί βραβεία έχω πάρει για την Νίκαια΄΄
Πίσω από τον Κήπο το Αστυνομικό Τμήμα της Νίκαιας.
Η Βιβλιοθήκη είναι στεγασμένη σε καινούργιο κτήριο. Τετραόροφο. Ανάμεσα σε διόροφα σπίτια. Κομμάτι κι αυτή της ζωής. Όταν ανοίγει η πόρτα σου μυρίζει χαρτί με μελάνι και προσγειώνεσαι σ ένα δημοτικό σχολείο κάπου σε κάποιο χωριό, γομολάστιχες και μολύβι που το έξυσες και σκορπά μια ευωδιά που μόνο τώρα μπορείς να την μυρίσεις. Χρόνια μετά.
΄΄Αγγαρέψαμε΄΄ την συνάδελφο να μας κατεβάσει στο κέντρο της πόλης. Διαφορετικά θα έπρεπε να περιμένουμε στην στάση το λεωφορείο΄΄

΄΄- Θεωρείτε ότι οι μεταφορικές υποδομές μέσα στην πόλη είναι επαρκείς;

- *Νιώθω τον κόσμο να με προσπερνά κι εγώ να μην μπορώ να μετακινηθώ στις μεγάλες αποστάσεις της Νίκαιας΄΄*[217]

΄΄ Η Νίκαια μοιάζει με πύλη του χρόνου που σάλταρε ο μηχανισμός της και τώρα μας τριγυρνά περισσότερο στην εποχή της προσφυγιάς, μετά σε κάτι αλόκοτο, σε διάφορες εποχές μπερδεμένες, ασύνδετες μη γνωρίζοντας πότε θα ξαναβρεί τον

215 Υλικό αρχείου: από το πρόγραμμα ΄΄η πόλη μου κι εγώ΄΄

216 Mitscherlich, A.1970, Τ*ο άξενο των πόλεων πρωτουργό στην ψυχική αποδιοργάνωση του πολίτη*, σελ. 60

217 Παγκαλίδης Χρήστος, μέλος του Α΄ΚΑΠΗ Δ.Ε. Νίκαιας, από το κείμενο συνέντευξης 3/3/2011

ρυθμό της να κατασταλάξει στα θέλω της΄΄ Π.Δ.

΄΄Νίκαια σημαίνει τριτοκοσμική υπανάπτυξη, απαιδευσία, βαναυσότητα της καθημερινής συμπεριφοράς, όνειδος της δήθεν αυτορρυθμιζόμενης κουμμούνας΄΄

Σύμφωνα με τον de Certeau[218] η πόλη (ή για την ακρίβεια ο δρόμος), μέσα από τις χρήσεις των χώρων της από τους κατοίκους της, γίνεται ένας άλλος σημαντικός τόπος όπου αναπτύσσονται τακτικές αντίστασης από τα ΄΄κάτω΄΄ προς τα ΄΄πάνω΄΄

΄΄Με το αυτοκίνητο η αίσθηση είναι άλλη. Καθώς κατεβαίνεις την οδό Ατταλείας η πόλη αλλάζει. Γίνεται πιο κοσμική, παρ ότι η περιοχή με τα υπέροχα νεόκτιστα σπίτια και την θέα προς την θάλασσα είναι η Νεάπολη. Εκεί, ο βράχος σε χαιρετά από την κορυφή κι εσύ ανεβαίνεις για να κάνεις προπόνηση στην ΄΄αητοφωλιά΄΄ με την γλώσσα έξω. ΄΄Αητοφωλιά΄΄ είναι το όνομα που έδωσαν τα κορίτσια της ομάδας σοφτ - μπολ της Νίκαιας στο γήπεδο που βρίσκεται στο ψηλότερο σημείο του λόφου. Ένα βράδυ Ιανουαρίου κατέβηκα από το αυτοκίνητο για να μιλήσω στην προπονήτρια. Γύρισα το σώμα μου προς την απέναντι πλευρά για να αποφύγω τον αέρα στο πρόσωπο. Μαγεύτηκα. Από τόσο ψηλά φαινόταν ακόμη και η Αίγινα. Μέσα στο χειμωνιάτικο κρύο σαν να ήταν όλα ασάλευτα. Ακόμη και η θάλασσα΄΄Π.Δ.

΄΄Η ομάδα νεανίδων του Ιωνικού στο σοφτ-μπολ βγήκε πρωταθλήτρια Ελλάδος το 2005. Στο facebook έγινε πανικός από τα συγχαρητήρια. Η Νίκαια δεν πήρε είδηση. Ο Δήμος δεν της έδωσε την δυνατότητα να πανηγυρίσει. Βρήκα τον Γ.Γ που τυχαίνει να είναι και στο συμβούλιο του Ιωνικού και τα είπα χύμα΄΄ Ξ.Μ
΄΄Την ανάγκη τους να συνεργαστούν ενωμένοι για να καταστεί δυνατόν να αντιμετωπιστεί το φαινόμενο της βίας στα γήπεδα, εξέφρασαν με τον καλύτερο τρόπο το μεσημέρι της Δευτέρας οι παλαίμαχοι Ιωνικού και Προοδευτικής μέσα από έναν φιλικό αγώνα...΄΄[219]

*΄΄Σε απάντηση δημοσιευμάτων για την οικονομική ενίσχυση της ομάδας της Προοδευτικής από το **Δ**ήμο Νίκαιας-Αγ. Ι. Ρέντη, το Γραφείο Τύπου του Δήμου εξέδωσε την ακόλουθη ανακοίνωση: «Η απόφαση της Δημοτικής Αρχής να μη χρηματοδοτήσει φέτος κανένα σωματείο αθλητικό ή πολιτιστικό, λόγω της κακής οικονομικής κατάστασης του Δήμου είναι σταθερή και αμετάβλητη. Στο Δήμο Νίκαιας-Αγ. Ι. Ρέντη γίνεται μια συντονισμένη προσπάθεια εξορθολογισμού των*

218 De Certeau, M. 1988, *The practice of every day life*, στην: http://www.google.com/books?hl=el&lr=lang_en&id=WVn1XMEO168C&oi=fnd&pg=PR9&dq=the+practice+of+every+day+life&ots=wIp0XovWuD&sig=odNwC6_IdaEwbA-mGz74dR-sPlg#v=onepage&q&f=false (τελευταία επίσκεψη 27/3/2011)

219 http://www.halkidona.gr/category (τελευταία επίσκεψη 3/4/2011)

δαπανών και νοικοκυρέματος του χρέους. Παρά την άνοδό της στην Γ' κατηγορία, η ομάδα της Προοδευτικής δε θα μπορούσε να αποτελέσει

εξαίρεση σε αυτόν τον κανόνα».΄΄ [220]

7 το απόγευμα
΄΄-Περάστε, καθήστε
Η κ Μαρία είχε ποτίσει τα λουλούδια της αυλής της, είχε γυαλίσει το μωσαικό κάτω και μας περίμενε.

-Εκείνα τα χρόνια έτσι ήταν οι αυλές. Εδώ, πίσω απ αυτό το παράθυρο είναι το σαλόνι. Συντηρήσαμε το σπίτι, αλλά την αυλή δεν την πειράξαμε. Μεγάλωσε η μέρα. Έχω καιρό να έρθω στο ΚΑΠΗ. Έχω κλειστεί. Αν δεις τον Γιώργο να δώσεις χαιρετίσματα. Έχω να τον δω καιρό. Μόνο την Βιολέττα βλέπω. Πάρτε φωτογραφίες.
Όταν ξαναβγήκε από το σπίτι, έφερε γλυκό νεραντζάκι. Το λατρεύουμε στην πόλη.
(Από απέναντι ακούγονταν παραδοσιακά τραγούδια)

-Στο ΚΑΠΗ μαθαίνουν παραδοσιακούς χορούς. Κάνουν πολλά πράγματα. Έχω να πάω καιρό. Έχω τόσα να κάνω. Καληνύχτα σας΄΄[221]

Εικόνα 46

΄΄-Από ανθρωπολογικής άποψης πολύ ενδιαφέρουσα η πόλη. Η γειτονιά ζει, οι άνθρωποι μιλούν μεταξύ τους.
Πολύ ευγενικά δεν απάντησα ΄΄και τώρα που βράδιασε πάμε να ζήσουμε αλλού;΄΄.
Της ζήτησα να με ακολουθήσει. Το ταξί ανέβαινε με δυσκολία τον φιδίσιο δρόμο για το ΄΄Παυσίλυπο΄΄. Στην γεμάτη δένδρα διαδρομή, κάποιοι νεαροί, τρικλίζοντας, τα χρησιμοποιούσαν για στήριγμα.

-Ελπίζω να σε ξεκουράσει η θέα.΄΄[222]

΄΄Ο λόφος του Αγ.Φίλιππα αποτελεί το ψηλότερο αξιοθέατο της πόλης. Το δημοτικό

220 http://www.polisnikaia.gr/index.php?option=com_content&view=article&id=826&Itemid=1&lang=el (τελευταία επίσκεψη 28/4/2011)

221 Υλικό αρχείου *΄΄η πόλη μου κι εγώ΄΄*

222 Το ίδιο

αναψυκτήριο έχει δεχθεί σκληρή κριτική από τους νεώτερους πολίτες που τα βράδια, σε πείσμα του νυχτερινού φευγιού, επιθυμούν να ΄΄ρομαντζάρουν΄΄ στην Νίκαια και να φιλοξενήσουν και φίλους από άλλα μέρη.
΄΄Παρά την απίθανη θέα, ο Πειραιάς, το λιμάνι, τα φωταγωγημένα πλοία που μένουν, άλλα που μόλις φεύγουν, ο ορίζοντας που χάνεται, πολλά λείπουν για να γίνει στέκι΄΄.
Οι ελλείψεις ΄΄μυρίζουν΄΄ κοσμοπολίτικο περιβάλλον, ξεχωριστές γεύσεις, (φευ, και βρισκόμαστε σε μια πόλη με μικρασιατική κουζίνα), μουσική που ανάλογα με την στιγμή όλο και κάτι να ΄χει να σου πει. Άδειασε το ποτήρι της με ουίσκυ, συνέχισε να κοιτά τον ορίζοντα αμίλητη κι εκεί γύρω στις 9 κατεβήκαμε με τα πόδια τον λόφο΄΄Π.Δ.

9 το βράδυ
΄΄Και μετά; Τί κάνει κανείς στην Νίκαια, όταν δεν θέλει να πάει σε ταβέρνα;
Στην Νίκαια μετά τις 9 το βράδυ δεν κυκλοφορεί κανείς . Μόνο όσοι και κυρίως νέοι, θα ΄΄πεταχτούν΄΄ δέκα τετράγωνα πιο πέρα στην πλατεία Ελευθερίας.΄΄[223]

9 το βράδυ
΄΄Θα έλεγε κανείς ότι η πόλη αυτή κάνει ότι είναι δυνατόν για να βλέπονται οι πολίτες της στα σπίτια τους. Ίσως θα έπρεπε να αναβιώσουν οι βεγγέρες ή οι επισκέψεις για παρέα ή να έχει κέφια η ΄΄τρίτη ηλικία΄΄ και να βρεις εκεί αυτό που ψάχνεις΄΄Π.Δ.

΄΄Στην εποχή της Μπουάτ με γεύση από λικέρ βύσσινο θα έχουν την ευκαιρία να ζήσουν όσοι παραβρεθούν στην εκδήλωση που διοργανώνει το Α΄ ΚΑΠΗ Δήμου Νίκαιας την Δευτέρα 7 Φεβρουαρίου στις 6 το απόγευμα στο στέκι του, Ναζιανζού 10 και Μυριοφύτου. Εμπνευστές αυτού του δρώμενου που έχει τίτλο "Σε μπουάτ δεν έχουμε πάει. Πάμε τώρα;" είναι η ομάδα του ΚΑΠΗ "Ακτιβίστριες της πόλης και ένας Ακτιβιστής" η οποία υπογράφει τη σκηνοθεσία, τα σκηνικά και τα κείμενα.΄΄[224]

΄΄Πόσο καλή ή κακή είναι η εικόνα που έχετε για την πόλη της Νίκαιας;

Η Νίκαια έχει πολλά αντικρουόμενα πράγματα και είναι δύσκολο να απαντηθεί με ένα ΝΑΙ ή με ένα ΟΧΙ. ΄Εχει τραγικές πλευρές έχει και εξαιρετικές πλευρές.΄΄[225]

223 Παυλίδης Αναστάσιος, Φ/Θ Α΄ΚΑΠΗ Δ.Ε. Νίκαιας, από το κείμενο συνέντευξης, 15/3/2011

224 Υλικό αρχείου: από το κείμενο της πρόσκλησης

225 Ιωακειμίδης Γιώργος, Δήμαρχος της πόλης Νίκαια-Αγ Ιωάννης Ρέντη, από το κείμενο συνέντευξης 21/3/2011

΄΄Αν είναι καλοκαίρι τότε το Κατράκειο Θέατρο θα σε συνεπάρει μέχρι τις 12 τα μεσάνυχτα και είναι και η μόνη θετική
νύξη των ΜΜΕ για την πόλη.΄΄Π.Ε
΄΄Αν δεν είναι καλοκαίρι τότε μετά τις 9 σηκώνεις το τηλέφωνο και λες στους φίλους
-Θέλω να ξεκουραστώ με καλή μουσική. Πάμε Κορυδαλλό;
Κι όταν επιστρέψεις ίσως και να δεις τα παιδιά με τα σπρέυ να κάνουν γκράφιτι στους τοίχους των προσφυγικών.΄΄ Ξ.Γ.
΄΄Υπάρχει δηλαδή, χώρος όπου είναι νόμιμο να φτιάξει κανείς γκράφιτι;

- *Όχι, αλλά όλοι μπορούμε να καταλάβουμε, με την κοινή λογική, πού επιτρέπεται να φτιάξει κάποιος ένα γκράφιτι. Δεν γράφουμε, για παράδειγμα στα δημόσια κτήρια και στις ταμπέλες, ούτε στο σπίτι κάθε ανθρώπου.΄΄*[226]
- *΄΄Να γνωρίσουμε τα παιδιά. Αύριο μπορεί να είναι και η εγγονή μου. Αλλά τα παιδιά θέλουν να μας γνωρίσουν;*
- *Να πάμε μαζί τους το βράδυ, είπε η Α.*

Δεν απάντησε καμμία και κανείς. Ούτε για να πει όχι.

- *Τα γκράφιτι, στον τοίχο του ΚΑΠΗ σας αρέσουν;*
- *Τα ζωγράφισαν ερωτευμένοι. ΄Αλλα είναι σε ξένη γλώσσα.*
- *Καλύτερα από τον ξεφτισμένο τοίχο μας.*
- *Εμένα μου ζωγράφισαν στον φρεσκοβαμμένο τοίχο. Αν πέσουν στα χέρια μου...*
- *Ξέρετε ότι τα γκράφιτι είναι τέχνη; Να ζητήσουμε από την ιστορικό τέχνης να μας ενημερώσει; ΄΄* [227]

Εικόνα 47

΄΄Η πόλη είναι ένας λόγος και αυτός ο λόγος είναι στην πραγματικότητα μια γλώσσα. Η πόλη μιλά στους κατοίκους της, εμείς μιλάμε στην πόλη μας, την πόλη όπου βρισκόμαστε, απλώς ζώντας σ αυτήν, τριγυρίζοντας στους δρόμους της, κοιτώντας την. Εάν συγκεντρώσουμε αστικές ιστορίες από πολλούς χρήστες της πόλης, από τον ΄΄ντόπιο΄΄ έως τον ΄΄ξένο΄΄ και συνενώσουμε τις αποσπασματικές αναγνώσεις τους, τότε ίσως γίνει εφικτό να αποκτήσουμε κάποια γνώση της πόλης και της ΄΄γλώσσας΄΄

226 Προβατάς, Μ. 2011, ΄΄*Καμίνης εν Αθήναις*΄΄, συνέντευξη τουΓιώργου Καμίνη, Δημάρχου Αθηναίων, στο περιοδικό ΒΗΜΑGAZINO

227 Υλικό αρχείου: από το ημερολόγιο του Α΄ΚΑΠΗ Δ.Ε. Νίκαιας ΄΄ *η κόρη του ποταμού*΄΄, ενότητα ΄΄λίγο πριν λίγο μετά΄΄

της.΄΄[228]

΄΄Η Νίκαια έχει κάθε λόγο να γίνει πολιτιστική πρωτεύουσα. Αυτή η πόλη είναι η ίδια η ιστορία που κουβαλάει. Ο τρόπος ανάδειξής της είναι ο πολιτισμός. Χρειαζόμαστε σχέδιο, πρόγραμμα και πάρα πολύ δουλειά για να αλλάξει. Δεν μας αξίζει αυτό το παρόν...΄΄[229]

΄΄ Καμμιά ομάδα δεν μπορεί να βοηθήσει αυτή την στιγμή την Νίκαια΄΄

΄΄παιδί με σπρέυ ΄΄επί τω έργω΄΄

Εικόνα 48

228 Barthes, R.1970-71, *Semiology and the urban,* στην: http://www.columbia.edu/itc/architecture/ockman/pdfs/dossier_4/barthes_2.pdf (τελευταία επίσκεψη 22/3/2011)

229 Ιωακειμίδης Γιώργος Δήμαρχος της πόλης Νίκαια-Αγ.Ιωάννης Ρέντη, από το κείμενο συνέντευξης 21/3/201

5.2.β. P.E.S.T ανάλυση για την περιοχή της Νίκαιας

Στην υποενότητα αυτή θεωρείται απαραίτητη η παρουσίαση της ανάλυσης pest για την πόλη της Νίκαιας, προκειμένου, η οργάνωση των στοιχείων του μακροπεριβάλλοντος που αναφέρθηκαν στην υποενότητα 4.2.α, να οδηγήσουν στην καλύτερη παρουσίαση των προτάσεων.

Πολιτικό επίπεδο	**Οικονομικό επίπεδο**
Γενική πολιτική κρίση Δ.Ν.Τ. – έλλειμμα δημοκρατίας Πολιτική αποχή – απογοήτευση Πρόγραμμα ΄΄Καλλικράτης΄΄ α) διεύρυνση αρμοδιοτήτων β) διεύρυνση γεωγραφικών ορίων (και πληθυσμού)	Οικονομική κρίση Δ.Ν.Τ – Ε.Κ.Τ Οικονομική ύφεση Ανεργία – κατάργηση εργασιακών δικαιωμάτων Υπερχρεωμένος δήμος Στασιμότητα εμπορικών επιχειρήσεων Στασιμότητα οικοδομικής δραστηριότητας
Κοινωνικό επίπεδο	**Τεχνολογικό επίπεδο**
Πολυπολιτισμικότητα Μεγάλος αριθμός αλλοδαπών Ανεργία Εγκληματικότητα Ναρκωτικά Ύπαρξη γειτονιάς Στενοί δεσμοί μεταξύ των κατοίκων	Γενικό Νοσοκομείο Άρση Βαρών – Πανεπιστήμιο Πειραιά Κατράκειο Θέατρο Ιστοσελίδα του Δήμου Νίκαιας – Αγ. Ιωάννη Ρέντη

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 6^{ο} : τα ΚΑΠΗ στην Δ.Ε Νίκαιας

6.α ΄΄ο flaneur... ο περιπατητής,
ο πλάνης των πόλεων, περνάει τον χρόνο του τριγυρνώντας άσκοπα, φαινομενικά απαρατήρητος στους χώρους της αναδυόμενης πόλης...΄΄[230]

΄΄Το ΚΑΠΗ είναι μια πρόκληση. Μιά πρόκληση για όσους θέλουν να γνωρίσουν τους εαυτούς τους και να τους παρουσιάσουν στην κοινότητα. Αυτή η πρόκληση δεν έχει σχέση με την ηλικία. Έχει σχέση με την θέληση που έχει ο καθένας μέσα του. Το ΚΑΠΗ είναι για τους δυνατούς.΄΄[231]

΄΄Η Γ΄Ηλικία έχει ανάγκη να χαρεί και να ζήσει. Σ αυτά τα στοιχεία ποντάρεις. Ο πολιτισμός τους δίνει δρόμους που δεν είδαν. Η αιχμή του δόρατος της Δημοτικής Αρχής είναι η Γ΄ Ηλικία. Έχουν χρόνο. Μπορούν να γίνουν στοιχείο καινοτομίας ΄[232]

΄΄Τί ανθρώπινη σπίθα, δηλαδή δυνατή δημιουργικότητα, μπορεί ν απομείνει σ ένα πλάσμα που σέρνεται από το κρεβάτι κάθε πρωί στις έξι, τραντάζεται στα προαστιακά τρένα, κουφαίνεται από τον σαματά της μηχανής, ξεπλένεται κι αποστειρώνεται απ τους ρυθμούς, τις χωρίς νόημα χειρονομίες, τον στατιστικό

έλεγχο και πετιέται προς το τέλος της μέρας στις αίθουσες των σταθμών, ναούς αναχώρησης για την κόλαση των εβδομάδων και για τον μηδαμινό παράδεισο των ΣΚ, όπου το πλήθος κοινωνάει μεσ την κούραση και την αποξένωση;΄΄[233]

΄΄ευτυχώς που γέρασα΄΄ Π.Χ
΄΄ο Θεός να μας φυλάει΄΄ Μ.Τ

΄΄ οι πολύ μεγάλοι όταν μας βλέπουν την νύχτα να κάνουμε γκράφιτι μόνο μας κοιτάζουν. Έχουν αυπνίες και τριγυρνάνε στους δρόμους σαν φαντάσματα. Αυτοί που μας κράζουν είναι στην δική σου την ηλικία, πενηντάρηδες. Υπομονή, θα γεράσουν κι αυτοί΄΄Π.Σ.

Σύμφωνα με την απογραφή του 2001, ο μόνιμος πληθυσμός της Νίκαιας ηλικίας

230 Stevenson,D.2007, *Πόλεις και ατικοί πολιτισμοί*, σελ.107

231 Υλικό αρχείου: Απόσπασμα από το κείμενο κατά την τελετή λήξης της χειμερνής περιόδου

232 Ιωακειμίδης Γιώργος, Δήμαρχος Νίκαιας-Αγ.Ιωάννη Ρέντη, από το κείμενο συνέντευξης 21/3/2011

233 Βανεγκέμ,Ρ. 1977, *Εγκώμιο της εκλεπτυσμένης τεμπελιάς* ,σελ. 57

65 ετών και άνω ανέρχεται σε 14.554 άτομα, εκ των οποίων 6 129 άνδρες και 8 425 γυναίκες.[234]

Στην Δ.Ε.Νίκαιας, η λειτουργία του θεσμού των ΚΑΠΗ ξεκίνησε το 1986. Σήμερα σε λειτουργία βρίσκονται οκτώ ΚΑΠΗ με συνολικό αριθμό 7.500 περίπου μελών.

΄΄-Ένα από τα προβλήματα που με έμφαση συζητήθηκε από τους εμπλεκόμενους στον θεσμό των ΚΑΠΗ ήταν και η ανάμειξη αυτού που ονομάζουμε ΄΄πολιτική΄΄. Ποιά είναι η δική σας άποψη;
- Τα έντονα προβλήματα άρχισαν να διαφαίνονται λίγο πριν την τελευταία οκταετία κατά την οποία υπήρξε η πλήρης απαξίωση του θεσμού σε όλα τα επίπεδα διότι θεωρήθηκε ότι τα πάντα έπρεπε να αλλάξουν ΄΄εν μιά νυκτί΄΄. Οι θεσμοί δεν μπορούν ν αλλάζουν με την πρόφαση ότι ΄΄εγώ πληρώνω, εγώ αλλάζω΄΄.[235]

Εικόνα 49

΄΄Η φιλοσοφία είναι καθορισμένη. Απλά προσαρμόζεται στις ανάγκες του καιρού της. Η εκπαίδευση των εκάστοτε αρχόντων παραμένει το ζητούμενο΄΄Κ.Ν

΄΄ Στην χρονική αυτή συγκυρία ο θεσμός στον Δήμο μας βρίσκεται σε δραματική κατάσταση. Αν εξαιρέσουμε τους οικονομικούς λόγους, την έλλειψη εξειδικευμένων λειτουργών και υλικοτεχνικής υποδομής (συμπεριλαμβανομένων κομπιούτερς και διαδικτύου), οράματος, φιλοσοφίας και κινήτρων τότε μένει μόνο η πεποίθηση της ύπαρξης της Γ΄Ηλικίας και των δυνατοτήτων της. Μεγάλο μέρος της ευθύνης ανήκει στην εκάστοτε διοικούσα αρχή΄΄Π.Δ

΄΄ Η πολλά υποσχόμενη αυτονομία λειτουργίας του κάθε χώρου τείνει να γίνει μπούμερανγκ του ίδιου του σκοπού του θεσμού΄΄Γ.Κ

΄΄ Όταν ήρθα στο ΚΑΠΗ ήμουν κουρασμένη από την μοναξιά και φορτωμένη με μια σακούλα σούπερ μάρκετ με φάρμακα... Συνεχίζω να παίρνω φάρμακα...πιο λίγα

234 Ε.Σ.Υ.Ε στην:http://www.statistics.gr/portal/page/portal/ESYE (τελευταία επίσκεψη 9/5/2011)

235 Νικολίνταη Πλουσία, απόφοιτος ΠΜΣ ΄΄Μεθοδολογία και εφαρμογές στην Κοινωνική Πολιτική, Πάντειο, από το κείμενο συνέντευξης 13/3/2011

αλλά έχω παρέες. Είμαι και στην ομάδα ιστορίας της τέχνης...Μ αρέσει πολύ να ξέρω ότι θα έρθω εδώ και θα μιλήσω σε κάποιον΄΄ Λ.Ε
΄΄ Η ΄΄απογείωση΄΄ του θεσμού στην δεκαετία του ΄90 θεωρώ ότι οφείλονταν στην προσπάθεια της διοικούσας αρχής να γνωρίσει τον θεσμό και να συνεργαστεί σε πνεύμα ελευθερίας με τους έμπειρους εργαζόμενους και την Γ΄ Ηλικία. Παρακολουθώ τα τρομακτικά προβλήματα του θεσμού κατά τους μετέπειτα χρόνους. Η έλλειψη γνώσης και ξεκάθαρου ρόλου των διοικούντων θεωρώ ότι είναι η αιτία της κακοδαιμονίας που τα μαστίζει΄΄[236]

΄΄ Το ΚΑΠΗ δεν είναι το σπίτι μου. Εδώ ζω όλες τις φαντασιώσεις μου. Σαν ένα σχολείο δεύτερης ευκαιρίας, σαν να αρχίζει η ζωή ξανά΄΄Μ.Α

΄΄ ... δεν ξέρω τί συμβαίνει τα τελευταία χρόνια. Πηγαίνω από ΚΑΠΗ σε ΚΑΠΗ για να ζήσω αυτό που ζούσα, αλλά και πάλι δεν το βρίσκω. Ζήσαμε απίθανα. Ξαναζούσα. Έκανα γυμναστική με τον εγγονό μου, δενδροφύτευση...αναρωτιέμαι αν θα τα ξαναζήσω αυτά΄΄Μ.Β.

΄΄ Το μέλλον του θεσμού στην Νίκαια, εξαιρώντας την φωτεινή δεκαετία του ΄90, βρίσκεται μόνιμα κρεμασμένο στην ελπίδα η οποία δεν προλαβαίνει να πεθάνει τελευταία. Πεθαίνει, πάντα, στον χώρο μας πρώτη. Βρισκόμαστε σε μια περίοδο μεγάλων αλλαγών, λόγω του Καλλικράτη και οφείλουμε ανοχή, η οποία όμως για τον συγκεκριμμένο θεσμό θα πρέπει να έχει ημερομηνία λήξης΄΄Π.Δ

΄΄...Δεν γνωρίζω τί πρέπει να γίνει αν συνεχιστεί ο υποβιβασμός και η απαξίωση. Οι θεσμοί ζουν όσο υπηρετούν τον λόγο που δημιουργήθηκαν. Το θέμα είναι τί γίνεται όταν αρνείσαι να δεχτείς ότι ένας θεσμός έχει πεθάνει΄΄ Π.Α

΄΄ Ο Καλλικράτης σήμερα δίνει λύσεις επιβίωσης και σωστής λειτουργίας του θεσμού των ΚΑΠΗ΄΄[237]

Εικόνα 50

΄΄ Τα ΚΑΠΗ είναι μοναδικές υπηρεσίες πρωτοβάθμιας φροντίδας για τους ηλικιωμένους μας εξυπηρετώντας θαυμάσια τον θεσμό ΄΄παραμονή στο

236 Λιντέρης Αντώνης, Δ.Σ Δήμου Νίκαιας-Αγ.Ιωάννη Ρέντη, από το κείμενο συνέντευξης 4/3/2011

237 Νικολίνταη Πλουσία, απόφοιτος ΠΜΣ ΄΄Μεθοδολογία και εφαρμογές στην Κοινωνική Πολιτική, Πάντειο, από το κείμενο συνέντευξης 13/3/2011

σπίτι΄΄Α.Κ

΄΄ Δεν υπάρχει προβληματισμός, ούτε καν συζήτηση για τον μέλλον αυτού του θεσμού... συνέδρια, έρευνες...΄΄ Γ.Κ
΄΄ Δεν θέλουμε να κλείσουν τα ΚΑΠΗ, λένε ότι έγιναν καφενεία, άρα μπορούμε να πηγαίνουμε εκεί. Μπορεί να πρέπει να κάνουμε κάτι κι εμείς γιατί αγαπάμε όσα γίνονται εδώ΄΄Μ.Σ

΄΄Τα ΚΑΠΗ δεν είναι πολιτιστικοί οργανισμοί με την έννοια των αντίστοιχων της Τ.Α. Χρησιμοποιούν τον πολιτισμό για να επιτύχουν τους στόχους της λειτουργίας τους. Ότι προκύπτει από το δίπολο αυτό είναι μια υπέροχη καθημερινότητα.΄΄[238]

΄΄Ως καθημερινότητα ορίζεται το σύνολο των δραστηριοτήτων που σε κάθε εποχή χαρακτηρίζουν την δυνατότητα της μεμονωμένης αναπαραγωγής σαν παράγοντα της κοινωνικής ζωής. Καμμιά κοινωνία δεν μπορεί να υπάρξει χωρίς την ατομική αναπαραγωγή και κανένα άτομο δεν μπορεί να υπάρξει χωρίς την απλή αυτοαναπαραγωγή του. Σε κάθε κοινωνία υπάρχει συνεπώς μια καθημερινή ζωή: χωρίς αυτήν, η κοινωνίαδεν υπάρχει΄΄[239]

΄΄Οταν οργανώνουμε το πρόγραμμα, κυρίως των εορταστικών περιόδων, σε συνεργασία με τα μέλη των ομάδων, αυτό που προσλαμβάνουμε είναι μια συνεχή εορταστική διάθεση για την κάθε μέρα, μια αγάπη στην λεπτομέρεια που δίνει ξεχωριστή ουσία στο κάθε τι΄΄[240]

6.β τέχνη και αγωγή υγείας-κοινωνικοποίηση-ενεργοποίηση.
Ως τέχνη, στο ΚΑΠΗ, ορίζεται, η καταξίωση ή η ενασχόληση σε μια δραστηριότητα που θα μπορούσε να είναι τόσο η μαγειρική όσο και η ζωγραφική.

΄΄...Δούλευα όλα τα χρόνια. Τώρα η δασκάλα της ζωγραφικής μου λέει ότι έχω εξαιρετικό ταλέντο και μου ζήτησε να συνεχίσω σε πιο προχωρημένο τμήμα. Ζωγραφίζω, μου λένε, μοντέρνα θέματα. Ότι ζήσαμε, ζήσαμε. Τώρα θέλω κάτι καινούργιο. Δεν μ αρέσει να ζωγραφίζω τα παλιά΄΄ Κ.Μ

238 Παυλίδης Αναστάσιος, Φ/Θ Α΄ΚΑΠΗ Δ.Ε. Νίκαιας, από το κείμενο συνέντευξης 15/3/2011

239 Χέλερ, Α. 1983 , *Επανάσταση και καθημερινή ζωή*, σελ.107, Οδυσσέας

240 Αμβράζη Όλγα Κ/Λ Α΄ΚΑΠΗ Δ.Ε. Νίκαιας, από το κείμενο συνέντευξης 12/3/2011

Η τέχνη με τους συμβολισμούς της συμβάλλει στην ανακάλυψη, την ανάπτυξη και την έκφραση πτυχών που περιέχουν δημιουργική δύναμη. Στην έκφραση αυτή σημαντικό ρόλο διαδραματίζει η φαντασία, βοηθώντας τον άνθρωπο να ΄΄πετάξει΄΄. Ο άνθρωπος πρώτα οραματίζεται το «πέταγμα» και έπειτα το πραγματοποιεί.

΄΄*Και την Τρίτη 7 Δεκεμβρίου ο χώρος του ΚΑΠΗ ΜΑΣ, θα μεταμορφωθεί και πάλι σε ΠΛΑΤΕΙΑ. Σ ένα χώρο θεατρικό όπου θα συγκεντρωθούμε για να σταθούμε ο ένας απέναντι στον άλλον, χωρίς επείγουσα επιδίωξη, παρά μόνον από ανάγκη αυτοπαρουσίασης του ατόμου απέναντι στο άτομο, ως μέλη*

του δημόσιου θιάσου... ΄[241]

΄΄Η τέχνη έχει εξασφαλίσει την αθανασία της επειδή διασώζει άνθρωπο, συνδέει το παρελθόν με το παρόν και γίνεται γέφυρα επικοινωνίας του ατόμου με τους συνανθρώπους του. Εκφράζει την ελπίδα, τα όνειρα, το φόβο, τη δημιουργικότητα χαρακτηριστικά απόλυτα ανθρώπινα. Οι ενήλικοι, απορροφημένοι από τη δημιουργία της τέχνης και ξεχνώντας αυτό που κάνουν, οδηγούνται σε λύσεις και κατακτούν αλήθειες τις οποίες, είναι πιθανό, να μη τις βρουν μέσα από λογικές συνειδητές διεργασίες΄΄[242]

Εικόνα 51

΄΄Στον χώρο του ΚΑΠΗ η τέχνη

1. αποτελεί μέσον για την προώθηση της υγείας
2. και πραγμάτωση ονείρου, συνήθως, μιας ζωής΄΄[243]

΄΄Η κατάθλιψη και η κοινωνική απομόνωση επηρεάζει έναν στους επτά ανθρώπους άνω των 65 ετών και υπάρχει αυξανόμενη αναγνώριση του γεγονότος ότι η κοινωνική απομόνωση επηρεάζει αρνητικά τη μακροπρόθεσμη υγεία. Η έρευνα δείχνει ότι οι παρεμβάσεις, που προωθούν την ενεργό κοινωνική επαφή, η οποία ενθαρρύνει τη δημιουργικότητα μέσω της ενασχόλησης με την τέχνη, είναι πιο

241 Υλικό αρχείου: από το κείμενο ενημέρωσης της κοινότητας για την συνεργασία στο πρόγραμμα ΄΄Γ΄Ηλικία on line΄΄

242 Ηλιάδη,Α. 2006, *Τέχνες και Ψυχική Υγεία*, στην:http://www.matia.gr/library/ebook_01/ (τελευταία επίσκεψη 28/3/2011)

243 Αμβράζη Όλγα, Κ/Λ Α΄ΚΑΠΗ Δ.Ε. Νίκαιας, από το κείμενο συνένετευξης 12/3/2011

πιθανό να επηρεάσει θετικά την υγεία και την ευημερία. ΄΄[244]

΄΄Στην φετεινή γυμναστράδα το θέμα είναι από το φάντασμα της όπερας. Μας είπαν τα κορίτσια την ιστορία και η υπεύθυνη μας μαθαίνει τα βήματα. Είναι σαν παραμύθι. Θα φοράμε, οι γυναίκες νυφικά και οι άνδρες μάσκες. Θέλω συνέχεια να χαμογελάω όταν κάνουμε πρόβες γιατί είμαι χαρούμενη΄΄Τ.Μ

΄΄ Ο χορός ως αισθητική εμπειρία, ξεπερνά την εμπειρία της καθημερινής δράσης, κάνει τον ηλικιωμένο να ΄΄σπάει΄΄ τα στερεότυπα, να ξεπερνά τον εαυτό του. Του δίνει ζωντάνια, κέφι και χαρά για να συνεχίσει με ενδιαφέρον τη ζωή του. Η συμμετοχή σε εκδηλώσεις-παραστάσεις και η προβολή που απολαμβάνει μέσω αυτών ο χορευτής, καλύπτει την ανάγκη για κοινωνική προβολή και τον κάνει περισσότερο εξωστρεφή και κοινωνικό΄΄[245]

΄΄Μπορεί επίσης να ειπωθεί ότι ο χορός αποτελεί τη *γλώσσα* του σώματος. Φέρει μέσα του, τη θεραπευτική ικανότητα του συμβολισμού, που οδηγεί στη χοροθεραπεία. Το σώμα, μέσω του χορού, γίνεται το όχημα για να περάσει κανείς από τη Φύση στον Πολιτισμό. Απευθύνεται, λοιπόν, ο χορός σ' ένα πολυδιάστατο σώμα όπου είναι παρόντα όλα τα επίπεδα: βιολογικό, κοινωνικό, ψυχολογικό, καλλιτεχνικό και θρησκευτικό. Αποτελεί δραστηριότητα σωματική και ψυχική, ατομική και συλλογική, που αντιπροσωπεύει άθληση και τέχνη, ψυχαγωγία και πνευματική άσκηση΄΄[246]

Εικόνα 52

΄΄Στην Γυμναστράδα έπρεπε να είμαι ταυρομάχος.
Τα βήματα δεν με δυσκόλεψαν. Όσες μέρες γινόταν οι πρόβες νόμιζα ότι ζούσα κάτι άλλο, κάπου αλλού. Όταν ήρθε η ώρα για να κάνουμε την γενική πρόβα με τα κοστούμια, δεν πήγα στον καθρέφτη. Είχα μια εικόνα για τον εαυτό μου και δεν ήθελα να με δω κάπως αλλιώς. Μαγικές στιγμές.΄΄Β.Ν

΄΄Η τελετουργία είναι μια σκόπιμη κοινωνική δράση: ένα πολιτιστικό

244 Greaves, C. 2006, *Effects of creative and social activity on the health and well-being of socially isolated older people: outcomes from a multi-method observational study,* στην: http://rsh.sagepub.com/content/126/3/134.short (τελευταία επίσκεψη 22/4/2011)

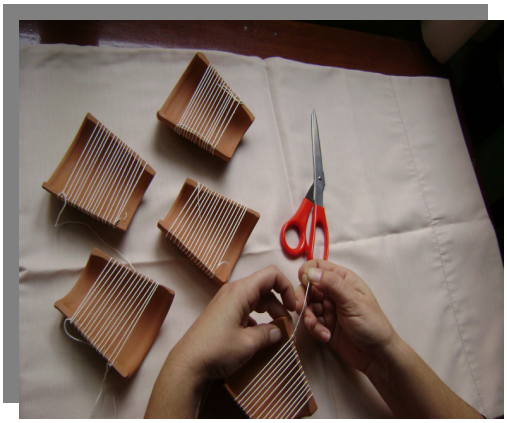
245 Σύρου,Σ. 2000, *Χορός και Γ΄Ηλικία,* εισήγηση στο συνέδριο με θέμα Τα ΚΑΠΗ μπροστά στην πρόκληση του 21ου αιώνα΄΄

246 Δενάζη,Ε.2006, *Η επίδραση ενός προγράμματος παραδοσιακών χορών στην λειτουργική ικανότητα των ατόμων τρίτης ηλικίας,* στην:http://invenio.lib.auth.gr/record/123108/files/Denazi%20Evgenia.pdf?version=1 (τελευταία επίσκεψη 10/4/2011)

συναρμολογημένο σύστημα συμβολικής επικοινωνίας. Αποτελεί σημαντικό στοιχείο στην αίσθηση ταυτότητας της κοινωνίας και στη συνοχή της.΄΄[247]

΄΄Οι τελετουργίες της Τρίτης ηλικίας στον Δήμο Νίκαιας. Με κοσμικές τελετουργίες, με καθημερινές δράσεις όπως το ξεχωριστό φαγητό το μεσημέρι της Κυριακής, την πανάρχαια συνταγή του γλυκού τριαντάφυλλου και την κατασκευή από απλά υλικά των παιχνιδιών της αλάνας, η Τρίτη ηλικία στον Δήμο της Νίκαιας οργανώνει, καθορίζει και μεταφέρει πολιτισμικά νοήματα μέσα από τα οποία οριοθετείται η ταυτότητα της κοινωνίας στην οποία δραστηριοποιείται. Στην κοινωνία αυτή όπου τα παιδιά μεγαλώνουν συγχρόνως με τον πολιτισμό της γενιάς των ανθρώπων που ήρθαν και δημιούργησαν τον δήμο αυτό και τον πολιτισμό της εποχής τους.΄΄[248]

΄΄Εκτός από τη μουσική (μουσικοθεραπεία), άλλες μορφές τέχνης (χοροθεραπεία, εικαστικές τέχνες, θεατρική έκφραση) εμπλέκονται πλέον δυναμικά και χρησιμοποιούνται ως θεραπευτικές προσεγγίσεις μέσω τέχνης, με κοινό χαρακτηριστικό τη δυνατότητα του ανθρώπου συμμετέχει ο ίδιος ως δημιουργός και συν-δημιουργός. Για τον λόγο αυτό αποκαλούνται δημιουργικές θεραπείες.΄΄[249]

Εικόνα 53

΄΄Την Δευτέρα 7 Φεβρουαρίου , στο στέκι μας, Ναζιανζού και Μυριοφύτου γωνία, στις 6 το απόγευμα έως και τις 8 το βράδυ η ομάδα μας ΄΄ακτιβίστριες της πόλης και ένας ακτιβιστής΄΄ θα πάρει μέρος σε δρώμενο με τίτλο ΄΄ Σε μπουάτ δεν είχα πάει. Πάμε τώρα;΄΄ Ιδέα, σκηνοθεσία, κείμενα, σκηνικά και χειροποίητο λικέρ βύσσινο από τα μέλη της ομάδας. Την λάντζα ανέλαβαν οι έχοντες, λόγω επαγγέλματος, την ευθύνη της. Ο χώρος μας είναι περιορισμένος. Αν επιθυμείτε να μας τιμήσετε, απλά, τηλεφωνήστε μας΄΄[250]

---

247 Τριγάζη, Φ. 2003, *Η τελετουργία και η χρήση της στη θεραπευτική διαδικασία*, εισήγηση στο ψυχιατρικό συνέδριο με θέμα : *η συμβολή της τέχνης στις ψυχιατρικές θεραπείες*, σελ.57

248 Υλικό αρχείου: εισαγωγικό κείμενο της πρόσκλησης με θέμα: τα παιχνίδια της αλάνας,

249 Ηλιάδη,Α. 2006, *Τέχνες και Ψυχική Υγεία*, στην:http://www.matia.gr/library/ebook_01/ (τελευταία επίσκεψη 28/3/2011)

250 Υλικό αρχείου Α΄ΚΑΠΗ Δ.Ε. Νίκαιας

΄΄Ενας σύγχρονος ορισμός της ομάδας είναι του B.Bass: Με τον όρο ομάδα, εννοούμε ένα σύνολο ατόμων, που η ύπαρξή του δίνει κάποια ευχαρίστηση στα μέλη. Όλες οι ομάδες συνήθως έχουν δομή την οποία ορίζει κάποιος ή κάποιοι.΄΄[251]διαίτερα σημαντικός παράγοντας που επηρεάζει τις εξελικτικές φάσεις μιας ομάδας είναι οι στόχοι της. Η ομάδα με σαφείς στόχους έχει γενικά περισσότερες πιθανότητες να προχωρήσει και να εξελιχθεί. Αυτό συνεπάγεται και την προσωπική εξέλιξη του κάθε μέλους που την αποτελεί.

΄΄Η ομάδα

Ά, Μ, Μ, Τ, Κ, Κ, Ε, Β, Ε, Ά, Ε, Π, Δ, Θ, Σ, Α΄΄

΄΄ Στις συναντήσεις της ομάδας λεμε όλοι τις ιδέες μας. Μετά αποφασίζουμε. Όταν πούμε τί θα κάνουμε αρχίζω να γίνομαι ηθοποιός. Το δουλεύω μόνη μου, στο μυαλό μου και νιώθω να γεμίζουν τα πνευμόνια μου. Προσέχω, γιατί κι απ την πολύ χαρά μπορείς να κάνεις κακό στην καρδιά σου κι η δική μου δεν αντέχει πολλά΄΄Μ.Ε

Εικόνα 54

΄΄Εγώ ψήνομαι πολύ με το γεγονός ότι κατεβάζω μια ιδέα, παίρνω μερικά τηλέφωνα και φτιάχνεται μια μικροκοινωνία μέσα στην οποία κυκλοφορεί το κέφι και γουστάρουμε. Είναι μια περίληψη ζωής στην οποία σκοτωνόμαστε στην δουλειά, όλα μοιάζουν να έχουν νόημα΄΄[252]

΄΄Θεραπευτικό κουκλοθέατρο, στον πιο απλό και προφανή ορισμό του, είναι η χρήση της τέχνης του κουκλοθεάτρου στη θεραπεία. Προιστορικά στοιχεία δείχνουν ότι η πρακτική του τελετουργικού κουκλοθεάτρου προηγείται της θεατρικής του χρήσης... Η κούκλα είναι ένα άψυχο αντικείμενο. Πολλά είδη κουκλών μαρότες, γαντοκούκλες, δακτυλοκούκλες, μαριονέτες, σκιές, αντικείμενα προέρχονται από διάφορες παραδόσεις΄΄[253]

΄΄Συντηρώ την καρδιά μου φλεγόμενη, γενναία, ανήσυχη. Νιώθω στην καρδιά μου

251 Ηλιάδη,Α. 2006, *Τέχνες και Ψυχική Υγεία*, στην:http://www.matia.gr/library/ebook_01/ (τελευταία επίσκεψη 28/3/2011)

252 Διοσκουρίδης, Σ. 2011΄΄ *Το δωμάτιό μου ο γαλαξίας μου΄΄* συνέντευξη του Δημήτρη Παπαιωάννου γιατην παράσταση ΄΄Μέσα΄΄, εφημερίδα LIFO, τεύχος 243

253 Aronof, M. 1996, *Το κουκλοθέατρο σαν μέσα θεραπείας: μία εισαγωγή,* στο περιοδικό Νήμα, τεύχος 33, σελ. 18

όλες τις ταραχές και τις αντινομίες, τις χαρές και τις πίκρες της ζωής. Μα αγωνίζουμαι να τις υποτάξω σ΄ένα ρυθμό ανώτερο από το νου, σκληρότερο από την καρδιά μου. Στον ρυθμό του Σύμπαντου που ανηφορίζει- Καζαντζάκης Νίκος

Μαζί με τον Καζαντζάκη, να μην ξεχάσω να πάρω και το laptop μαζί μου΄΄[254]*΄΄*

Τελικά, παραμονές Χριστουγέννων, πάμε ΚΑΠΗ;

Γιατί δημιουργούμε γεγονότα και γιατί σ αυτά η Τρίτη Ηλικία; Επικυρώνουμε την παράδοση και συστήνουμε την καινοτομία. Προτείνουμε νοσταλγικές αναβιώσεις, γιατί και μ αυτές ζούμε, μα όχι μόνο μ αυτές. Οργανώνουμε έναν εορτασμό και το ΚΑΠΗ γεμίζει με παιδιά και μεγάλους, τσέρκια, σκέιτ μπόαρντ και αυτοσχέδια χαμόγελα, άγχος για τα δρώμενα, πατίνια, μπάλες και φωτογραφικές ψηφιακές μηχανές, βιντεοκάμερες και λάπτοπ, φιγούρες του Ελ Γκρέκο και αστρόσκονη, τελετουργίες πανάρχαιες γιατί η ψυχή τις λατρεύει, όρια αντοχής και μέθεξη δίπλα στις γλάστρες με το γιασεμί και τα γκράφιτις. Η Τρίτη Ηλικία στον Δήμο της Νίκαιας ζει την τεχνολογική πρόοδο και δίνει ως αντάλλαγμα την δημιουργικότητα μιας άλλης εποχής ΄΄για να χουν οι νέοι κάτι να πορεύονται΄΄. Είναι όμορφα΄΄[255]

΄΄ Ένας ορισμός της ομάδας προέρχεται από τον Γερμανό κοινωνικό ψυχολόγο Kurt Lewin που ερεύνησε τη δυναμική της. Αυτός ορίζει: «Η ομάδα είναι ένα δυναμικό σύνολο ατόμων βασισμένη *στην αλληλεξάρτηση και όχι στην ομοιότητα ανάμεσα στα άτομα΄΄*[256]

΄΄Ο καθένας από μας, μπορούμε να πούμε, ότι αποτελείται από περισσότερους από έναν ευατούς, μ όλο που συνηθίζουμε να δείχνουμε προς τα έξω μόνο τον ένα. Τους εαυτούς αυτούς μπορούμε να τους βρούμε και να τους βγάλουμε από τα βάθη της ψυχής μας και βλέποντάς τους να εκπλαγούμε. Είμαι ο Νίκος, μα είμαι κι άλλος ένας Νίκος, ο μαίστορας και τώρα ήρθε άλλος ένας Νίκος ο παρουσιαστής και συντονιστής της αποψινής εκδήλωσης και χθες, στο σχολείο ήρθε κι άλλος ένας Νίκος ο δάσκαλος για το τσέρκι΄΄[257]

254 Υλικό αρχείου: από το ημερολόγιο ΄΄η κόρη του ποταμού΄΄ του Α΄ΚΑΠΗ Δ.Ε Νίκαιας με θέμα: Διάλογοι πριν την τελετουργία, από το πρόγραμμα ΄΄Γ΄Ηλικία on line΄΄

255 Υλικό αρχείου: εισαγωγικό κείμενο στο πρόγραμμα εκδηλώσεων της περιόδου των Χριστουγέννων 2010

256 Ηλιάδη,Α. 2006, *Τέχνες και Ψυχική Υγεία*, στην:http://www.matia.gr/library/ebook_01/ (τελευταία επίσκεψη 28/3/2011)

257 Υλικό αρχείου:Από την ομιλία του Λ.Ν, μέλους του ΚΑΠΗ κατά την έναρξη του δρώμενου

΄΄Στο ΄΄εκπαιδευτικό Δράμα΄΄... η έμφαση δίνεται στη διαδικασία σε αντίθεση με το ΄΄προιόν΄΄ γι αυτό και χρησιμοποιείται ο όρος ΄΄Δράμα΄΄ που αναφέρεται στη Δράση που συντελείται στο εδώ και τώρα και όχι στην προετοιμασία ενός δρώμενου με σκοπό την ΄΄θέαση΄΄ από κάποιους άλλους, τρίτους. Χωρίς να αποκλείεται, η δημιουργία θεατρικής παράστασης δεν αποτελεί προυπόθεση, ούτε βασικό στοιχείο μιας διαδικασίας Εκπαιδευτικού δράματος΄΄[258]

Εικόνα 55

Εικόνα 56

258 Υλικό αρχείου: από το ημερολόγιο ΄΄η κόρη του ποταμού΄΄ Α΄ΚΑΠΗ Δ.Ε Νίκαιας με θέμα ΄΄λίγο πριν, λίγο μετά΄΄

΄΄για όσους μαγεύονται από την τέχνη
για εκείνους που ενδιαφέρονται για τις έντονες συγκινήσεις της υψηλής δημιουργίας, για όσους αναρωτιούνται για τις στιγμές που όλα κρίνονται στο μυαλό κάποιων ανθρώπων, οδηγώντας τους σε μεγαλειώδεις κορυφώσεις, για όλους που αναζητούν την ομορφιά, γιατί η ομορφιά είναι δικαίωμά μου ΄΄[259]

΄΄Είμαστε λίγοι όσοι ερχόμαστε στο πρόγραμμα ιστορία της τέχνης. Και μένουμε λίγοι. Περίπου δώδεκα μέλη. Οι περισσότερες γυναίκες. Μας είπε η καθηγήτρια και τα παιδιά ότι δεν πρέπει να είμαστε πολλοί για να γίνει κάτι που θέλουμε. Μ αρέσει να πηγαίνω στα Μουσεία, αλλά κουράζομαι. Εδώ, είναι πολύ καλά και ξεκούραστα. Η ξενάγηση είναι πολύ καλή. Μ αρέσει πολύ ο Ελ Γκρέκο. Οι άνθρωποί του μοιάζουν με τον Θεό.΄΄ Κ.Μ

΄΄Ο δρόμος δεν είναι δηλωμένη θεατρική αίθουσα. Είναι το άντρο της αντικειμενικότητας. Τί συμβαίνει λοιπόν όταν κάποιος στηθεί και κάνει μια παράσταση κουκλοθεάτρου; Ο περαστικός, ανύποπτος, τραβά τον δρόμο του. Ξαφνικά, η άκρη του ματιού του πιάνει κάτι να κινείται. Έχει κάτι το οικείο αλλά ταυτόχρονα και απόκοσμο. Αν θέλει μένει, αλλιώς απομακρύνεται΄΄[260]

΄΄Για την γειτονιά, ρε γαμώτο΄΄Μ.Α

6.γ.Η λειτουργία των ομάδων του ΚΑΠΗ και οι εκφάνσεις τους.

1. **Τρόπος λειτουργίας των ΚΑΠΗ**

΄΄Με κέντρο το άτομο, στόχο την αντιμετώπιση των προβλημάτων του και την επανένταξη στην κοινότητα και μέσο τον πολιτισμό, η διεπιστημονική ομάδα του κάθε χώρου οργανώνει την στρατηγική της η οποία είναι, απολύτως, εξατομικευμένη και αναπτύσσεται σε τέσσερα επίπεδα΄΄[261]

1. ατομική εργασία με το άτομο
2. εργασία μέσα στον χώρο του ΚΑΠΗ
3. ομαδική εργασία μέσα στον χώρο του ΚΑΠΗ
4. ομαδική εργασία με/στην Κοινότητα

α) συνεργασία με φορείς εντός κοινότητας

259 Υλικό Αρχείου Α΄ΚΑΠΗ Δ.Ε ΝΙΚΑΙΑΣ, το κείμενο της πρόσκλησης προς την κοινότητα για τα απογεύματα Ιστορίας της Τέχνης

260 Μαρκόπουλος, Σ.2000, *Σημειώσεις από το κουκλοθέατρο του δρόμου*, Περοδικό Νήμα, σελ.23

261 Νικολίνταη Πλουσία, Νοσηλεύτρια Β΄ΚΑΠΗ Δ.Ε. Νίκαιας, από το κείμενο συνέντευξης 13/3/2011

β) συνεργασία με φορείς εκτός κοινότητας
γ) συνεργασία με φορείς με σκοπό την συμμετοχή σε νέα, πρωτοποριακά προγράμματα

΄΄Ομάδα γυμναστικής: η συζήτηση για το θέμα της παρουσίασής μας στην Γυμναστράδα του Ν. Ηρακλείου θα γίνει την Τρίτη στις 4 το απόγευμα. Σας περιμένω. Φελέκη Αλεξάνδρα΄΄[262]

Η ατομική εργασία με το άτομο, κάτω από την σκέπη της ολιστικής[263] αντιμετώπισής του, παρέχει στην ομάδα λειτουργών του χώρου πληροφορίες που αφορούν τόσο την κατάσταση της υγείας του όσο και την φιλοσοφία για την διαχείριση της ζωής του. Με βάση τα στοιχεία αυτά οργανώνεται τόσο η εργασία μαζί του σε ατομικό επίπεδο όσο και η ένταξή του(αν κριθεί αυτό αναγκαίο) στις ήδη υπάρχουσες ομάδες, αν άπτονται των ενδιαφερόντων του ή σε συνεργασία με τους εξειδικευμένους επαγγελματίες του χώρου, δημιουργούνται όλες οι προυποθέσεις για την δημιουργία της ομάδας των δικών του εδιαφερόντων, χωρίς να ωθείται το άτομο να επιλέξει από κατάλογο προκαθορισμένων ενασχολήσεων. Είναι προφανές ότι το πρώτο επίπεδο αποτελεί την βάση λειτουργίας τόσο του χώρου όσο και του προγράμματος κάθε μέλους.
Το δεύτερο επίπεδο αφορά παρεμβάσεις, υπό μορφή συνήθως ομιλιών, προς τους παρευρισκόμενους στον χώρο του ΚΑΠΗ. Οι παρεμβάσεις αυτές αφορούν θέματα κοινού ενδιαφέροντος τόσο υγείας, όσο και περιβάλλοντος, συνταξιοδότησης και αναφορά σε επετείους, γιορτές όπως και συζητήσεις θεμάτων με τα μέλη. Η χρησιμοποίηση της τεχνολογίας στις παρεμβάσεις αυτές είχε θετικότατα αποτελέσματα και συνετέλεσε ακόμη και στον βαθμό εξοικείωσης των μελών μαζί της.
Το τρίτο επίπεδο διέπεται από τους κανόνες λειτουργίας της ομάδας. Οι κανόνες αυτοί δεν θα αναφερθούν στην παρούσα εργασία (αποτελούν εξειδικευμένες πληροφορίες που δεν θα προσφέρουν απαραίτητο υλικό για το θέμα διερεύνησης του συγκεκριμένου πονήματος). Οι ώρες συνεύρεσης διαχέονται κατά την διάρκεια τόσο της ημέρας όσο και της εβδομάδας, ο κάθε λειτουργός εργάζεται μόνος ή τόσο σε συνεργασία με λειτουργούς του χώρου όσο και με επαγγελματίες ειδικοτήτων από άλλους φορείς, εξειδικευμένους στην ενασχόλησή τους με άτομα της Γ΄Ηλικίας.

---

262 Από τον πίνακα ανακοινώσεων του Β΄ΚΑΠΗ Δ.Ε Νίκαιας.

263 Βαιόπουλος,Α.Γ-Ευαγγελάτος, Ν.Γ, 2008, *Ολιστική ιατρική-Ολιστική επαναφορά, συμπληρωματική και εναλλακτική Ιατρική:* ορίζεται ως η διάγνωση, θεραπεία ή και πρόληψη, που συμπληρώνει τη συμβατική Ιατρική κατά το ότι αντιμετωπίζει τον άνθρωπο ως ένα αδιαίρετο όλον συναποτελούμενο από σώμα, νου και πνεύμα –με την έννοια της ψυχής– και δεν αγνοεί το γεγονός της ενεργητικής επαφής του ανθρώπου με το φυσικό και κοινωνικό του περιβάλλον, καθώς και το ότι η σχέση θεραπευτή-ασθενούς είναι βαθιά διαδραστική και ότι μεγάλο μέρος του αποτελέσματος εξαρτάται από αυτή. στην:http://mednet.gr/archives/2008-6/pdf/790.pdf (τελευταία επίσκεψη 27/3/2011)

Η ονοματολογία των ομάδων δεν είναι ενδεικτική, πολλές φορές, του αντικειμένου ενασχόλησής της. Ενδεικτικά αναφέρονται οι ομάδες ξένων γλωσσών, γυμναστικής, κινησιοθεραπείας, παραδοσιακών χορών, κουκλοθεάτρου, βυζαντινής χορωδίας, περιβάλλοντος, παραδοσιακών παιχνιδιών, θεάτρου, ζαχαροπλαστικής, ιστορίας της τέχνης, ζωγραφικής, αυτοσχεδιασμού, τάβλι, ντόμινο, ακτιβίστριες της πόλης και ένας ακτιβιστής, εφημερίδας, πρόσφατα ΄΄νέας τεχνολογίας΄΄κ.άλ.
Αποτέλεσμα της λειτουργίας αυτών των ομάδων είναι τα προγράμματα, που στην εν λόγω εργασία ονομάζονται ΄΄Γ΄Ηλικία και Πολιτισμός΄΄ και αποτελούν την ΄΄ έξοδο΄΄ των μελών του ΚΑΠΗ στην κοινότητα, όταν κριθεί ότι η ομάδα είναι έτοιμη γι αυτό. ΄΄Η έξοδος΄΄ αυτή προγραμματίζεται και επικοινωνείται (στην Κοινότητα). Πολλές φορές η συνεργασία αποτελεί πρόσκληση φορέων της ίδιας ή άλλης Κοινότητας όσο και πρόσκληση αυτόνομων φορέων.
Στο σημείο αυτό κρίνεται αναγκαίο να λεχθεί ότι για τα μέλη των ομάδων η τελετουργία στα πλαίσια μιας ομάδας , όπως και ΄΄ το ταξίδι΄΄ της προετοιμασίας μιας ΄΄εξόδου΄΄ προς την κοινότητα αποτελεί ΄΄ουσία για την ζωή , κάνει γιορτή την κάθε μέρα και ένα άγχος που μας ξετρελαίνει από το πρωί και μας δίνει σκοπό΄΄

ομαδική εργασία με/στην Κοινότητα

΄΄Η εξωτερίκευση της λειτουργίας των ομάδων στην Κοινότητα, αποτελεί την δημιουργό δύναμη της εικόνας των πολιτών για τον χώρο και μιλώ για την πόλη της Νίκαιας, της οποίας η εμπειρία στον θεσμό αυτό συμπληρώνει τριάντα χρόνια΄΄[264]
Ο προβληματισμός για την κοινότητα αναπτύσσεται στα πλαίσια της φιλοσοφίας του θεσμού και των κοινωνικών επιστημών καθώς ανάγεται σε θεμελιακά ζητήματα της ανθρώπινης ύπαρξης, ΄΄της κοινωνικής οργάνωσης και της πολιτισμικής έκφρασης και συνέχειας. Σαν μορφή εκφράζει την συλλογικότητα, την αλληλεγγύη, το αίσθημα του ανήκειν. Σαν συγκεκριμμένη μονάδα κοινωνικής οργάνωσης, μέσα σε δεδομένα κοινωνικά όρια, αποτελεί, στην πιο αυτοτελή της μορφή, ένα κοινωνικό-οικονομικό και πολιτισμικό σύστημα. Η διοικητική κοινότητα σαν πρώτη βαθμίδα της τοπικής αυτοδιοίκησης, θεωρείται το κύτταρο της δημοκρατίας, η πολιτική έκφραση της βάσης της συλλογικής μας οντότητας. Η κοινότητα προσεγγίζεται σαν μία κατάφαση και μία άρνηση. Κατάφαση όσον αφορά τις θετικές σχέσεις με τις οποίες έχει συνδεθεί, άρνηση όσον αφορά τις απρόσωπες, αποξενωτικές και εξουσιαστικές εκφάνσεις εξουσίας από το κράτος΄΄[265]

264 Λιντζέρης Αντώνης, Δ.Σ Δήμου Νίκαιας- Αγ.Ιωάννη Ρέντη, από το κείμενο συνέντευξης 4/3/2011

265 Στασινοπούλου, Ο.1993, *Η τοπική κοινότητα στην άσκηση κοινωνικής πολιτικής, Τοπική αυτοδιοίκηση*, τ. 2-3, σελ.45,

6.δ Προγράμματα με την κοινότητα: Γ΄Ηλικία και πολιτισμός

Απαραίτητες πληροφορίες: Τα προγράμματα που ακολουθούν αποτελούν επιλογή από το σύνολο των δράσεων των ΚΑΠΗ Δ.Ε. Νίκαιας. Η επιλογή κρίθηκε απαραίτητη για την εξυπηρέτηση της παρούσας εργασίας. Κύρια πηγή του υλικού που παρατίθεται απετέλεσε το ημερολόγιο του Α΄ΚΑΠΗ Δ.Ε. Νίκαιας ΄΄Η κόρη του ποταμού΄΄

΄΄Δεν θέλω να μιλάω μόνο για τα παλιά. Θέλω και να μαθαίνω. Τώρα που έζησα το κομπιούτερ είδα έναν άλλο κόσμο. Υπάρχουν κι άλλα. Μ αρέσει το γκράφιτι΄΄Μ.Α

΄΄Μ αρέσει η μήτσαινα του Λαζόπουλου. Έτσι είμαστε. Κάποτε οι γιαγιάδες και οι παπούδες ήταν αλλιώς, αλλά αυτό ήταν στην δική μας την εποχή. Έχω εγγονή πέντε χρόνων και την φέρνουν στα προγράμματα΄΄Σ.Γ

΄΄Η μήτσαινα έκανε απίστευτο καλό στην εικόνα της Γ΄Ηλικίας. Ήταν μέσα στην εποχή της. Χωρίς ταμπέλες, με τα καλά και τα άσχημά της. Αντάρτισσα της ετικέτας που της έχουν δώσει. Θα μπορούσε να είναι από την Νίκαια. Εδώ ζουν αντάρτισσες΄΄ Τ.Φ.Κ.

1η Ενότητα:΄΄Διαγενεακή επαφή και μάθηση με διάδραση΄΄

1.1 Παραδοσιακά παιχνίδια

υποενότητα 1: ξαναφτιάχνω τα παιχνίδια των παιδικών μου χρόνων (12 παιχνίδια)

Σκοπός: να γνωρίσουν τα παιδιά τα παιχνίδια της παιδικής ηλικίας των προγόνων τους (παππού και γιαγιά) μα κυρίως να νιώσουν την ξεχωριστή εμπειρία της δημιουργίας, ζωντανεύοντάς τα με τα ίδια απλά υλικά
παρουσίαση-εκπαίδευση: η 12μελής ομάδα ΄΄Δημιουργία΄΄ των μελών του Α΄ΚΑΠΗ
κοινό: οι μαθητές όλων των Δημοτικών Σχολείων της πόλης (27 Δημ. Σχολ)
τόπος: οι αίθουσες και των Δημοτικών Σχολείων
χρόνος: από την έναρξη του σχολικού έτους μέχρι την λήξη
μία φορά την εβδομάδα

προετοιμασία του προγράμματος
Α.
1 Επικοινωνία με το γραφείο πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης (άδεια για

ενημέρωση των σχολείων και παρουσίαση του προγράμματος σε ώρες μαθημάτων)

2 Ενημέρωση των Δημ.Σχολ της Νίκαιας

3 Κατάρτηση του προγράμματος επισκέψεων

Β.

1 Συνάντηση της ομάδας στον χώρο του ΚΑΠΗ

2 προετοιμασία του υλικού

3 πεζοπορία της ομάδας-άφιξη στο σχολείο

παρουσίαση του προγράμματος

1 παρουσίαση της ομάδας και του σκοπού της επίσκεψης από μέλος της ομάδας

2 ομάδες παιδιών και μελών εργάζονται μαζί

3 φιλοξενία των μελών από τα παιδιά

Ανταποκρίθηκαν όλα τα σχολεία της Νίκαιας
Η ομάδα πραγματοποίησε 27 εξορμήσεις.
Ο αριθμός των εξορμήσεων αυξήθηκε τους μήνες Απρίλιο και Μάιο προκειμένου να πραγματοποιηθεί το πρόγραμμα

Εικόνα 57

υποενότητα 2: τα παιχνίδια της αλάνας

Ακολουθήθηκε η ίδια διαδικασία με την υποενότητα 1

Στο σχεδιασμό του προγράμματος αυτού περιλαμβάνονταν και η συμμετοχή των ομάδων των σχολείων στις εκδηλώσεις της ΄΄Μαθητιάδας΄΄ με το ίδιο θέμα. Ωστόσο, αυτό δεν έγινε δυνατόν να πραγματοποιηθεί λόγω μη έγκαιρης λήξης του προγράμματος στα σχολεία.

Υποενότητα 3: ΄΄Παραδοσιακά παιχνίδια΄΄ στο ετήσιο ημερολόγιο του ΚΑΠΗ

΄΄Αργαλειός σε κεραμίδι΄΄

Το παραδοσιακό παιχνίδι αργαλειός σε κεραμίδι αποτελεί ένα από τα 12 παραδοσιακά παιχνίδια που περιλαμβάνονται από το 1985 στο πρόγραμμα ΄΄Ξαναφτιάχνω τα παιχνίδια των παιδικών μου χρόνων΄΄

Το πρόγραμμα αυτό αποτελεί μια από τις πλατφόρμες επικοινωνίας της Γ΄Ηλικίας του Α΄ΚΑΠΗ Δ.Ε Νίκαιας με τα παιδιά των δημοτικών σχολείων του Δήμου και εντάσσεται στο γενικότερο πρόγραμμα ΄΄ Διαγενεακή επαφή και μάθηση με διάδραση΄΄. Το πρόγραμμα΄΄Ξαναφτιάχνω τα παιχνίδια των παιδικών μου χρόνων΄΄ περιλαμβάνει παιχνίδια της παιδικής ηλικίας των μελών του Α΄ΚΑΠΗ ΝΙΚΑΙΑΣ τα οποία τα ίδια τα μέλη παρουσιάζουν και κατασκευάζουν, με όσο το δυνατόν παρόμοιο τρόπο και κυρίως, με παρόμοια υλικά με αυτά της εποχής που ήταν παιδιά (στο δεύτερο τέταρτο του 20ου αιώνα, περίπου)

Από το 2010 τα 12 παιχνίδια του προγράμματος ΄΄Ξαναφτιάχνω τα παιχνίδια των παιδικών μου χρόνων΄΄ αποτελούν και το υλικό για το ημερολόγιο του ΚΑΠΗ. Για το 2010 ως ημερολόγιο της σειράς αυτής επιλέχθηκε το ΄΄Χταπόδι από μαλλί΄΄, για το 2011 ΄΄ο αργαλειός σε κεραμίδι΄΄ ενώ για το 2012 σειρά έχει ο ΄΄ Χαρταετός τσερκένι΄΄. Τα ημερολόγια κατασκευάζονται από την ομάδα των μελών σε συγκεκριμμένες μέρες, ώρες και τόπο όπου η ατμόσφαιρα που επικρατεί είναι ιδιαίτερα νοσταλγική. ΄΄[266]

Εικόνα 58

Λόγω της μικρής χρονικής διάρκειας του προγράμματος αυτού αποφασίσθηκε, μετά από συζήτηση με την ομάδα ΄΄οι ακτιβίστριες της πόλης κι ένας ακτιβιστής΄΄, να ενημερωθεί μόνο το 8ο Δημ. Σχολ. με κριτήριο την μικρή απόσταση από τον χώρο. Το σχολείο απεδέχθη την πρόσκληση και φιλοξενήθηκε στον χώρο του ΚΑΠΗ δύο φορές με δύο διαφορετικές τάξεις των 30 παιδιών.

΄΄Η τεκμηρίωση στο πρόγραμμα αυτό θα ξεκινήσει τον Σεπτέμβριο. Πολλές φορές τα προγράμματα μας προσπερνούν. Θα ζητήσουμε βοήθεια από ειδικούς για την τεκμηρίωση και την δημιουργία ψηφιακού μουσείου παραδοσιακών παιχνιδιών΄΄[267]
΄΄Αργαλειός σε κεραμίδι΄΄- μια απόπειρα τεκμηρίωσης΄΄*1969 Σαράντα χρόνια πρινΗ γιαγιά μου έβαλε μια ποδιά και έπλυνα μαζί της στην βρύση της αυλής την κεραμίδα. Ήταν βαριά και άγρια για τα παιδικά μου χέρια, αλλά, το έκανα με προσοχή. Την στέγνωσα στην ξυλόσομπα, κάτω στο σπίτι της γιαγιάς και μέχρι αυτή*

266 Υλικό αρχείου:Εισαγωγικό σημείωμα από την ενημέρωση των Δημ.Σχολ

267 Αμβράζη Όλγα Κ/Λ Α΄ΚΑΠΗ Δ. Ε. Νίκαιας, από το κείμενο συνέντευξης 12/3/2011

να πάρει πάλι το σκούρο καφέ χρώμα της, διάλεξα τα κουβάρια το μαλλί και έκοψα σε στενές κορδέλλες κουρελάκια από παλιά υφάσματα- Ότι χρώματα θέλεις εσύ, είπε η γιαγιάΥστερα έμαθα να κάνω τις κλωστές μου κουβάρια και να διαλέγω την πιο ανθεκτική κλωστή για το στημόνι.Καθόμουν στο ντιβάνι με τα πόδια πάνω σ αυτό, απλωμένα. Έβαλα πάνω τους την κεραμίδα και ξεκίνησα. Πάνω κάτω, πάνω κάτω. Κίτρινο-κόκκινο και πάλι κίτρινο και λίγο μαύρο….Πάνω στο όμορφο χαλάκι με τα περίτεχνα δεμένα κρόσσια έβαλα την κούκλα μου και άρχισα να την χτενίζω. Τα μαύρα της μαλλιά έπεφταν πάνω στην πολύχρωμη δημιουργία μου.1985 25 χρόνια πρινΣτο Α΄ΚΑΠΗ ΝΙΚΑΙΑΣ γινόταν η προετοιμασία του προγράμματος ΄΄ Ξαναφτιάχνω τα παιχνίδια των παιδικών μου χρόνων΄΄. Παρουσίασα κι εγώ τον αργαλειό μου, έτσι όπως μου το έμαθε η γιαγιά. Το παιχνίδι ενσωματώθηκε στο πρόγραμμα. Παρουσιάζονταν μέσα από το πρόγραμμα στα 27 δημοτικά σχολεία του Δήμου σε αγόρια και κορίτσια. Το πρόγραμμα διήρκεσε 5 χρόνια. Δεν έπλεκαν, μέσα απ αυτήν την κατασκευή, μόνο χαλάκι τα παιδιά. Ολοκληρώνονταν μπροστά στα μάτια τους μια πολύχρωμη δημιουργία, δική τους, κατάδική τους, που δεν χόρταιναν να την βλέπουν, καθώς το στημόνι γέμιζε. Και μέχρι να πάρουν στα χέρια τους τα υλικά, παρακολουθούσαν, σχεδόν, αμίλητα τον παππού και την γιαγιά, που πολλές φορές ήταν και δικοί τους, να εξηγούν τα ανεξήγητα, γι αυτούς. Και καθώς τα χέρια κινούνταν και δημιουργούσαν, ήταν να ξανάβλεπα τα επιδέξια χέρια της γιαγιάς μου που δεν την είχα ρωτήσει, αλήθεια, ποτέ, από πού το έμαθε αυτό και τώρα που το σκέφτομαι δεν είχα ποτέ ρωτήσει για τίποτα, γιατί όλα φαίνονταν να έχουν μια αυτονόητη ύπαρξη στην γεμάτη τελετουργίες παιδική μου ηλικία.2011 τώραΤο πρόγραμμα ΄΄ Ξαναφτιάχνω τα παιχνίδια των παιδικών μου χρόνων΄΄ ξεκίνησε τον καινούργιο του κύκλο. Ένα από τα παιχνίδια και ο αργαλειός σε κεραμίδι. Κεραμίδια κοίλα δεν υπάρχουν πια και έτσι έγινε παραγγελία στο τμήμα κεραμικής του Δήμου Νίκαιας. Μόνο που η έκπληξη της διάδρασης μεταξύ παιδιών και Γ΄ Ηλικίας ήταν αμφίδρομη στην νιοστή. Αρκετά παιδιά ήταν γνώστες της

μόνο την κατασκευή του αργαλειού αλλά και πως το είχαν μάθει οι γονείς τους!!

Το πρόγραμμα συνεχίζεται.΄΄[268]

΄΄Η ενημέρωση της Κοινότητας από φέτος γίνεται μέσα από την ιστοσελίδα του Δήμου. Εκτός από τα μέλη μας δεν υπάρχει άλλος τρόπος επικοινωνίας με τους πολίτες, μη απαγορευτικός, από την δυσμενή οικονομική μας κατάσταση. Παραμένει ο κλασσικός τρόπος των ανακοινώσεων σε όλα τα παραρτήματα του χώρου και οι λιγοστές αφίσες στα κεντρικά σημεία της πόλης. Οι λόγοι δεν ήταν μέχρι σήμερα μόνο οικονομικοί αλλά και πολιτικής φιλοσοφίας της προηγούμενης

268 Υλικό αρχείου: Η περίληψη για τη συμμετοχή του προγράμματος στο Διεθνές Συνέδριο Παραδοσιακών Παιχνιδιών στην Προύσα, 26-30/7/ 2011

δημοτικής αρχής΄΄[269]

΄΄Τρίτη 7 Δεκεμβρίου ΄΄Ξαναφτιάχνω τα παιχνίδια των παιδικών μου χρόνων- Αργαλειός σε κεραμίδι΄΄ Παρουσίαση του ημερολογίου μας. Διαδραστικό, παραδοσιακό και φέτος και ιντερνετικό. Το συνοδεύουν παραδοσιακά έθιμα από την Ελλάδα με πρωτοχορεύτρια την δασκάλα παραδοσιακών χορών της ομάδας μας. Λίγο πριν νυχτώσει. Για να φωτίζουν μόνο οι φλόγες των κεριών. Δασκάλα παραδοσιακών χορών η κ Φελέκη Αλεξάνδρα΄΄

Στις 5.30 μμ Σας προσκαλούμε.΄΄[270]

2η Ενότητα: έθιμα

Β.1 Η ενότητα περιλαμβάνει

1. την παρουσίαση των μηνιαίων εθίμων , των εποχικών καθώς και των εορταστικών περιόδων
2. παραδοσιακές κατασκευές από την ενότητα έθιμα

υποενότητα 1: Τα έθιμα του μήνα

Σκοπός: η τελετουργία στην ζωή μας
παρουσίαση-εκπαίδευση: η 25μελής ομάδα ΄΄ απόψε αυτοσχεδιάζουμε΄΄ Α΄ΚΑΠΗ
κοινό: όλες οι ηλικίες
τόπος: η αίθουσα εργοθεραπείας του Α΄ ΚΑΠΗ
χρόνος: η πρώτη Τρίτη κάθε μήνα
Ενδεικτικά παρατίθεται η διαδικασία λειτουργίας του προγράμματος κατά τον μήνα Μάρτιο
΄΄Στις 8 του Μάρτη πρωτοτυπούμε…Αν η τελετουργία των εθίμων της σαρακοστής αποτελεί για σας στοιχείο προετοιμασίας για το Πάσχα, αν πάλι λατρεύετε την παράδοση, αν αναζητάτε τρόπους ΄΄γιορτής΄΄ της κάθε μέρας σας, αν απλά

είστε περίεργοι, αν απλούστερα θέλετε να ζήσετε την ατμόσφαιρα της δικής μας παρέας και πού ξέρετε μπορεί να γίνει και δική σας, την Τρίτη 8 Μαρτίου, στις 3.30 το απόγευμα και μέχρι τις 5, θα μάθουμε για την Κυρά-Σαρακοστή μέσα από μια όμορφη παρουσίαση, θα πάρουμε οδηγίες κατασκευής , αλλά θα την κατασκευάσουμε και επί τόπου, θα ζήσουμε μια ζεστή φιλοξενία που θα περιλαμβάνει χειροποίητα νηστίσιμα κουλουράκια και μυρωδάτο καφέ και θα βάλουμε επί τάπητος τις ιδέες μας για μια εβδομάδα αφιερωμένη στην σύγχρονη

269 Παυλίδης Αναστάσιος , Φ/Θ του Α΄ΚΑΠΗ Δ.Ε Νίκαιας, από το κείμενο συνέντευξης 15/3/2011

270 Υλικό Αρχείου: Το κείμενο-πρόσκληση που χρησιμοποιήθηκε για την ενημέρωση των πολιτών.

γυναίκα. Φεύγοντας θα πάρουμε μαζί μας ένα χειροποίητο δίπτυχο για το έθιμο της Κυρά Σαρακοστής.[271] *Να κάνουμε πάλι γνωστό ότι το ΚΑΠΗ μας είναι ανοικτό σε όλες τις ηλικίες, άρα πάρτε μαζί σας παιδιά και εγγόνια και να ξαναπούμε ότι σας περιμένουμε. Μην ξεχάσετε να πάρετε μαζί και τις ιδέες σας. Πολύ σύντομα θα ενημερωθείτε για το πρόγραμμα του ΚΑΠΗ μας κατά την περίοδο της Σαρακοστής. Την Τρίτη, λοιπόν κι ως τότε να είστε καλά΄΄*[272]

Σχετικά με το πρόγραμμα αυτό η ομάδα του ΚΑΠΗ αποδέχθηκε την πρόσκληση από το 8ο Δημ.Σχολ. να παρουσιάσει το έθιμο της χελιδόνας και την κατασκευή της στις 21 Μαρτίου (ημέρα της εαρινής ισημερίας, όπως ορίζει το έθιμο) στο σχολείο, προκειμένου να μην μετακινηθούν (λόγω ηλικίας) τα παιδιά της Β΄ τάξης.

Υποενότητα 2: Το έθιμο του κλήδωνα

Σκοπός*: η τελετουργία στην ζωή μας*
παρουσίαση-εκπαίδευση*: οι ομάδες παραδοσιακών χορών των ΚΑΠΗ*
κοινό*: όλες οι ηλικίες*
τόπος: *το σταυροδρόμι δίπλα στο ΚΑΠΗ, η κοντινή πλατεία*
χρόνος*: μία φορά τον χρόνο στις 21 Ιουνίου γιορτή του Αη -Γιαννιού*
Αμίλητο νερό, παραδοσιακά εδέσματα, παραδοσιακοί χοροί από όλη την Ελλάδα και το πήδημα της φωτιάς. Μέχρι αργά το βράδυ.

3η Ενότητα: Κουκλοθέατρο

Οι Όρνιθες του Αριστοφάνη

προετοιμασία της παράστασης
η επιλογή του έργου και της μουσικής καθώς και η κατασκευή των κουκλών και των σκηνικών ανήκουν στην ΄΄ομάδα κουκλοθεάτρου΄΄ η οποία αποτελεί και τους κουκλοπαίχτες/τριες

Σκοπός*: η γνωριμία με το κουκλοθέατρο, η ψυχαγωγία*
παρουσίαση *: η 10μελής ΄΄ομάδα κουκλοθεάτρου΄*
κοινό*: τα παιδιά των Δημ.Σχολ, όλες οι ηλικίες*
τόπος: *αίθουσες Δημ. Σχολ, οι πλατείες, ο χώρος του ΚΑΠΗ*

---

271 Το κείμενο του δίπτυχου: Η Κυρά-Σαρακοστή ήταν ένα ιδιότυπο ημερολόγιο που μετρούσαν τις εβδομάδες της νηστείας της Μεγάλης Σαρακοστής. Παρίστανε μια γυναίκα χωρίς στόμα, λόγω νηστείας, με σταυρωμένα τα χέρια λόγω προσευχής και με εφτά πόδια ένα για κάθε εβδομάδα νηστείας. Κάθε Σάββατο έσπαζαν κι ένα πόδι μέχρι το Μεγάλο Σάββατο που έκοβαν το τελευταίο.

272 Υλικό αρχείου: από το κείμενο της πρόσκλησης για το πρόγραμμα

***χρόνος**: για τα Δημ. Σχολ. κάθε 15ήμερο, στις πλατείες και στον χώρο του ΚΑΠΗ μία φορά τον μήνα*

Ενδεικτικά παρατίθεται η διαδικασία με το έργο ΄΄Ορνιθες΄΄ του Αριστοφάνη
΄΄Το έργο προτάθηκε από μέλος της ομάδας το οποίο πρόσφατα είχε δει παράστασή τους στον Πολιτιστικό Σεπτέμβρη του Δήμου Νίκαιας. Στην συγκεκριμμένη επιλογή βρεθήκαμε όλοι να ζούμε, περίπου για ένα μήνα, στην φανταστική πολιτεία των πουλιών διότι η ομάδα αποφάσισε, προκειμένου οι κούκλες-πουλιά να αποπνέουν ζωντάνια, να έχουν φτερά. Αυτό σήμαινε δώδεκα μέλη να εργάζονται καθημερινά μέσα σε απίστευτες ποσότητες φτερών΄΄[273]

Ανταποκρίθηκαν 12 Δ.Σ. δύο δε από αυτά, λόγω απογευματινής βάρδιας, παρακολούθησαν την παράσταση στον χώρο του ΚΑΠΗ.
΄΄Η εμπειρία της παράστασης στις πλατείες ήταν διαφορετική. Παρακολουθούσαν χαμογελώντας όχι τόσο για την παράσταση από τους μεγάλους, στην Νίκαια είναι πολύ συχνό φαινόμενο τα δρώμενα από τους ηλικιωμένους, όσο για τις κούκλες-πουλιά και τους διαλόγους.Παρακολουθούσαν μέχρι το τέλος και μετά συζητούσαν μαζί μας΄΄Π.Τ

Εικόνα 59

4η Ενότητα: θέατρο

΄΄Λυσιστράτη΄΄ του Αριστοφάνη

Σκοπός: η ψυχαγωγία
παρουσίαση : η 14μελής ΄΄ομάδα αυτοσχεδιασμού΄΄
κοινό: όλες οι ηλικίες
τόπος: το Κηποθέατρο της Δ.Ε Νίκαιας
χρόνος: ανά 15ήμερο για τους μήνες Απρίλιο-Μάιο-Ιούνιο
είσοδος ελεύθερη

273 Από το ημερολόγιο του Α΄ΚΑΠΗ Νίκαιας ΄΄η κόρη του ποταμού΄΄

΄΄Ήθελα πάρα πολύ να είμαι η Μυρίνη. Οσο διαβάζαμε τους διαλόγους νόμιζα ότι ήμουν ηθοποιός. Από μικρή ντυνόμουν ωραία και είχα χάρη. Τώρα τα εγγόνια μου λένε ότι έχω στυλ. Τους είπα ότι θα είμαι η Μυρίνη και είπαν ότι θα έρθουν να με χειροκροτήσουν.

- *Φοβόσουν ότι θα σε ειρωνευτούν;*
- *Δεν νιώθω εγώ ότι θα με ειρωνευτούν για κάτι. Είμαι πολύ καλά όταν είμαι στις ομάδες. Ότι δεν έζησα στα νιάτα μου το ζω τώρα*
- *Τί σκέφτεσαι για την σκηνή με τον Κινησία στα βράχια;*
- *Ο ... είναι πολύ ευγενικός. Είμαστε οικογενειακοί φίλοι. Τα παιδιά στην σκηνοθεσία είπαν να μην έχω άγχος.΄΄*

Εικόνα 60

Μετά την πρεμιέρα, την οποία τίμησαν με την παρουσία τους τα παιδιά τους, εγγόνια, φίλοι, γείτονες, παιδιά από το κοντικό γυμνάσιο που την ώρα εκείνη σχολούσε, μέλη από άλλα ΚΑΠΗ και γενικά ΄΄μήλο να έριχνες δεν έπεφτε στις εξέδρες του Κηποθέατρου΄΄, η ομάδα συγκεντρώθηκε στην συνηθισμένη της ώρα και μέρα. Ήταν χαρούμενοι όλοι. Η συζήτηση στράφηκε στην Μυρίνη

- Ο *Κινησίας ήταν πολύ ζωηρός*
- *Έπρεπε να είμαστε αληθινοί*
- *Μυρίνη ντρεπόσουνα;*
- *Όχι, γιατί ο έρωτας τώρα ανακαλύφθηκε ή ήταν μόνο στην εποχή μας; Τώρα τα παιδιά ξέρουν.*
- *Τί σου είπαν τα εγγόνια σου;*
- *Μου έφεραν λουλούδια και οι φίλοι τους από το Λύκειο είπαν ότι έμοιαζα στην γριά από τον Λαζόπουλο*
- *Εγώ τέτοια γριά θέλω να γίνω*
- *Ο γιός σου που είναι μεγάλος και τρανός;*
- *Είπε ΄΄έλαμπες΄΄. Θέλω να είσαι ευτυχισμένη*
- *Εμένα ο άντρας μου είπε ότι τον κάνω ρεζίλι*
- *Γιατί δεν γράφεται στο ΚΑΠΗ να του περάσουν οι παραξενιές;*
- *.....΄΄*[274]

5η Ενότητα: Γυμναστράδα[275]

274 Υλικό αρχείου: από το ημερολόγιο *΄΄Η κόρη του ποταμού΄΄* ενότητα: πριν και μετά. Για την ιστορία, η Μυρίνη έχει πεθάνει εδώ και οκτώ χρόνια.

275 ΄΄Τα 20 χρόνια παρουσίας στα αθλητικά δρώμενα της Γενικής Γυμναστικής κλείνει φέτος ο θεσμός στη Γυμναστράδα που διοργανώνει από το 1990 ο δήμος Ηρακλείου.
Το 20ο Πανελλήνιο Φεστιβάλ για όλους, υπό την αιγίδα της Ελληνικής Γυμναστικής Ομοσπονδίας (Ε.Γ.Ο.), θα

΄΄Το έτος 2020 ο προσδοκώμενος μέσος όρος ζωής υπολογίζεται να φτάσει τα 82 έτη για τις γυναίκες και τα 74.2 έτη για τους άνδρες. Η αύξηση του μέσου όρου, δηλαδή η παράταση της ζωής θα πρέπει να συνοδεύεται και από ποιοτικότερες συνθήκες διαβίωσης. Η αύξηση και διατήρηση της φυσικής δραστηριότητας σε επίπεδα τέτοια που επιφέρουν θετικές επιδράσεις στη σωματική, ψυχική και πνευματική υγεία αποτελεί για τα άτομα τρίτης ηλικίας έναν τρόπο διασφάλισης αυτής της συνθήκης΄΄.[276]

5.1. Γυμναστράδα Δήμου Ν. Ηρακλείου Αττικής

Σκοπός: η συμμετοχή, με αθλητική δραστηριότητα, σε πανελλήνιο διαγωνισμό, η εμπειρία του συναγωνισμού με άλλες ηλικίες
παρουσίαση: η ομάδα γυμναστικής των ΚΑΠΗ (20 μέλη) σε συνεργασία με την Ε΄τάξη του 10ου Δ.Σ.Νίκαιας (20 μέλη)
κοινό: όλες οι ηλικίες
τόπος: γήπεδο ποδοσφαίρου του Πράσινου Λόφου
χρόνος: μία φορά τον χρόνο

Η πρόταση για συνεργασία με το 10ο Δ.Σ ήταν φυσική κατάληξη μιας πολύ στενής συνεργασίας, τόσο με το πρόγραμμα ΄΄κουκλοθέατρο΄΄ και ΄΄παιδικά παιχνίδια΄΄, όσο και κυρίως, με το πρόγραμμα ΄΄πασχαλινές κατασκευές΄΄ (η λήξη του προγράμματος αυτού περιελάμβανε έκθεση των κατασκευών στον χώρο του σχολείου, όπου πήραν μέρος, με εκθέματά τους, τα παιδιά όλων των τάξεων). Η πρόταση έγινε από την υγειονομική υπηρεσία του ΚΑΠΗ και τον υπεύθυνο καθηγητή φυσικής αγωγής της ομάδας του χώρου. Η θετική απάντηση του σχολείου ήταν και η απαρχή σχεδιασμού της κοινής προετοιμασίας. Το πρόγραμμα των ασκήσεων προσαρμόστηκε στις δυνατότητες και των δύο ομάδων. Οι κοινές

πραγματοποιηθεί το τριήμερο 28 - 29 & 30 Μαΐου 2010
και το Gala, με τις ομάδες που θα ξεχωρίσουν, στις 5 Ιουνίου.
Φέτος στο Φεστιβάλ του Δήμου οι ομάδες θα αξιολογηθούν από Κριτές, ώστε να δοθεί η δυνατότητα σε όσες προκριθούν να λάβουν μέρος στην WORLD GYMNAESTRADA που θα γίνει το 2011 στην LAUSANNE της Ελβετίας ως απλές συμμετοχές ή να συμμετέχουν στην Ελληνική Βραδιά ή να διεκδικήσουν πρόκριση για το GALA.
Η Αθλητική Επιχείρηση, το Αθλητικό Κέντρο αλλά και όλοι οι φορείς του Δήμου Ηρακλείου Αττικής, οργανώνουν για 20η χρονιά αυτή την εκδήλωση με σκοπό να προβάλλουν, να αναπτύξουν και να στηρίξουν την ιδέα των μαζικών εκδηλώσεων της Γυμναστικής και της άθλησης.
Τόσο το τριήμερο των παρουσιάσεων όσο και το GALA, θα λάβουν χώρα στο ανοιχτό γήπεδο ποδοσφαίρου στην Πρασίνου Λόφου, με ώρα έναρξης 18:00΄΄ στην:http://www.ekfrasi.net/full_product.php?prod_id=660

276 Μιχαλοπούλου,Μ.- Αγγελούσης, Ν- Ζήση, Β- Βεντούρη,Π. 2006, *Φυσική Δραστηριότητα Ατόμων 60 – 90 Ετών στην Ελλάδα: Επιδράσεις Ηλικίας και Φύλου*, στην http://www.google.gr/#hl=el&source=hp&biw=1680&bih=957&q=%CE (τελευταία επίσκεψη 10/4/2011)

προπονήσεις έγιναν στην αυλή του σχολείου και στο κλειστό γυμναστήριο της Δ.Ε Νίκαιας.

΄΄Ηταν πολύ γλυκές εποχές. Τα παιδιά στην αρχή φοβόταν να κάνουν σωστά μαζί μας τις ασκήσεις. Μετά πήραν θάρρος. Η εγγονή μου πήγαινε σε άλλο σχολείο. Ήθελα να πάμε μαζί στην Γυμναστράδα.΄΄Τ.Ε

΄΄ Το γήπεδο ήταν γεμάτο. Η κόρη μου ήταν όρθια σε μια άκρη. Νόμιζα ότι δεν θα έβλεπε. Όταν προετοιμαστήκαμε πίσω από τις κουρτίνες νόμιζα ότι δεν ζούσα. Τα είχα όλα ξεχάσει΄΄Μ.Α

΄΄Εμένα τα χειροκροτήματα μου δίνουν θάρρος. Όπως καταλάβαμε, όλοι χειροκροτούσαν σε όλες τις ομάδες. Είμασταν όμως πολύ καλοί. Δεν έγινε λάθος. Ήμασταν τέλειοι΄΄Β.Ν

΄΄ Κάποια στιγμή ξέχασα την χορογραφία και σάστισα, αλλά με τράβηξε ο Σπυράκος. Μου είπαν ότι δεν φάνηκε τίποτα. Δεν θέλω να χάσουμε βαθμούς εξ αιτίας μου΄΄ Χ.Ε

΄΄Πριν από μας ήταν ένα νηπιαγωγείο. Ήταν πολύ όμορφα τα παιδάκια και ντυμένα με πολύ ωραίες στολές. Μετά εμείς. Τα δύο άκρα στις ηλικίες΄΄Σ.Γ

΄΄Δεν περίμενα ότι ο κ Φ που είμασταν μαζί στις ασκήσεις θα ήταν τόσο ψύχραιμος. Ο κόσμος χειροκροτούσε όρθιος. Ήταν τέλεια΄΄ Τ.Μ

΄΄ Τα αποτελέσματα τα μάθαμε την άλλη μέρα το πρωί. Πήραμε τηλέφωνο σε όλους ξεχωριστά. Είχαμε προκριθεί στο γκαλά. Πολύ μεγάλη επιτυχία. Στις καλύτερες είκοσι ομάδες. Τα παιδιά ειδοποιήθηκαν από τον σύλλογο γονέων ΄΄Α.Ο

΄΄ Την δεύτερη φορά, η διαδρομή για το γκαλά ήταν πανηγύρι. Ξεκινούσαν τραγούδια πότε τα παιδιά, πότε οι μεγάλοι, πότε οι γονείς. Χαλασμός΄΄Π.Α

΄΄ Έχω στο σπίτι μου τα έπαθλα από όλες τις γυμναστράδες και λέω μια που δεν τα πήρα στα νιάτα μου τα πήρα τώρα. Να ναι καλά τα γεράματα΄΄[277] *Ρ.Ι*

5.2 Γυμναστράδα στην Νίκαια

Αποτέλεσμα των συμμετοχών των ομάδων γυμναστικής στο πρόγραμμα

277 Υλικό αρχείου: από το ημερολόγιο *΄΄Η κόρη του ποταμού΄΄*, ενότητα: πριν και μετά.

΄΄Γυμναστράδα΄΄ ήταν η Διοίκηση του ΚΑΠΗ να πεισθεί, τόσο ότι η Γ΄Ηλικία έχει τις δυνατότητες συμμετοχής ΄΄επί ίσοις όροις΄΄σε διοργανώσεις γυμναστικής, όσο και ότι η συγκεκριμένη εκδήλωση αθλητικού περιεχομένου είναι ένας θαυμάσιος τρόπος επικοινωνίας με την κοινότητα.
Την διοργάνωση ανέλαβε η επιτροπή Γυμναστράδας.[278]
Σκοπός: η διοργάνωση και συμμετοχή σε αθλητική εκδήλωση στην Νίκαια. Ψυχαγωγία για όλες τις ηλικίες.
Παρουσίαση: οι ομάδες γυμναστικής των ΚΑΠΗ της Νίκαιας και των όμορων Δήμων, η ομάδα κλασικού χορού του Πνευματικού Κέντρου Νίκαιας και ιδιωτικά γυμναστήρια του Δήμου και των όμορων Δήμων καθώς και ομάδες παιδιών από την Βενεζουέλα (συνεργασία με UNESCO).
κοινό: όλες οι ηλικίες
τόπος: κλειστό γήπεδο μπάσκετ Δήμου Νίκαιας.
χρόνος: μία φορά τον χρόνο

΄΄ η ομάδα είχε απογειωθεί. Στην πρόβα της παραμονής ήταν όλοι ενθουσιασμένοι. Αναζητούσαν το χειροκρότημα και την καταξίωση του κόσμου΄΄[279]
6η Ενότητα: Αποκριές στην Νίκαια

6.1 Προκαρναβαλικά Δρώμενα
Σκοπός: γνώση και ψυχαγωγία στους μαθητές και στους πολίτες (ιστορίας της Αποκριάς και των εθίμων στην Ελλάδα), η εμπειρία της προετοιμασίας της μεταμφίεσης και της συμμετοχής στα δρώμενα
παρουσίαση: από την 25μελή ομάδα μελών των ΚΑΠΗ
κοινό: κυρίως οι μαθητές των Δ.Σ, όλοι οι πολίτες
τόπος: η πλατεία του Αγ.Νικολάου
χρόνος: ο μήνας Φεβρουάριος

Σε τέσσερα περίπτερα-τέντες που είχαν στηθεί στην πλατεία τα σχολεία κατέφθαναν στην ώρα του ραντεβού τους. Τα μέλη υποδέχονταν τα παιδιά και διαδοχικά ξεκινούσε η ξενάγηση από την ιστορία της Αποκριάς σε video wall , συνεχίζονταν στην έκθεση χειροποίητων, αυτοσχέδιων στολών από προηγούμενα έτη, συγχρόνως άκουγαν κανταδόρους που περιφέρονταν στην πλατεία, ακολουθούσε η κατασκευή στολής και αξεσουάρ της αρεσκείας τους σε τεράστιους πάγκους με όλα τα χρειώδη και τα μέλη ΄΄εν είδη μοδιστρών΄΄, ακολουθούσε ένα δεκατιανό με τις επιταγές της

278 Η Επιτροπή Γυμναστράδας αποτελούνταν από τέσσερα μέλη του Δ.Σ του ΚΑΠΗ, τους εργαζομένους - υπεύθυνους των ομάδων γυμναστικής, τους εκπροσώπους των μελών και την καθηγήτρια φυσικής αγωγής του χώρου.

279 Φελέκη Αλεξάνδρα. Καθηγήτρια φυσικής αγωγής των ΚΑΠΗ Δ.Ε. Νίκαιας, από το κείμενο συνέντευξης 5/3/2011

υγιεινής διατροφής και τέλος μασκαρεμένα, τα περισσότερα παιδιά, βοηθούσαν να κατασκευαστεί το γαιτανάκι και χορεύοντας μ αυτό έφευγαν για το σχολείο.

΄΄Όλη η Νίκαια σε αναστάστωση. Παιδιά σε γραμμές από τα σχολεία της Νεάπολης να κατεβαίνουν, άλλα σχολεία να φεύγουν, τροχονόμοι στις κεντρικές οδικές αρτηρίες της πόλης να ρυθμίζουν την κυκλοφορία. Όλη η πόλη έμαθε για το καρναβάλι. Όλη η πόλη ζούσε στους ρυθμούς του΄΄Π.Δ

΄΄Το πρωί που ερχόμασταν στην πλατεία, για να προετοιμάσουμε τα περίπτερα οι καταστηματάρχες μας καλούσαν για καφέ. Ήταν όμορφα τα πρωινά αυτά. Η πόλη ακόμη ήσυχη, η πλατεία μόλις είχε σκουπιστεί και πλυθεί, είχει ακόμη και πουλιά στα λιγοστά δέντρα της. Ένιωθα ότι σε λίγο θα είναι σαν να έχει σκάσει βόμβα από θόρυβο.΄΄Π.Ρ

΄΄Πηγαίνω για ψώνια και μου μιλάνε παιδιά στο δρόμο που κάναμε μαζί την αποκριάτικη στολή τους την προηγούμενη μέρα. Γνωριζόμαστε, γενικά, στη Νίκαια, αλλά τώρα παραγνωριστήκαμε΄΄ Π.Χ

΄΄Εγώ κρατάω το γαιτανάκι για να χορέψουν τα παιδιά. Μπορεί να μην μαθαίνουν εύκολα να πλέκουν τις κορδέλες αλλά γίνεται πανηγύρι΄΄Β.Ν

Εικόνα 61

6.2 Αποκριάτικη παρέλαση στην Νίκαια

Ήταν η κατάληξη του μήνα προκαρναβαλικών εκδηλώσεων. Στην Νίκαια, τα τελευταία δέκα χρόνια, δεν είχε διοργανωθεί καρναβαλική παρέλαση. Την διοργάνωση ανέλαβαν τα ΚΑΠΗ μέσω της Επιτροπής Καρναβαλιού.[280] Οι χώροι των ΚΑΠΗ μεταμορφώθηκαν σε αίθουσες επιχειρήσεων. Τα σχολεία απευθύνονταν για να δηλώσουν συμμετοχή στο ΚΑΠΗ της περιοχής τους και να ζητήσουν βοήθεια στην προετοιμασία τους. Τα μέλη, κατά ομάδες, πήγαιναν στα σχολεία για να βοηθήσουν στην κατασκευή των στολών και να προετοιμάσουν και την δική τους αμφίεση.

΄΄Σύμφωνα με υπολογισμούς περισσότεροι από 10.000 Νικαιώτες κατέβηκαν στα πεζοδρόμια και στην πλατεία. Ήταν τόσο αναπάντεχο που δημιουργήθηκαν

280 Η Επιτροπή καρναβαλιού αποτελούνταν από τους προέδρους των Δ.Σ των ΚΑΠΗ, των εργαζομένων στους χώρους και των εκπροσώπων των μελών.

φαινόμενα δυσλειτουργίας στην πλατεία και ακολουθήθηκε εναλλακτική λύση για να παρελάσουν τα τμήματα. Χρώματα, φαντασία, στολές και ένα υπέροχο άρμα από τα σχολεία της Νεάπολης, με θέμα την θάλασσα, που έκλεψε την παράσταση΄΄[281]

΄΄Παλιά ντυνόμασταν τα βράδια και πηγαίναμε από σπίτι σε σπίτι. Μετά που άλλαξαν τα πράγματα ντρεπόμουνα. Τώρα, είδα ότι δεν ήθελα μόνο εγώ να το ζήσω το καρναβάλι.΄΄Μ.Σ

Λίγες μέρες μετά την λήξη της καρναβαλικής περιόδου, στον χώρο του ΚΑΠΗ, οργανώθηκε ημερίδα για την αποτίμηση του προγράμματος, τα προβλήματα, τα συμπεράσματα και να λεχθούν προτάσεις. Ήρθαν εκπρόσωποι από τα σχολεία, από τους συλλόγους γονέων και από φορείς που πήραν μέρος. Φιλοξενήθηκαν στον χώρο, έως αργά το βράδυ, με εδέσματα των μελών.

΄΄Το ΚΑΠΗ έκλεισε νωρίτερα για τα μέλη και το προετοιμάσαμε για την υποδοχή. Θέλουμε να έρχονται στον χώρο μας. Είναι όμορφος και για όλους΄΄Α.Ο

΄΄Μίλησα για την εμπειρία εξ ονόματος της ομάδας μας. Έμείς περάσαμε όμορφα και πήραμε πάλι φόρα. Ακούσαμε διάφορα προβλήματα. Θα τα λύσουν οι αρμόδιοι. Μακάρι να γίνει και του χρόνου΄΄Χ.Ε

Το πρόγραμμα επαναλήφθηκε και την επόμενη χρονιά.

7η Ενότητα: Απόψε αυτοσχεδιάζουμε
΄΄Οι πιο hot βραδιές της πόλης σχεδιασμένες σαν στοπ καρέ μιας μαύρης τρύπας΄΄

Σκοπός: ψυχαγωγία μέ μουσική, χορό και αυτοσχεδιασμό
παρουσίαση: η ομάδα ΄΄ακτιβίστριες και ένας ακτιβιστής΄΄
κοινό: όλες οι ηλικίες
τόπος: οποιοσδήποτε χώρος στην Νίκαια
χρόνος: κάθε φορά που επιθυμούμε
Ενδεικτικά αναφέρεται η βραδιά ΄΄ Μπουάτ ΄΄ Το κουφό λιοντάρι΄΄
η οποία έγινε στον χώρο του ΚΑΠΗ, ο οποίος είχε μετατραπεί σε... μπουάτ

΄΄Μπουάτ ΄΄το Κουφό Λιοντάρι΄΄ *Την Δευτέρα 7 Φεβρουαρίου , στο στέκι μας, Ναζιανζού και Μυριοφύτου γωνία, στις 6 το απόγευμα έως και τις 8 το βράδυ η ομάδα ΄΄ακτιβίστριες της πόλης και ένας ακτιβιστής΄΄ θα πάρει μέρος σε δρώμενο*

281 Παυλίδης Αναστάσιος, μέλος της Επιτροπής Καρναβαλιού, Φ/Θ ΚΑΠΗ Δ.Ε.Νίκαιας, υλικό αρχείου

με τίτλο ΄΄ Σε μπουάτ δεν είχα πάει. Πάμε τώρα;΄΄ Ιδέα, σκηνοθεσία, κείμενα, σκηνικά και χειροποίητο λικέρ βύσσινο από τα μέλη της ομάδας.Την λάντζα ανέλαβαν οι έχοντες, λόγω επαγγέλματος, την ευθύνη της ομάδας. Ο χώρος μας είναι περιορισμένος. Αν επιθυμείτε να μας τιμήσετε, απλά, τηλεφωνήστε μας΄΄

΄΄ Τα τραγούδια της βραδιάς: Κοίτα μια νύχτα, Είμαστ΄ ακόμα ζωντανοί, Η Μαργαρίτα, Είσαι ένα περιστέρι, Παπαράκι του Μπουρνόβα, Η μπαλάντα των αισθήσεων και των παραισθήσεων, Τανγκό, Οδός Αριστοτέλους, Όλες του κόσμου οι Κυριακές, Τι γλυκό να σ αγαπούν, Βάρκα που χεις τόσα δίχτυα, Ζήλεια μου, Σου ταιράζω μου ταιριάζεις, Δεν υπάρχει ευτυχία, Πες μου για δε μ αφήνεις, Ούζο όταν πιεις, Η νύχτα θέλει έρωτα΄΄Μ.Β

Μιλούν οι δρώντες:

΄΄Οι προετοιμασίες της βραδιάς, αν και κουραστικές, μου αρέσουν. Σα να ξεκινάει η γιορτή μέρες πριν΄΄

΄΄Εμένα μου αρέσει το πρωινό της επίσημης μέρας. Από το πρωί, μέσα σ όλα, έχω και την προετοιμασία μου. Η εγγονή μου είπε ότι το λένε μποτέ. Αυτό το μποτέ κάνει την μέρα γιορτινή και είμαι χαρούμενη΄΄

΄΄ Δεν θέλω να ξεχάσω το λικέρ. Θα βάλω ανάποδα το δαχτυλίδι μου΄΄

΄΄Έχω άγχος να πω σωστά το τραγούδι μου. Διάλεξα αυτό γιατί μου ταιριάζει΄΄

΄΄ Ζήτησα να αλλάξω το τραγούδι μου. Παρ ότι ήταν από τα αγαπημένα μου αυτή την φορά δεν το ένιωθα μέσα μου όπως ήθελα. Με την αλλαγή, νομίζω, θα είμαι πολύ καλή΄΄

΄΄Παντομίμα με το τσέλο. Η φούστα μου πρέπει να είναι πολύ φαρδιά για να έχω την σωστή θέση΄΄
΄΄Ανακαλώντας από την μακρόχρονη μνήμη θα υποδεχθούμε το Τριώδιο φέτος.

ΗΧΟΙ, ΜΥΡΩΔΙΕΣ και ΓΕΥΣΕΙΣ στην υπηρεσία της ανάκλησής της.

Θέμα μας: Μια βραδιά σε Μπουάτ

΄΄Θα προσπαθήσουμε να επιλέξουμε τραγούδια μέσα από την δισκοθήκη του ΚΑΠΗ

Θα προσπαθήσουμε να αποστηθίσουμε στίχους

Θα προσπαθήσουμε να συγχρονιστούμε με την μουσική

Θα προσπαθήσουμε να βάλουμε κίνηση

Θα προσπαθήσουμε να ντυθούμε…..εποχής

Θα προσπαθήσουμε να διαμορφώσουμε τον χώρο μας ΄΄[282]

8η Ενότητα: Ψηφιοποίηση παραμυθιού

΄΄ Διαγενεακή επαφή και μάθηση με διάδραση΄΄[283]

΄΄Κατά κοινή ομολογία, η διαγενεακή μάθηση πηγάζει από το γεγονός της εξέλιξης του πολιτισμού. Η κοινωνική μόρφωση μεταδίδεται από γενιά σε γενιά, από τους μεγαλύτερους στους μικρότερους με χίλιους διαφορετικούς τρόπους. Στις προφορικές κοινωνίες, η φιγούρα του παραμυθά εγγυάται την συνέχεια της παράδοσης ενός ολόκληρου πολιτισμού, μέσω των ιστοριών και των λαικών παραδόσεων. Ο παραμυθάς – αφηγητής, ήταν πάντα ένας μεγάλος ηλικιακά άνθρωπος, που δίδασκε, συμβούλευε και παρείχε πληροφορίες στη νέα γενιά για θέματα εθνικής ταυτότητας και παράδοσης. Αυτή η παραδοχή μας παρουσιάζει την πρώτη εμφανή προσπάθεια διαγενεακής μάθησης. Αργότερα, οι εκπαιδευτικοί στα σχολεία, που διαμορφώθηκαν για να καλύψουν κοινωνικές και μαθησιακές ανάγκες των εποχών καλύπτουν το κενό των παραμυθάδων – αφηγητών. [284]
΄΄Ο υπολογιστής θωρείται ένα πολιτιστικό εργαλείο με πολλές δυνατότητες. Ο ρόλος του στη διαγενεακή μάθηση και επικοινωνία υπογραμμίζεται εντόνως σύμφωνα με έρευνες που έχουν διεξαχθεί. Οι παππούδες ωφελούνται στις δραστηριότητες με τη χρήση υπολογιστή, λόγω της εμπειρίας των απογόνων τους, σύμφωνα με την ίδια έρευνα. Παράλληλα, τα εγγόνια χρειάζονται τη λεκτική εμπειρία των προγόνων τους, για να ολοκληρώσουν κάποιες δικτυακές δραστηριότητες. [285]

΄΄Τιθασεύοντας τα άγρια θηρία΄΄
Νέο πρόγραμμα με σκοπό την εξοικείωση των μελών στην τεχνολογία και την διάδραση με τις νεώτερες ηλικίες μέσω αυτής

---

282 Υλικό αρχείου: από το ημερολόγιο *΄΄Η κόρη του ποταμού΄΄*, ενότητα: πριν και μετά.

283 Prensky, M.,*Μάθηση Βασισμένη στο Ψηφιακό Παιχνίδι*, Εκδ. Μεταίχμιο, Αθήνα 2007

284 Chabert, R- Turrini,M ,2008, *Grandparents and Grandsons A poetics of an intergenerational learning experience,* στην http://scholar.google.gr/scholar?q=Grandparents+and+Grandsons%3A+poetics+of+an+intergenerational+learning+experience%2C+No+8%2C&hl=el&btnG=%CE%91%CE%BD%CE%B1%CE%B6%CE%AE%CF%84%CE%B7%CF%83%CE%B7&lr=lang_en (τελευταία επίσκεψη 7/4/2011)

285 Taylor&Francis, 2008, *Language and Education, Vol.22, No.4, Intergenerational Learning Events Around the Computer: Asite for Linguistic and Cultural Exchange*
στην:http://scholar.google.gr/scholar?hl=el&q=Intergenerational+Learning+Ever+Around+the+Computer%3A+A+site+for+Linguistic+and+Cultural+Exchange&btnG=%CE%91%CE%BD%CE%B1%CE%B6%CE%AE%CF%84%CE%B7%CF%83%CE%B7&lr=lang_en&as_ylo=&as_vis=0 (τελευταία επίσκεψη 5/4.2011)

Χρησιμοποιείται το πρόγραμμα stop motion λόγω της ΄΄ομοιότητάς του΄΄ με την πρακτική της χειροτεχνίας. Τις μέρες που γράφονται αυτές οι γραμμές προγραμματίζεται η ψηφιοποίηση παραμυθιού με την Στ΄τάξη του 8ου Δ.Σ Νίκαιας.

9η Ενότητα: Γ΄ Ηλικία Online

΄΄ όλα αυτά τα γερόντια θα μπούνε στην clan; Χοντρή φάση. Ρε, παππού, στην μάνα σου το είπες;΄΄Ξ.Β
΄΄ η πληροφορική και οι τηλεπικοινωνίες ενδυναμώνουν τους πολίτες. Με τον ίδιο τρόπο που στον 21ο αιώνα χρειαζόμαστε καθαρό νερό και δρόμους, χρειαζόμαστε και αγωγούς για bits΄΄[286]

Το πρόγραμμα ΄΄λαμβάνει χώρα΄΄ σε ημερομηνίες που δεν είναι προκαθορισμένες, οργανώνεται μέσω συναντήσεων των δύο ΄΄συνεργατών΄΄ όπου και ορίζεται ο χρόνος των διοργανώσεων και ο τρόπος λειτουργίας της κάθε πλευράς. Μέχρι σήμερα έχουν διοργανωθεί τέσσερεις συναντήσεις-συνεργασίες. Για την οικονομία της παρούσας εργασίας θα παρουσιαστεί μόνο η τρίτη διοργάνωση

Γ΄ διοργάνωση

΄΄Γ΄ Ηλικία– Νέα Γενιά: Πρωταγωνιστές και Παραγωγοί Ψηφιακής Μνήμης΄΄
Στόχος είναι να καταγραφούν προσωπικές αναμνήσεις από άτομα Γ΄ Ηλικίας και να ψηφιοποιηθούν από μαθητές Α΄ Γυμνασίου με τη χρήση κατάλληλου προγράμματος του Η/Υ κατά την κοινή τους συνεργασία. Επόμενο βήμα να προβληθούν΄΄

10 Μαρτίου 2010 Πολυχώρος "Απόλλων" Νομαρχίας Πειραιά
Πρόγραμμα Ημερίδας

09:00-09:30 Προσέλευση

09:30-11:00 Εργαστήριο Hands On

Ομαδική εργασία μελών των ΚΑΠΗ Ελληνικού και Νίκαιας καθώς και μαθητών του ιδιωτικού γυμνασίου «Πρότυπο Αθηνών» με τη συμπαράσταση εκπαιδευτών - εμψυχωτών σε δραστηριότητες Διαδικτύου

11:00-11:30 Διάλειμμα

286 Καρασαρίνης, Μ. ΄΄*Τα bits που αλλάζουν τον κόσμο*΄΄ συνέντευξη του Μπλέτσα Μιχάλη, ερευνητή και διευθυντή του Media lab στο MIT, Μάιος 2011, περιοδικό ΒΗΜΑΜΕΝ, σελ.32

11:30-12:30 Δρώμενα

11:30-12:00 ΚΑΠΗ Ελληνικού

- τραγούδια με τη συνοδεία κλαβινόβας από τη χορωδία του Α΄ ΚΑΠΗ Ελληνικού

- αφήγηση ποντιακού παραμυθιού στην ποντιακή και ελληνική γλώσσα

- απαγγελία μαντινάδας

12:00-12:30 Α΄ ΚΑΠΗ Νίκαιας

- δραματοποιημένα παραδοσιακά παιχνίδια της αλάνας

- σκωπτικοί παραδοσιακοί χοροί

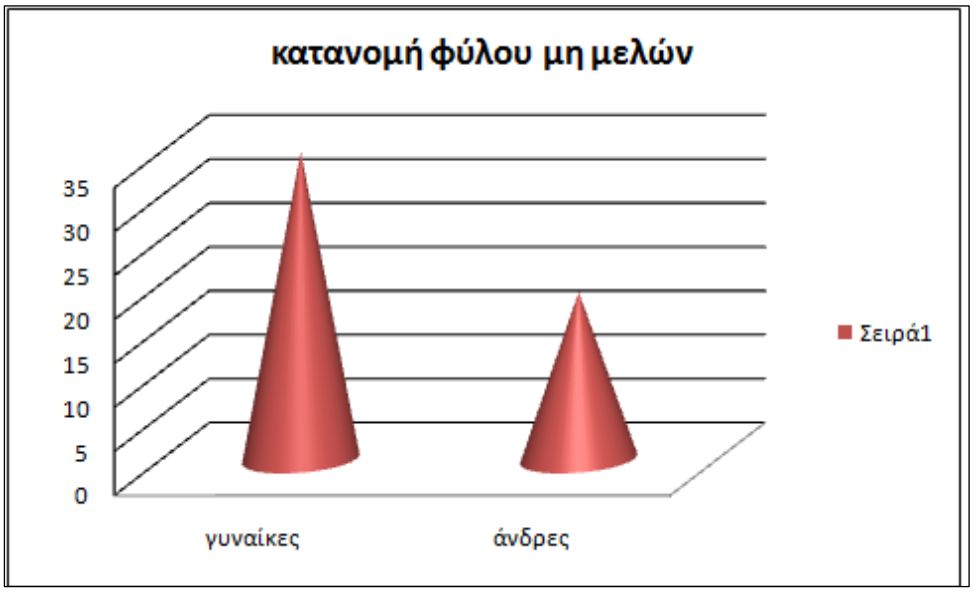
12:30-13:00 Κλείσιμο ημερίδας

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 7ο : Αποτελέσματα έρευνας πεδίου (ποσοτική επεξεργασία)

χρήσιμες επεξηγήσεις

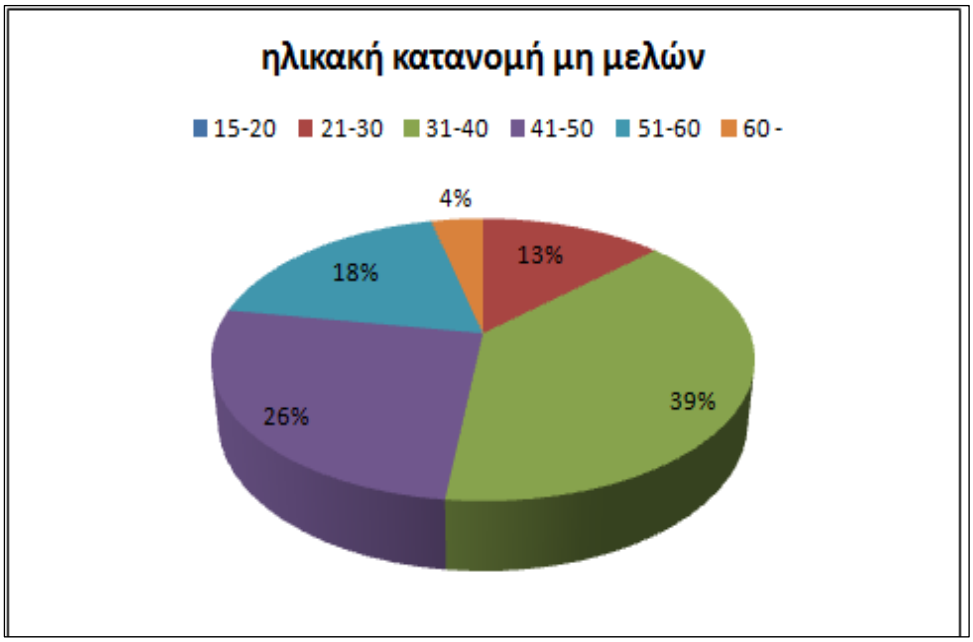
Η ανάλυση του ερωτηματολογίου δεν χαρακτηρίζεται, στην παρούσα εργασία, αμιγώς ποσοτική. Ικανά ποιοτικά στοιχεία παρατίθενται, (ενσυνείδητα), όπου κρίθηκε απαραίτητο, τόσο για την αποφυγή μιας ΄΄στεγνής΄΄ παράθεσης πασοστών, που άλλωστε είναι απολύτως εμφανή από τα διαγράμματα, όσο και κυρίως για την εξυπηρέτηση του σκοπού του πονήματος. Για όλους τους παραπάνω λόγους το ερωτηματολόγιο παρατίθεται στο κυρίως μέρος της εργασίας και όχι στο παράρτημα.

Ομάδα 1: ΠΡΟΣΩΠΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ

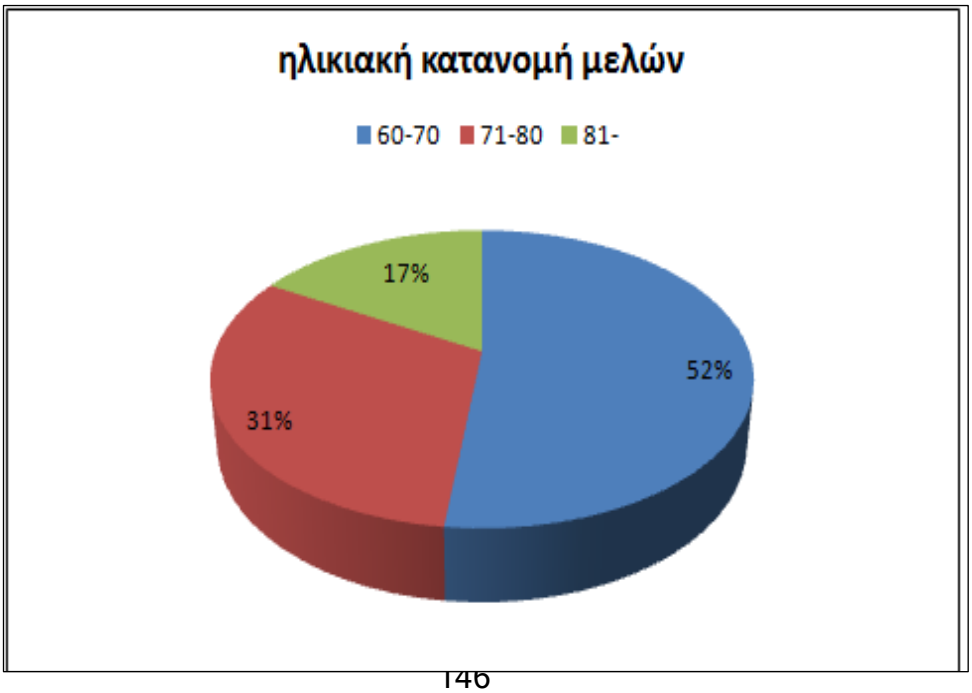

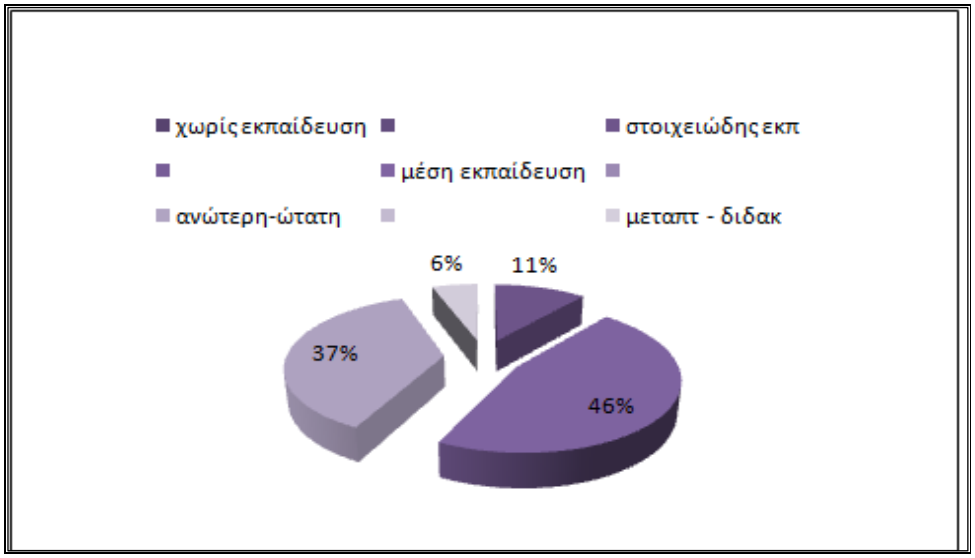

Ο μεγαλύτερος αριθμός των γυναικών οφείλεται στο γεγονός ότι μεγάλο μέρος της έρευνας για την ομάδα των μη μελών ΄΄έλαβε χώρα΄΄ σε δημόσιες υπηρεσίες όπου στο σύνολο των εργαζομένων ο αριθμός των γυναικών υπερτερεί.

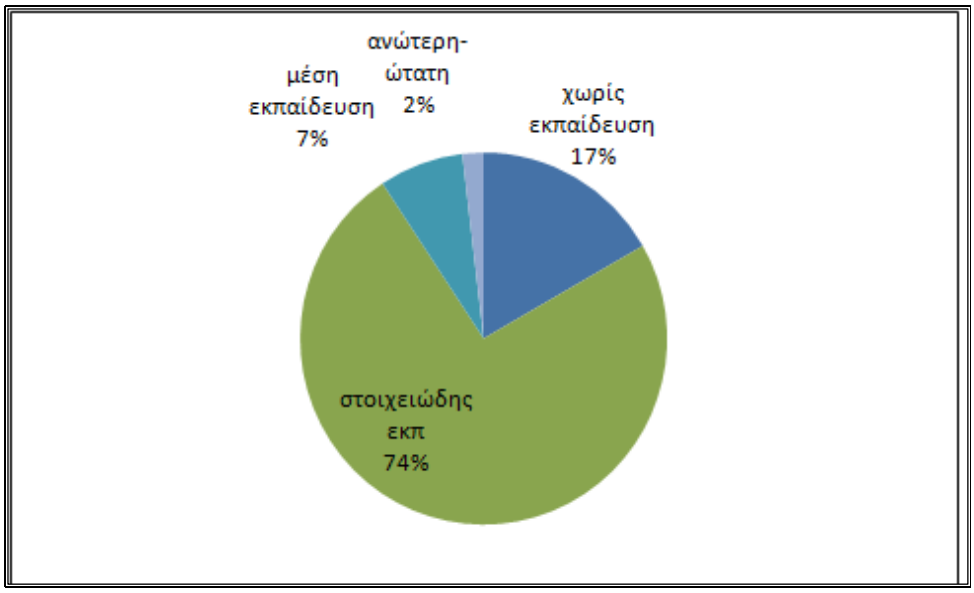

Η ηλικιακή κατανομή των μη μελών αποτελεί και αποτύπωση των χώρων που χρησιμοποιήθηκαν για την συμπλήρωση των ερωτηματολογίων όπως φροντιστήρια (15-20) δημόσιες υπηρεσίες και ιδιαίτερα ο χώρος του Δημαρχείου (21-50) προκειμένου να εξαχθούν συμπεράσματα τόσο για την πόλη, από τους κατ εξοχήν δημόσιους λειτουργούς της, όσο και για την τρίτη ηλικία και τα ΚΑΠΗ από γνώστες του θεσμού αυτού, καφενεία (60-) και ιδιωτικές επιχειρήσεις.

Εικόνα 3: κατανομή μορφωτικού επιπέδου μη μελών

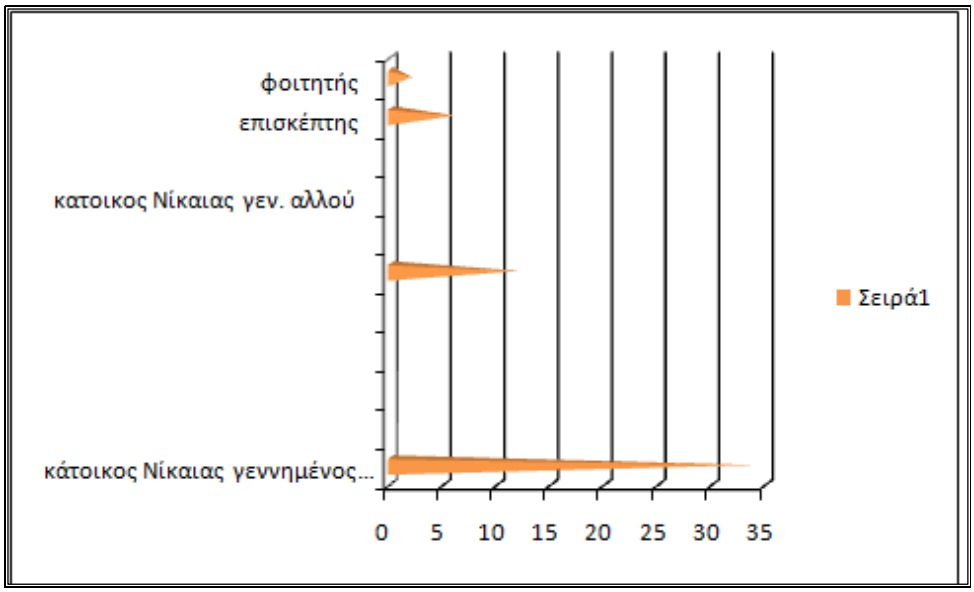

Εικόνα 4: κατανομή μορφωτικού επιπέδου μελών

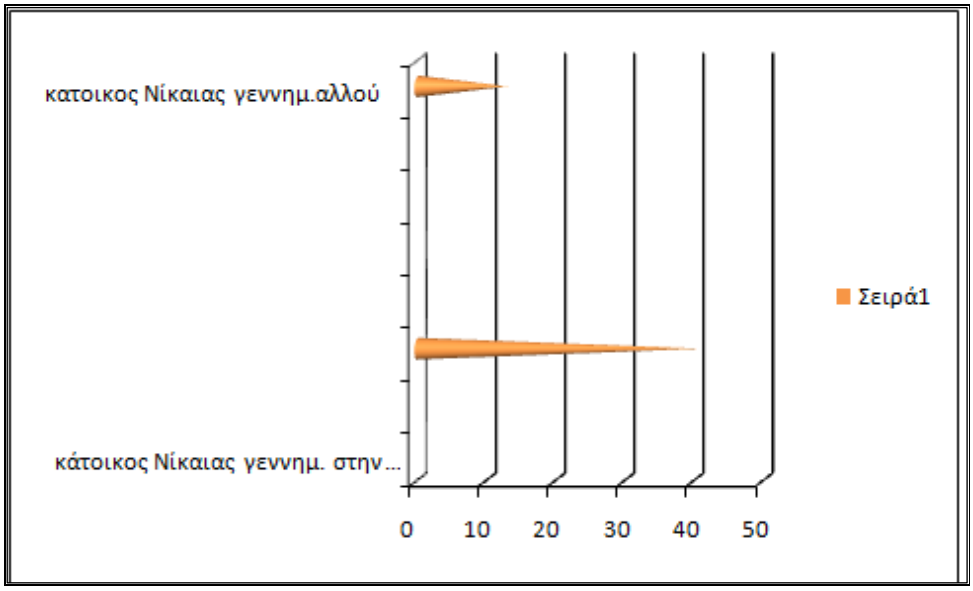
Για το δείγμα των μη μελών η κατανομή μορφωτικού επιπέδου θεωρήθηκε αυτονόητη λόγω των δημοσίων υπηρεσιών που επιλέχθηκαν για την συμπλήρωση μέρους του ερωτηματολογίου. Όσον αφορά το μορφωτικό επίπεδο του δείγματος των μελών δεν έγινε επιλογή λόγω της συντριπτικής πλειοψηφίας των εγγεγραμμένων μελών στα ΚΑΠΗ της Νίκαιας με στοιχειώδη ή χωρίς εκπαίδευση[287]

287 Ενδεικτικά στο Α΄ΚΑΠΗ Δ.Ε. Νίκαιας το ποσοστό των μελών με στοιχειώδη εκπείδευση είναι 82%, το δε έτος γέννησης του

πλέον ηλικιωμένου μέλους είναι το 1912

Εικόνα 5: τόπος γέννησης-ιδιότητα μη μελών

Εικόνα 6: τόπος γέννησης μελών

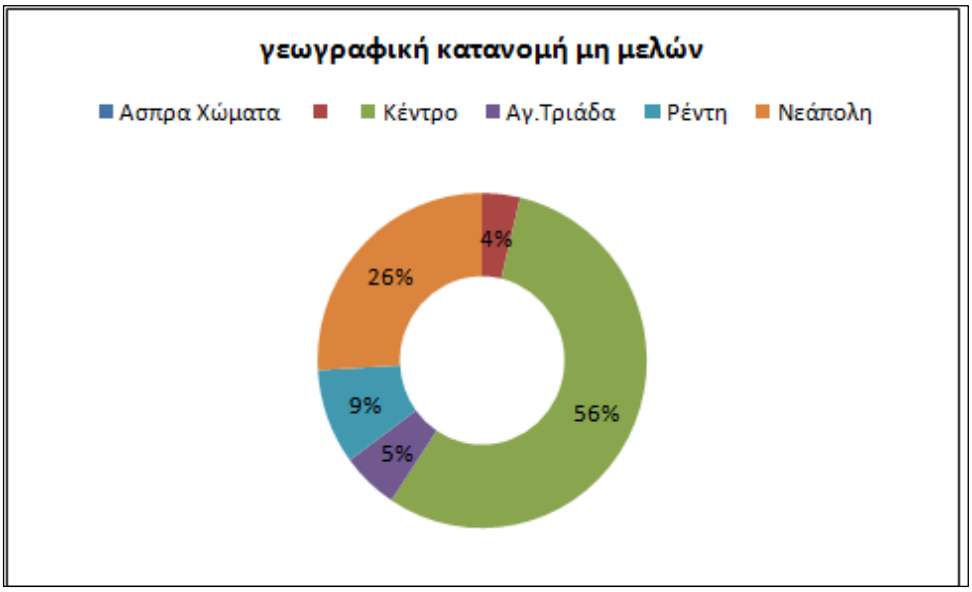
Στο παραπάνω σχεδιάγραμμα του δείγματος των μελών είναι συντριπτική η διαφορά του αριθμού όσων αποτελούν ΄΄γέννημα θρέμμα΄΄ (κατά την δική τους έκφραση) της Νίκαιας.[288] Στην ομάδα των μελών που αναφέρεται ως ΄΄κάτοικος γεννημένος αλλού΄΄ η πλειοψηφία μετοίκησε στην Νίκαια ΄΄εδώ και πενήντα χρόνια΄΄, ενώ η μικρότερη περίοδος διαμονής στην πόλη ανέρχεται στα 15 χρόνια.

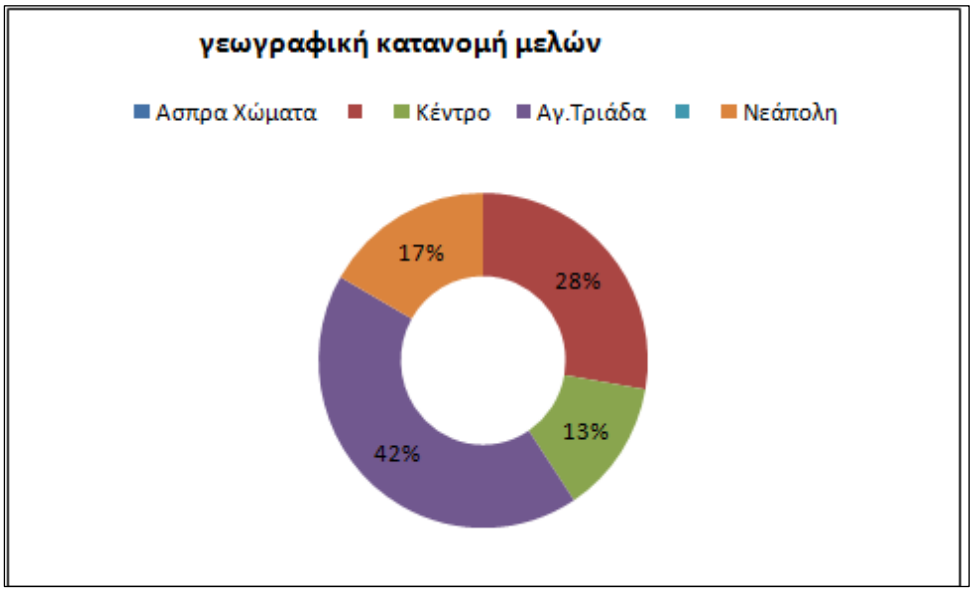
Η πόλη δεν αποτελεί πρώτη επιλογή των φοιτητών για διαμονή. ΄΄Νοίκιασα σπίτι εδώ γιατί ήρθα αργά στην Αθήνα και δεν βρήκα αλλού. Συνήθισα την περιοχή αλλά

288 αποτελεί ενδεικτική εικόνα του τόπου γέννησης του συνόλου, σχεδόν, των μελών στα ΚΑΠΗ Δ.Ε. Νίκαιας

δεν βρίσκω συγκάτοικο. Η Νίκαια παρ ότι βρίσκεται πολύ κοντά και στο

Πανεπιστήμιο Πειραιά και στα ΤΕΙ δεν μας αρέσει. Δεν ξέρω τι φταίει, αλλά κι εγώ δεν ήθελα, δεν μου έκανε κλικ, δεν μου έκανε τίποτα΄΄. Ξ.Μ.

Το δείγμα των μελών αντιροσωπεύει το σύνολο των περιοχών της Νίκαιας[289] ενώ στο δείγμα των μη μελών έχει συμπεριληφθεί και η περιοχή του Ρέντη. Η επιλογή αυτή αποτελεί απόφαση΄΄της τελευταίας στιγμής΄΄ διότι όπως αναφέρθηκε[290]η εργασία αυτή ΄΄λαμβάνει χώρα΄΄ κατά την διαδικασία ενοποίησης των Δήμων

289 Αυτονόητη επιλογή λόγω του ότι ένα από τα κριτήρια εγγραφής στα ΚΑΠΗ Δ.Ε Νίκαιας αποτελεί η διαμονή στην γεωγραφική περιοχή του κάθε παραρτήματος

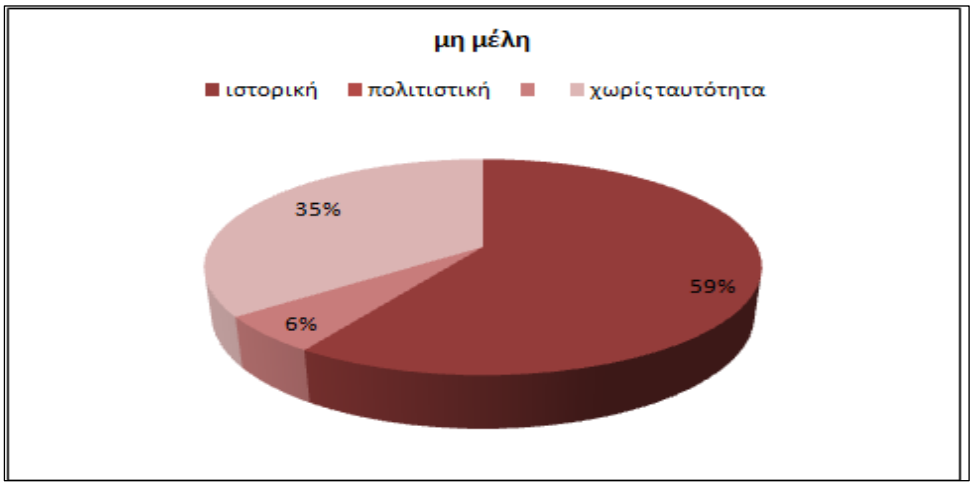
290 βλ. εισαγωγή

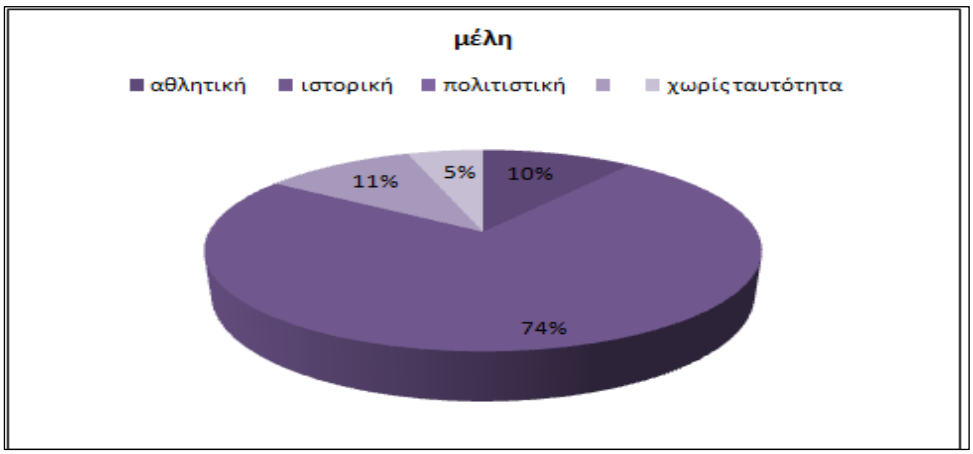
Νίκαιας και Αγίου Ιωάννη Ρέντη λόγω του προγράμματος ΄΄Καλλικράτης΄΄.

Ομάδα 2: Η ΑΝΤΙΛΗΨΗ ΤΗΣ ΠΟΛΗΣ

Ερώτηση 2.1 : κατά την γνώμη σας η πόλη της Νίκαιας μπορεί να χαρακτηριστεί ως

1. Ιστορική
2. Πολιτιστική
3. Αθλητική
4. Χωρίς ταυτότητα

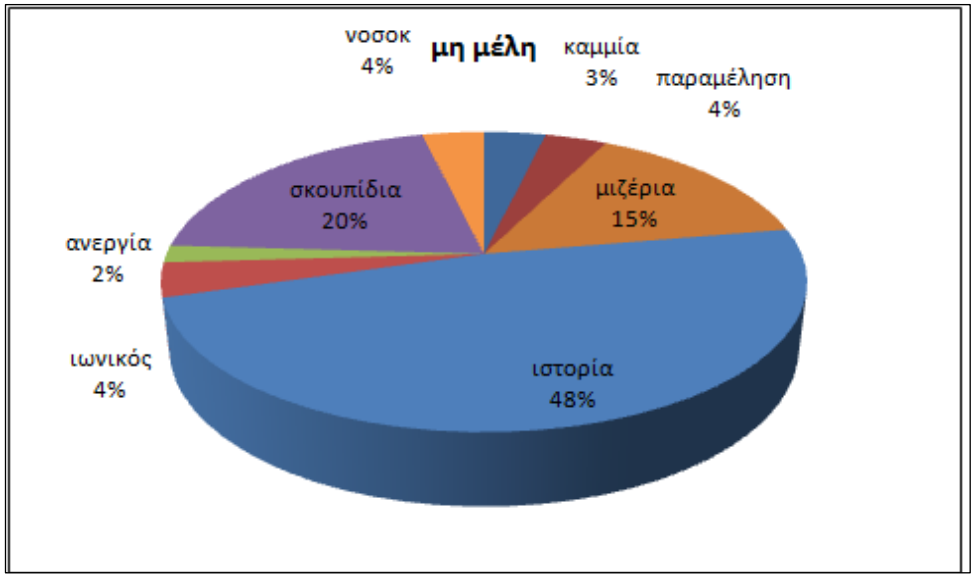

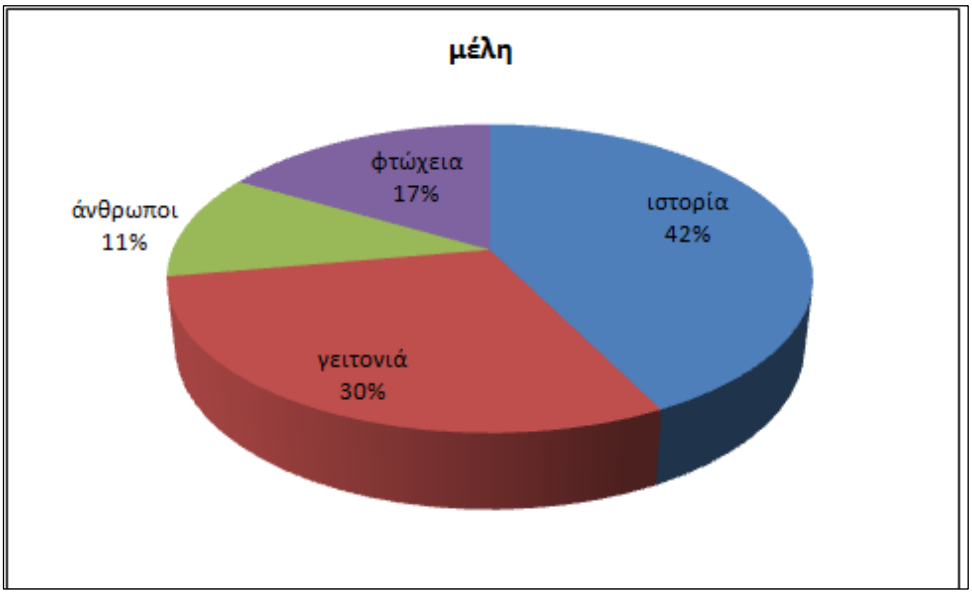

Στην ερώτηση αυτή κανένας ερωτώμενος δεν ανέφερε κάποια άλλη επιλογή (παρ ότι δεν υπήρχε η επιλογή ΄΄άλλο΄΄ στην ερώτηση) αν και είχε την δυνατότητα αυτή κατά την διάρκεια της διαδικασίας. Οι επιλογές προήλθαν από την μελέτη της σχετικής με την πόλη της Νίκαιας βιβλιογραφία και προφανώς, απηχούν όλους τους

δυνατούς χαρακτηρισμούς για την πόλη.

Ερώτηση 2.2 : ποια είναι η πρώτη εικόνα που σας έρχεται στο μυαλό όταν σκέφτεστε την λέξη Νίκαια;

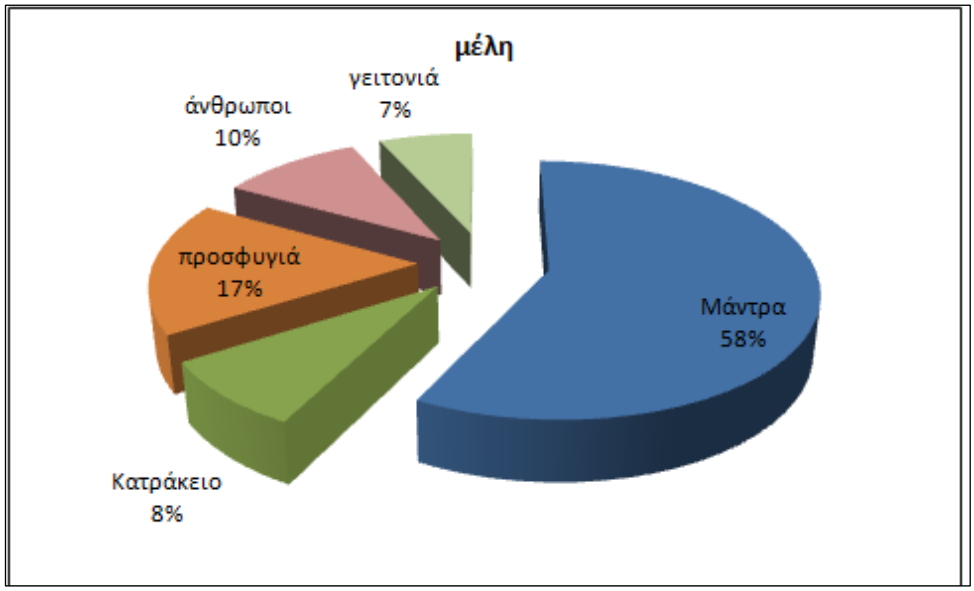

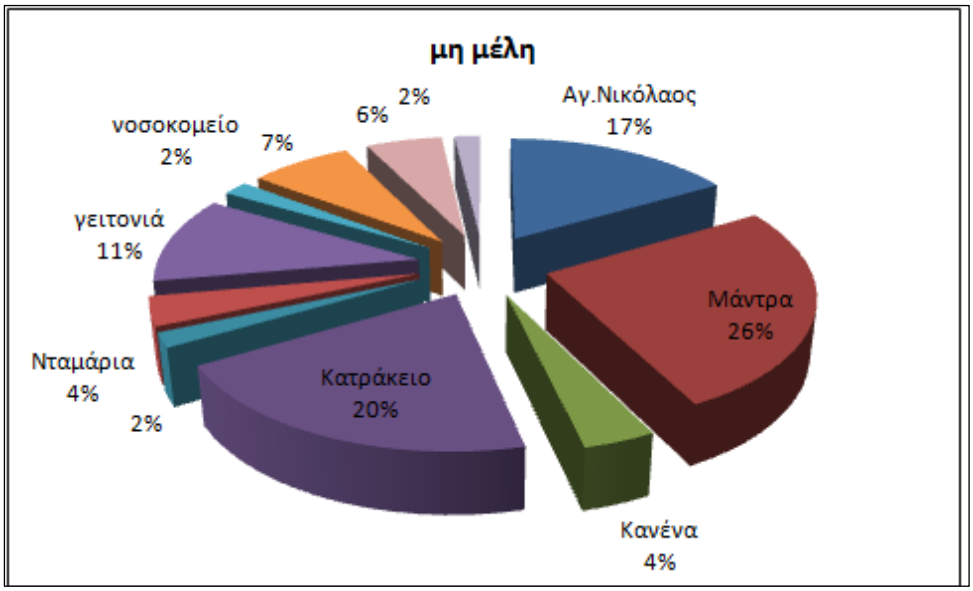
Όπως και στην προηγούμενη ερώτηση, πρώτη επιλογή και των δύο ομάδων αποτελεί η ΄΄ ιστορία΄΄, ως μια λέξη που περικλείει απαντήσεις όπως η προσφυγιά, το Μπλόκο, η μάχη της Κοκκινιάς, η Αριστερά, οι διώξεις (η ομαδοποίηση κρίθηκε απαραίτητη για τις ανάγκες της ποσοτικής ανάλυσης). Για την ομάδα μη μελών οι

εικόνες , αν εξαιρέσει κανείς αυτήν της ομάδας του Ιωνικού, έχουν αρνητικό πρόσημο με προεξέχουσες αυτές των σκουπιδιών και της μιζέριας. Οσον αφορά την εικόνα των σκουπιδιών υπήρχε έντονη η ανάγκη των ερωτώμενων να αναφερθεί το γεγονός ότι ήδη η εικόνα αυτή έτεινε με γρήγορους ρυθμούς να αλλάξει, όμως ΄΄ είμαστε ακόμα επιφυλακτικοί. Ωστόσο, αυτό που βλέπουμε πρέπει να το πούμε. Αλλωστε, ήταν και προτεραιότητα της νέας δημοτικής αρχής να ξεβρωμήσει πρώτα η πόλη. Μακάρι, εδώ είμαστε για να το δούμε. Είναι ακόμη νωρίς΄΄. Η εικόνα της μιζέριας αιτιολογούνταν, από μεγάλο μέρος των ερωτώμενων, από την πολιτική τοποθέτηση και λειτουργία της προηγούμενης δημοτικής αρχής. ΄΄Οι άνθρωποι που δεν μπορούν να ψηλώσουν κονταίνουν τις πόλεις τους΄΄

Οσον αφορά τις εικόνες των μελών, εκτός αυτής της ιστορίας, είναι περισσότερο ΄΄ανθρωποκεντρικές΄΄ στην ονοματολογία τους και θετικές ως προς το πρόσημο. Ακόμη και η εικόνα της φτώχειας απηχεί γι αυτούς τον αγώνα τους για επιβίωση, την νίκη τους, τελικά, ΄΄ απέναντι στο θηρίο που λέγεται πείνα και μπορεί να σε κάνει να χάσεις τις αξίες σου΄΄. ΄΄Ξέρεις τι λέει ο Καζαντζάκης; Θα στο πώ όπως το έζησα εγώ: δεν ζήτησα τίποτα, κι ας πείνασα, δεν φίλησα κατουρημένες ποδιές, είμαι λεύτερος. Σήμερα δεν πεινάμε. Ούτε κι εσείς οι νεώτεροι. Να δούμε τι θα κάνετε΄΄

Ερώτηση 2.3 : ποιο ή ποια θεωρείται ότι είναι το/τα σημεία αναφοράς στην Νίκαια;

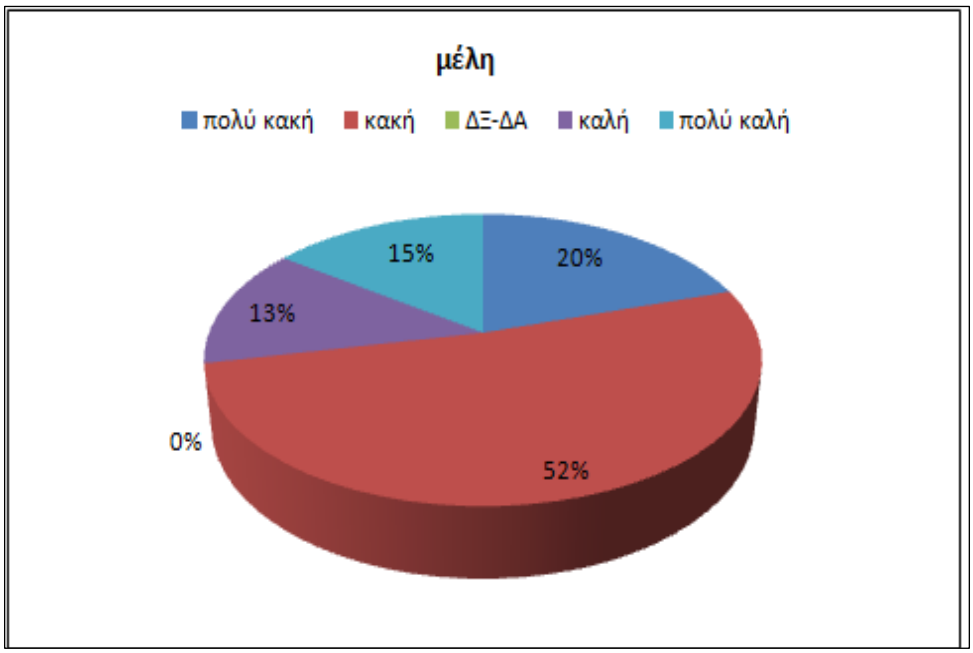

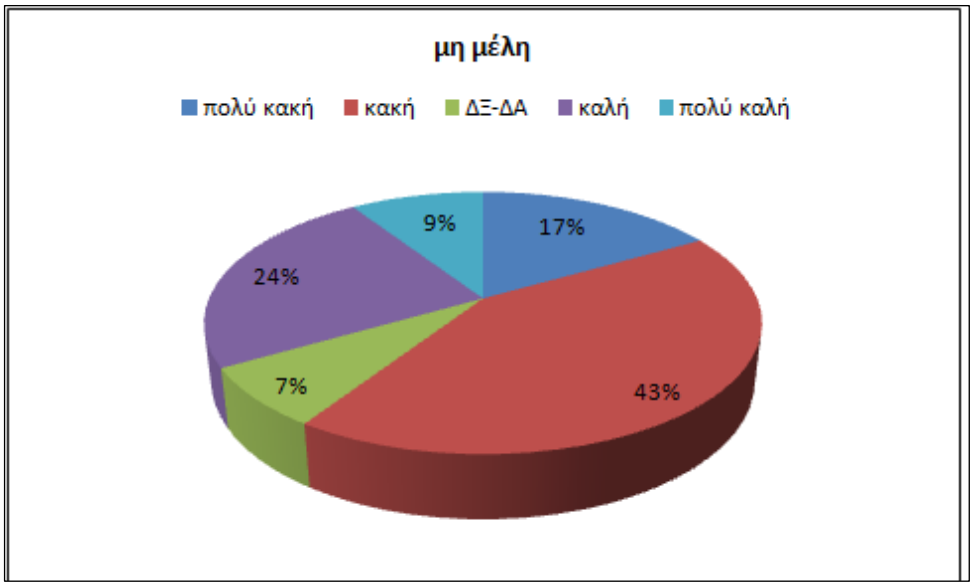
Στην ερώτηση αυτή η ομάδα των μη μελών όπως και των μελών θεωρεί ως σημαντικότερο σημείο αναφοράς της πόλης την Μάνδρα, το σημείο θύμησης του ολοκαυτώματος, με την ομάδα των μη μελών να υποδεικνύει το Κατράκειο Θέατρο ως το δεύτερο σημείο αναφοράς της πόλης. Το γράφημα δεν παρουσιάζει καμιά άλλη ομοιότητα με αυτό της ερώτησης 2.2 πέραν της επιλογής ΄΄ιστορία΄΄ και του μεγάλου εύρους των απαντήσεων. Η επιλογή ΄΄Νταμάρια΄΄ συνοδεύονταν με ιδιαίτερα ειρωνικά σχόλια, κάνοντας φανερό ότι ήταν μια επιλογή που προσδοκούσαν να αναδείξει την ΄΄κατάντια΄΄ της πόλης. Η επιλογή ΄΄νοσοκομείο΄΄ επίσης αποτελεί απάντηση με αρνητικό πρόσημο. Θα πρέπει να ειπωθεί ότι κατά την χρονική περίοδο διεξαγωγής της έρευνας το ΓΚΝΝ[291] ΄΄κοσμούσε΄΄ τα δελτία

291 Γενικό Κρατικό Νοσοκομείο Νίκαιας

ειδήσεων, τόσο με την αναφορά των μεγάλων προβλημάτων του, όσο και των κινητοποιήσεων των εργαζομένων, ενώ ασθενείς και επισκέπτες ωρύονταν κατά πάντων.

Ερώτηση 2.4 : Πώς θα χαρακτηρίζατε την εικόνα των ΜΜΜ μέσα στην πόλη;
(πολύ κακή – κακή – ΔΞ,ΔΑ – καλή – πολύ καλή)

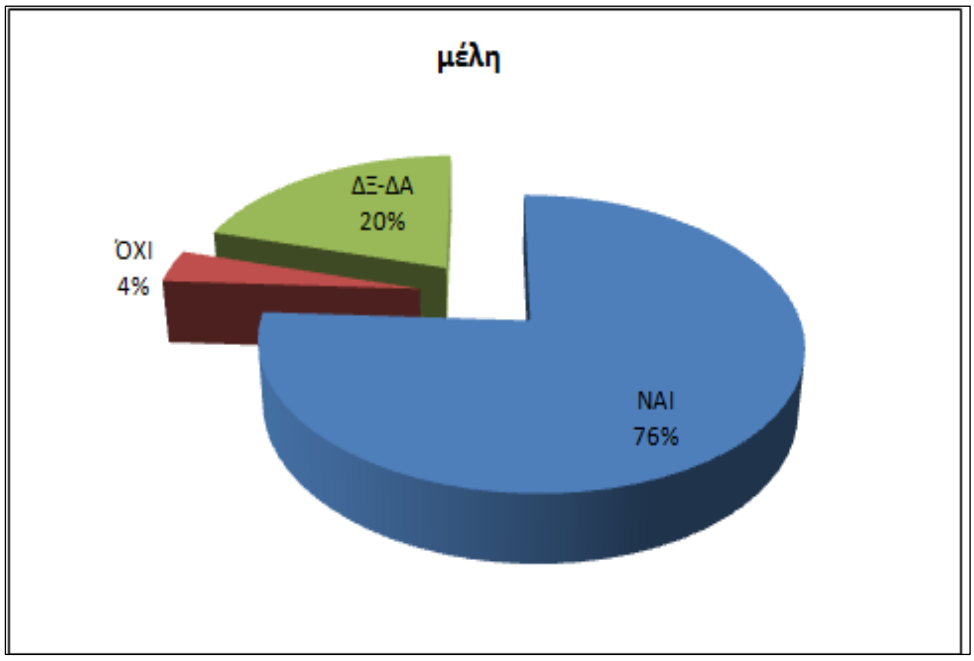

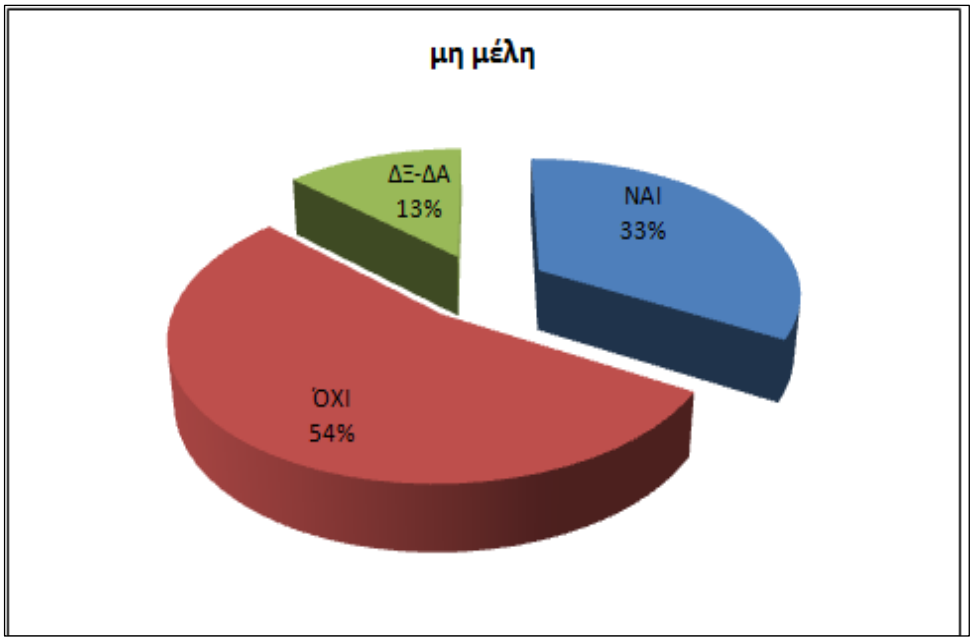

Στην ερώτηση αυτή η διαφοροποίηση στην εικόνα για τα ΜΜΜ των ομάδων είναι μόνο ποσοτική. Οι δύο ομάδες συμφωνούν ότι τα ΜΜΜ δεν επαρκούν, χαρακτηρίζοντας τις μεταφορικές υποδομές της πόλης σχεδόν κακές έως κακές στο μεγαλύτερο ποσοστό. Η Γ΄Ηλικία είναι ιδιαίτερα ενοχλημένη λόγω και της άμεσης ανάγκης χρησιμοποίησης των ΜΜΜ απ αυτήν εξ αιτίας των προβλημάτων κινητικότητας. ΄΄ Η Δημοτική συγκοινωνία δεν είναι επαρκής, δεν μπορείς να την εμπιστευτείς γιατί δεν έχει και σωστό ωράριο. Η Νίκαια είναι ένας μεγάλος δήμος με ανηφορικούς δρόμους. Δεν μπορείς να μετακινηθείς με τα πόδια. Πιό εύκολη είναι η μετακίνηση προς τους άλλους δήμους παρά μέσα στην Νίκαια΄΄. ΄΄Νιώθω τον κόσμο να με προσπερνά κι εγώ να μην μπορώ να μετακινηθώ στις μεγάλες αποστάσεις της πόλης΄΄

Ερώτηση 2.5 : θεωρείτε ότι η Νίκαια έχει δυνατό σημείο;

(ναι – όχι – ΔΞ,ΔΑ)

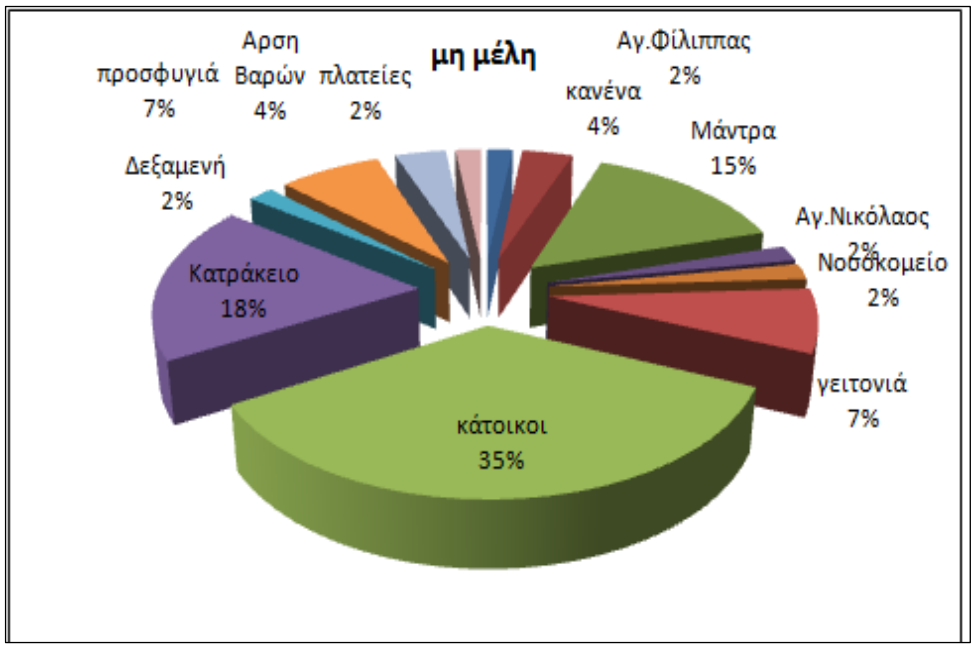

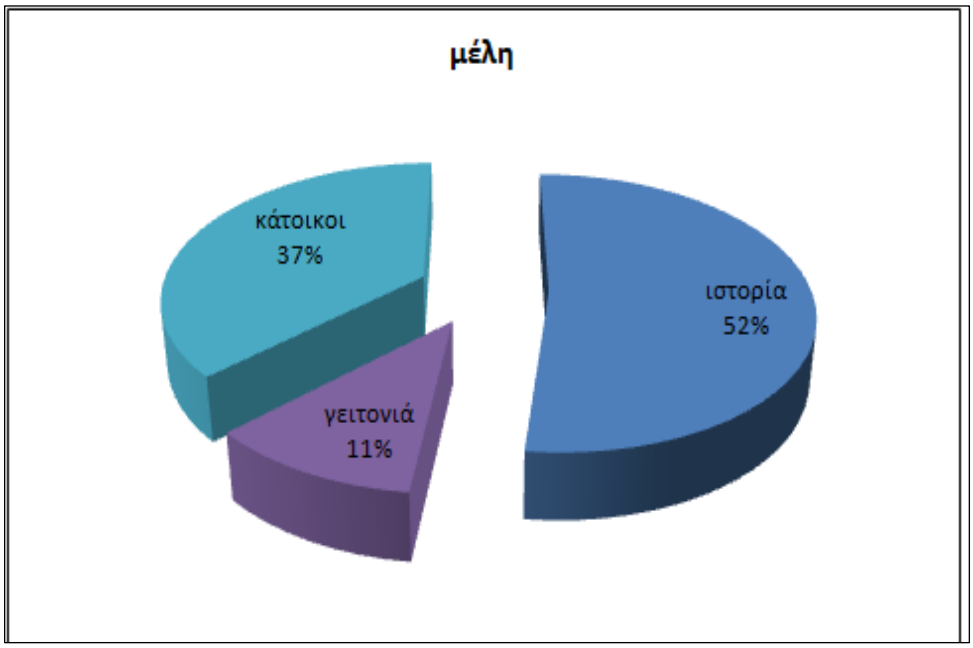
Τα έντονα παράλληλα αρνητικά σχόλια από την ομάδα ΄΄μη μέλη΄΄ κατά την διαδικασία της συμπλήρωσης του ερωτηματολογίου για την Νίκαια, ως σύγχρονη πόλη, πήραν στην ερώτηση αυτή σάρκα και οστά και οι δύο ομάδες διαφοροποιήθηκαν πλήρως. Ο ένας στους 2 από τις νεώτερες ηλικίες θεωρεί ότι δεν υπάρχει δυνατό σημείο για την πόλη ή ΄΄κι αν υπήρχε έχει εξαφανιστεί. Ζούμε σε μια πόλη φάντασμα. Ακόμη και η φράση ΄΄ δυνατό σημείο΄΄ είναι ουτοπική. Δεν

είμαι απαισιόδοξη, απλά ρεαλίστρια΄΄. ΄΄ Ημέρα 3524. Όλα πάνε κακήν κακώς΄΄, για να παραφράσω και τον αείμνηστο Θανάση Βέγγο στην Μαγική Πόλη του Κούνδουρου. Εγώ πάλι, άσχετα αν δεν το πιστεύω θα πω ότι μπορεί και κάτι να γίνει. Έτσι, γι αυτό που λένε θετική ενέργεια. Είμαι πολύ επιφυλακτικός΄΄.

Στον αντίποδα 3 στα 4 ΄΄μέλη΄΄ θεωρούν ότι η Νίκαια έχει δυνατό σημείο, ενώ στην ερώτηση αυτή καταγράφεται και η επιλογή ΔΞ – ΔΑ.

Ερώτηση 2.6 : Αν ΝΑΙ ποιο πιστεύετε ότι είναι σήμερα το δυνατό σημείο της πόλης;

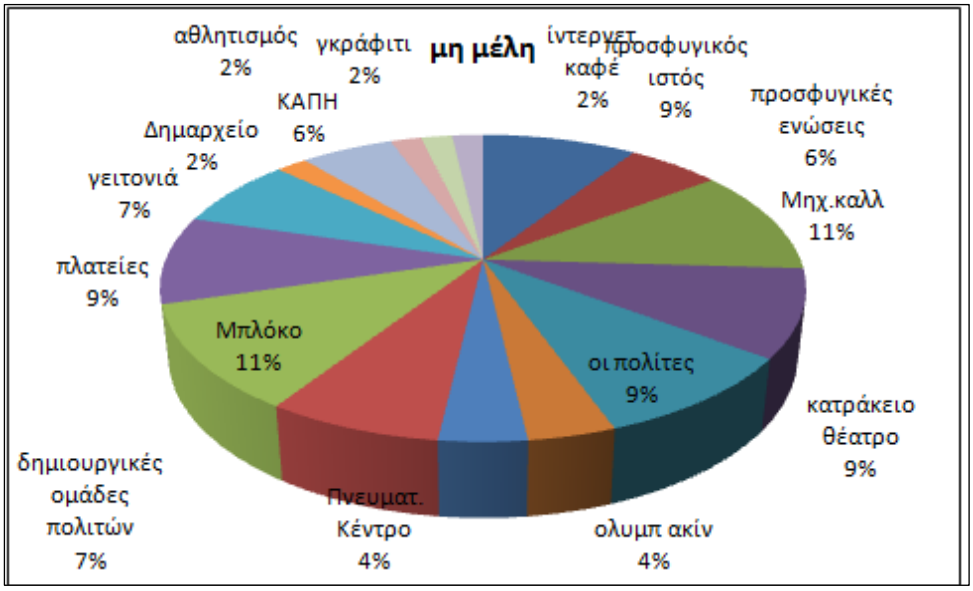
Το παραπάνω γράφημα παρουσιάζει ιδιαίτερη ομοιότητα με αυτό της ερώτησης 2.2 και 2.3 για την ομάδα των μελών η οποία εξακολουθεί να θεωρεί σημαντικά στοιχεία της πόλης το ΄΄έμψυχο΄΄ υλικό της και την ιστορία που ΄΄κουβαλάει΄΄.

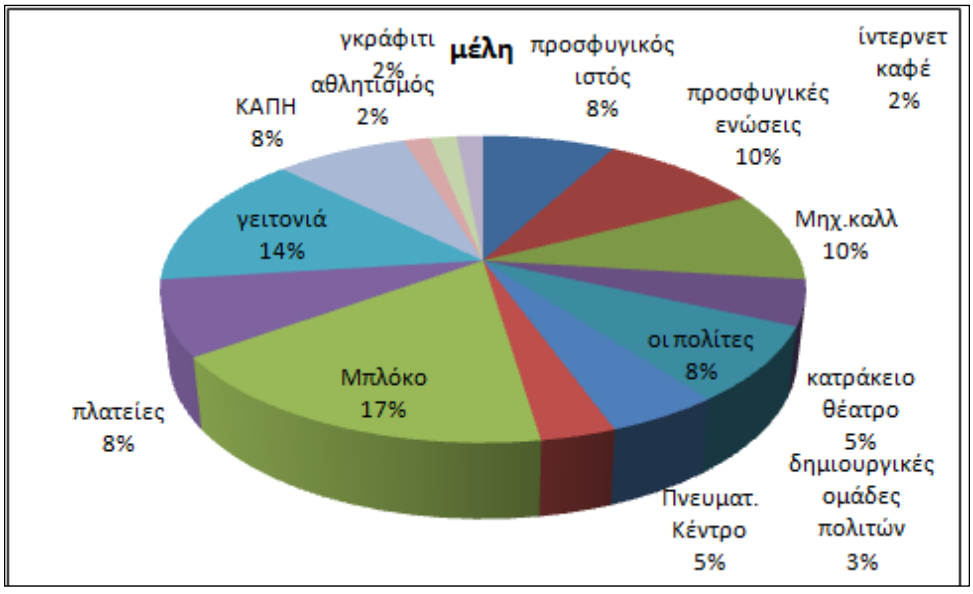
Η εικόνα των μελών για την πόλη είναι και το δυνατό της σημείο, σύμφωνα με την ομάδα αυτή. Μια εικόνα από άυλα συστατικά ενώ τα μέλη συνεχίζουν να είναι ιδιαίτερα λιτοί και ολιγαρκής στο εύρος των απαντήσεων

Η ομάδα των μη μελών αντίθετα παρουσιάζει μεγάλο εύρος απαντήσεων διαφοροποιούμενη επίσης με την ομάδα των μελών και στο γεγονός της επιλογής ως δυνατών σημείων της πόλης τους κατοίκους κατά πρώτον και το ΄΄Κατράκειο΄΄ κατά δεύτερον.

Η ομάδα των μη μελών δεν διαφοροποιείται ιδιαίτερα στις επιλογές ΄΄κάτοικοι΄΄ και΄΄ γειτονιά΄΄, τουναντίον η αντίθεση αυτή είναι έντονη στην επιλογή ΄΄ιστορία΄΄ από την οποία διαχωρίζουν και επιλέγουν δύο γεγονότα το΄΄ Μπλόκο΄΄ και την ΄΄προσφυγιά΄΄, με την έννοια της ιδιαίτερης κουλτούρας που ακόμη διατηρεί η δεύτερη πλέον γενιά των προσφύγων της Μικρασιατικής Καταστροφής. Τα δυνατά σημεία για τα μη μέλη αποτελούν μια πολυπληθή, γενικά, ομάδα.

Ερώτηση 2.7 : Αν τα παρακάτω αξιολογηθούν ως δυνατά σημεία της Νίκαιας, ποια είναι η δική σας βαθμολογία με άριστα το 16. (Η κάθε βαθμολογία χρησιμοποιείται μία μόνο φορά)

Η ποσοτική διαφοροποίηση των δύο ομάδων στην ερώτηση αυτή, δεν ΄΄έκρυβε΄΄ εκπλήξεις, τα αίτια δε της απουσίας έκπληξης φαίνεται να εξαντλούνται στις προτάσεις ΄΄Η Γ΄Ηλικία, το παλιό και το νέο΄΄ για την παντελή έλλειψη βαθμολογίας στις επιλογές ΄΄Δημαρχείο, ίντερνετ καφέ και γκράφιτι΄΄,(σχολιάστηκε έντονα από

τους ηλικιωμένους η δυσκολία να ΄΄βρουν άκρη΄΄ στα μοντέρνα ασανσέρ του νέου Δημαρχείου και να βρεθούν εύκολα στην αίθουσα εκδηλώσεων). Δυσθυμία εκδηλώθηκε και για την μη επαρκή τοπική συγκοινωνία προκειμένου να γίνει ευκολότερη η πρόσβαση στην Μηχανική Καλλιέργεια- Πολιτιστικός χώρος΄΄Μάνος Λοίζος΄΄. Η βαθμολογία της επιλογής ΄΄Μπλόκο΄΄ για μέλη και μη μέλη παραμένει σταθερά υψηλή.

Στην ερώτηση αυτή τέθηκε ως επιλογή και το λήμα ΄΄δημιουργικές ομάδες΄΄. Τόσο για τα μέλη όσο και για τα μη μέλη παρέμεινε στις κατώτερες επιλογές προτίμησης.

Ερώτηση 2.8 : με ποια από τις ακόλουθες προτάσεις συμφωνείτε;

1.Υπάρχουν πόλεις χωρίς δυνατά σημεία

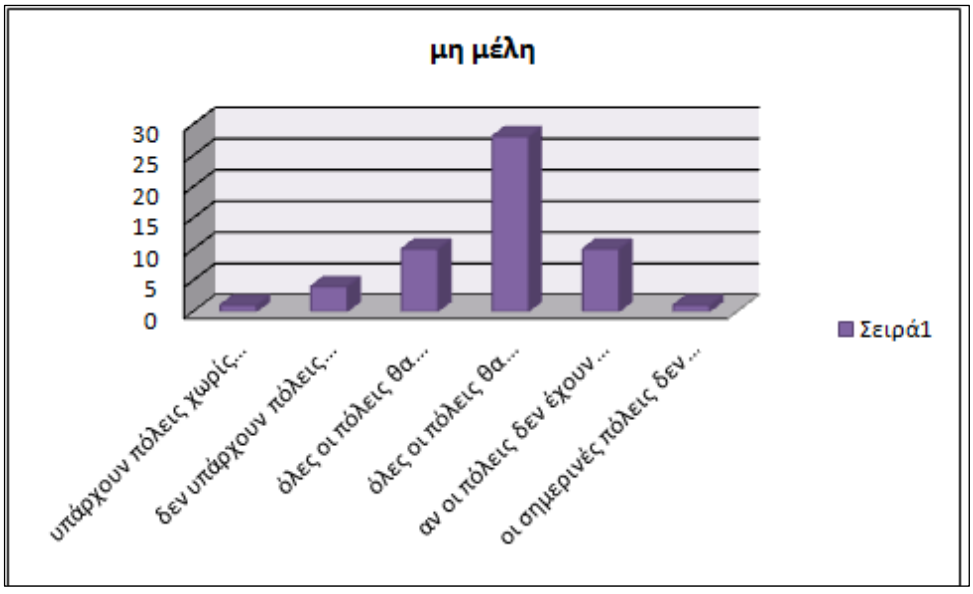
2. Δεν υπάρχουν πόλεις χωρίς δυνατά σημεία

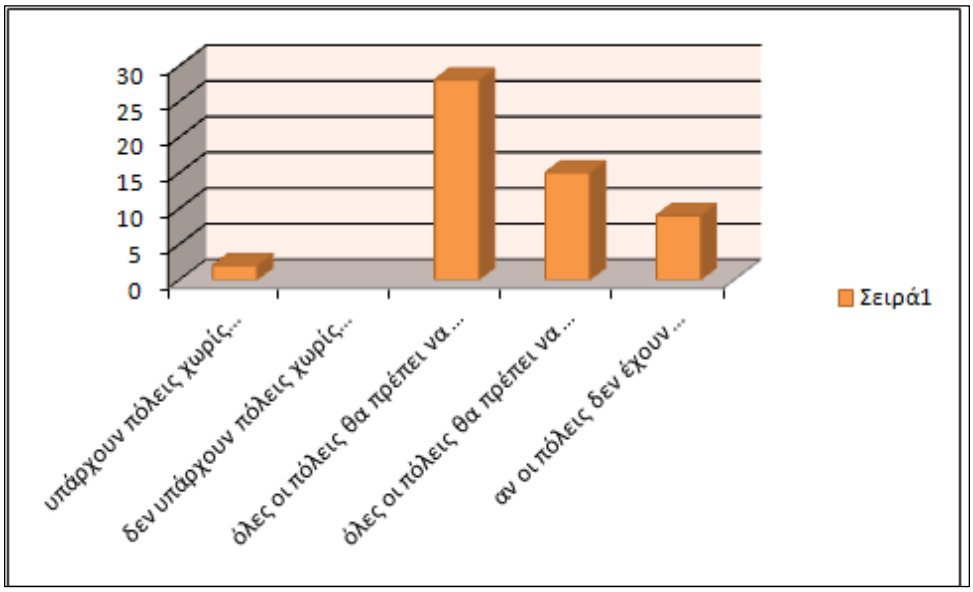
3. Όλες οι πόλεις θα πρέπει να έχουν δυνατά σημεία

4. Όλες οι πόλεις θα πρέπει να αναδείξουν τα δυνατά τους σημεία

5. Αν οι πόλεις δεν έχουν δυνατά σημεία θα πρέπει να τα εφεύρουν

6. Οι σημερινές πόλεις δεν χρειάζονται δυνατά σημεία

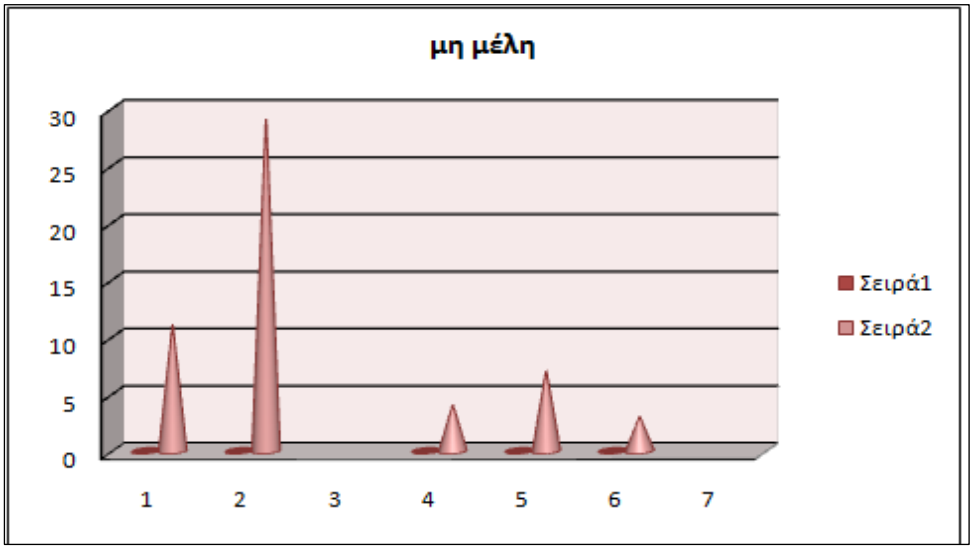

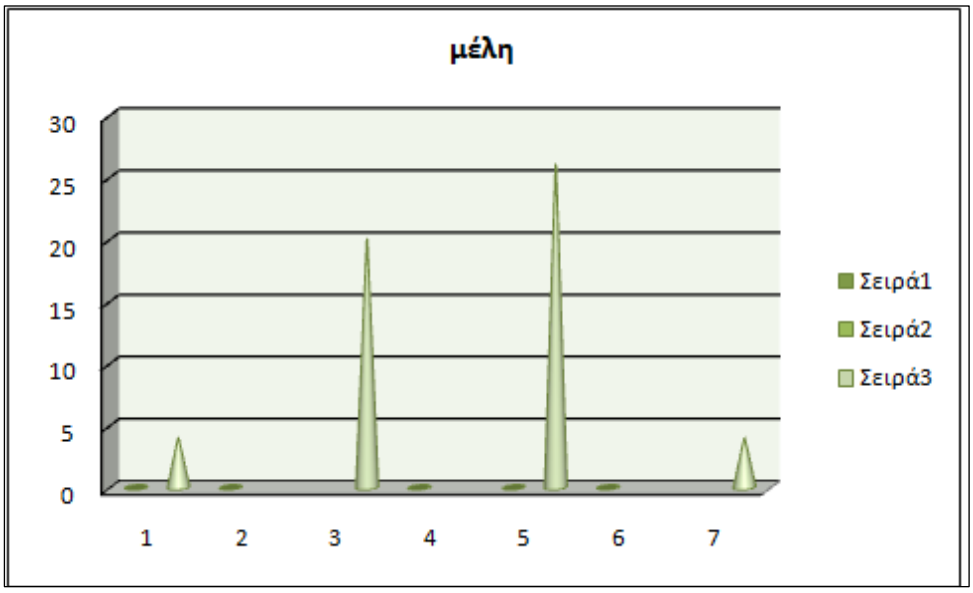
1 στους 2 από την ομάδα των μη μελών θεωρεί ότι όλες οι πόλεις θα πρέπει να αναδείξουν τα δυνατά τους σημεία, ενώ ισόποσα ως δεύτερη επιλογή η ομάδα αυτή θεωρεί ότι όλες οι πόλεις θα πρέπει να έχουν δυνατά σημεία κι αν δεν έχουν θα πρέπει να τα εφεύρουν.

Στο γράφημα της ομάδας των μελών απουσιάζει η επιλογή ΄΄δεν υπάρχουν πόλεις χωρίς δυνατά σημεία΄΄. 1 στους 2 θεωρεί ότι όλες οι πόλεις θα πρέπει να έχουν δυνατά σημεία και συνεχίζοντας οι ηλικιωμένοι θεωρούν ότι θα πρέπει να τα αναδείξουν.

Ερώτηση 2.9 : πόσο καλή ή κακή είναι η εικόνα που έχετε για την πόλη της Νίκαιας;

(κακή- σχεδόν κακή -ΔΞ,ΔΑ-σχεδόν καλή-καλή)

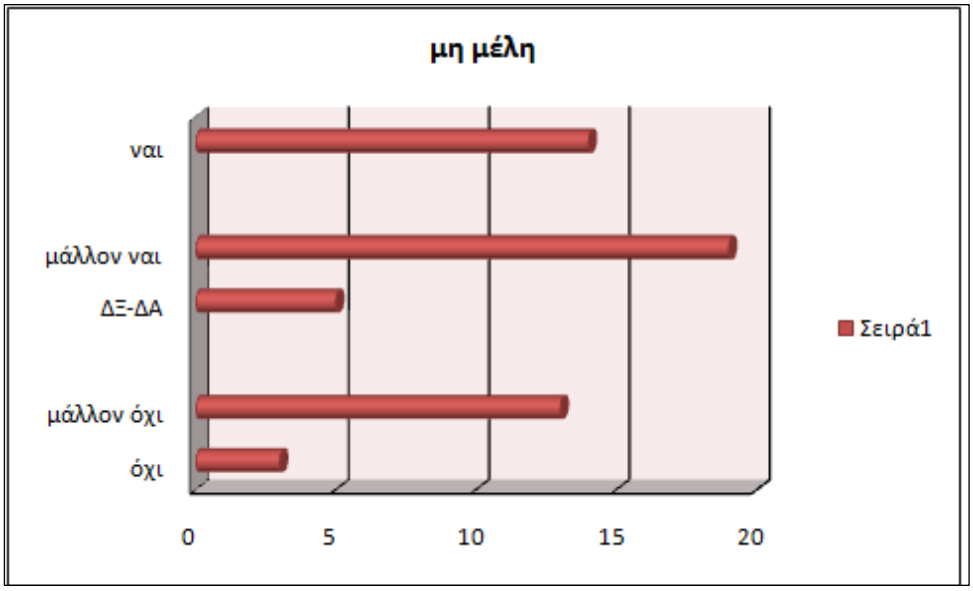

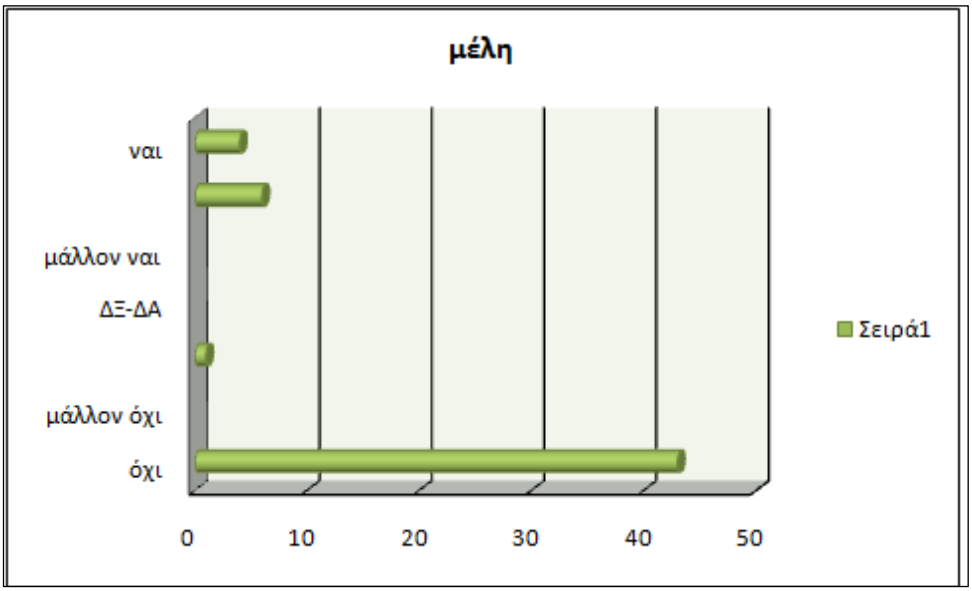
Η ομάδα των μη μελών, σύμφωνα με το διάγραμμα, έχει αρνητική ή σχεδόν αρνητική εικόνα για την πόλη σε ποσοστό περίπου 75%, το οποίο στον αναγνώστη του ερωτηματολογίου θεωρείται ΄΄φυσιολογική΄΄ εξέλιξη λόγω της στάσης του δείγματος αυτού κατά την έως τώρα πορεία των απαντήσεων. Η ομάδα των μελών αποφεύγει ακραίες επιλογές (κακή-καλή) όπως και την επιλογή ΔΞ-ΔΑ

Ομάδα 3: Τ.Α – ΝΙΚΑΙΑ – ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ

Ερώτηση 3.1: θεωρείται ότι η Τ.Α είναι ο υπεύθυνος φορέας πολιτιστικής ανάπτυξης της πόλης;

(όχι- μάλλον όχι - ΔΞ,ΔΑ – μάλλον ναι – ναι)

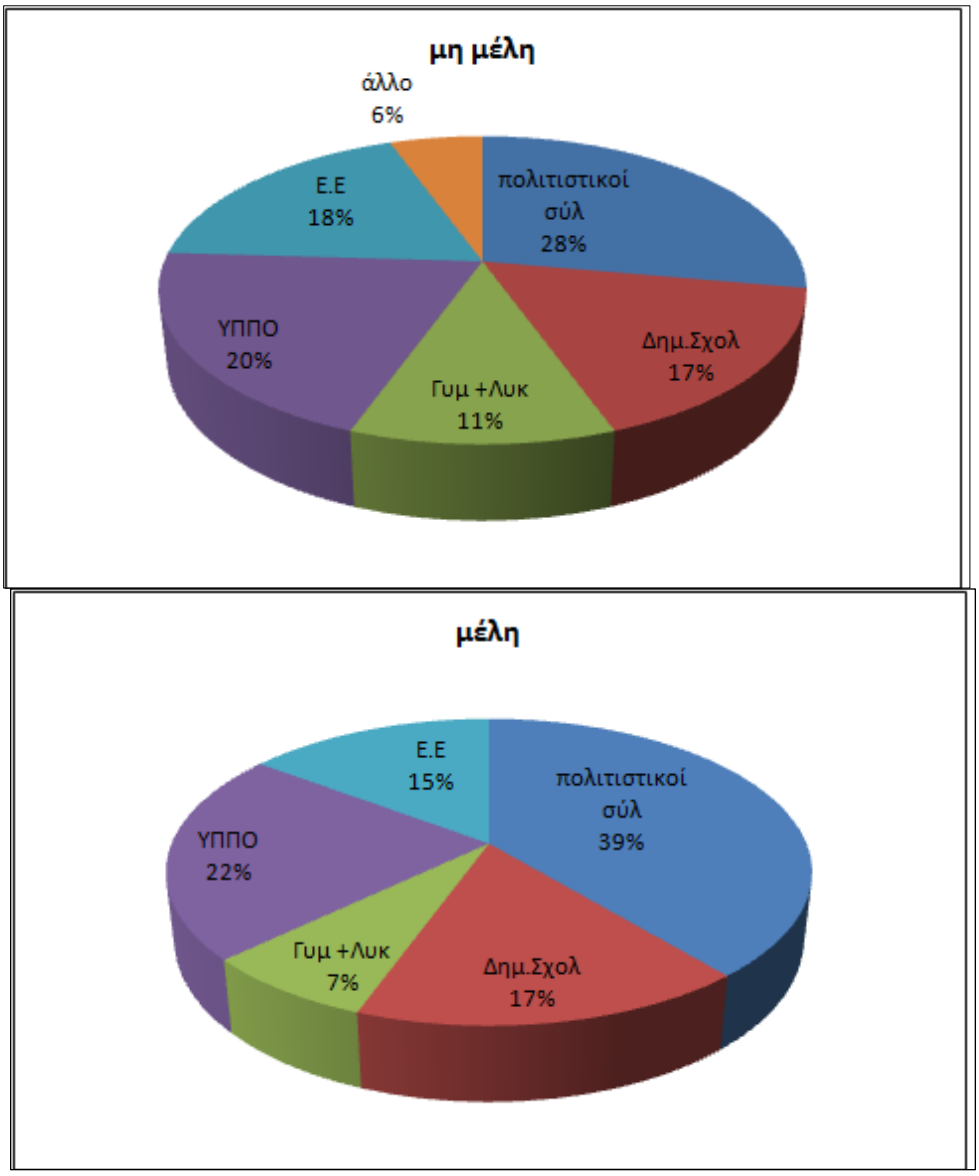

Η διαφοροποίηση των δύο ομάδων όσο αφορά τη πρώτη(από άποψη ποσοστού) επιλογή διαφοροποιείται τόσο ποσοτικά όσο και ποιοτικά. Η ομάδα των μη μελών θεωρεί ότι η Τ.Α είναι ο υπεύθυνος φορέας της πολιτιστικής ανάπτυξης πόλης, ενώ η ομάδα των μελών (4 στους 5) θεωρεί ότι δεν είναι.

Ερώτηση 3.2 : Αν ΟΧΙ ποιοι άλλοι φορείς από τους παρακάτω μπορούν να προτείνουν πολιτιστικές εκδηλώσεις;

Την πρώτη επιλογή και για τις δύο ομάδες αποτελούν οι πολιτιστικοί σύλλογοι, οι

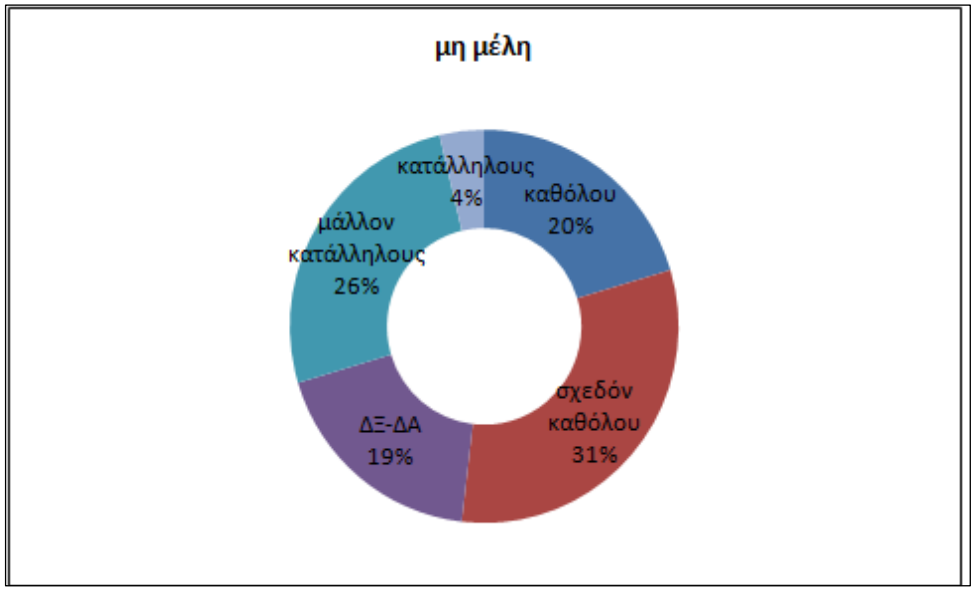

οποίοι, όπως έχει αναφερθεί, αποτελούν συστατικό στοιχείο της ζωής της πόλης, από την ίδρυσή της, στενά συνδεδεμένο με την ιστορία της, με ΄΄δικούς τους΄΄ χώρους, πολλοί απ αυτούς και με έντονο το στοιχείο καταγωγής τους τόσο στην διακόσμηση όσο και στον τρόπο λειτουργίας. Παρά του ότι ΄΄παλιότερα οι σύλλογοι ήταν πολύ δραστήριοι, τώρα εμείς οι παλιοί, γεράσαμε πολύ και οι νέοι μαζεύονται μια δυό φορές τον χρόνο μόνο΄΄ συνεχίζουν να αποτελούν στοιχείο περηφάνιας το να ανήκει κανείς σε κάποιον πολιτιστικό-προσφυγικό σύλλογο. Το ΥΠΠΟ αποτελεί την δεύτερη επιλογή και για τις δύο ομάδες. Για την ομάδα των μελών η επιλογή είχε ως κριτήριο, κατά κύριο λόγο, τον χαρακτηρισμό ΄΄ πολιτισμού΄΄ ΄΄είναι υπουργείο, είναι και πολιτισμού, άρα έχει και το μαχαίρι και το καρπούζι. Αυτοί δεν

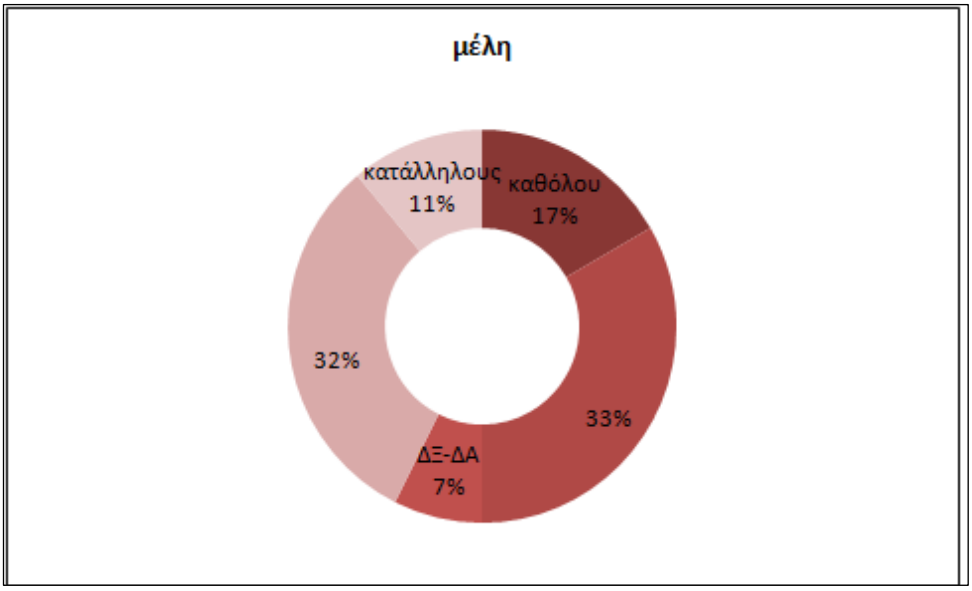
αποφασίζουν πού θα δώσουν χρήματα; Ας κόψουν τότε τον λαιμό τους να τα βρουν και να τα δώσουν στον πολιτισμό΄΄ Τα Δημ. Σχολεία αποτελούν την τρίτη επιλογή για μέλη και μη μέλη. Η ετήσια Μαθητιάδα[292]αποτελεί μεγάλο γεγονός στην πόλη, που ΄΄το ζούμε γονείς, παππούδες και γιαγιάδες΄΄. Οσο για την ΕΕ, η μεν ομάδα των μη μελών ήταν ενημερωμένοι ότι υπάρχουν ευρωπαϊκά προγράμματα που αφορούν τον πολιτισμό ΄΄που θα μπορούσε να πάρει και ο δήμος μας΄΄, ενώ όταν η ΕΕ επιλέγονταν από άτομα του δείγματος των μελών τα σχόλια ήταν απαξιωτικά και υβριστικά ΄΄με όσα γίνονται δεν πρόκειται να μας δώσουν τίποτα, αλλά κι εμείς προσφέρουμε στην ΕΕ και πρέπει να παίρνουμε ότι μας ανήκει.΄

Ερώτηση 3.3 : πόσο κατάλληλους θεωρείται τον/τους πολιτιστικούς φορείς της Νίκαιας;

(καθόλου – σχεδόν καθόλου – ΔΞ,ΔΑ – σχεδόν κατάλληλους – κατάλληλους)

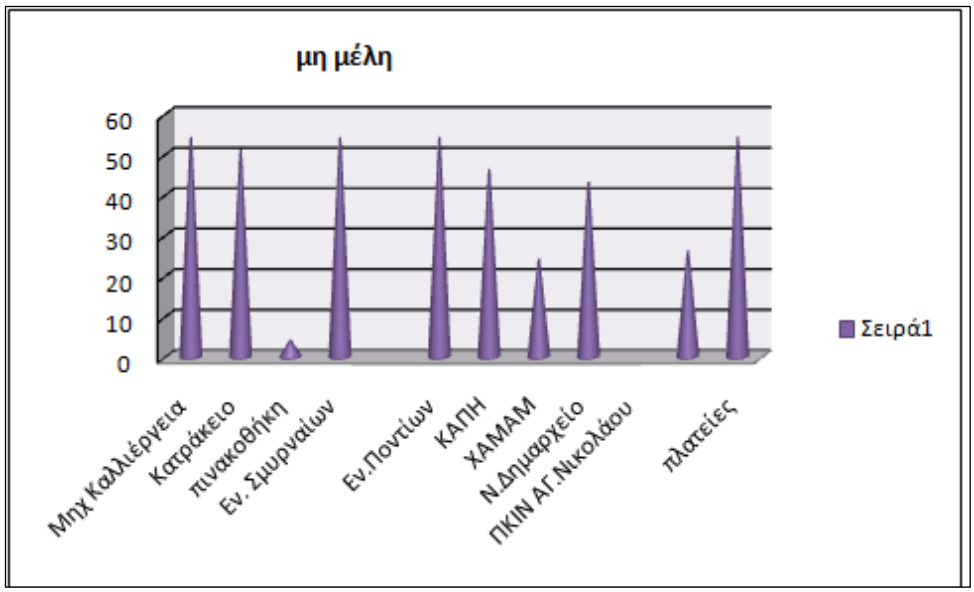

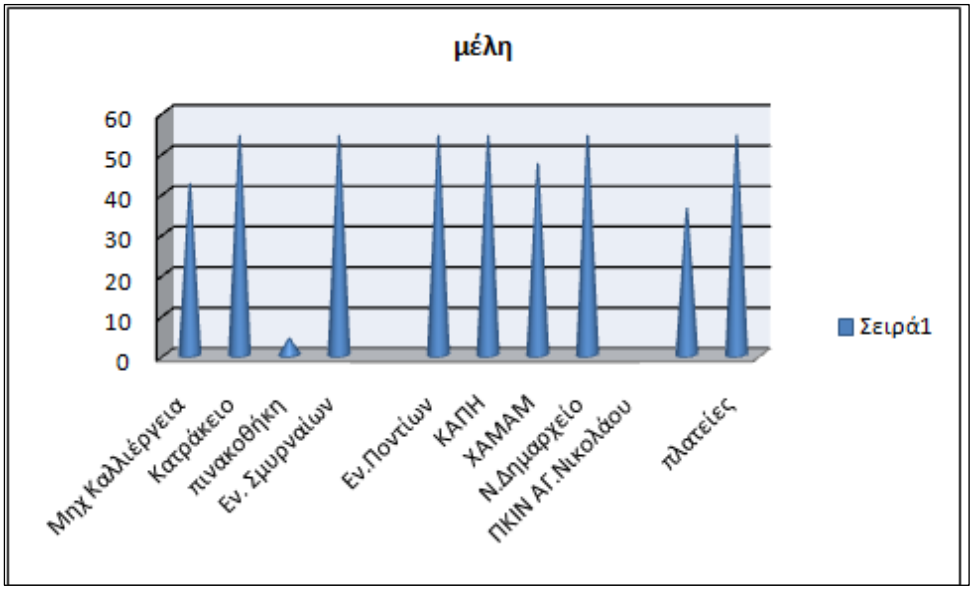
292 Η Μαθητιάδα περιλαμβάνει μια ευρεία γκάμα πολιτιστικών και αθλητικών εκδηλώσεων των Δημοτικών σχολείων, Γυμνασίων και Λυκείων της πόλης που ΄΄λαμβάνει χώρα΄΄ τον Μήνα Μάιο στις πολιτιστικές και αθλητικές εγκαταστάσεις του Δήμου.

1 στους 2 από την ομάδα των μη μελών θεωρεί καθόλου και σχεδόν καθόλου κατάλληλους τους πολιτιστικούς φορείς της Νίκαιας, ενώ είναι αυξημένο και το ποσοστό της επιλογής ΔΞ-ΔΑ εν αντιθέσει με αυτό της επιλογής ΄΄κατάλληλοι΄΄ Οι ίδιες απόψεις εκφράζονται και από την ομάδα των μελών, σύμφωνα με το παραπάνω διάγραμμα, διαφοροποιούμενες ποσοτικά. Για την ύπαρξη της επιλογής ΔΞ-ΔΑ η ομάδα των μελών έχει εκφράσει την αντίρρησή της ΄΄όταν πρόκειται για θέματα που μας αφορούν όλους, όπως τώρα για την πόλη΄΄.

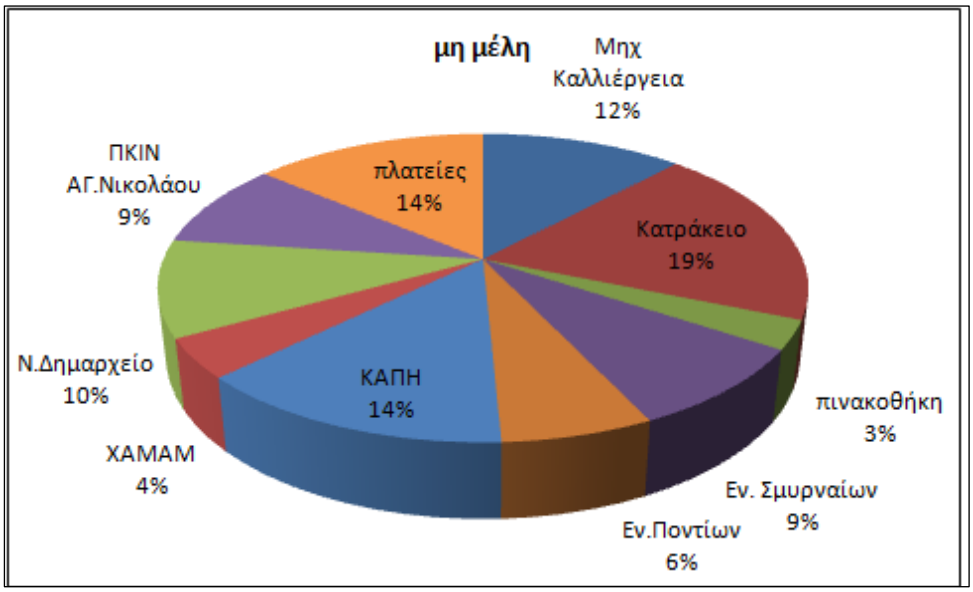
Ερώτηση 3.4 : Στην Νίκαια υπάρχουν οι εξής πολιτιστικοί χώροι. Ποιους απ αυτούς γνωρίζετε;

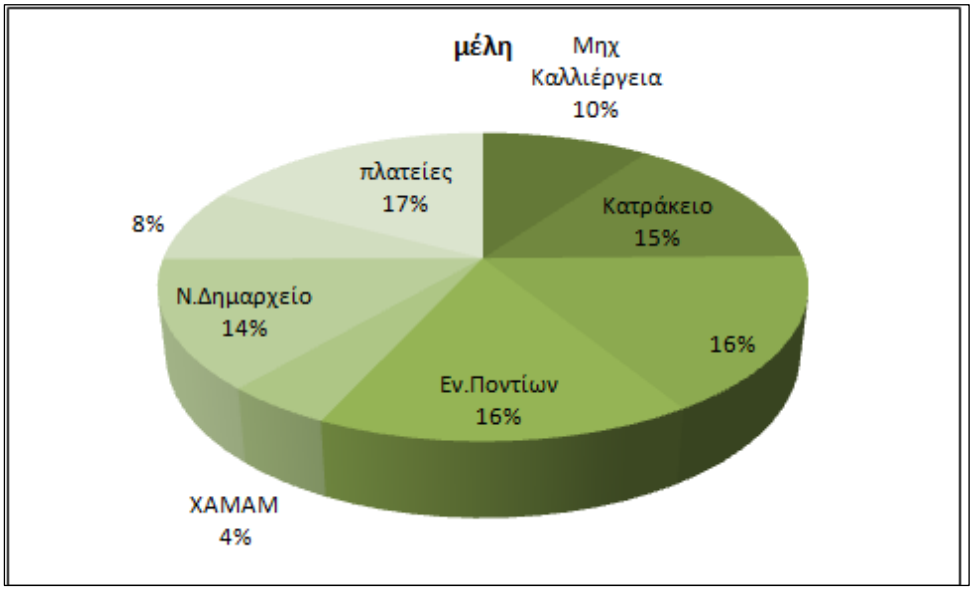

Οι διαφορές των δύο ομάδων στην ερώτηση αυτή είναι μόνο ποσοτικές. Η πινακοθήκη, χώρος αμφιλεγόμενος για τους ερωτώμενους , είναι ο λιγότερο γνωστός, πολιτιστικός χώρος της πόλης, ενώ το Χαμάμ αποτελεί ιστορικό κτίσμα της Νίκαιας το οποίο τα τελευταία χρόνια χρησιμοποιείται ως πολιτιστικός χώρος.

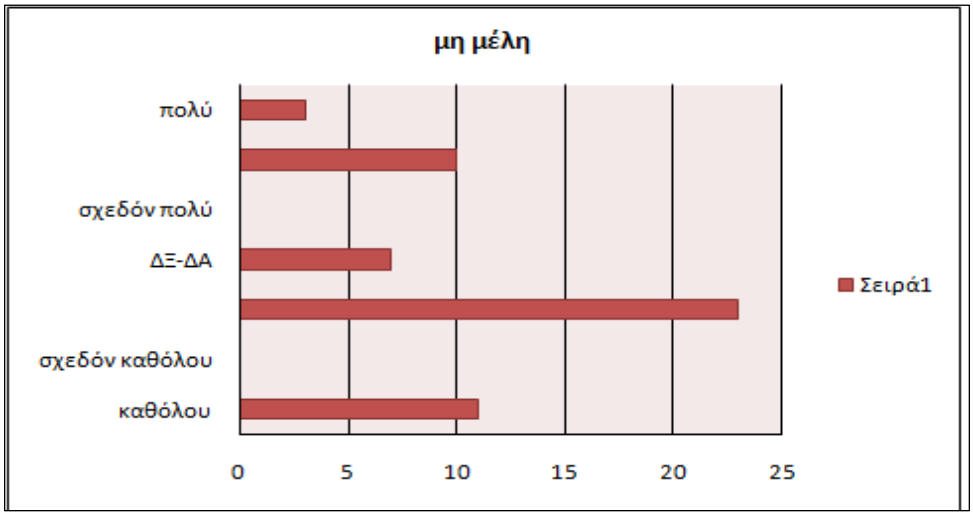
Ερώτηση 3.5 : ποιους απ αυτούς έχετε επισκεφθεί;

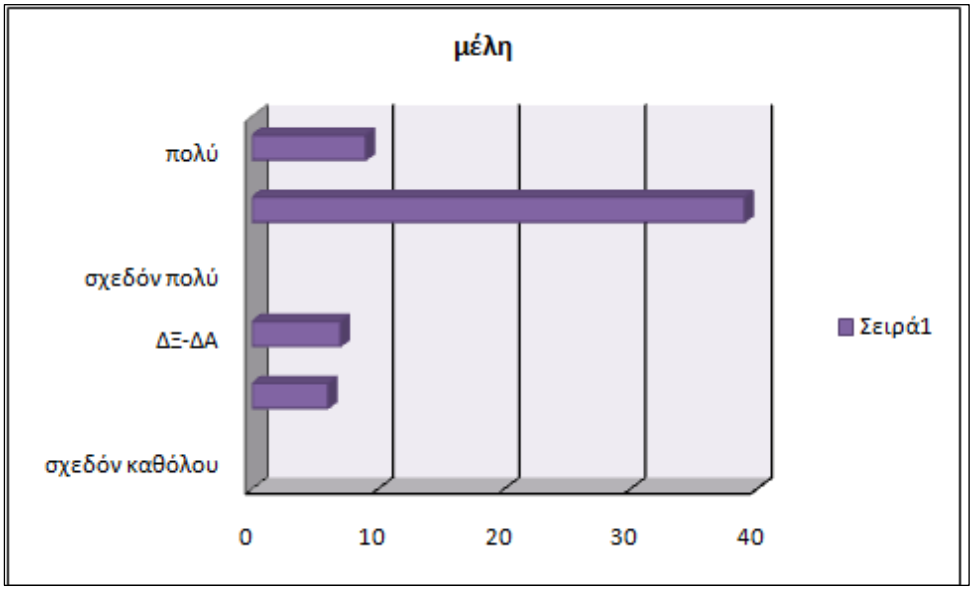

Στο ερωτηματολόγιο της ομάδας των μελών, για ευνόητους λόγους, δεν υπήρχε η επιλογή ΚΑΠΗ. Με τις πλατείες πρώτες σε επισκεψιμότητα, την Ένωση Ποντίων και την αίθουσα εκδηλώσεων του Ν.Δημαρχείου δεύτερες η ομάδα των μελών διαφοροποιείται από αυτή των μη μελών η οποία επιλέγει το Κατράκειο ως πρώτη και τα ΚΑΠΗ και τις πλατείες ως δεύτερη επιλογή επίσκεψης. Η ομάδα των μελών δεν έχει επισκεφθεί την Πινακοθήκη διότι στο σύνολό της δεν γνωρίζει την ύπαρξή της.

Ερώτηση 3.6 : πόσο πιστεύετε ότι σας ελκύουν τα πολιτιστικά κτήρια της Νίκαιας;

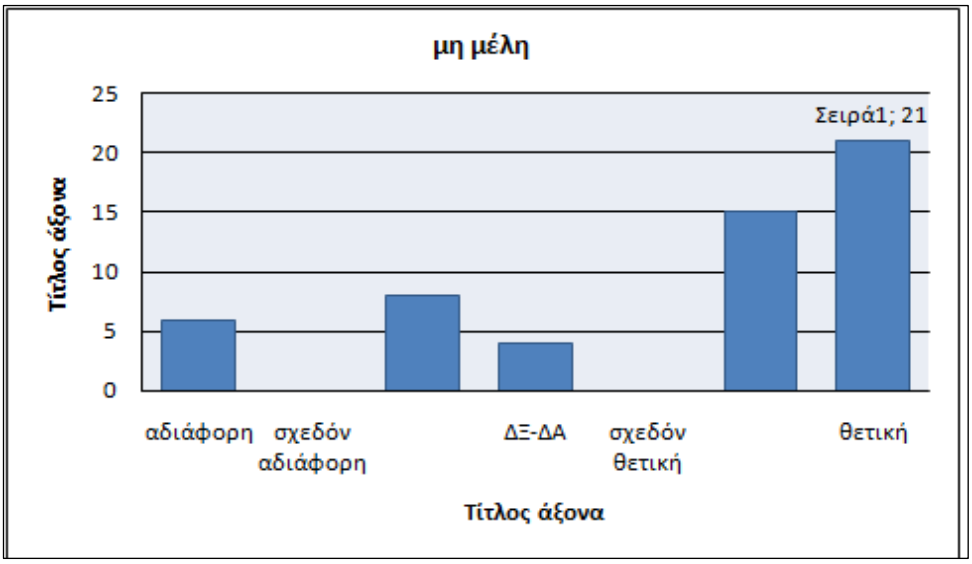
(καθόλου – σχεδόν καθόλου – ΔΞ,ΔΑ – σχεδόν πολύ – πολύ

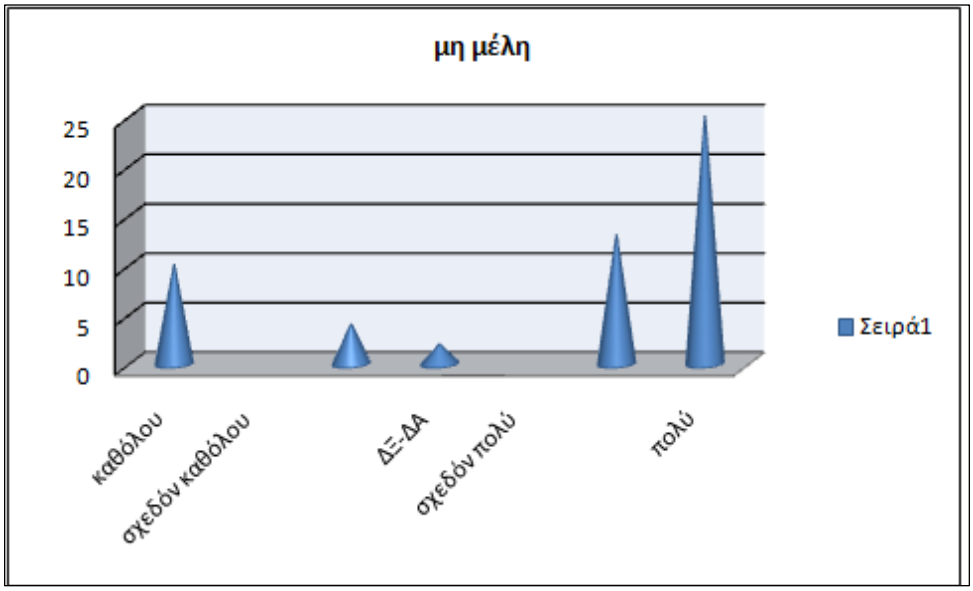

Οι δύο ομάδες διαφοροποιούνται πλήρως ποιοτικά, με την ομάδα των μη μελών (1 στους 4 περίπου) να μη θεωρεί ελκυστικά τα πολιτιστικά κτήρια της Νίκαιας ενώ από την ομάδα των μελών 1 στους 5 να τα θεωρεί ελκυστικά και σχεδόν ελκυστικά.

Ερώτηση 3.7 : Πώς κρίνετε, για την πολιτιστική εικόνα της Νίκαιας, την παρουσία του Ολυμπιακού ακινήτου της Άρσης Βαρών;

(αδιάφορη – σχεδόν αδιάφορη- ΔΞ,ΔΑ – σχεδόν θετική – θετική)

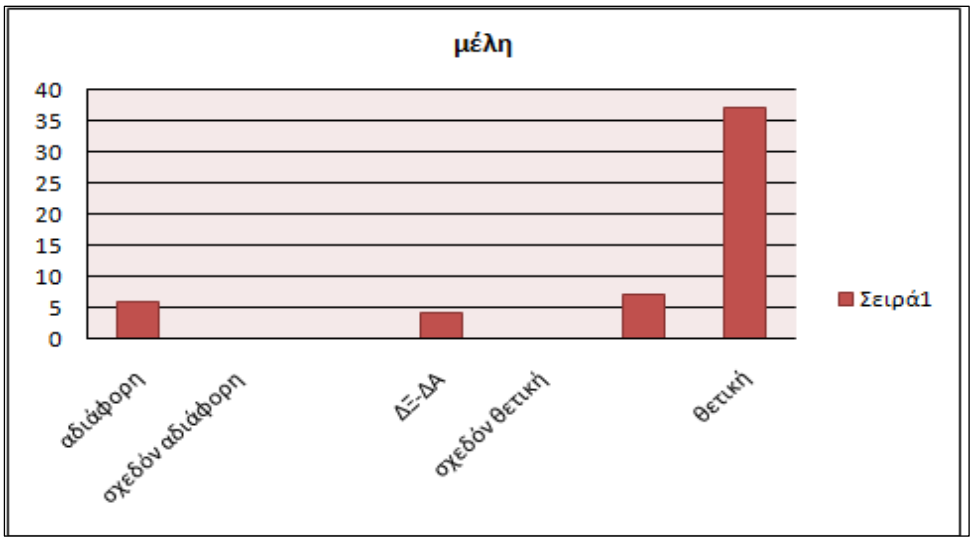

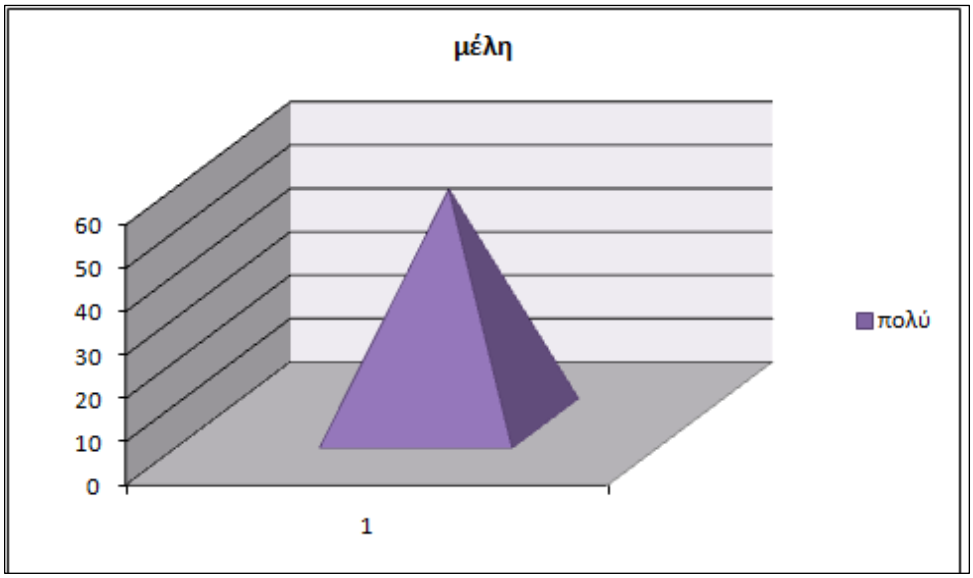

Στην ερώτηση αυτή τα μέλη υπερθεματίζουν για την θετική παρουσία της ΄΄Άρσης Βαρών΄΄ και η ομάδα των μη μελών συμφωνεί (1 στους 4 θεωρεί την παρουσία θετική και σχεδόν θετική). Τα μέλη και των δύο ομάδων ήταν ιδιαίτερα εκδηλωτικά στις απαντήσεις αυτής της ερώτησης, προσθέτοντας στην πλειοψηφία τους το ΄΄εάν χρησιμοποιηθεί ΄΄.

Ερώτηση 3.8 : Συμφωνείτε με την χρησιμοποίηση των Ολυμπιακών ακινήτων ως πολιτιστικών χώρων;

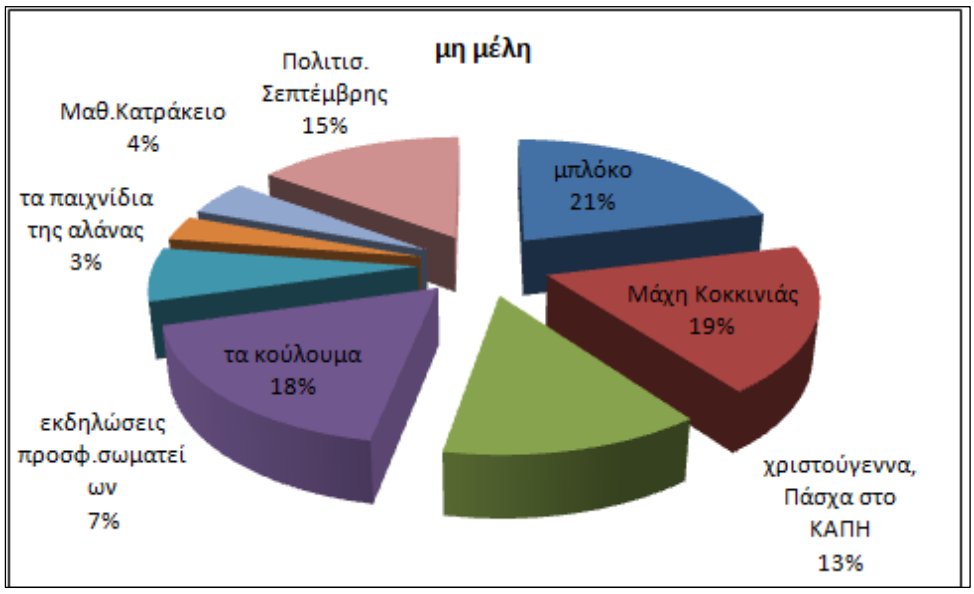
(δεν συμφωνώ – σχεδόν δεν συμφωνώ – ΔΞ,ΔΑ – σχεδόν συμφωνώ – συμφωνώ)

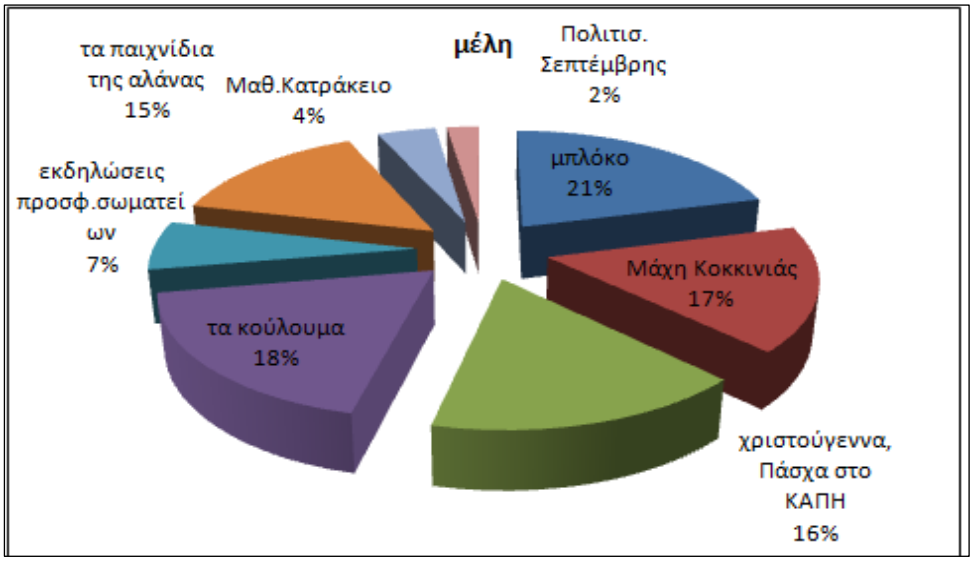

Απόλυτη ταύτιση στην επιλογή των μελών. Παρ ότι η ερώτηση αυτή θα μπορούσε να θεωρηθεί ρητορική (λόγω και της έντονης συζήτησης στα ΜΜΕ για το θέμα αυτό) τέθηκε στο ερωτηματολόγιο με κριτήριο την ανάδειξη της γνώσης σε θέματα γενικού ενδιαφέροντος κυρίως της ομάδας αυτής.

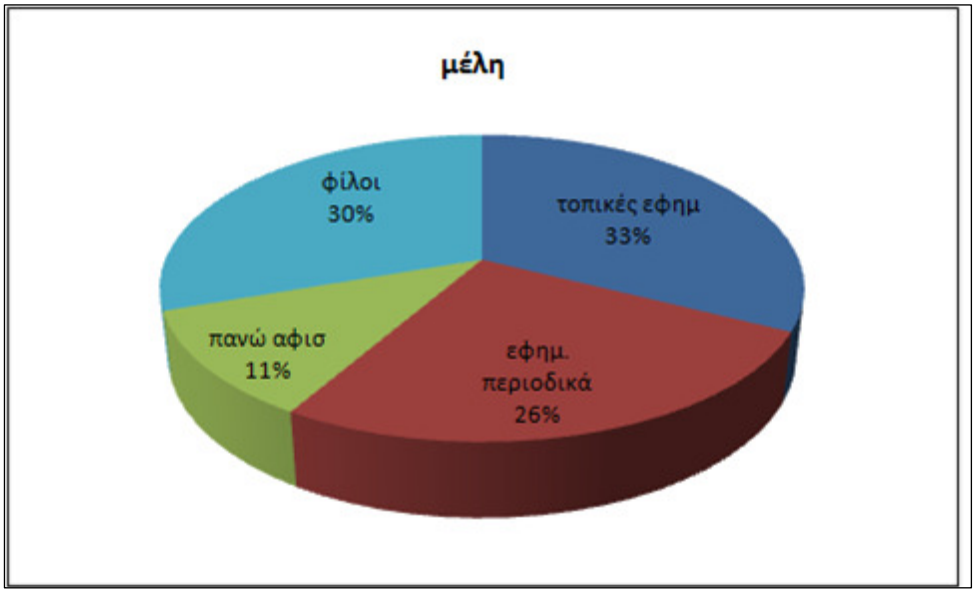
Ερώτηση 3.9 : Στην πόλη μας διοργανώνονται κατά την διάρκεια του χρόνου πολιτιστικές εκδηλώσεις. Ποια/ες από τις παρακάτω γνωρίζετε;

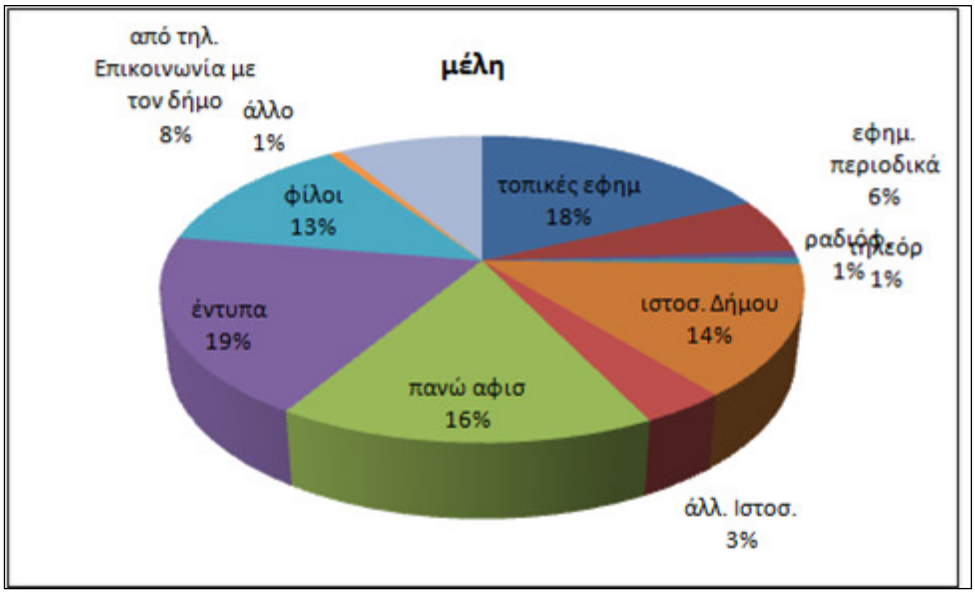

Το Μπλόκο, η Μάχη της Κοκκινιάς και τα Κούλουμα απετέλεσαν τις τρεις πρώτες επιλογές των μη μελών, συμφωνώντας απόλυτα με αυτές των μελών. Την τέταρτη θέση πήραν οι εκδηλώσεις του Πολιτιστικού Σεπτέμβρη άμεσα συνδεδεμένες, κυρίως, με τον χώρο του Κατράκειου Θεάτρου και σε απόσταση αναπνοής οι Χριστουγεννιάτικες και Πασχαλινές εκδηλώσεις των ΚΑΠΗ, ενώ η ομάδα των μελών επέλεξε ΄΄τα παιχνίδια της αλάνας΄΄ ακολουθώντας κατά πόδας αυτές των ΚΑΠΗ (αυτονόητες και οι δυο επιλογές για την ομάδα των μελών).

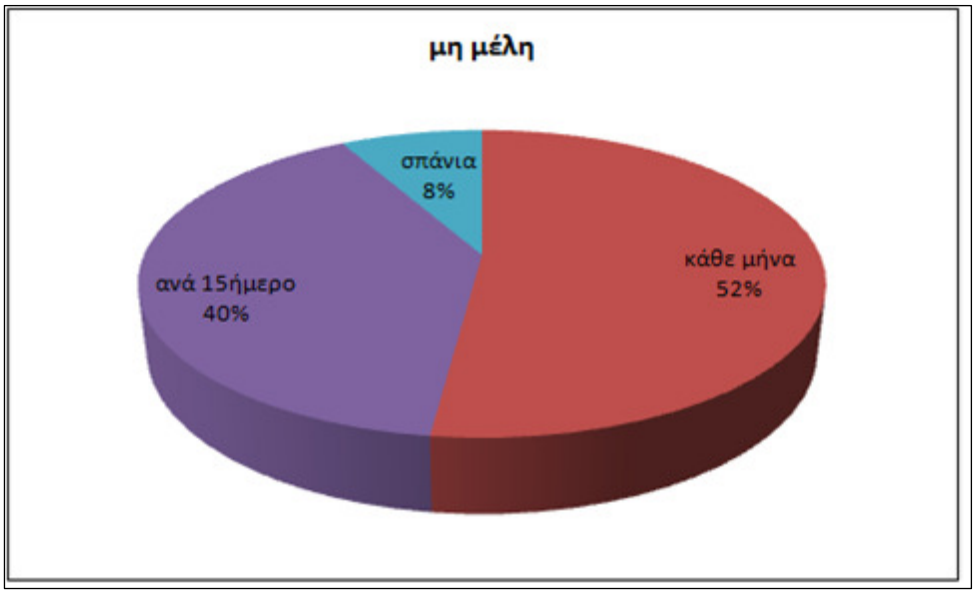
Ερώτηση 3.10 : από πού ενημερώνεστε για τα πολιτιστικά τεκταινόμενα της πόλης;

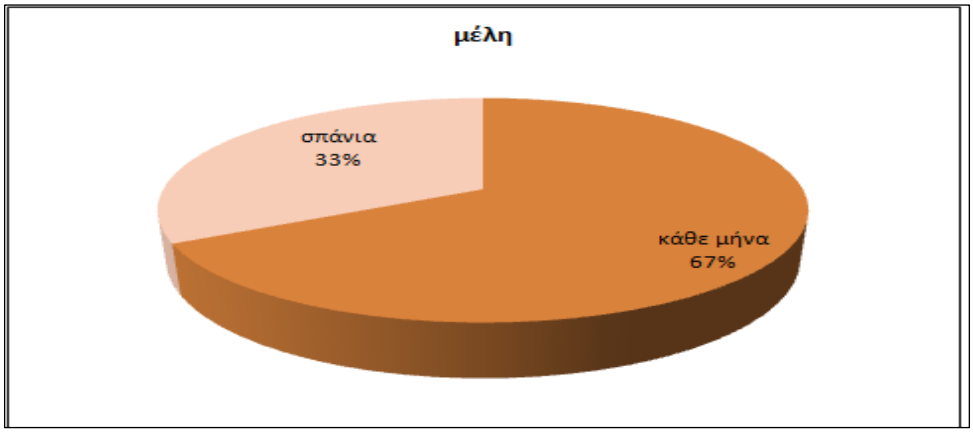

Τα μέλη προτιμούν ΄΄παραδοσιακούς΄΄ τρόπους ενημέρωσης όπως τις τοπικές εφημερίδες και τους φίλους. Όσον αφορά την από ΄΄στόματος σε στόμα΄΄ ενημέρωση η Νίκαια αποτελεί ιδεώδη πόλη αυτού του είδους, λόγω της ΄΄γνωριμίας΄΄ των κατοίκων, ακόμη, μεταξύ τους και κυρίως αυτών που ανήκουν στην Γ΄Ηλικία. Ακολουθούν οι ευρείας κυκλοφορίας εφημερίδες (στις οποίες η παρουσία της πόλης τους στις στήλες των πολιτιστικών γεγονότων ΄΄λαμβάνει χώρα΄΄ μόνο με το πρόγραμμα ΄΄Πολιτιστικός Σεπτέμβρης΄΄) και εξαντλείται στα πανώ και στις αφίσες ΄΄ανά τας οδούς και τας ρύμας΄΄
Η ομάδα των μη μελών ακολουθεί τους ΄΄παραδοσιακούς΄΄ τρόπους για την ενημέρωση των Νικαιώτικων πολιτιστικών εκδηλώσεων, ωστόσο χρησιμοποιεί σε ποσοστό 14% την ιστοσελίδα του Δήμου, δίνοντάς την την τέταρτη θέση της προτίμησής της. Το δε 8% των μη μελών ενημερώνεται με τηλεφωνική επικοινωνία με τον Δήμο.

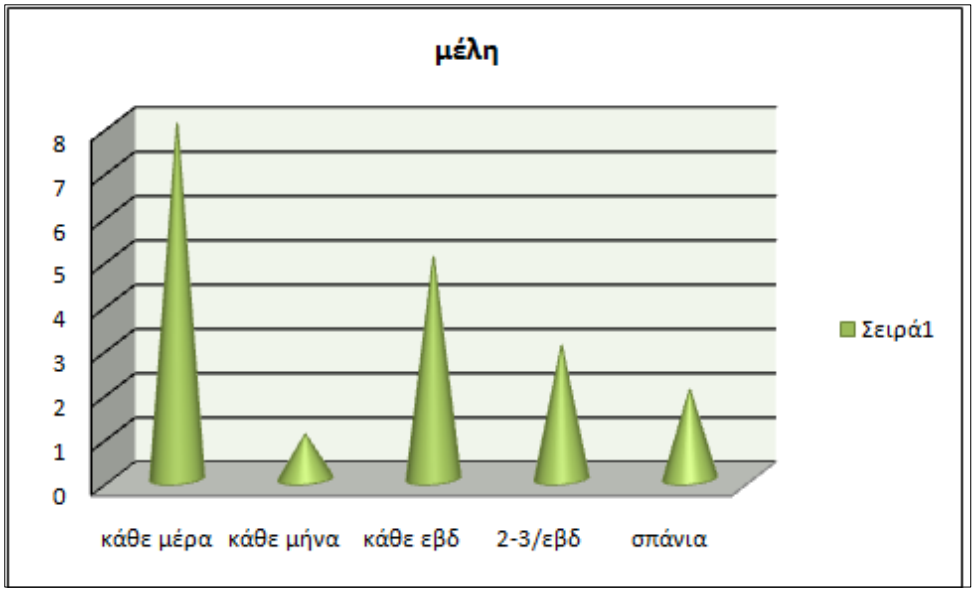
Ερώτηση 3.11 : πόσο συχνά κάνετε χρήση τοπικών εφημερίδων;

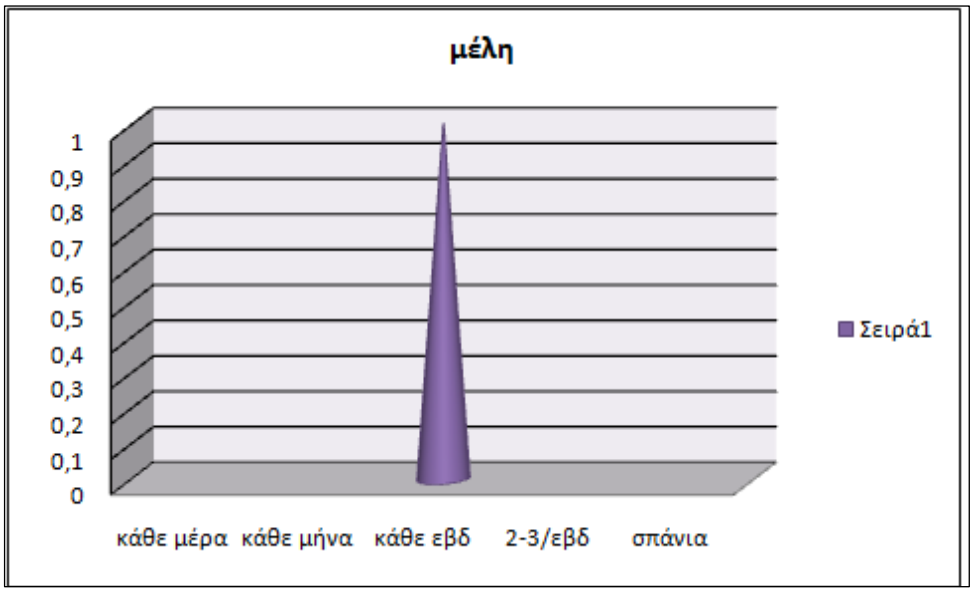

Η ομάδα των μη μελών ΄΄κατά το ήμισυ΄΄ κάνει χρήση των τοπικών εφημερίδων κάθε μήνα και ΄΄κατά το ήμισυ΄΄ ανά 15ήμερο.
Από την ομάδα των μελών 2 στους 3 κάνουν χρήση των τοπικών εφημερίδων κάθε μήνα, ενώ σε ποσοστό 33% σπάνια.

Ερώτηση 3.12 : πόσο συχνά κάνετε χρήση της ιστοσελίδας του Δήμου;

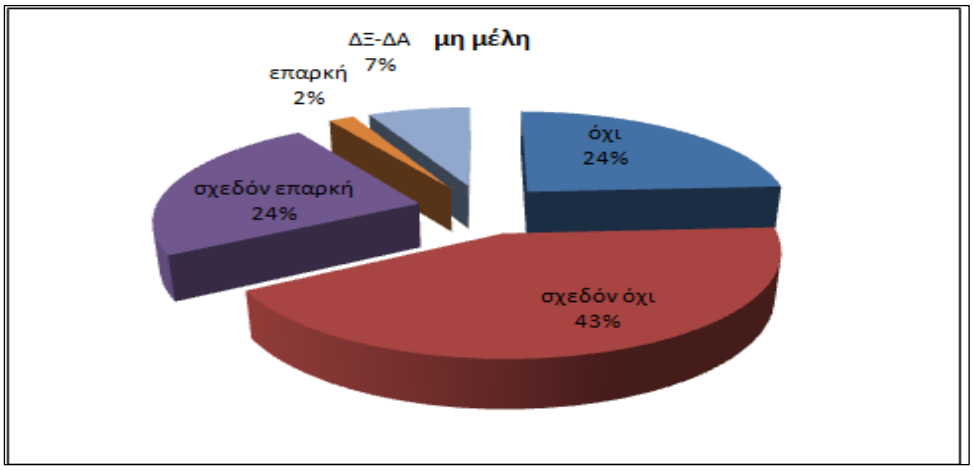

Από την ομάδα των μελών μόνο ένα άτομο κάνει χρήση της ιστοσελίδας διότι είναι και το μόνο που διαθέτει υπολογιστή και ίντερνετ. ΄΄Η τεχνολογία θεωρείται περιττή στα ΚΑΠΗ πολύ δε περισσότερο η παροχή ίντερνετ ΄΄ ΄΄αν είχαμε στο ΚΑΠΗ θα μαθαίναμε και θα βλέπαμε τις ανακοινώσεις περισσότερο, γιατί τώρα μπαίνει και το δικό μας πρόγραμμα. Τα εγγόνια και τα παιδιά μας έχουν αλλά τώρα πού να τους βρεις και να τους πεις να ψάχνουν΄΄

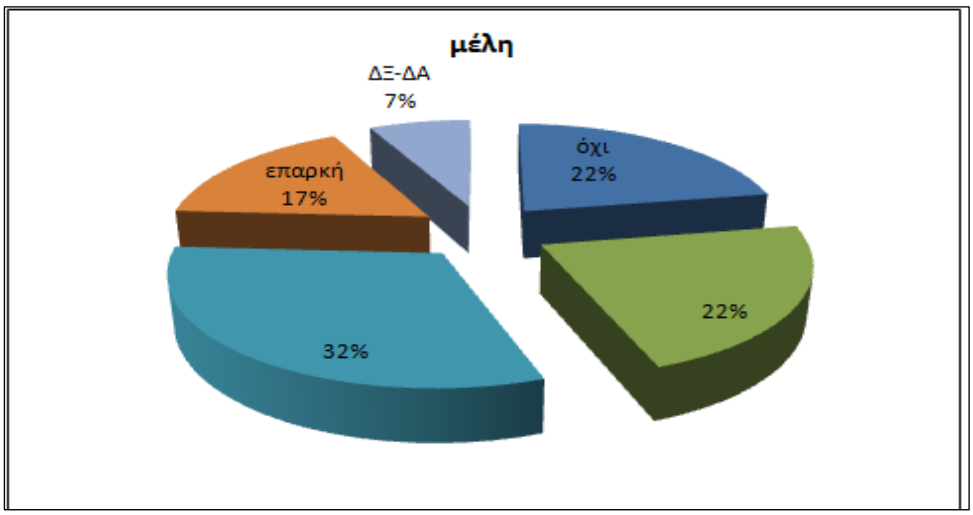
Η καθημερινή χρήση μέρους της ομάδας μη μελών αφορά κυρίως εργαζόμενους που η χρήση της ιστοσελίδας είναι απαραίτητη στο αντικείμενό ενασχόλησής τους.

Ερώτηση 3.13 : θεωρείτε επαρκή την ενημέρωση;

(όχι – μάλλον όχι – ΔΞ,ΔΑ – μάλλον επαρκή – επαρκή)

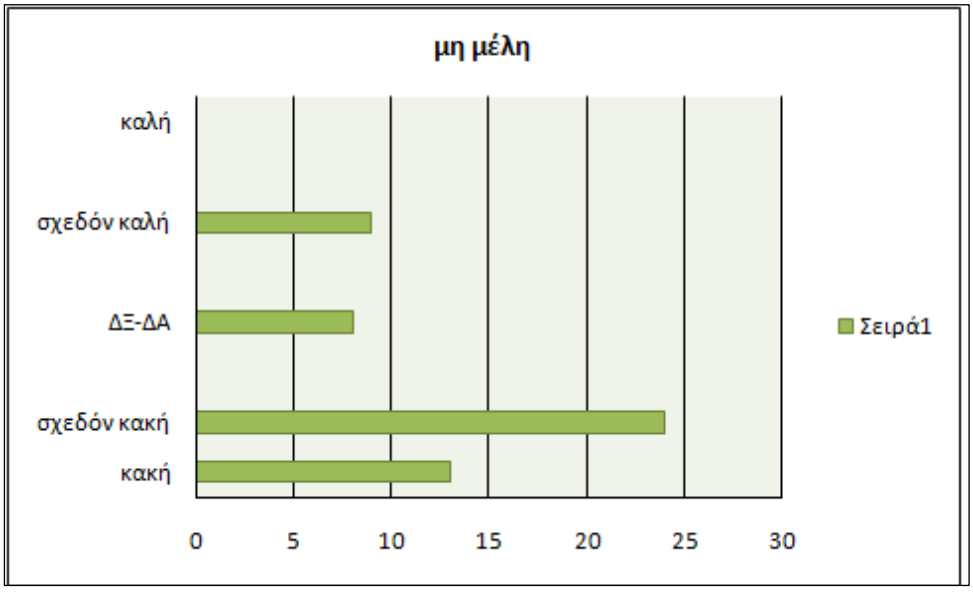
1 στους 3 από την ομάδα των μη μελών θεωρεί ότι δεν είναι επαρκή η ενημέρωση ή σχεδόν δεν είναι όταν σύμφωνα με την ερώτηση 3.10 οι περισσότεροι

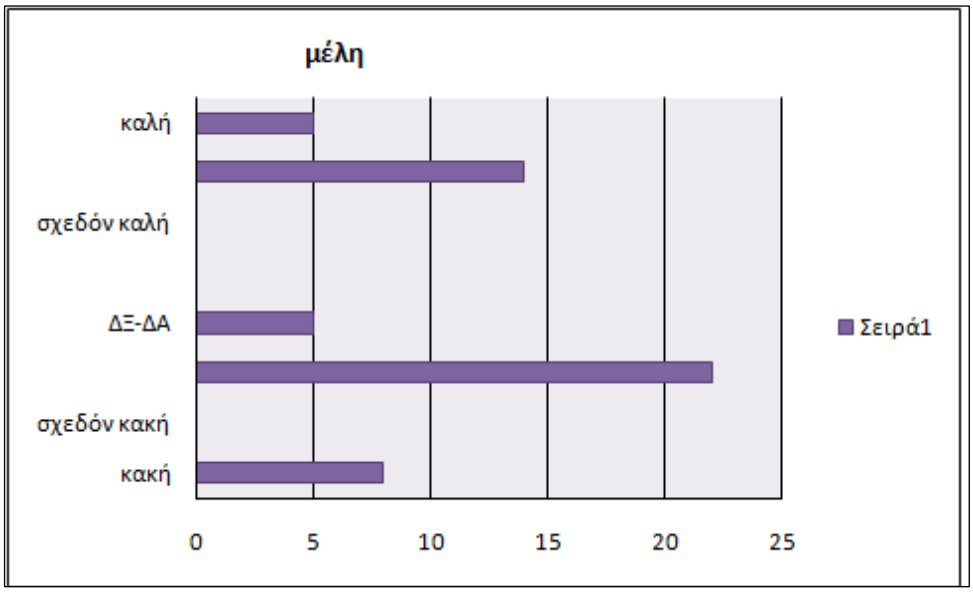

ενημερώνονται από αφίσες και πανό μια και τα τεκταινόμενα της πόλης, εκτός από αυτά του Πολιτιστικού Σεπτέμβρη, ΄΄σπάνια τα βρίσκει κανείς οπουδήποτε αλλού, σαν να ντρεπόμαστε γι αυτά που κάνουμε ή να φοβόμαστε μη τυχόν και μας κλέψουν το μυστικό της επιτυχίας΄΄

Η ομάδα των μελών σχεδόν ισορροπεί (44% θεωρούν την ενημέρωση επαρκή και σχεδόν επαρκή, έναντι 49% που την θεωρεί όχι και σχεδόν όχι επαρκή). Τα μέλη σχολίασαν ότι για ο,τι τους ενδιαφέρει ενημερώνονται κυρίως με τον παραδοσιακό τρόπο ΄΄από στόμα σε στόμα΄΄(ερώτηση 3.10)

Ερώτηση 3.14 : πώς θα κρίνατε την πολιτιστική εικόνα της Νίκαιας;

(κακή- σχεδόν κακή – ΔΞ,ΔΑ – σχεδόν καλή – καλή)

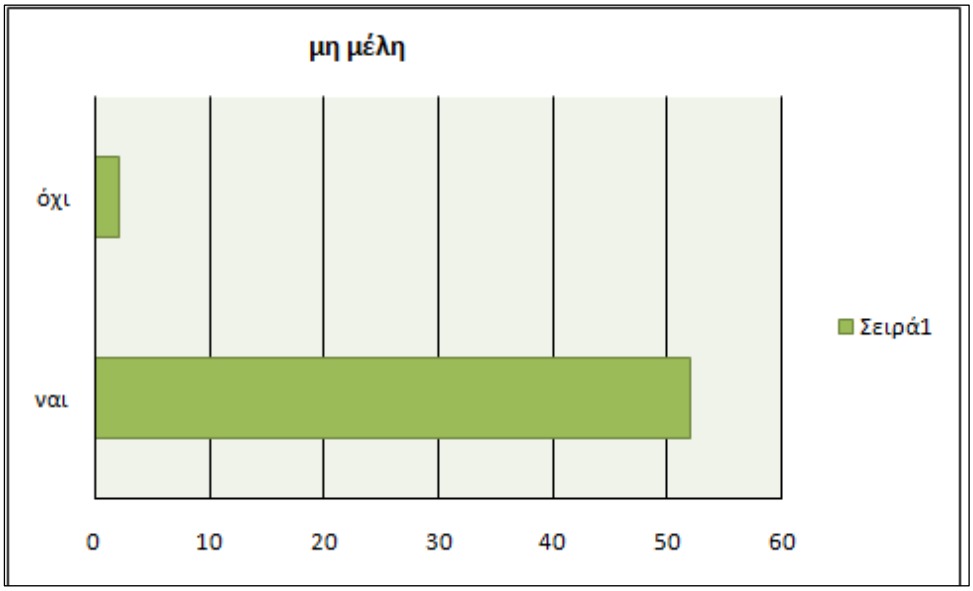
Στην κρίσιμη αυτή ερώτηση οι δύο ομάδες συμφωνούν. Η πολιτιστική εικόνα της Νίκαιας είναι κακή έως σχεδόν κακή για 3 στους 4 και των δύο ομάδων. Τα μη μέλη απέχουν από την επιλογή ΄΄καλή΄΄, ενώ από την ομάδα των μελών οι 14 από τους 54 συμμετέχοντες επέλεξαν ΄΄καλή και σχεδόν καλή΄΄. Χαρακτηριστικό είναι το σχόλιο ΄΄πόλη μου είναι, δεν μπορώ να μην την βλέπω καλή κι ας μην είναι΄΄ ατόμων της ομάδας των μελών. Έκπληξη προκαλεί το γεγονός ότι τα μέλη επέλεξαν το λύμα ΔΞ-ΔΑ για το οποίο ΄΄χύθηκε΄΄ αρκετή μελάνι από την έναρξη της έρευνας.

ομάδα 4 : Γ΄ΗΛΙΚΙΑ – ΝΙΚΑΙΑ

Ερώτηση 4.1 γνωρίζετε ότι στην Νίκαια υπάρχουν ΚΑΠΗ; (η ερώτηση αφορά την ομάδα μη μέλη)

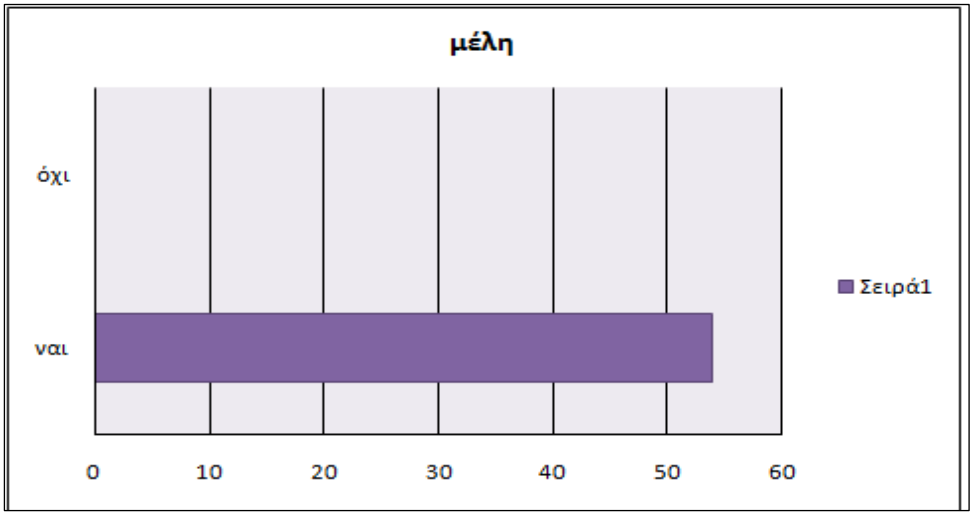
(ναι – όχι)

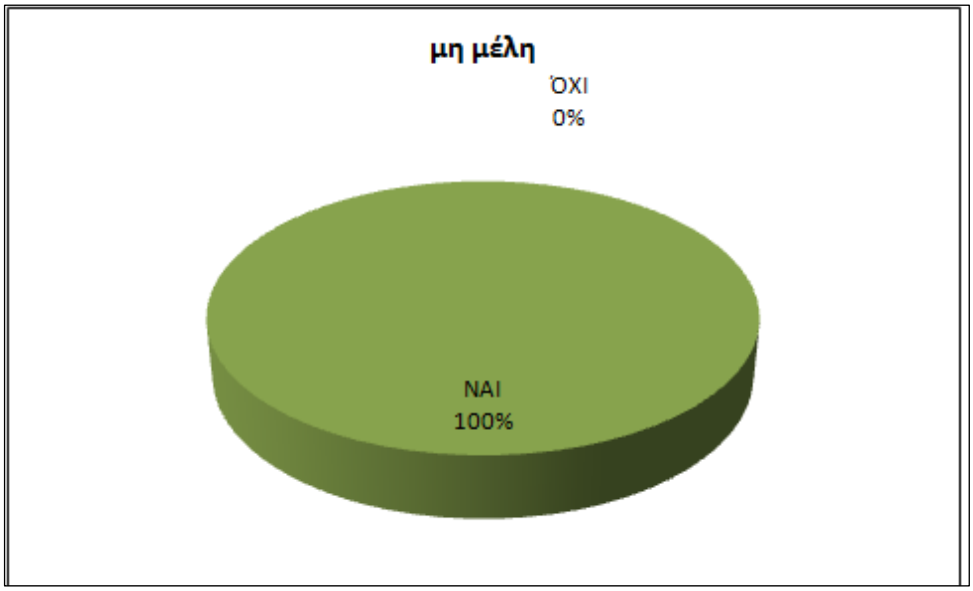
Στο σύνολό της η ομάδα ΄΄μη μέλη΄΄ γνωρίζει την ύπαρξη των ΚΑΠΗ στην Νίκαια

Ερώτηση 4.2 : Γνωρίζετε ότι τα ΚΑΠΗ της πόλης ανήκουν στον Δήμο Νίκαιας;

(ναι – όχι)

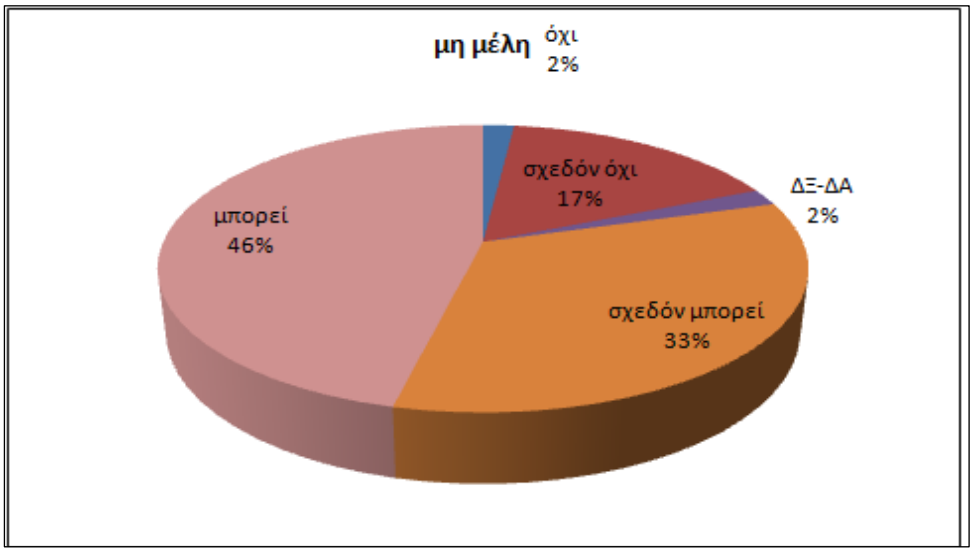

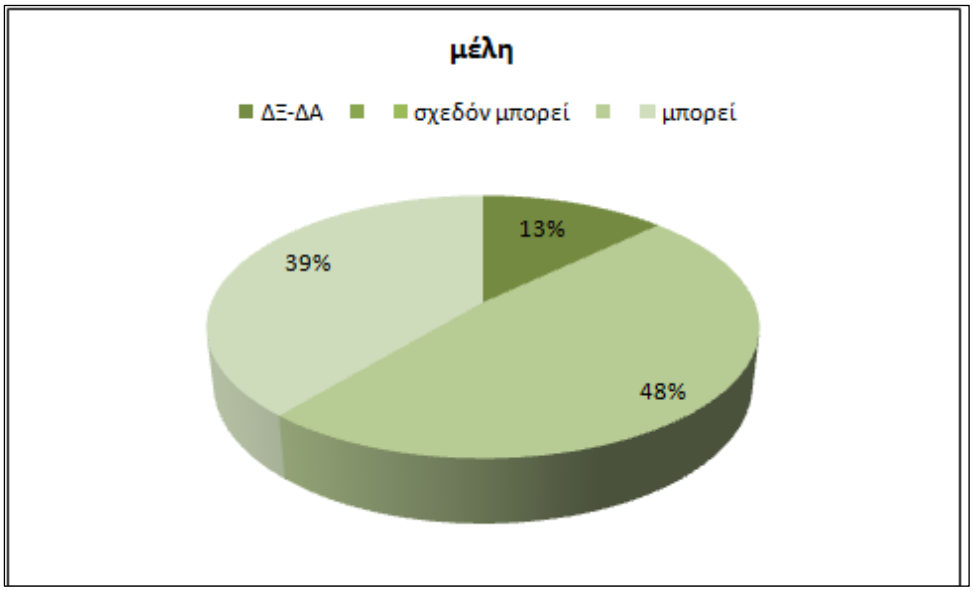

Τόσο η ομάδα των μελών όσο και των μη μελών είναι ενήμεροι για την υπαγωγή των ΚΑΠΗ στην Τ.Α.

Ερώτηση 4.3 : θεωρείτε ότι η Γ΄ Ηλικία μπορεί μέσω των ΚΑΠΗ να προσφέρει στην πολιτιστική εικόνα της Νίκαιας;

(όχι- σχεδόν όχι – ΔΞ,ΔΑ – σχεδόν μπορεί – μπορεί)

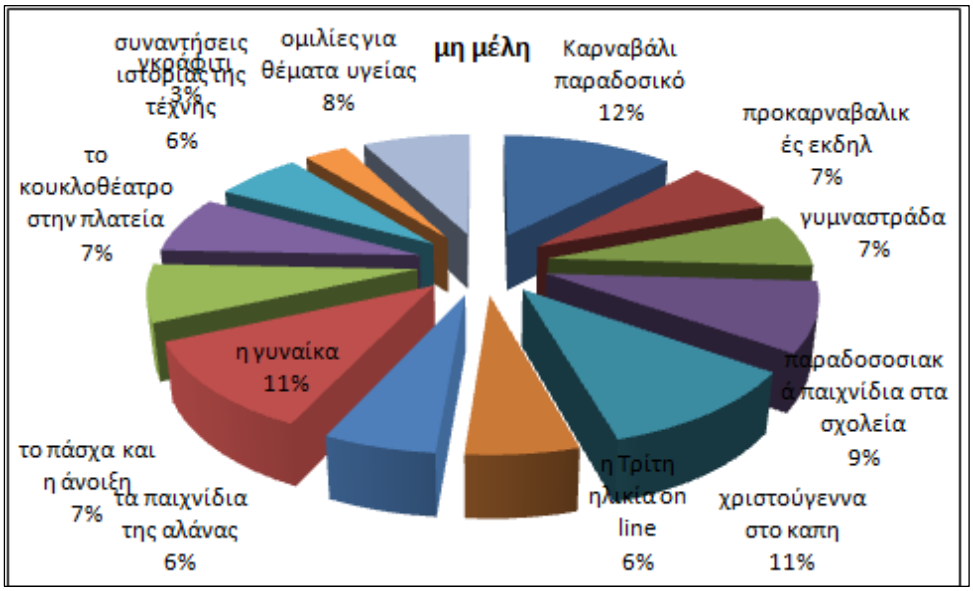

Και οι δύο ομάδες, σύμφωνα με τα παραπάνω γραφήματα, συμφωνούν ότι η Γ΄ Ηλικία μπορεί και σχεδόν μπορεί να προσφέρει στην πολιτιστική εικόνα της Νίκαιας. Για μεν τα μη μέλη η αναλογία είναι 4 στους 5 ενώ για τα μέλη 9 στους 10. Η ομάδα των μελών δεν επέλεξε στο σύνολό της το λύμα ΔΞ-ΔΑ, ενώ και για την ομάδα των μη μελών η επιλογή αυτή παρουσιάζει την μικρότερη έως τώρα προτίμηση. Στην ερώτηση πού στηρίζουν αυτή τους την άποψη 4 στις 5 απαντήσεις από την ομάδα ΄΄μη μέλη΄΄ ήταν ΄΄τους βλέπουμε σε εκδηλώσεις στην πόλη΄΄ και δεύτερη απάντηση ΄΄ βλέπω τους γονείς μου. Εδώ πατάνε κι εκεί βρίσκονται΄΄

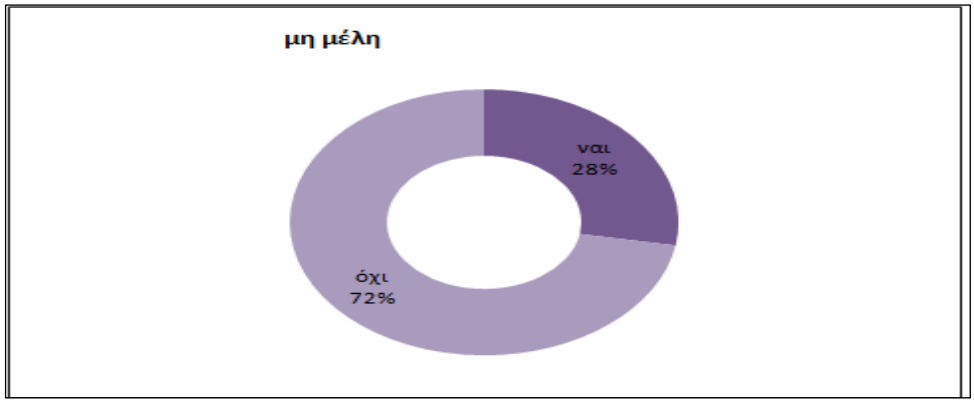
Ερώτηση 4.4 : ποια/ες από τις παρακάτω εκδηλώσεις που διοργάνωσε η Γ΄ Ηλικία γνωρίζετε; (η ερώτηση αφορά την ομάδα μη μέλη)

1. παραδοσιακό καρναβάλι
2. προκαρναβαλικές εκδηλώσεις για τα Δ.Σ
3. παραδοσιακά παιχνίδια στα Δ.Σ
4. τα παιχνίδια της αλάνας
5. γυμναστράδα
6. η Γ΄Ηλικία on line
7. ενημερωτικές ομιλίες για θέματα υγείας της Γ΄Ηλικίας
8. ΄΄κάναμε γκράφιτι χθες βράδυ, αλλά δεν το λέμε΄΄
9. συναντήσεις ιστορίας της τέχνης
10. το κουκλοθέατρο στην πλατεία
11. το Πάσχα και η Άνοιξη
12. Η γυναίκα

Η ομάδα των μη μελών , σύμφωνα με το γράφημα, είναι γνώστης όλων των προτεινόμενων εκδηλώσεων (για ευνόητους λόγους δεν παρατέθηκαν στο ερωτηματολόγιο όλες οι εκδηλώσεις του προγράμματος, ενώ η επιλογή είναι τυχαία) του προγράμματος ΚΑΠΗ και ΚΟΙΝΟΤΗΤΑ. Το μικρότερο ποσοστό καταγράφεται στην επιλογή ΄΄γκράφιτι΄΄ η οποία αποτελεί πρόγραμμα ΄΄εν τω γενέσθαι΄΄, με τέσσερεις μόνο, προκαταρκτικές ακόμη, συναντήσεις.΄΄ Τα μη μέλη γνώριζαν την ύπαρξη του προγράμματος από γονείς που είναι μέλη των ΚΑΠΗ και παρακολουθούν το πρόγραμμα αυτό. Για το πρόγραμμα ΄΄Γ΄Ηλικία on line΄΄ ενημερώθηκαν από τον τύπο. Σύμφωνα με τους εγαζόμενους του ΚΑΠΗ η ομάδα των μη μελών ΄΄θυμάται και προγράμματα που έγιναν πριν από αρκετά χρόνια΄΄

Ερώτηση 4.5: έχετε πάρει μέρος σε κάποια/ες απ αυτές (η ερώτηση αφορά την ομάδα μη μέλη)[293] (ΝΑΙ ΟΧΙ)

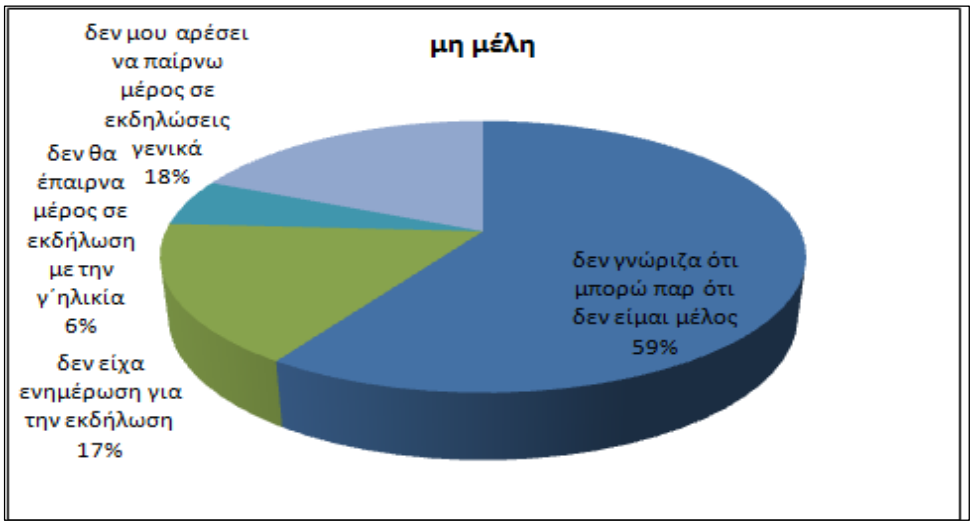

293 Η ερώτηση δεν αφορούσε την παρουσία του ατόμου ως θεατή/άτρια αλλά την ενεργό συμμετοχή μέσω της ομάδας των ηλικιωμένων που είχε την ευθύνη της διοργάνωσης (κοινή προετοιμασία, ΄΄ζωή΄΄ μέσα στην ομάδα, πρόβες, παρουσίαση, ΄΄έκθεση΄΄ στην Κοινότητα). Η παράμετρος αυτή γινόταν απολύτως κατανοητή στους ερωτώμενους.

1 στους 3 από την ομάδα των μη μελών δεν έχει πάρει μέρος σε εκδήλωση που διοργάνωσε η Γ Ηλικία

Ερώτηση 4.6 : αν ΟΧΙ γιατί δεν πήρατε μέρος; (η ερώτηση αφορά την ομάδα μη μέλη)

1. **δεν γνώριζα ότι μπορώ, παρ ότι δεν είμαι μέλος**
2. **δεν είχα ενημέρωση για την εκδήλωση**
3. **δεν θα έπαιρνα μέρος σε εκδήλωση της Γ΄ Ηλικίας**
4. **δεν μου αρέσει να παίρνω μέρος, γενικά, σε εκδηλώσεις**

32 από τα 54 μη μέλη δεν πήραν μέρος σε εκδήλωση που αφορούσε το πρόγραμμα ΚΑΠΗ και ΚΟΙΝΟΤΗΤΑ , λόγω άγνοιας του τρόπου λειτουργίας των ομάδων στον χώρο αυτό, ενώ σε ποσοστό 17% δεν πήραν μέρος λόγω μη ενημέρωσης για την προετοιμασία των δρώμενων.[294] 3 από τα μέλη της ομάδας αυτής δεν επιθυμούν να πάρουν μέρος σε εκδήλωση με την Γ΄ Ηλικία (6%).

Ερώτηση 4.7 :[295] με ποιο από τα παρακάτω συμφωνείτε για την Γ΄ Ηλικία στην Νίκαια;

1. **Μπορεί να αποτελέσει δημιουργικό πυρήνα για την ανάδειξη της πόλης**
2. **Δεν μπορεί αποτελέσει δημιουργικό πυρήνα για την ανάδειξη της πόλης**

294 Όπως έχει λεχθεί η λειτουργία του προγράμματος ΄΄ΚΑΠΗ και Κοινότητα΄΄ παρέχει την δυνατότητα δραστηριοποίησης όλων των πολιτών ΄΄υπό την σκέπη του΄΄

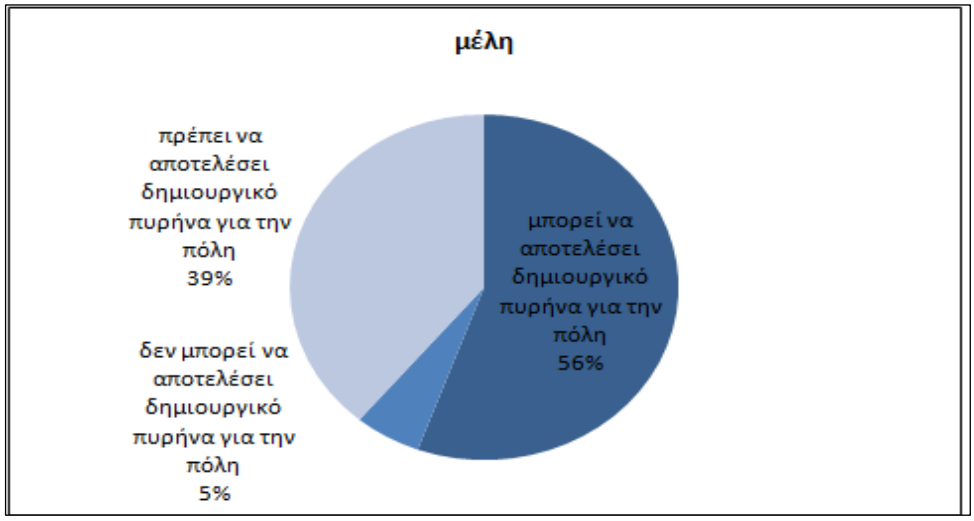
295 Η ερώτηση αφορούσε τις δυνατότητες της Γ΄ Ηλικίας ως άτομα στην κοινωνία της πόλης ΄΄απογυμνωμένα΄΄ από οποιαδήποτε άλλη σχέση, όπως θέματα κοινωνικού αποκλεισμού, πολιτιστικής πολιτικής κλπ. Οι κοινωνικοί παράμετροι που ΄΄ενδιέφεραν,,την ερευνήτρια συμπεριελήφθησαν στις επιλογές

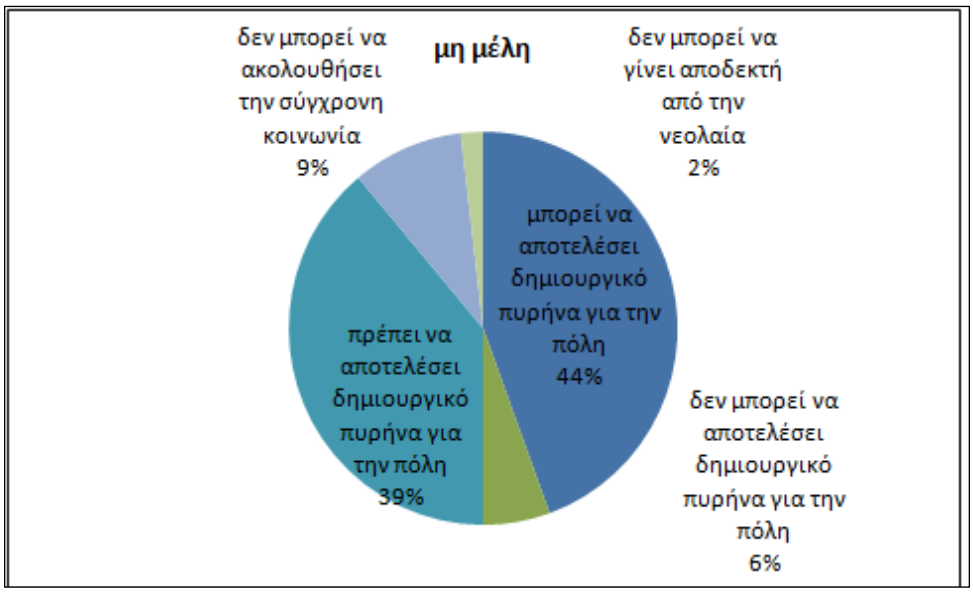
λόγω προβλημάτων υγείας

3. Η Γ΄ Ηλικία πρέπει να αποτελέσει δημιουργικό πυρήνα για την ανάδειξη της πόλης

4. Δεν μπορεί, να αποτελέσει δημιουργικό πυρήνα για την ανάδειξη της πόλης, λόγω του ότι δεν μπορεί να ακολουθήσει την σύγχρονη κοινωνία

5. Δεν μπορεί, να αποτελέσει δημιουργικό πυρήνα για την ανάδειξη της πόλης, λόγω του ότι δεν μπορεί να γίνει αποδεκτή από την νεολαία

4 στους 5 από την ομάδα των μη μελών θεωρούν ότι η Γ Ηλικία μπορεί και πρέπει να αποτελέσει δημιουργικό πυρήνα για την ανάδειξη της πόλης. Η επιλογή με παράμετρο την νεολαία παραμένει σε χαμηλά επίπεδα ενώ αυτή της σύγχρονης κοινωνίας επιλέχθηκε από 5 μη μέλη. Η επιλογή 2 με θέμα τα προβλήματα υγείας της Γ΄Ηλικίας βρίσκεται στην τέταρτη θέση με ποσοστό 6%

Η ομάδα των μελών θεωρεί ότι σε ποσοστό 95% μπορεί και πρέπει να αποτελέσει δημιουργικό πυρήνα για την ανάδειξη της πόλης ενώ απουσιάζουν οι επιλογές 2 στην οποία εμπλέκονται τα θέματα υγείας , 4 και 5 με παραμέτρους την σύγχρονη κοινωνία και την νεολαία αντίστοιχα. Η τρίτη κατά σειρά επιλογή παραμένει στο 5%.

Ερώτηση 4.8 : ποια είναι η εικόνα που έχετε για την Γ΄ Ηλικία στην Ευρώπη σε σχέση με τις παρακάτω επιλογές;

1. **Μπορεί να αποτελέσει δημιουργικό πυρήνα για την ανάδειξη της πόλης**
2. **Δεν μπορεί αποτελέσει δημιουργικό πυρήνα για την ανάδειξη της πόλης λόγω προβλημάτων υγείας**
3. **Η Γ΄ Ηλικία πρέπει να αποτελέσει δημιουργικό πυρήνα για την ανάδειξη της πόλης**
4. **Δεν μπορεί, να αποτελέσει δημιουργικό πυρήνα για την ανάδειξη της πόλης, λόγω του ότι δεν μπορεί να ακολουθήσει την σύγχρονη κοινωνία**
5. **Δεν μπορεί, να αποτελέσει δημιουργικό πυρήνα για την ανάδειξη της πόλης, λόγω του ότι δεν μπορεί να γίνει αποδεκτή από την νεολαία**

Η εικόνα των γραφημάτων παρουσιάζει ιδιαίτερη ομοιότητα με αυτήν της ερώτησης 4.6. Τόσο η ομάδα των μελών όσο και των μη μελών, στις πρώτες θέσεις των επιλογών τους, θεωρούν ότι δεν υπάρχει διαφορά των δυνατοτήτων (σύμφωνα με τις επιλογές της ερώτησης) ανάμεσα στην Γ΄Ηλικία της Νίκαιας και της Ευρώπης.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 8ο : συμπεράσματα

8.1 μεθοδολογικές ...αποδοχές

Η επεξεργασία των αποτελεσμάτων των ερωτηματολογίων της ομάδας **μελών** και της παρουσίασης του **θεσμού** των ΚΑΠΗ με την μέθοδο της ποιοτικής έρευνας οδηγεί σε ορισμένα βασικά συμπεράσματα τα οποία θα παρατεθούν ακολουθώντας την ΄΄εν περιλήψει΄΄ παράθεση των συγκριτικών αποτελεσμάτων των **δύο ομάδων**. Στο τέλος της ενότητας θα παρατεθεί η επεξεργασία της ποιοτικής έρευνας που αφορά **την πόλη** της Νίκαιας. Η σειρά αυτή της παράθεσης κρίθηκε η πλέον επαρκής προκειμένου η ενότητα των προτάσεων που θα ακολουθήσει να αποτελέσει εύλογη νοηματική κατάληξη.

8.2 συνοπτική εικόνα συγκριτικών αποτελεσμάτων.

Δεν είναι πολλές οι κοινές πεποιθήσεις μεταξύ των νεώτερων και ηλικιωμένων ατόμων-πολιτών της Νίκαιας σύμφωνα με την μελέτη της παρούσας έρευνας. Αυτό, όμως, που αποτελεί κοινό στοιχείο είναι η βεβαιότητά τους ότι η πόλης τους ΄΄είναι αυτό που στην πραγματικότητα μοιάζει, είναι το ιστορικό παρελθόν της και οι ιδιαιτερότητές της, που την χαρακτηρίζουν, ως απόρροια του παρελθόντος αυτού΄[296]

Η βεβαιότητα αυτή φαίνεται να αποτελεί και το σημείο εκκίνησης των διαφορών τους. Οι νεώτεροι θεωρούν ότι η μνήμη αυτής της ιστορίας, που πιστεύουν ακράδαντα ότι είναι το δυνατό σημείο της πόλης, ΄΄πάγωσε τον χρόνο΄΄, όρισε τις πολιτικές επιλογές, περιχαράκωσε το παρόν με την επιλογή ΄΄έξω απ όλα΄΄, δαιμονοποίησε την πρόοδο, ΄΄έδιωξε τους νέους΄΄ και παρέσυρε τα όνειρα για το μέλλον σ ένα παρόν που δεν τους αξίζει.

Η Γ΄ Ηλικία, εκλωβισμένη σε μια εικόνα που της όρισε το ιστορικό της παρελθόν, δεν γνωρίζει πώς να το διαχειριστεί, ακολουθεί το ΄΄ωραίοι είμαστε, αλλά πού πάμε;΄΄, γνωρίζει τα προβλήματα της πόλης και επιθυμεί βαθιά να προβληθεί η Νίκαια, αλλά, δεν γνωρίζει τον τρόπο ΄΄πάντως με κέντρο την ιστορία μας θα είναι΄΄

8.3 η Γ΄Ηλικία

Φορτωμένη με βαριά ιστορία, με την γενιά που ίδρυσε την πόλη να μετρά ελάχιστους ακόμη εν ζωή, η Γ΄Ηλικία της Νίκαιας υποδέχεται τον 21ο αιώνα. Από τους 15.000, περίπου, ΄΄απογόνους τους΄΄ (ηλικίας 65 ετών και άνω) οι 7.500, περίπου, είναι μέλη των ΚΑΠΗ Δ.Ε Νίκαιας ενήμεροι στο σύνολό τους για την υπαγωγή του θεσμού στην Τ.Α ΄΄... δεν ξέρω αν είναι καλύτερα. Αλλά όταν

296 Δέφνερ,Α. -Μεταξάς,Θ.2005, *Ταυτότητα, εικόνα και μάρκετινγκ των πόλεων: η περίπτωση της Νέας Ιωνίας στο νομό Μαγνησίας,* στην: http://portal.survey.ntua.gr/main/labs/cadast/research/Publications/GPS_ZOE_2005.pdf (τελευταία επίσκεψη 14/5/2011)

χρειάζομαι τον δήμαρχο τον βρίσκω. Τον υπουργό πού να τον βρω;΄΄
Η ΄΄δεύτερη γενιά΄΄των ιδρυτών ΄΄ πήρε θέση στο σύνολό της΄΄ απαντώντας ότι η εικόνα που έχουν για την πόλη τους, αυτό ΄΄το άθροισμα των πεποιθήσεων, ιδεών και εντυπώσεων΄΄[297] βρίσκεται μεταξύ του να είναι σχεδόν κακή έως σχεδόν καλή αποφεύγοντας ακραίες απαντήσεις σχολιάζοντας ότι δεν υπάρχει γι αυτούς η επιλογή του ΔΞ-ΔΑ ΄΄όταν ζεις σε μια πόλη ή σ αρέσει, ή δεν σ αρέσει. Δεν μπορεί να μην ξέρεις. Απαράδεκτο΄΄.
9 στους 10 θεωρούν ότι μπορούν να προσφέρουν στην προβληματική πολιτιστική εικόνα της Νίκαιας, (όχι μόνο οι ίδιοι μα και στην Ευρώπη θεωρούν ότι οι ηλικιωμένοι έχουν τις ίδιες δυνατότητες) αποτελώντας ένα δημιουργικό πυρήνα, κάνοντας γνωστό ότι ΄΄η αυτόματη αυτή κατηγοριοποίηση με βάση την ηλικία τους[298] ως ΄΄κουτούς, αγενής, ΄΄απασχολήσιμους΄΄ και ΄΄γεροντικούς΄΄[299] είναι μια ΄΄εμπειρική ανισορροπία΄΄
Η πόλη τους είναι΄΄ιστορική΄΄, ΄΄σίγουρα΄΄, ΄΄ εννοείται΄΄, ΄΄χωρίς αμφιβολία΄΄ συνεπικουρούμενη η απάντηση από την γλώσσα του σώματος (επιβεβαίωση με κούνημα του κεφαλιού και των χεριών). Το παρόν λαμβάνεται ως απότοκο του παρελθόντος, η μνήμη ως ρευστή και πολυδιάστατη έννοια της ταυτότητας.[300] Η λέξη Νίκαια οδηγεί σε οδυνηρούς συνειρμούς για την ομάδα των μελών στο σύνολό της. ΄΄Στις πόλεις με σημαντικό ιστορικό παρελθόν η ιστορική παράμετρος αποτελεί κυρίαρχη αρχή της συμβολικής τους διάστασης, επηρεάζει και διαμορφώνει τις ασυνείδητες πλευρές της γενικότερης συμπεριφοράς μας μέσα στον αστικό χώρο.΄΄[301] Ο ξεριζωμός, η προσφυγιά, οι πρώτες γειτονιές, η φτώχεια, κοινές εμπειρίες που της έζησαν ΄΄με το πρώτο κλάμα΄΄ ή τις ζωντάνεψαν οι αφηγήσεις, ο τόπος και ο τρόπος της ζωής τους. Η κοινή συνισταμένη των επιλογών τους είναι η μνήμη ΄΄θυμάμαι την ιστορία μας.΄΄ Αυτή είναι η πρώτη εικόνα, αλλά, σύμφωνα με τις απαντήσεις τους και η τελευταία, για την ανάδειξη της Νίκαιας ως καινοτόμο και σύγχρονη πόλη. Οι τρεις διαστάσεις του χρόνου ΄΄...καθορίζουν μαζί και τις μνήμες

297 Δέφνερ,Α. -Μεταξάς,Θ.2005, *Ταυτότητα, εικόνα και μάρκετινγκ των πόλεων: η περίπτωση της Νέας Ιωνίας στο νομό Μαγνησίας*, στην: http://portal.survey.ntua.gr/main/labs/cadast/research/Publications/GPS_ZOE_2005.pdf (τελευταία επίσκεψη 14/5/2011)

298 Todd,N.2005, *Ageism: Prejudice Against Our Feared Future Self (California State University-Stanislaus*), στην: http://academics.tctc.edu/adn_nursing/Nelson-Ageism-Prejudice Against Our Feared Future Self.pdf (τελευταία επίσκεψη 14/5/2011)

299 Atchley, Robert C.1991, *Social Forces and Aging.* 6th ed. Belmont, CA: Wadsworth, στην http://scholar.google.gr/scholar?hl=el&q=Atchley%2C+Robert+C.+Social+Forces+and+Aging.+6th+ed.+Belmont%2C+CA%3A+Wadsworth%2C+1991.+&btnG=%CE%91%CE%BD%CE%B1%CE%B6%CE%AE%CF%84%CE%B7%CF%83%CE%B7(τελευταία επίσκεψη 14/5/2011)

300 Τσαούσης,Δ.Γ. 1984, *Παράδοση και κλασσικισμός*, Radin, Muray κ. α. στο Κοινωνική ανθρωπολογία, σελ.484

301 Νικολαίδου, Σ. 1993, *Η κοινωνική οργάνωση του στικού χώρου*, σελ.271

και τις προσδοκίες τους, αφού συζητώντας για το παρελθόν διαμορφώνουν στάσεις για το μέλλον και αντίστοιχα διαμορφώνοντας προσδοκίες αναδιαπραγματεύονται τις αναπαραστάσεις του παρελθόντος''[302]

Τα επιχειρήματά τους για την επιλογή αυτή έχουν χροιά ''ανθρωποκεντρική'' αναφέροντας την προσφυγιά, τους ανθρώπους και την γειτονιά ως σημεία αναφοράς της πόλης ενώ η επιλογή ''Κατράκειο'' θεωρείται από την ομάδα αυτή ως το σημείο που ''ενώνει'' την δική τους γενιά με το μοντέρνο ''έτσι όπως το θέλουν οι εφημερίδες.'' Οι ίδιες ''ανθρωποκεντρικές'' επιλογές αναδύονται κι όταν αποφασίζουν για το δυνατό σημείο της πόλης τους, ακόμη κι όταν αυτό το ανιχνεύουν από μια πλειάδα επιλογών (δείχνοντας αμετακίνητοι, σε σημείο εμμονής, χωρίς η λέξη αυτή να έχει κατ ανάγκη αρνητικό πρόσημο).

Δεν υπάρχουν πόλεις χωρίς δυνατά σημεία για την ομάδα των ηλικιωμένων. Στην αντίθετη περίπτωση η πόλη θα πρέπει να τα εφεύρει και να τα αναδείξει ''όπως για μας είναι η ιστορία μας.'' ''Η σχέση μεταξύ της ταυτότητας ενός τόπου και της εικόνας του θα μπορούσε να περιγραφεί ως εξής: η ταυτότητα μιας πόλης αφορά στα ιδιαίτερα εκείνα χαρακτηριστικά της που ιστορικά, άλλοτε λιγότερο και άλλοτε περισσότερο χαρακτηρίζουν τον τόπο αυτό. Ο χαρακτήρας αυτός μπορεί να είναι ισχυρός ή αδύναμος. ''[303] ''Η κατασκευή της εικόνας των πόλεων αποτελεί ένα υποστηρικτικό εργαλείο προκειμένου να εξασφαλιστούν δυο πράγματα: α) η ισχυρή ταυτότητα που έχει αποκτήσει η πόλη να συνεχίσει να είναι ισχυρή και ιδιαίτερη στα πλαίσια μιας συνεχούς διαδικασίας και β) η αδύναμη ταυτότητα να μετατραπεί σε ισχυρή και ανταγωνιστική''[304]

Την πολιτιστική ανάπτυξη της πόλης δεν την θεωρούν απόλυτη υπευθυνότητα της Τ.Α. 1 στους 2 επιλέγει τους προσφυγικούς συλλόγους ως φορείς που έχουν την δυνατότητα παρέμβασης στην πολιτιστική ζωή. Όπως έχει αναφερθεί οι σύλλογοι αποτελούν συστατικό στοιχείο της ζωής της πόλης, από την ίδρυσή της, στενά συνδεδεμένο με την ιστορία της. '' Η αίσθηση του τόπου υποδεικνύει τις αμέτρητες αξίες, δοξασίες, τα αισθήματα αλλά και τους φόβους τους οποίους οι άνθρωποι συνδέουν σε συλλογικό όσο και σε υποκειμενικό επίπεδο με ορισμένα κομμάτια του περιβάλλοντός τους.''[305] Σε πολλούς απ αυτούς υπάρχει έντονο το στοιχείο καταγωγής των μελών τους, τόσο στην διακόσμηση όσο και στον τρόπο λειτουργίας ενώ η εγγραφή τους σ αυτούς συνεχίζει να αποτελεί στοιχείο περηφάνειας.

---

302 Λιάκος, Λ.2005, *Η ανακαίνιση της εθνικής ταυτότητας*, στην http://www.tovima.gr/opinions/ articl aid=164657 (τελευταία επίσκεψη 16/5/2005)

303 Δέφνερ,Α. -Μεταξάς,Θ.2005, *Ταυτότητα, εικόνα και μάρκετινγκ των πόλεων: η περίπτωση της Νέας Ιωνίας στο νομό Μαγνησίας*, στην: http://portal.survey.ntua.gr/main/labs/cadast/research/Publications/GPS_ZOE_2005.pdf (τελευταία επίσκεψη 14/5/2011)

304 στο ίδιο

305 Καυταντζόγλου, Ρ. 2010, *Στη σκιά του ιερού βράχου*, σελ 32

΄΄Παλιότερα οι σύλλογοι ήταν πολύ δραστήριοι, τώρα εμείς οι παλιοί, γεράσαμε πολύ και οι νέοι μαζεύονται μια δυό φορές τον χρόνο μόνο΄΄. ΄΄Μέσα από τη λειτουργία της ιστορικής μνήμης ανακαλείται η διαχρονικότητα της πόλης. Η αντίφαση εκφράζεται από την παρουσία του καινούργιου. Το καινούργιο που συμβολίζει το μοντέρνο, εκτοπίζει το παλιό.΄΄[306] ΄΄Το πρόβλημα βρίσκεται σε αυτόν τον ενδιάμεσο χώρο ανάμεσα στο χειροπιαστό και στη φαντασία. Τα μνημεία είναι μεν χειροπιαστά, αλλά όλοι μας τα βλέπουμε και τα αντιλαμβανόμαστε μέσω της φαντασίας μας. Και αυτή η φαντασία τρέφεται από πολλές πηγές, ανάμεσα στις οποίες είναι βέβαια η εθνική αγωγή και οι συμβολισμοί της, αλλά και η προσωπική εμπειρία και οι αναγνώσεις του καθενός.΄΄[307]

Γνωρίζουν και επισκέπτονται τους πολιτιστικούς χώρους της πόλης τους με προτεραιότητα αυτούς στους οποίους ΄΄ανήκουν΄΄. Η παρουσία του Ολυμπιακού Ακινήτου θεωρείται ιδιαίτερα θετική για την Νίκαια και ΄΄πολύ θα ήθελαν να παρακολουθήσουν και να παρουσιάσουν πολιτιστικά δρώμενα σ αυτό΄΄. Όσο για τις εκδηλώσεις που παρακολουθούν προτεραιότητά τους είναι αυτές των ΚΑΠΗ και οι εκδηλώσεις μνήμης, για τις οποίες ενημερώνονται με τον ΄΄γνωστό, καλό, παλιό τρόπο του από ΄΄στόμα σε στόμα΄΄, άλλωστε, ΄΄στην Νίκαια γνωρίζουμε ο ένας τον άλλον.΄΄ Ο τρόπος αυτός δεν είναι πια επαρκής ή τουλάχιστον όσο θα ήθελαν , ΄΄οι αποστάσεις τεράστιες, τα μάτια δεν βοηθάνε κι έτσι δεν τα μαθαίνουμε όλα.΄΄ Για την ενημέρωσή τους 2 στους 3 χρησιμοποιούν τοπικές εφημερίδες, όσο δε για την χρήση των νέων τεχνολογιών, μόνο ένα μέλος ΄΄σερφάρει΄΄ ΄΄ διότι τα παιδιά μου πήραν δώρο το laptop, είμαι ξετρελαμένη με το google earth και μπαίνω στην ιστοσελίδα του Δήμου από τότε που ΄΄βάζει΄΄ και δικά μας προγράμματα (του ΚΑΠΗ)΄΄

8.4. Ο θεσμός των ΚΑΠΗ στην Νίκαια

Την παρούσα χρονική στιγμή ο μοναδικός θεσμός στην πόλη με σκοπό την υγεία της Γ΄ Ηλικίας με την ευρεία έννοια, ΄΄της προσωπικής ευτυχίας και της κοινωνικής ευεξίας, ΄΄βιώνει την σχιζοφρένεια΄΄.

Από την μια πλευρά, η Γ΄Ηλικία της Νίκαιας ΄΄προσέρχεται αθρόα΄΄ τον τελευταίο χρόνο στους χώρους των ΚΑΠΗ προκειμένου μέσα από την φιλοσοφία λειτουργίας τους να ΄΄βρει νέους σκοπούς ή να υλοποιήσει όσους βρίσκονται σε εξέλιξη΄΄ στην νέα φάση της ζωής της. Με νέο προφίλ, από αυτό της απαρχής του θεσμού, αναζητά συντροφιά, γνώση, πάθος, έρωτα, νέες εμπειρίες μιας τεχνοκρατούμενης πλέον εποχής, όντας αποφασισμένη να εξαργυρώσει την ύπαρξή της στην κοινωνία της

306 Νικολαίδου, Σ. 1993, *Η κοινωνική οργάνωση του στικού χώρου*, σελ.270

307 Λιάκος,Λ. 1998, *Η αιχμαλωσία του φαντασιακού*, στην: http://www.tovima.gr/opinions/article/?aid=102310 (τελευταία επίσκεψη 19/5/2011)

πόλης δημιουργικά. Οι εγκαταστάσεις του θεσμού θα μπορούσαν να επανεξεταστούν ως σύγχρονοι χώροι δημιουργίας, ενώ ο αριθμός τους, ίσως οριακά μη υπερβολικός για την τεράστια σε έκταση πόλη της Νίκαιας, δεν αποτελεί απόδειξη της λειτουργίας του θεσμού διότι πολλά παραρτήματα λειτουργούν με παντελή έλλειψη εξειδικευμένων λειτουργών οριζόμενα ΄΄ως καφενεία΄΄.
Απειλή που οδηγεί σε ολισθηρά μονοπάτια την έννοια της κοινωνικής πρόνοιας, αποτελεί η οικονομική συγκυρία, αποψιλώνοντας τα προγράμματα των υπηρεσιών και την τεχνολογική επάρκεια των χώρων. Οι λειτουργοί του θεσμού βρίσκονται σε αμηχανία, εγκλωβισμένοι στην ανάγκη των μελών να ΄΄χρησιμοποιήσουν τον θεσμό΄΄ και στην διοικητική ανεπάρκεια και έλλειψη γνώσης που οδηγεί την λειτουργία σε τέλμα, ενώ, η πολυθρυλούμενη αυτονομία των χώρων αποδείχθηκε μπούμερανγκ στο νοσηρό φόντο. Η έλλειψη έρευνας σχετικής με τον Θεσμό, έχει ως αντίκτυπο την αποσπασματική ανάπτυξη. Ως μοναδική ευκαιρία στην παρούσα χρονική στιγμή θεωρείται η νέα δημοτική αρχή, μέσω και των δυνατοτήτων που παρέχει το πρόγραμμα ΄΄Καλλικράτης΄΄.
Από την άλλη πλευρά, ο θεσμός συμπληρώνει φέτος στην Νίκαια 25 χρόνια λειτουργίας και παρέμβασης στα πολιτιστικά δρώμενα της πόλης. Οι Νικαιώτες γνωρίζουν την ύπαρξή του, παρακολουθούν τις διαδράσεις του και επιθυμούν να συν-υπάρξουν με την Γ΄Ηλικία στον πολιτιστικό της λόγο, για την οποία είναι πεπεισμένοι ότι μπορεί και πρέπει να αποτελέσει στοιχείο καινοτομίας της πόλης.

8.5 Οι πολίτες της Νίκαιας

επιδρούσαν στην παραγωγή του χώρου τους, από την ταραχώδη ίδρυσή του, μέσω του πολιτισμού. Με το κατά de Certaux ΄΄περπάτημά΄΄ τους ως χρήστες, ΄΄έγραψαν΄΄ πάμπολλες φορές την πόλη τους ως δικό τους χώρο.
Σήμερα θεωρούν ότι το ΄΄περπάτημά΄΄ τους δεν αφήνει ίχνη και περιμένουν μια λύση ΄΄ως από μηχανής Θεός΄΄ στοιχείο αντίθεσης με την πεποίθησή τους ότι αυτοί αποτελούν το δυνατό σημείο της πόλης, αυτοί και η ροή των πραγμάτων και των λέξεων διαχρονικά μέσα στην ιστορία τους, τα συμπλέγματα των δραστηριοτήτων τους, των προιόντων τους, των σκέψεών τους.
Η βαθύτερη σχέση που αναζητά ο Lefebvre ανάμεσα στους πολίτες και στην πόλη, ΄΄που αντιτίθεται στην υπάρχουσα αστική πραγματικότητα και επανατοποθετεί την πόλη ως φορέα ανθρώπινων αναγκών και αιτημάτων΄΄[308]δεν βρίσκει εφαρμογή στη Νίκαια μέχρι σήμερα.
Η πόλη τους υποφέρει από έλλειψη συνέπειας και συνοχής στην ιστορική της κατά γενική ομολογία ταυτότητα
Τόσο οι πολίτες όσο και οι δημοτικοί άρχοντες, στην παρούσα στιγμή, έχουν

308 Lefebvre, A. 1996, *Writing of cities,* στην: http://fas.nyu.edu/docs/IO/222/2000.Brenner.IJURR.pdf (τελευταία επίσκεψη: 12/5/2011)

αρνητική άποψη για την πόλη τους. Λατρεύουν την μνήμη αλλά απεχθάνονται την προοπτική να παραμείνουν εραστές της νοσταλγίας βλέποντας τον ιστορική τους τόπο να βυθίζεται στα σκουπίδια και την μιζέρια. Ωστόσο, η αντίδρασή τους και η ΄΄λύτρωσή τους΄΄ ως πολίτες επαφίεται στα χέρια της εκάστοτε δημοτικής αρχής η οποία ή θα ΄΄απογειώσει΄΄ την πόλη ή θα λειτουργήσει ως ΄΄ πολιτικός οδοστρωτήρας΄΄.΄΄Δεν είναι η πολιτική που κατευθύνει την παρέμβαση αλλά οι πολίτες που χτίζουν τις λειτουργίες ενδυνάμωσης ή αδρανοποίησης της συμμετοχής΄΄[309]. Ως εκ τούτου οι πολίτες της Νίκαιας δεν ΄΄δημιουργούν τις προυποθέσεις εκείνες που θα τους καταστήσουν ενεργούς συνδαιτημόνες στην άσκηση πολιτικής.΄΄[310]

Από την άλλη πλευρά συμφωνούν με τους άρχοντες της πόλης ότι την λύση αποτελεί πρώτον, η αποτίναξη μιας μειομένης αυτοεκτίμησης που έχουν ως πολίτες για τον κοινωνικό τους χώρο, (μια θέση με ισχυρά επιχειρήματα από την δική τους οπτική γωνία) και δεύτερον η ανάδειξη της πολιτιστικής τους ταυτότητας, της ιστορίας τους. ΄΄Κάθε εποχή και κάθε κοινωνία θέτει τα δικά της ερωτήματα στο παρελθόν και βρίσκει τους δικούς της τρόπους για να ωφεληθεί από αυτό και το κυριώτερο είναι ότι όλοι είναι ΄΄αληθινοί΄΄ και ΄΄νόμιμοι΄΄ για την κάθε γενιά ξεχωριστά΄΄[311]Μόνο που για την Νίκαια δεν υπάρχει διάλογος γι αυτούς τους ΄΄τρόπους΄΄. ΄΄Φεύγω΄΄ είναι το σύνθημα των νέων της πόλης και το εννοούν αποδρώντας απ την πόλη για κάθε λόγο: για διασκέδαση, για δουλειά, για να μην ΄΄πνιγούν΄΄, για να βρουν δωρεάν ιντερνέτ στην πλατεία του γειτονικού δήμου. ΄΄Το θέμα δεν είναι να εγκλωβιστούμε στην πόλη δημιουργώντας μια ΄΄άλλη΄΄ πόλη μέσα στα ΄΄ιδια τείχη΄΄ το θέμα είναι η πόλη μου να έχει επιλογές. Επιλέγω να μείνω εδώ ή εκεί΄΄

΄΄Η δυνατότητα του ασύρματου διαδικτύου να αυξάνει τις δυνατότητες προσωπικής δικτύωσης με ευρύ φάσμα κοινωνικών καταστάσεων, ενισχύοντας έτσι την ικανότητα των ατόμων να ανοικοδομούν δομές κοινωνικότητας από την βάση προς την κορυφή΄΄[312] δεν αποτελεί ζητούμενο για την Νίκαια. Το ΄΄τέρας΄΄ της τεχνολογίας κρατήθηκε μακριά προκειμένου να εξ-υπηρετηθούν πολιτικές επιλογές. Η δημόσια σφαίρα της πόλης, την πιθανότητα ή μη η δικτυωμένη κοινωνία να αποτελέσει θρίαμβο για το άτομο μέσω της κοινωνική αλληλεπίδρασης[313], την εξερευνά μόλις στις αρχές του 21ου αιώνα μέσω της νέας ιστοσελίδας του Δήμου. ΄΄Πολίτες εν

309 στο ίδιο

310 Νικολίνταη,Π. 2011, *Τα κοινωνικά κινήματα*, σελ. 71

311 Jenkins , K. 1996, *What is history*, στην: http://lamanet999.t35.com/ebook/fc000001e.pdf (τελευταία επίσκεψη 16/5/2011)

312 Καστέλς,Μ.2005, *Ο γαλαξίας του διαδικτύου*,σελ. 165

313 στο ίδιο

ανασφαλεία'' χαρακτηρίζονται οι Νικαιώτες/τισσες με την προοπτική ''προ των πυλών'' να αποτολμήσουν την διεύρυνση της ''δημοκρατίας τους'' χάρη στα αλληλεπιδραστικά συστήματα των νέων τεχνολογιών, που ''ενσκύπτουν'' στην πόλη. Η πλειοψηφία της ήδη ισχνής ομάδας που χρησιμοποιεί την ιστοσελίδα του Δήμου, για ενημέρωση των πολιτιστικών τεκταινόμενων, αποτελείται κυρίως από εργαζόμενους στις δημοτικές υπηρεσίες. Μεσούντων των οικονομικών και περιβαλλοντικών προβλημάτων η πληροφορία στην Νίκαια κινείται σε ''κάποιους μόνο'' με αφίσες και από ''στόμα σε στόμα'' ενώ οι τοπικές εφημερίδες αποτελούν την μοναδική προτεινόμενη λύση για έντυπη ενημέρωση στα ''του οίκου τους''. ''Η ενημέρωση δεν είναι επαρκής. Εμείς στην Νίκαια δεν ζούμε στην εποχή της πληροφορίας''.

Οι δημόσιοι χώροι της Νίκαιας, πολυπληθείς, συνιστούν πολιτισμικά στοιχεία. Στο σύνολό τους συνθέτουν ένα μωσαϊκό που μαζί με την αρχιτεκτονική των κτιρίων καθορίζει τη συνολική φυσιογνωμία και την ταυτότητα της πόλης. Υποστηρίζεται ότι η διατήρηση του παρελθόντος και συγκεκριμμένα η διατήρηση της εικόνας του παρελθόντος (παλιές μονοκατοικίες, καταγωγή) δεν έχει σχέση με την διατήρηση της μνήμης και της ιστορίας αλλά με την αναπαράσταση και την απαναξιολόγησή του, έτσι ώστε να ικανοποιεί απαιτήσεις του παρόντος.[314] Άλλωστε, το μνημείο θύμησης του Μπλόκου αποτελεί τόσο για τους νεώτερους όσο και για τους ηλικιωμένους το σημείο αναφοράς και προσκυνήματος της πόλης, ενώ το Κατράκειο Θέατρο είναι το μοναδικό νήμα που συνδέει την ''ύπαρξη'' της Νίκαιας με τον ''έξω κόσμο'' για τους νεώτερους. Ζητούν και πιστεύουν ότι η σύνδεσή τους με τον ''υπόλοιπο κόσμο'' μπορεί να γίνει κύρια ''μέσα'' από την Τ.Α συνεπικουρούμενη από τους προσφυγικούς συλλόγους που υπάρχουν ''εν αφθονία'' στην πόλη, λειτουργώντας όμως αποσπασματικά, μη μπορώντας να αποτελέσουν μια ακόμη επιλογή γι αυτήν, με μια αύρα μιζέριας σε πολλές εκφάνσεις τους. Η έκφραση ''μακριά από μας'' από τους νέους χαρακτηρίζει το άκουσμά τους. ''Οι απλοί άνθρωποι που επικαλούνται το παρελθόν παράγουν την ιστορία που ταιριάζει στο παρόν τους δοσμένη όμως με την αντίστροφη φορά δηλαδή σαν ένα παρόν που προσπαθεί να φανεί αντάξιο της ιστορίας και του παρελθόντος της.''[315] Στην Νίκαια η εικόνα της προσφυγούπολης που έσφιζε από ζωή, δεν υπάρχει.

Οι πολίτες της Νίκαιας είναι ενημερωμένοι για τις ''ευκαιρίες που τους παρέχει η ΕΕ''. Δείχνουν, παρ όλ αυτά, να ακολουθούν μια μοίρα που πάντα ''άφηνε την πόλη έξω'' από οτιδήποτε βρίσκεται εκτός των στενών ορίων της, ζώντας με την ανάμνηση ελάχιστων έως σπάνιων περιπτώσεων που ''κάτι άρχισε να κινείται και χάθηκε γρήγορα, μήπως και το φανταστήκαμε;''

314 Νικολίνταη ,Π.2011, *Τα κοινωνικά κινήματα,* σελ. 69

315 Σκαρπέλος, Γ. 2000, *Ιστορική μνήμη και ελληνικότητα στα κόμικς*, σελ.102

Η οικονομική συγκυρία για την πόλη αφαιρεί την δυνατότητα να δοθούν λύσεις για τον προσφυγικό ιστό, αλλά αυτό ΄΄δεν είναι καινούργιο. Πάντα η Νίκαια ήταν φτωχή και χρεωμένη. Και;΄΄. Μόνο που ΄΄στην συγκεκριμμένη χρονική στιγμή δεν υπάρχουν ούτε οι άνθρωποι που στήριζαν οικονομικά την πόλη΄΄. Η δημοτική αρχή νιώθει αναγκασμένη να δώσει προτεραιότητες με πολιτιστική αιχμή το Κατράκειο Θέατρο. Ο καλλιτεχνικός κόσμος βρίσκεται σε σκεπτικισμό για μια νέα συνεργασία με την πόλη, έχοντας ΄΄άσχημες αναμνήσεις από προηγούμενες συνεργασίες΄΄, οι πολιτιστικοί χώροι δεν εμπνέουν τους πολίτες ΄΄δεν τους καλούν΄΄ και οι νεώτεροι επισκέπτονται μόνο το Κατράκειο Θέατρο, το καλοκαίρι και προτιμούν μια βόλτα στις πλατείες.

Οι πλατείες στην πόλη της Νίκαιας, ο δημόσιος χώρος της, ΄΄απλά στέκουν΄΄ περιμένοντας να αποκτήσουν το νόημα ΄΄αρένας άσκησης δικαιωμάτων και καταλύτη στην δημόσια ζωή ΄΄[316] ή απλά να ψυχαγωγήσουν τους πολίτες. Η ελπίδα εναπόκειται στον νέο ρυθμιστικό νόμο που θα επιτρέπει, με αισθητικές παρεμβάσεις, να χρησιμοποιηθούν από τους καταστηματάρχες της περιοχής. Άλλωστε, θεωρείται καίρια παρέμβαση για να έχει επιλογές ΄΄το φευγιό΄΄ της νεολαίας τα βράδια και να αναζωογονηθεί ο εμπορικός κόσμος της πόλης. ΄΄Η εμπορική ζωή μας φαίνεται στους πεζόδρομους΄΄ είναι η απάντηση όταν επιχειρείται να ανασκαλευτεί το θέμα της ανάπτυξης. Καταστήματα κλείνουν το ένα μετά το άλλο, όχι σε μια διαδικασία νέας προοπτικής αλλά στο ΄΄ήταν στραβό το κλίμα το έφαγε κι ο γάιδαρος.΄΄ Οι πλατείες στην Νίκαια και τα προβληματικά μέσα μεταφοράς αποτελούν την σκηνή του ρατσιστικού φαινομένου, της ετερότητας, της μη ηθικής των διαφορών. Οι δυνατότητα να ΄΄συναντηθούν΄΄ οι μερικές δεκάδες μετανάστες που κατοικούν στην Νίκαια με τους πολίτες, ΄΄απαιτεί ένα μεγάλο άλμα συνείδησης, που θα επιτρέψει στα πρόσωπα να αποδεχθούν ότι εκτός από το να ζουν ως άτομα και ως ομάδες χωριστά, μπορούν επίσης να συνυπάρχουν και να επικοινωνούν.΄΄[317]

- Τί σημαίνει το γεγονός ότι το συντριπτικό ποσοστό των πολιτών μας θεωρεί κακή έως σχεδόν κακή την πολιτιστική εικόνα της πόλης ;

– ΄΄Αντε γεια. Ταπηροκρανίωση΄΄

΄΄παιδί με σπρέυ΄΄

8.6 και το ερώτημα;

Αποτελεί το πρόγραμμα ΄΄Γ΄ Ηλικία και Πολιτισμός΄΄ των ΚΑΠΗ στοιχείο

316 Νικολίνταη ,Π.2011, *Νέα Κοινωνικά κινήματα : η περίπτωση των κινημάτων πόλης,* σελ. 71

317 Μελούτσι,Α. 2002, *Κουλτούρες στο παιχνίδι* (επιμέλεια Μιχάλης Ψημίτης), σελ. 119

καινοτομίας για την πόλη της Νίκαιας;

Η απάντηση είναι θετική και αποδεικνύεται από τα εξής :

1. Δύο παραδοχές ορίζουν την κοινωνική συμπεριφορά της Γ΄ Ηλικίας στην Νίκαια
- πρώτον ότι η Γ΄Ηλικία ορίζει την συμπεριφορά αυτή αρνούμενη στερεότυπες γι αυτήν εικόνες
- και δεύτερον ότι, ως ΄΄πλατφόρμα΄΄ της κοινωνικής της παρέμβασης, έχει επιλέξει τον θεσμό του ΚΑΠΗ.

Η πρώτη παραδοχή αναδεικνύει την δυνατότητα υπέρβασης των καθορισμένων κυρίαρχων μοντέλων που ΄΄έχουν επιλεγεί γι αυτήν, χωρίς αυτήν΄΄

ενώ η δεύτερη τοποθετεί την ομάδα των ηλικιωμένων αντιμέτωπη με την κυρίαρχη αντίληψη ΄΄ περί της μη συλλογικής χρησιμότητας της Γ΄ Ηλικίας ΄΄

2. Οι ηλικιωμένοι αποδέχονται ότι ο κοινωνικός αποκλεισμός και ο διαχωρισμός μεταξύ των γενεών αποτελούν δύο τάσεις που θέτουν σε κίνδυνο την ικανότητα των πόλεων να διαχειριστούν επιτυχώς την διαδικασία της κοινωνικής και τεχνολογικής καινοτομίας. Για τον λόγο αυτό επιθυμούν, ζητούν και υλοποιούν παρεμβάσεις που στοχεύουν στην άρση του κοινωνικού αποκλεισμού και στην προσέγγιση τεχνολογικών επιτευγμάτων
3. Ο θεσμός του ΚΑΠΗ που έχει επιλεγεί από την Γ΄ Ηλικία αποτελεί μοναδικό και πρωτοπόρο θεσμό ανοιχτής προστασίας . Ο θεμέλιος λίθος λειτουργίας του είναι η παροχή στήριξης της εξατομικευμένης προσπάθειας του κάθε μέλους για την πραγμάτωση της τελείωσής του ως ατόμου και πολίτη
4. Τα προγράμματα κοινωνικής παρέμβασης του ΚΑΠΗ στην Κοινότητα, αποτελούν απότοκο της συνεργασίας λειτουργών και μελών, στηρίζονται στην ελευθερία έκφρασης και στην φιλοσοφία λειτουργίας του χώρου. Αποτελούν, εν κατακλείδι, ιδέες και επιθυμίες των πολιτών, δεν επιβάλλονται και δεν αποτελούν παθητική συμμετοχή των ατόμων.
5. η Γ΄ Ηλικία χρησιμοποιεί ως όχημα επικοινωνίας με την πόλη τον πολιτισμό προσφέροντας ιδιαίτερες υπηρεσίες στην υπό διαμόρφωση πολιτιστική ταυτότητα της πόλης, καθώς οι ηλικιωμένοι αποτελούν την γενιά ίδρυσης της Νίκαιας, με έντονα τα χαρακτηριστικά της πατρογονικής γης και εξ ίσου έντονη της επιθυμία, τα χαρακτηριστικά αυτά να αποτελέσουν λειτουργικά στοιχεία στην δημιουργία μιας πόλης με σύγχρονη εικόνα.
6. Η παρέμβαση των ηλικιωμένων στην άρση του κοινωνικού αποκλεισμού και της τεχνολογικής καινοτομίας εξυπηρετείτε με προγράμματα που στηρίζονται

- Στην γνώση των ιδιαίτερων παραμέτρων της πόλης

- Υλοποιούνται κατ αποκλειστικότητα για την Νίκαια
- Δεν αποτελούν τυχαία επιλογή ,αλλά, πραγμάτωση ιδεών που χαρακτηρίζονται από πάθος
- Αποπνέουν τις επιταγές της σύγχρονης επιστήμης
- Δεν εξαρτώνται από πολιτικές επιλογές

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 9^{ο} : προτάσεις

Με την προυπόθεση ότι

1. ΄΄εν αρχή ην το χάος΄΄ για την πόλη της Νίκαιας

2. για να χαρακτηριστεί η συμπεριφορά ενός συστήματος ως χαοτική, το σύστημα πρέπει να παρουσιάζει τις παρακάτω ιδιότητες α) πρέπει να παρουσιάζει ευαίσθητη εξάρτηση από τις αρχικές συνθήκες, β) πρέπει να είναι τοπολογικά μεταβατικό το σύνολο των περιοδικών του τροχιών, γ) πρέπει να είναι πυκνό

3. ο Καστοριάδης προτιμά τον ορισμό του χάους ως ΄΄τίποτα΄΄. Αυτή η σύλληψη ήταν, σύμφωνα μ αυτόν, η γενεσιουργός δύναμη της αρχαίας δημοκρατίας αφού αφήνει τον άνθρωπο δημιουργό του δικού του νοήματος, σε έλλειψη κάποιου ανώτερου προυπάρχοντος νόμου΄΄[318]

4. ΄΄αν ο Θεός παίζει ζάρια με την Νίκαια δεν θα του πούμε εμείς τί θα κάνει, αλλά, σίγουρα ούτε και ο ίδιος σ εμάς΄΄ Τ.Φ.Κ

5. ΄΄είναι προφανές ότι οποιαδήποτε διαδικασία μάρκετινγκ έχει ως στόχο το κέρδος, ωστόσο, η πόλη δεν αποτελεί ένα συνηθισμένο ΄΄προϊόν΄΄ αλλά ένα ΄΄αγαθό΄΄ με πολύπλευρες διαστάσεις, με την πολιτισμική και την κοινωνική να αποτελούν δυο από τις σημαντικότερες

6. ένα στρατηγικό σχέδιο ποτέ δεν συντηρεί, ή αλλάζει, από μόνο του το χώρο και την κοινωνία αλλά μπορεί να συμβάλλει μακροπρόθεσμα στην άμβλυνση των κοινωνικο-γεωγραφικών ανισοτήτων΄΄[319]

7. τα προτεινόμενα από την βιβλιογραφία μοντέλα ανάπτυξης των πόλεων, δεν είναι εφικτά ΄΄κάτω από το βάρος΄΄ των συμπερασμάτων της έρευνας

8. Ένα πετυχημένο branding χρειάζεται πολύ περισσότερα από ένα όμορφο logo και ένα έξυπνο σύνθημα (motto)[320]

---

318 Κορνήλιος Καστοριάδης, στην: http://el.wikipedia.org/wiki/%CE%9A%CE%BF%CF%81%CE%BD%CE%AE%CE%BB%CE%B9%CE%BF%CF%82_%CE%9A%CE%B1%CF%83%CF%84%CE%BF%CF%81%CE%B9%CE%AC%CE%B4%CE%B7%CF%82

319 Δέφνερ,Α. -Μεταξάς, Θ.2005, *Ταυτότητα, εικόνα και μάρκετινγκ των πόλεων: η περίπτωση της Νέας Ιωνίας στο νομό Μαγνησίας*, στην: http://portal.survey.ntu .gr/main/labs/cadast/research/Publications/GPS_ZOE_2005.pdf (τελευταία επίσκεψη 14/5/2011)

320 Μαζιώτης ,Δ – Καπόπουλος, Κ.2008, *Η τέχνη για το branding της πόλης*, στην: http://www.enthesis.net/index.php?option=com_content&view=article&id=68:enthesis5380&catid=13:nvironmentalpolicy&Itemid=4 (τελευταία επίσκεψη 24/5/2011)

οι προτάσεις τόσο για την ανάπτυξη της πόλης όσο και για την δυνατότητα των προγραμμάτων ΄΄Γ΄Ηλικία και Πολιτισμός΄΄ να αποτελέσουν καινοτόμο στοιχείο για την πόλη της Νίκαιας, συνοψίζονται στα εξείς:

Η πόλη της Νίκαιας μπορεί να αντιστρατέψει στην πληθώρα των εμπειριών μιας μεγάλης πόλης (η Νίκαια, παρ όλ αυτά, είναι μεγάλη σε μέγεθος πόλη) το ΄΄οικιστικό΄΄ της περιβάλλον, την ΄΄καθημερινότητά΄΄ της, την ηρεμία, την μικρή κοινωνική απόσταση των φορέων, τον οικιστικό της ιστό, το αθρώπινο δυναμικό της. Ανήκοντας στην ομάδα των πόλεων που την χαρακτηρίζει η πολιτιστική της κληρονομιά και η θέληση των πολιτών της να αναδειχθεί μέσω του πολιτισμού της, το μοντέλο των ΄΄βιωματικών εμπειριών΄΄ των μικρών πόλεων της Ευρώπης αναθεωρημένο σύμφωνα με τις ιδιαιτερότητές της ΄΄δείχνει΄΄ να ανταποκρίνεται σ αυτήν.

Η Νίκαια (σύμφωνα με τα αποτελέσματα της έρευνας) διαθέτει τα στοιχεία μιας ΄΄παραδοσιακής πόλης΄΄ που επιθυμεί, ωστόσο, να αποτελέσουν την βάση μιας ΄΄μοντέρνας πόλης΄΄. Οι προυποθέσεις για την ανάπτυξη του μοντέλου των βιωματικών εμπειριών, αποτελούν για την ίδια την ΄΄καθημερινότητά΄΄ της. Απομένει η ΄΄καθημερινότητα΄΄ αυτή (γειτονιά, παραδοσιακές αυλές, ΄΄κουζίνα΄΄, πολιτιστικές εκδηλώσεις, πλατείες, παραδοσιακά επαγγέλματα, ΄΄Γ΄Ηλικία και πολιτισμός΄΄) να οργανωθεί και να συνδεθεί με την ΄΄εποχή μας΄΄, προκειμένου να αποτελέσει κριτήριο ανόδου της ποιότητας ζωής των κατοίκων πρώτιστα και πόλο έλξης των επισκεπτών, στο απώτερο μέλλον.

Οι διαφορές που παρατηρούνται ανάμεσα στις περιοχές της ίδιας της πόλης θα μπορούσαν να λειτουργήσουν θετικά στον τομέα του πολιτισμού και κατ επέκταση της οικονομίας, ΄΄παίζοντας΄΄ διαφορετικούς ρόλους στο δημιουργικό φαντασιακό της πόλης (νοητός διαχωρισμός της με άξονα που θα οδηγεί από την παραδοσιακή πόλη των προσφυγικών στην μοντέρνα της Νεάπολης και του ΄΄μπαλκονιού΄΄ για όλη την Αθήνα και τον Πειραιά).

Με δεδομένο μια νέα δημοτική αρχή, στην οποία διαφαίνεται η πρόθεση να οδηγήσει την πόλη στην σύγχρονη κοινωνία, ας ξεκινήσει ο διάλογος για τον πολιτισμό με επείγουσα ανάγκη να δοθεί άμεση προτεραιότητα στις πολιτικές διαστάσεις της οικονομικής ανάπτυξης (μη έχοντας, ΄΄κατ αποκλειστικότητα΄΄ υπ όψην το σλόγκαν ΄΄ πολιτισμός χωρίς λεφτά δεν γίνεται΄΄, αλλά, έχοντας στην προμετωπίδα και το ρητό των σοφών προγόνων μας ΄΄συν Αθηνά και χείρα κίνει΄΄), όπως ρυθμιστικός νόμος, κίνητρα για δραστηριοποίηση των επαγγελματιών στους πεζόδρομους, συνεργασία με ΄΄παραδοσιακούς χορηγούς΄΄ της πόλης, μέσα μαζικής μεταφοράς, και γενικά, προτεραιότητα στον τρόπο που θα διαμορφωθεί το οικονομικό φαντασιακό.

Με δεδομένη την ανάληψη του ρόλου της ΄΄πλατφόρμας΄΄ στην Τ.Α, η πόλη έχει άμεση ανάγκη να ενημερωθούν οι πολίτες για την ύπαρξη του σχεδίου ανάδειξης της πόλης (εκπόνηση προγράμματος από ειδικούς επιστήμονες και γνώστες αντικειμενικούς της πόλης) και να πεισθούν για την ορθότητά του. Οι ανοικτές συζητήσεις (με προσκεκλημένους όλους τους πολίτες και τους εμπλεκόμενους στην διαδικασία ανάπτυξης της πόλης και φυσικά, τους νέους) σε ειδικά διαμορφωμένους διαδραστικούς χώρους για την ανακοίνωσή του και τις παρεμβάσεις, αποτελεί τον προσφορότερο τρόπο. Η πόλη διαθέτει

1. και το ανθρώπινο δυναμικό (όσον αφορά το μέγεθος και την ποιότητα) προκειμένου να προτείνει, να πεισθεί και να στηρίξει το πρόγραμμα (με την προυπόθεση της εφαρμογής ΄΄ο κατάλληλος άνθρωπος στην κατάλληλη θέση΄΄) μέσω οργανωτικών υποδομών (που χρειάζονται, ωστόσο, εκσυγχρονισμό)

2. και πολιτιστικές υποδομές που οφείλουν να γίνουν το θέατρο μιας μετα-δραστηριότητας, χρησιμοποιώντας τις δυνατότητες που παρέχουν αισθητικές πλατφόρμες ΄΄υπαγόμενες στον όρο αστικό designscape΄΄. Οι δυνατότητες κυμαίνονται από τον σχεδιασμό σήματος, αρχιτεκτονικές και πολεοδομικές παρεμβάσεις σύμφωνες με την κουλτούρα του τόπου, έως την δημιουργία εκδηλώσεων και εκθέσεων στους χώρους. Με την ταυτότητα δε που αποκτούν από την μετα-χρήση τους, έχουν την δυνατότητα να αποτελέσουν δείκτες συμπεριφοράς της καθημερινής ζωής σε μια παραδοσιακή πόλη με μοντέρνα προοπτική (όπου, στην κυριολεξία, η είσοδος θα παραπέμπει στην παράδοση και η έξοδος θα συνοδεύεται από ΄΄εικόνες΄΄ σύγχρονης οργάνωσης)

3. και πληθυσμό όπου πλεονάζει η αγάπη για την πόλη και η έντονη επιθυμία και φιλοδοξία να αναλάβει ευθύνες για την ανάδειξή της

Η ΄΄είσοδος ΄΄ της πόλης στην τεχνολογική εποχή δεν αφορά την πεποίθηση των πολιτών για την αναγκαιότητά της, αλλά, την έλλειψη υποδομών για την προσέγγισή της. Το διαδίκτυο, πηγή τουλάχιστον γνώσεων και προόδου, οφείλει να αποτελέσει ΄΄αγαθό εν αφθονεία΄΄ χωρίς αντίτιμο. Οι πλατείες οφείλουν να αποτελέσουν πύλες εισόδου σ αυτό, δίνοντας, συγχρόνως, κίνητρο στην προσέγγισή τους από την νεολαία. Η παροχή τεχνολογικού υλικού, (φευ(!) και υπολογιστών), σε όλους τους χώρους στήριξης του σχεδίου ανάδειξης και η ενημέρωση των πολιτιστικών δρώμενων, επί παραδείγματι, με καλαίσθητες γιγαντο-οθόνες ή ηλεκτονικά σε συγκεκριμένα σημεία της πόλης, θα συνέδεε, πέραν της πληροφόρησης, ΄΄τις εικόνες΄΄ των επισκεπτών, που απολαμβάνουν το παραδοσιακό γλυκό ΄΄νερανζάκι΄΄, με την αίσθηση του μοντέρνου (διακινδυνεύοντας, η υποφαινόμενη, την επιλογή

της λέξης αυτής), ενώ θα ενίσχυε το ηθικό των κατοίκων ότι, τουλάχιστον, ΄΄ζουν και στον 21ο αιώνα΄΄.

Όσον αφορά δε τους τους παραδοσιακούς τρόπους ενημέρωσης, θα μπορούσαν όχι μόνο να μην απορριφθούν, αλλά να αποτελέσουν πολύτιμο στοιχείο του μοντέλου των βιωματικών εμπειριών όπως η ΄΄κατασκευή των προσκλήσεων΄΄, η ΄΄πόρτα-πόρτα΄΄ διακίνησή τους (με το χαμόγελο και την οικειότητα που χαρακτηρίζει τους κατοίκους της πόλης αυτής), η αφισοκόληση σε συγκεκριμμένους χώρους, η νυχτερινή ενημέρωση με λαμπαδηφορία΄΄[321]

Συμφιλίωση της ΄΄νέας΄΄ πόλης με τους νέους η οποία οφείλει να είναι και ΄΄νέα΄΄ πόλη γι αυτούς. Συμμετοχή στα κέντρα αποφάσεων πολιτιστικών (και όχι μόνο) παρεμβάσεων. Οι νέοι συν-υπεύθυνοι στην διοργάνωση των καλλιτεχνικών events , διευρυμένη οπτική γωνία στις ήδη υπάρχουσες διοργανώσεις που τους αφορούν, ανάδειξη της τοπικής νεολαιίστικης δημιουργίας (ροκ μπάντες των Λυκείων και όχι μόνο, ανάδειξη της ΄΄γκράφιτι΄΄ δημιουργίας), προσκλήσεις ΄΄σχημάτων΄΄ επιλογής τους, εκπόνηση προγραμμάτων πληροφόρησης και εκμάθησης των νέων τεχνολογιών για την κοινότητα.

Και το πρόγραμμα ΄΄Γ΄Ηλικία και πολιτισμός΄΄;

Ο θεσμός των ΚΑΠΗ όπως έχει τονιστεί, δεν αποτελεί πολιτιστικό θεσμό, με την στενή έννοια του όρου. Τα προγράμματά του με την Κοινότητα αποτελούν ΄΄δημιουργίας απότοκο΄΄ τόσο θεραπευτικών μεθόδων όσο και μεθόδων κοινωνικοποίησης. Ακόμη, η Γ΄ Ηλικία ζει μια ΄΄καθημερινότητα΄΄ που αποτελεί στοιχείο της ταυτότητας της πόλης. Τέλος, η ίδια επιθυμεί να παρέμβει στην δημιουργία της ΄΄νέας΄΄ πόλης ΄΄επί ίσοις όροις΄΄ και ΄΄έξω΄΄ από τα στερεότυπα της κοινωνικής ομάδας που έχει θεωρητικά καταταγεί. Άλλωστε, οι παρεμβάσεις της, μέσω του προγράμματος ΄΄Γ΄ Ηλικία και πολιτισμός΄΄, αποπνέουν αύρα διαγενεακής εγγύτητας, γνώσης του τοπικού πολιτισμού και ανάγκης για ΄΄ζωή στην μοντέρνα εποχή΄΄

Η συμμετοχή τους ως μια από τις καινοτόμες ομάδες προώθησης της πόλης αποτελεί ρητορική ερώτηση. ΄΄Ζώντας, απλά, την ζωή τους΄΄ αποπνέουν την αυθεντικότητα, που για τους ίδιους αποτελεί αξία και το ζητούμενο για τον επισκέπτη προγραμμάτων ΄΄βιωματικών εμπειριών΄΄, παρέχοντας ένα lead in για τις υπόλοιπες ομάδες της πόλης που θα αναλάβουν τις σύγχρονες εμπειρίες, χωρίς να αποκλείεται και η συμμετοχή τους σ αυτές (μετά από την ανάλογη εκπαίδευση και με δεδομένη την επιθυμία τους για την ΄΄αναβάθμισή τους ΄΄)

321 Οι τρόποι αυτοί μετάδοσης της πληροφορίας έχουν ΄΄δοκιμαστεί΄΄ κατά την διαδικασία των προγραμμάτων ΄΄ Γ΄Ηλικία και πολιτισμός΄΄. Βλ. Παράρτημα 2, αρχείο με τίτλο: η πρόσκληση της γειτονιάς

Πέραν όλων αυτών

Το στοίχημα για την συμμετοχή της Γ΄Ηλικίας ως καινοτόμου ομάδας της πόλης αποτελεί η ΄΄διάσωση΄΄ του θεσμού των ΚΑΠΗ, η οποία δυνητικά αποτελείται από παρεμβάσεις που στοχεύουν στην:

Προσαρμογή της φιλοσοφίας του θεσμού στις νέες απαιτήσεις που προβάλλει η Γ΄Ηλικία με φόντο τον 21ο αιώνα

Έναρξη διαλόγου για τις διεθνής τάσεις προστασίας και κοινωνικοποίησης της Γ΄Ηλικίας (σύνδεση με διεθνείς τράπεζες γνώσης , οργανισμούς και Ε.Ε)

Πλήρης γνώση του αντικειμένου ΄΄Θεσμός των ΚΑΠΗ΄΄ από τους έχοντες την διοικητική ευθύνη.

Προώθηση του θεσμού μέσω των δυνατοτήτων του προγράμματος ΄΄Καλλικράτης΄΄

Ωστόσο, επειδή

η Γ΄Ηλικία έχει άφθονο ελεύθερο χρόνο, αλλά ελάχιστο στην διάθεσή της,

(έως την επίτευξη των απαραίτητων ενεργειών για την ΄΄νέα΄΄ πόλη)

έχει την δυνατότητα μέσω των προγραμμάτων ΄΄Γ΄Ηλικία και πολιτισμός΄΄

να δρα αυτόνομα,

ως διάττοντας,

προσφέροντας έστω και αποσπασματικά στην πόλη,

οργανώνοντας μέσα απ το χάος το δικό της νόημα,

χωρίς να δέχεται ταμπέλες παρά μόνον αυτή που δώρησαν στον εαυτό τους οι ίδιοι

΄΄ οι μασελίστας΄΄

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Αμηρά, Α-Γεωργιάδη, Ε.- Τεπέρογλου, Α. 1986, *Ο θεσμός της ανοικτής προστασίας των ηλικιωμένων στην Ελλάδα,* ΕΚΚΕ

Αγραφιώτης,Δ. 1993, *Πολιτισμός και Τοπική Αυτοδιοίκηση*, πρακτικά συνεδρίου της ΤΕΔΚΝΑ

Αθανασόπουλος, Δ. 1990, *Για μια πολιτική της κουλτούρας*, Ε.Κ.Δ.Δ

Bianchini F. και Parkinson M. 1994, *Πολιτιστική πολιτική και αναζωογόννηση των πόλεων,* Αθήνα, Ε.Ε.Τ.Α.Α.

Blume, H. D. 1986, *Εισαγωγή στο αρχαίο θέατρο*, ΜΙΕΤ

Γιανναράς, Χ. 2001, *Πολιτιστική Διπλωματία,* Ίκαρος
Γεωργιάδη, Ε.1985, *Κοινωνική συμμετοχή των ηλικιωμένων,* από τα πρακτικά του Α΄Πανελλαδικού συνεδρίου στελεχών ανοικτής προστασίας ηλικιωμένων με θέμα: *Ο ηλικιωμένος στην κοινότητα, ο ηλικιωμένος στη ζωή*, Υπουργείο Υγεία Πρόνοιας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων

Γεωργούση, Ε – Κυριόπουλος, Γ. 1996, *Τα οικονομικά των υπηρεσιών υγείας στην τρίτη ηλικία,* από τα πρακτικά του πανελλήνιου συνεδρίου ΕΚΚΕ με θέμα: *Γήρανση και Κοινωνία, ΕΚΚΕ*

8 ο Γυμνάσιο Νίκαιας, 2003, *Νίκαια, Χ.Ο*

Δήμος Νίκαιας, 2002*, Τα προσφυγικά σπίτια,* Λιβάνης

Δοντάς, Α. 1981*, Η τρίτη ηλικία-προβλήματα και δυνατότητες,* Αθήνα

Ιερά μητρόπολις Νίκαιας, 1988, *Νίκαια ιστορία-θεολογία-πολιτισμός, ΙΜΝ*

Hall, T. 2005, *Αστική γεωγραφία*, Κριτική

Hirschon,R. 2004, *Κληρονόμοι της μικρασιατικής καταστροφής,* Μορφωτικό Ίδρυμα Εθνικής Τραπέζης

Giddens, A. 1989, Εισαγωγή στην κοινωνιολογία, Οδυσσέας

Καλαιτζή, Σ (επιμέλεια έκδοσης), 2005, *Οδηγός φροντίδας ηλικιωμένων γονιών*, Mendor

Κανελλόπουλος, Κ.1987, *Οι ηλικιωμένοι στην Ελλάδα*, ΚΑΠΕ

Καραποστόλης, Β.2003, *Αθήνα, Το ζήτημα της ευρυχωρίας,* από τα πρακτικά συνεδρίου με θέμα: *Η αισθητική των πόλεων και η πολιτική των παρεμβάσεων,* Ε.Α.Χ.Α

Καραχάλης, Ν.2007, *Πολιτισμός και Τοπική Ανάπτυξη: ο ρόλος των πολιτιστικών και τουριστικών περιοχών στη σύγχρονη πόλη*, διατριβή, Πάντειο Πανεπιστήμιο

Καστέλς,Μ.2005, *Ο γαλαξίας του διαδικτύου*, Καστανιώτης

Καυταντζόγλου, Ρ. 2010, *Στη σκιά του ιερού βράχου*, Ελληνικά Γράμματα

Κονδύλης, Π. 2000, *Η παρακμή του αστικού πολιτισμού*, Θεμέλιο

Κόνσολα, Ν. 1982, *Διεθνής προστασία της παγκόσμιας πολιτιστικής κληρονομιάς*, Παπαζήσης

Κόνσολα, Ν. 1982, *Οργάνωση της πολιτιστικής διοίκησης,* Αθήνα

Κόνσολα, Ν. 1984, *Σκέψεις για την προβληματική της δημιουργικής πολιτιστικής ανάπτυξη*ς, Αθήνα

Κοτζαμάνης, Β. 1996 *Δημογραφική και κοινωνική γήρανση:μύθοι και πραγματικότητα*, από τα πρακτικά του πανελλήνιου συνεδρίου ΕΚΚΕ με θέμα: *Γήρανση και Κοινωνία*, ΕΚΚΕ

Κοτζαμάνης,Β. 2009, *Η δημογραφική πρόκληση, γεγονότα και διακυβεύματα*, Πανεπιστημιακές εκδόσεις Θεσσαλίας

Κυριαζόπουλος, Π- Σαμαντά, Ε. 2009, *Εισαγωγή στην έρευνα αγοράς,* Σύγχρονη Εκδοτική

Λέκκου,Σ. 1999, *Ανάγκες και προβληματισμοί της Γ΄Ηλικίας*, από τα πρακτικά συνεδρίου που διοργάνωσε το Β΄ΚΑΠΗ Νίκαιας με θέμα: *Η Γ΄Ηλικία σήμερα. Πολιτικές και κοινωνικές διαστάσεις*, Β΄ΚΑΠΗ Νίκαιας

Λεοντίδου, Λ. 2005, *Αγεωγράφητος χώρα, ελληνικά είδωλα στις επιστημολογικές διαδρομές της ευρωπαικής γεωγραφίας*, Ελληνικά Γράμματα

Λεοντίδου,Λ.2004 , *Μετανεωτερική αστική διακυβέρνηση: από την πολεοδομική*

στην επιχειρηματική πόλη, Αθήνα

Lefevre, H.1997, *Δικαίωμα στην πόλη. Χώρος και Πολιτική,* Παπαζήσης

Λιάτσος, Δ. 1986, *Το Μπλόκο της Κοκκινιάς,* Χ.Ο

Λοίζου, Μ. 1991, *Η κοινωνική πολιτική για την τρίτη ηλικία - Κοινωνικο-οικονομικές συνθήκες διαβίωσης των Συνταξιούχων ΙΚΑ Νικαίας - Πειραιά*, Διδακτορική Διατριβή, Πάντειο

Λυδάκη,Α. 2001, *Ποιοτικές μέθοδοι της κοινωνικής έρευνας, Καστανιώτης*

Mitscherlich, A.1970, *Το άξενο των πόλεων πρωτουργό στην ψυχική αποδιοργάνωση του πολίτη*, Ηριδανός

Μιχαηλίδης, Ε. 1993, *Η γέννηση της Κοκκινιάς*, Χ.Ο

Μπάγκλαρης. Χ-Μωυσίδης, Α. 2004, *Το νέο δημογραφικό τοπίο του 21ου αιώνα,* Gutenberg

Μπίθας, Κ.2001 *Βιώσιμες πόλεις – Θεωρία-Πολιτική,* Τυπωθήτω

Μπιτσάνη, *Ε. Πολιτισμός- Τοπική κοινωνία. Η τοπική πολιτιστική ανάπτυξη στην Ελλάδα και ο ρόλος της Τ.Α, 1980-2000,* διατριβή, Πάντειο

Μπονάρου, Χρ. 2009, Η Τουριστική Διαχείριση της Ιστορικής μνήμης, διατριβή, Πάντειο

Μπουγατσάς, Σ. 2008, *Τα χαρακτηριστικά των ατόμων υψηλής ηλικίας (50-64) στην Ελλάδα και οι πολιτικές διαχείρισης της ηλικίας: ανάλυση με βάση τα στατιστικά δεδομένα της βάσης IPUMS για τις απογραφές 1971, 1981, 1991, 2001,* διατριβή, Πάντειο

Murray, Β*. 1996 Τα όρια της πόλης,* Υποδομή

Νικολαίδου, Σ. 1993, *Η κοινωνική οργάνωση του αστικού χώρου*, Παπαζήσης

Νικολίνταη, Π. 2011, *Νέα Κοινωνικά κινήματα : η περίπτωση των κινημάτων πόλης*, μεταπτυχιακή, Πάντειο

Οικονόμου, Λ. 2008, *Η κοινωνική αναπαραγωγή του αστικού χώρου στην μεταπολεμική Αθήνα. Η περίπτωση της Βούλας,* Καστανιώτης

Παπαγεωργίου,Γ.2004, *Μέθοδοι στην Κοινωνιολογική έρευνα,* Τυπωθήτω

Παπαδοπούλου, Α. 2003, *Η Αττική Νίκαια,* Λεξίτυπον

Πριάμη,Μ. 2000, *Καθημερινή δραστηριότητα και ψυχική υγεία στα άτομα της τρίτης ηλικίας.,* από τα πρακτικά του συνεδρίου με θέμα*: ΚΑΠΗ: μπροστά στην πρόκληση του 21ου αιώνα,* Β΄ΚΑΠΗ Δ.Ε. Νίκαιας

Στασινοπούλου,*Ο. 1990, Κράτος Πρόνοιας,* Gutenberg

Stevenson, D. 2007, *Πόλεις και Αστικοί Πολιτισμοί*, Κριτική

Σκαρπέλος, Γ. 2000, *Ιστορική μνήμη και ελληνικότητα στα κόμικς*, Κριτική

Σύρου,Σ. 2000, *Χορός και Γ΄Ηλικία,* εισήγηση στο συνέδριο με θέμα*: ΚΑΠΗ μπροστά στην πρόκληση του 21ου αιώνα,* Β΄ΚΑΠΗ Δ.Ε. Νίκαιας

Τεπέρογλου, Α. 1990, *Αξιολόγηση της προσφοράς των ΚΑ*ΠΗ, ΕΚΚΕ

Τεπέρογλου, Α.1996, *Τοπική αυτοδιοίκηση και τρίτη ηλικία,* από τα πρακτικά πανελλήνιου συνεδρίου ΕΚΚΕ με θέμα: Γ*ήρανση και κοινωνία,* Αθήνα

Τριγάζη, Φ. 2003, *Η τελετουργία και η χρήση της στη θεραπευτική διαδικασία,* εισήγηση στο ψυχιατρικό συνέδριο με θέμα *: η συμβολή της τέχνης στις ψυχιατρικές θεραπείες, Ελληνικά Γράμματα*

Touraine, *A.1974, Pour la sociology,* Seuil, Paris.

Τσαούσης, Δ.Γ. 1984*, Παράδοση και κλασσικισμός, Radin, Muray κ. α.* στο *Κοινωνική ανθρωπολογία,* Αθήνα

Τσαούσης, Δ.Γ-Χατζηγιάννης, Α. 1990, *Κοινωνικές και χωροταξικές προυποθέσεις λειτουργίας των ΚΑΠΗ ως θεσμός σύνδεσης των ηλικιωμένων με την κοινότητα*, Αθήνα

Φίλιας,Β. 2007, *Εισαγωγή στη μεθοδολογία και τις Τεχνικές των κοινωνικών ερευνών*, Gutenberg

Χατζηιωάννου,Ε. 2001, *Μικρασιατικός Ελληνισμός-Οδοιπορικό θανάτου και Ανάστασης,* Δήμος Νίκαιας

Χατζημιχάλης, Κ. 2007, *Η πολιτισμική στροφή και οι μη οικονομικοί παράγοντες στην οικονομική γεωγραφία και την περιφερειακή ανάπτυξη,* από το *ανθρωπογεωγραφία: άνθρωπος-κοινωνία και χώρος*, Κριτική

Χέλερ, Α. 1983, *Επανάσταση και καθημερινή ζωή*, Οδυσσέας

Περιοδικά – εφημερίδες

Αθανασίου, Α. 2003, *Η πειθαρχία της συνέχειας: σώμα, χρόνος και βιοπολιτική στην Ελλάδα σήμερα* , Σύγχρονα Θέματα, τεύχος 82

Aronof, M. 1996, *Το κουκλοθέατρο σαν μέσα θεραπείας: μία εισαγωγή*, στο περιοδικό Νήμα, τεύχος 33, Unima Hellas

Βανεγκέμ,Ρ. 1977, Εγκώμιο της εκλεπτυσμένης τεμπελιάς, Ελεύθερος Τύπος, Αθήνα

Διοσκουρίδης, Σ. 2011΄΄ *Το δωμάτιό μου ο γαλαξίας μου*΄΄ συνέντευξη του Δημήτρη Παπαιωάννου για την παράσταση ΄΄Μέσα΄΄, εφημερίδα LIFO, τεύχος 243

Καρασαρίνης, Μ. ΄΄*Τα bits που αλλάζουν τον κόσμο*΄΄, συνέντευξη του Μπλέτσα Μιχάλη, ερευνητή και διευθυντή του Media lab στο MIT, Μάιος 2011, περιοδικό ΒΗΜΑΜΕΝ

Μαρκόπουλος,Σ. 2000, *Σημειώσεις από το κουκλοθέατρο του δρόμου*, Περιοδικό Νήμα, τεύχος 32, Unima Hellas

Μεταξάς, Θ. 2005, *Μάρκετινγκ του Τόπου (Πόλης): Προσδιορισμός, Σχεδιασμός, Εφαρμογή και Αποτελεσματικότητα,* Περιοδικό Αειφόρος, τεύχος 4

Προβατάς, Μ. 2011, ΄΄*Καμίνης εν Αθήναις*΄΄, συνέντευξη του Γιώργου Καμίνη, Δημάρχου Αθηναίων, στο περιοδικό ΒΗΜΑGAZINO

Στασινοπούλου, Ο.1993, *Η τοπική κοινότητα στην άσκηση κοινωνικής πολιτικής,* Τοπική αυτοδιοίκηση, τ. 2-3

Διαδίκτυο

Αγραφιώτης, Δ., 1998, ΄΄*Τρίτη ηλικία*΄΄ *Κοινωνικές και πολιτιστικές ιδιοτυπίες του παρόντος και του μέλλοντος,* κείμενο διάλεξης στο Εθνικό Ίδρυμα Ερευνών, σειρά επιμορφωτικών διαλέξεων με θέμα: *τα βιολογικά αίτια της γήρανσης και τα προβλήματα της τρίτης ηλικίας*", στην: http://www.mousiko-cafe.com/forum/index.php?action=media;sa=item;in=4059 (τελευταία επίσκεψη 12/3/2011)

Allihgham, P, 2009, *Experiential Strategies for the Survival of Small Cities in Europe,* στην: http://vbn.aau.dk/en/publications/experiential-strategies-for-the-survival-of-small-cities-in-europe%2862ce0d20-01ba-11df-838e-000ea68e967b%29/export.html l(τελευταία επίσκεψη 28/5/2011)

Atchley, C.1991, *Social Forces and Aging,* στην: http://scholar.google.gr/scholar?hl

=el&q=Atchley%2C+Robert+C.+Social+Forces+and+Aging.+6th+ed.+Belmont%2C+CA%3A+Wadsworth%2C+1991.+&btnG=%CE%91%CE%BD%CE%B1%CE%B6%CE%AE%CF%84%CE%B7%CF%83%CE%B7(τελευταία επίσκεψη 2/4/2011)

Βαιόπουλος,Α.Γ-Ευαγγελάτος, Ν.Γ, 2008, *Ολιστική ιατρική-Ολιστική επαναφορά,* στην:http://mednet.gr/archives/2008-6/pdf/790.pdf (τελευταία επίσκεψη 27/3/2011)

Baltes,P-Willis,C.1977, *Toward Psychological Theories of Aging and development,* στην*:* http://geron.psu.edu/sls/.Toward%20Psych%20Theo%20of%20Aging pdf (τελευταία επίσκεψη 19/3/2011)

Barthes, R.1970-71, *Semiology and the urban,* στην: http://www.columbia.edu/itc/architecture/ockman/pdfs/dossier_4/barthes_2.pdf

τελευταία επίσκεψη(

Berry, M.2005, *Melbourne-Is there life after Florida*? στην: http://spartan.ac.brocku.ca/~dvivian/planningcommitte e/boggs/ Melbourne_after_Florida__19216046.pdf (τελευταία επίσκεψη 15/4/2011)

Braun,E – Zenker,S, 2010, *Towards an Integrated Approach for Place Brand Management , στην:* http://google.gr/ ?hl=el&tab=sT&q=Winden%2C W. van%2C L. van den Berg %26 P.M.J. Pol (2007)%2C European Cities in the Knowledge Economy%3A Towards a Typology. Urban Studies 44%2C (τελευταία επίσκεψη 28/5/2011).

Chabert, R- Turrini,M ,2008, *Grandparents and Grandsons. A poetics of an intergenerational learning experience*, στην http://scholar.google.gr/scholar?q=Grandparents+and+Grandsons%3A+poetics+of+an+intergenerational_+learning+experience%2C+No+8%2C&hl=el&btnG=%CE%91%CE%BD%CE%B1%CE%B6%CE%AE%CF%84%CE%B7%CF%83%CE%B7&lr=lang_en (τελευταία επίσκεψη 7/4/2011)

Carlson,M - Clark,F – Young, B. 1998, *Practical Contribution of Occupational Science to the Arts of Successful Ageing How to Sculpt Meaningful Life in Older Adulthood, στην:* http://www.uab.edu/shrpot/Emily/Articles for OT 665. pdf (τελευταία

επίσκεψη 4/3/2011)

Chambers,I. 1993, *Cities without maps,* στην: http://www.google.com/bookshl =el& lr=lang_en&id=RSMmJat70_kC&oi=fnd&pg=PA92&dq=cities+without+maps&ots=PW kBJTabDy&sig=2eYvScHO2P_QW5pduJFOUFhJWqw#v=onepage&q=cities without map (τελευταία επίσκεψη 4/4/2011)

Comedia στην: http://www.comedia.org.uk (τελευταία επίσκεψη

Cowgill, D.1980 , *The Aging of Populations and Societies*, στην: http://scholar.google.gr/scholar?hl=el&q=Cowgill%2C+Dona.(τελευταία επίσκεψη 4/4/2011)

De Certeau, M. 1988, *the practice of every day life,* στην:http://www.google. com/books?hl=el&lr=lang_en&id=WVn1XMEO168C&oi=fnd&pg=PR9&dq =the+practice+of+ every+day+life&ots =wIp0XovWuD&sig=odNwC6_IdaEwbA-mGz74dR-sPlg#v=onepage&q&f=false (τελευταία επίσκεψη 27/3/2011)

Δενάζη,Ε.2006, *Η επίδραση ενός προγράμματος παραδοσιακών χορών στην λειτουργική ικανότητα των ατόμων τρίτης ηλικίας*, στην: http://invenio.lib.auth. gr/record/123108/files/Denazi%20Evgenia.pdf?version=1 (τελευταία επίσκεψη 10/4/2011)

Δέφνερ,Α. -Μεταξάς, Θ.2005, *Ταυτότητα, εικόνα και μάρκετινγκ των πόλεων: η περίπτωση της Νέας Ιωνίας στο νομό Μαγνησίας*, στην: http://portal.survey.ntu .gr/main/labs/cadast/research/Publications/GPS_ZOE_2005.pdf (τελευταία επίσκεψη 14/5/2011)

Δήμος Νίκαιας-Αγ.Ιωάννη Ρέντη, στην: www.polisnikea.gr (τελευταία επίσκεψη 3/4/2011)

Διαμαντόπουλος,Δ. 2007, *Θα χτίσουμε μια ανθρώπινη πόλη!* στην: http://www.vimaideon.gr//Article.aspx?d=20070504&nid=4639844&sn=%CE%9A%CE%A5%C%A1%C0 %CE%A4%CE%95%CE%A5%CE%A7%CE%9F%CE%A3&spid=1478 (τελευταία επίσκεψη 3/4/2011)

Evans, G.2001, *Cultural planning: un urban renaissance? στην*http://scholar. google.gr/ scholar?hl=el&q=cultural+planning-Evans-2001&btnG=%CE%91%CE%BD%CE%B1%CE%B6%CE%AE%CF%84%CE%B7%CF%83%%B7 (τελευταία επίσκεψη 14/4/2011)

Ε.Σ.Υ.Ε στην:http://www.statistics.gr/portal/page/portal/ESYE (τελευταία επίσκεψη 9/5/2011)

Feiock, R.-Moon,M.-Hyung.p. 2008, *Is the World "Flat" or "Spiky"? Rethinking the Governance Implications of Globalization for Economic Development,* στην: http://onlinelibrary.wiley.com/doi/10.1111/j.1540-6210.2007.00832_2.x/full(τελευταία επίσκεψη

Jenkins , K. 1996, *What is history,* στην: http://lamanet999.t35.com/ebook /fc000001e.pdf (τελευταία επίσκεψη 16/5/2011)

Ζήση, Β-Κιομουρτζόγλου, Ε. 2000, *Η επίδραση του επιπέδου φυσικής δραστηριότητας σε γνωστικές και αντιληπτικές ικανότητες ατόμων τρίτης ηλικίας, από τα πρακτικά του 1ου συνεδρίου νόσου Αλτζχάιμερ,* στην: http://www.hape.gr/emag/Vol1_1/hape18.pdf (τελευταία επίσκεψη 23/5/2011)

Ηλιάδη Α. 2010, *Τέχνες και ψυχική υγεία*, στην: http://www.24grammata.com/wp-content/uploads/2010/12/Ekpaideutiko-Programma-Agogis-Ygeias.pdf (τελευταία επίσκεψη

Hackett, D, F. 1980, *Growing Old in America. Aging, the Individual and Society.* στην http://scholar.google.gr/scholar?q=hackett+fischer&hl=el&btnG (τελευταία επίσκεψη 2/4/ 2011)

Hall,P. 2000, C*reative Cities and Economic Development* στην: http://usj.sagepub.com/content/37/4/639.extract (τελευταία επίσκεψη 3/2/2011)

Hessel, S. 2011, *Αγανακτήστε*, Πατάκης

Ιπποδάμειο σύστημα: http://el.wikipedia.org/wiki/ (τελευταία επίσκεψη 9/5/2011)

Gelder, S. 2006, *City Branding,* στην: http://www.citybranding.gr/2010/11/city-branding.html (τελευταία επίσκεψη 22/3/2011)

Gibson,L.-Stevenson, D.2004, *Urban space and the uses of culture*, στην: https://lra.le.ac.uk/bitstream/2381/7367/3/URBAN%20SPACE%20AND%20THE%20USES%20OF%20CULTURE%20IJCPS.pdf (τελευταία επίσκεψη 3/4/2011)

Gillmore,J - Pine, J. 1999, *Welcome to the experience economy,* στην: http://www.hospitality.ucf.edu/faculty/raywang/documents/HFT6938/Experiential Consumtion/WelcomeToExperienceEconomy.pdf (τελευταία επίσκεψη 2/6/2011)

Greaves, C. 2006, *Effects of creative and social activity on the health and well-being of socially isolated older people: outcomes from a multi-method observational study,* στην: http://rsh.sagepub.com/content/126/3/134.short (τελευταία επίσκεψη 22/4/2011)

Guy, J.2005, *Urban Designscapes and the Productionof Aesthetic Consent,* στην: http://scholar.google.gr/scholar?cluster=13403375258916123 73&hl=el&as_sdt=0,5 (τελευταία επίσκεψη 4/6/2011)

Kavaratzis,M.2009, *From City Marketing to City Branding , an interdisciplinary analysis with reference to Amsterdam , Budapest and Athens,*στην:http://www.google.gr/#hl=el&source=hp&biw=1680&bih=909&q=From+City+Marketing+to+City+Branding+%2C+an+interdisciplinary+analysis+with+ reference+to+Amsterdam+%2C+Budapest+and+Athens&btnG=%CE%91%CE%BD%CE%B1%CE%B6%CE%AE%CF%84%CE%B7%CF%83%CE%B7+Google&oq=From+City+ Marketing+to+City+Branding+%2C+an+interdisciplinary+analysis+with reference +to+Amsterdam+%2C+Budapest+and+Athens&aq=f&aqi=&aql=&gs_sm=s&gs_upl= 5814l5814l0l1l1l 0l0l0l0l0l0l&bav=on.2,or.r_gc.r_pw.&fp=fc34546e72b2807a (τελευταία επίσκεψη 18/3/2011)

Καβαρατζής, Μ. 2006, *Before the Campaign: Preconditions for Successful City Branding,στην:*http://danek.gr(τελευταία επίσκεψη 25/5/2011)

Kellehear, A. 2007, *Social History of Dying,* στην: http://www.cambridge.org/ aus/catalogue/catalogue.as?isbn=9780521694292 (τελευταία επίσκεψη 24/4/2011)

Κοτζαμάνης, Β. 1996, *Δημογραφική και κοινωνική γήρανση:μύθοι και πραγματικότητα*, από τα πρακτικά του πανελλήνιου συνεδρίου ΕΚΚΕ με θέμα *Γήρανση και Κοινωνία, στην:*http://www.demography-lab.prd.uth.gr /DDAoG /edu /tutor/3-6.pdf *(τελευταία επίσκεψη 24/5/2011)*

Kotkin,J- Siegel, F. 2004, *Too much froth,* στην: http://scholar.google.gr/scholar?hl=el&q=+Kotkin%2C+J.+and+F.+Siegel+%282004%29+Too+much+froth+&btnG (τελευταία επίσκεψη 15/4/2011)

Κριτσωτάκης,Γ- Μαϊόβης,Γ – Κούτης, Α- Φιλαλήθης, Α. 2008, *Ατομική και οικολογική επίδραση κοινωνικών παραγόντων στους δείκτες υγείας .Η περίπτωση του κοινωνικού κεφαλαίου*, στην: http://www.google.gr/#hl=el&source=hp&biw= 1680&bih=957&q=%CE%91%CF%84%CE%BF%CE (τελευταία επίσκεψη 8/4/20111)

Landry, C. 2000, *The creative city: a toolkit for urban innovators, στην* http://scholar.google.gr/scholar?start=10&q=Landry,+C.+(2000)+The+creative+city:+a+toolkit +for+urban+innovators (τελευταία επίσκεψη 4/4 2011)

Leithauser, G, 2008, *A City for All Generation Focus on Ageing Population, Paper Prepared for the World Urban Forum IV, Dialogue 6, Oxford, Oxfam, στην:* http://www.developmentinpractice.org/sites/developmentinpractice.org/files/dip_cities_all.pdf *(* τελευταία επίσκεψη 26 /4/2011)

Lefebvre, A. 1996, *Writing of cities, στην:* http://fas.nyu.edu/docs/IO/222/2000. Brenner.IJURR.pdf *(* τελευταία επίσκεψη: 12/5/2011)

Λιάκος,Λ. 1998, *Η αιχμαλωσία του φαντασιακού, στην:* http://www.tovima.gr/ opinions/article/?aid=102310 (τελευταία επίσκεψη 19/5/2011)

Λιάκος, Λ.2005, *Η ανακαίνιση της εθνικής ταυτότητας, στην* http://www.tovima.gr opinions/article/?aid=164657 (τελευταία επίσκεψη 16/5/2005)

Lorentzen, A. 2011, *Leisure, culture and experience economy in the periphery. Does Northern Jutland benefit from the Experience economy?* στην: http://www.regional-studies-assoc.ac.uk/events/2011/april-newcastle/papers/Lorentzen.pdf (τελευταία επίσκεψη 28/5/2011)

Μαζιώτης ,Δ – Καπόπουλος, Κ.2008, *Η τέχνη για το branding της πόλης*, στην: http://www.enthesis.net/index.php?option=com_content&view=article&id =68:enthesis5380&catid=13:nvironmentalpolicy&Itemid=4 (τελευταία επίσκεψη 24/5/2011)

Martin,A.2009, *Digital Literacy for the Third Age: Sustaining Identity in an Uncertain World,* στην: www.elearningpapers.eu (τελευταία επίσκεψη 5/4/2011)

Merli, P.2002, *Evaluating the social impact of participation in arts,* στην:http://scholar.google.gr/scholar?q=Evaluating+the+social+impact +of+participation+in+arts+activities-+Paola+Merli+&hl=el&btnG =Αναζήτηση&lr =lang_en (τελευταία επίσκεψη 3/3/2011)

Μιχαλοπούλου,Μ.- Αγγελούσης, Ν- Ζήση, Β- Βεντούρη,Π. 2006, *Φυσική Δραστηριότητα Ατόμων 60 – 90 Ετών στην Ελλάδα: Επιδράσεις Ηλικίας και Φύλου,*

στην: http://www.google.gr/#hl=el&source=hp&biw=1680&bih=957&q=%CE (τελευταία επίσκεψη 10/4/2011)

Μοσχονάς, Κ, 2009, ΄΄*...και το χάσμα*΄΄, στην:http://www.enet.gr/?i=news.el.article&id=39383 (τελευταία επίσκεψη 5/4/2011)

Μπασκόζος,Ν. 2009,*Πολίτες εν δράσει, από τον ΄΄ηρωικό΄΄ στον ΄΄αυτοκαθοριζόμενο΄΄ πολίτη΄΄*, στην: http://www.vimaideon.gr//Article.aspx?d=20090904 (τελευταία επίσκεψη 6/3/2011)

Μπεριάτος, Ε- Γασποδίνη, Α.2004, *΄΄Glocalising" urban landscapes: Athens and the 2004 olympics*,στην: http://www.sciencedirect.com/science /article/pii/ S0264275104000307 (τελευταία επίσκεψη 22/5/2011)

Palmore, E. 1980, *The Status and Integration of the Aged in Japanese Society,* στην: http://scholar.google.gr/scholar?hl=el&q=The+Status+and+Integration +of+the+ Aged+in +Japanese+Society."."+&btnG **(** τελευταία επίσκεψη 4/4/2011)

Παναγιώτου,Ν.2008, *Η διαγνωστική προσέγγιση των ανοιών*, στην: http://www.google.gr/#hl=el&biw=1680&bih=957&q=%CE%97+%CE%B4%CE%B9%CE%B1%CE%B3%CE%BD%CF%89%CF%83%CF%84%CE%B9%CE%BA%CE%AE+%CF%80%CF%81%CE%BF%CF%83%CE%AD%CE%B3%CE%B3%CE%B9%CF%83%CE%B7+%CF%84%CF%89%CE%BD+%CE%B1%CE%BD%CE%BF%CE%B9%CF%8E%CE%BD&aq=&aqi=&aql=&oq=&fp=2c3baeb6371f4826 (τελευταία επίσκεψη 10/4/2011)

Peck,J. 2005, *Struggling with the Creative Class*, στην: http://onlinelibrary.wiley. com/doi/10.1111/j.1468-2427.2005.00620.x/full (τελευταία επίσκεψη 15/4/2011)

Πόλεις κια πολιτικές, 2011, *Ένα κοινό όραμα για city branding στις Ευρωπαϊκές πόλεις,* στην: http://www.google.gr (τελευταία επίσκεψη 1/4/2011)

Πολιτιστική στροφή: http://www.aeihoros.gr/tags/el/articlesfortag/%CE%9F%CE%B9%CE%BA%CE%BF%CE%BD%CE%BF%CE%BC%CE%B9%CE%BA%CE%AE+%CE%93%CE%B5%CF%89%CE%B3%CF%81%CE%B1%CF%86%CE%AF%CE%B1+%CE%BA%CE%B1%CE%B9+%CF%80%CE%BF%CE%BB%CE%B9%CF%84%CE%B9%CF%83%CF%84%CE%B9%CE%BA%CE%AE+%CF%83%CF%84%CF%81%CE%BF%CF%86%CE%AE (τελευταία επίσκεψη 4/4/2011)

Pope, A. 2005, *The Elderly in Modern Society: A Cultural Psychological,* στην: http://scholar.google.gr/scholar http://www.google. gr/#hl=el&biw=1680&bih=957&q=%CE%97+%CE%B4%CE%B9%CE%B1%CE%B3%CE%

BD%CF%89%CF%83%CF%84%CE%B9%CE%BA%CE%AE+%CF%80%CF%81%CE%BF%CF%83%CE%AD%CE%B3%CE%B3%CE%B9%CF%83%CE%B7+%CF%84%CF%89%CE%BD+%CE%B1%CE%BD%CE%BF%CE%B9%CF%8E%CE%BD&aq=&aqi= &aql=&oq=&fp=2c3baeb6371f4826 (τελευταία επίσκεψη 4/4/2011)

Ράγγα, Μ. *Για την τρίτη ηλικία*, ΒΗΜΑ ΙΔΕΩΝ, τεύχος 4/9/2009 στην: http://www.google.gr (τελευταία επίσκεψη 11/4/2011)

Ριζοσπάστης, στην:http://www2.rizospastis.gr/page.33 (τελευταία επίσκεψη 22/4/2011)

Robson,C. 1993, *Real World Research*, στην: http://www.lr.mdx.ac.uk/hc/CHIC/Documents/New%20Book%20List%202006.pdf (τελευταία επίσκεψη: 9/5/2011)

Romanyshyn, R, 1989, *Technology as Symptom and Dream,* στην: http://books.google.gr/booksid=sbuESe_0so4C&printsec=frontcover&dq=Technology+as+symptom+and+dream&hl=el&ei=uiCXTfbUL5H1sgaI0Ym- CA&sa=X&oi=book (τελευταία επίσκεψη 15/3/2011)

Taylor & Francis, 2008, *Language and Education, Vol.22, No.4, Intergenerational Learning Events Around the Computer: A site for Linguistic and Cultural Exchange,* στην:http://scholar.google.gr/scholar?hl=el&q=Intergenerational+Learning&btnG=%CE%91%CE%BD%CE%B1%CE%B6%CE%AE%CF%84%CE%B7%_CF%83%CE%B7&lr=lang_en&as_ylo=&as_vis=0 (τελευταία επίσκεψη 5/4/2011)

Todd,N.2005, *Ageism: Prejudice Against Our Feared Future Self (California State University-Stanislaus*),στην: ηttp://academics.tctc.edu/adn_nursing/Nelson-Ageism Prejudice Against Our Feared Future Self.pdf (τελευταία επίσκεψη 14/5/2011)

Van den Berg, J.H. 1961,*The Changing Nature of Man: Introduction to a Historical Psychology (*Metabletica) στην http://scholar.google.gr/scholar?hl=el&q=Van+den+Berg%2C+J.H.+The+Changing+Nature+of+Man.+NY%3A+Norton%2C+1961.+&btnG=%CE%91%CE%BD%CE%B1%CE%B6%CE%AE%CF%84%CE%B7%CF%83%CE%B7&as_ylo=&as_vis=0 (τελευταία επίσκεψη 2/4/2011)

Χαραλαμπίδης, Ν.2007, *Ονειρεύομαι μια πόλη*... , στην http://www.vimaideon.gr//Article.aspx?d=20070504&nid=4639980&sn=%CE%9A%CE%A5%CE%A1%CE%99%CE%9F%20%CE%A4%CE%95%CE%A5%CE%A7%CE%9F%CE%A3&spid=1478 (τελευταία επίσκεψη 1/4/2011)

Χαλκηδώνα.gr

στην:http://www.halkidona.gr/tag/%CE%B9%CF%89%CE%B1%CE%BA%CE%B5%CE%B9%CE%BC%CE%AF%CE%B4%CE%B7%CF%82/

Zukin, S. 1995, *The Cultures of Cities*, Blackwell, Oxford, στην: http://www.google.com/books?hl=el&lr=lang_en&id=ZUzZX2unHBkC&oi=fnd&pg=PR7&dq=ZUKIN,+S.+(1995)+The+Cultures+of+Cities,+Blackwell,+Oxford.&ots =X5jIb4zhYq&sig=EcAj1qLReW7pEcrFKWaZfHop7Rg#v=onepage&q (τελευταία επίσκεψη 8/4/2011)

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 1

Στα παραρτήματα 1 και 2 δεν παρατίθεται φωτογραφικό υλικό ή κείμενα με φωτογραφικό υλικό. Για λόγους εξυπηρέτησης της παρούσας εργασίας το παραπάνω υλικό παρατίθεται σε ηλεκτρονική μορφή.

Υλικό από το ημερολόγιο ΄΄ η κόρη του ποταμού΄΄

1. Αποκριά και παράδοση στο Α΄ΚΑΠΗ

1η εβδομάδα

Δευτέρα 14 Φεβρουαρίου

Αποκριάτικη… αισθητική

Μάσκες, σερπαντίνες, στολές και φαντασία για τον χώρο μας και την διακόσμησή του

υπεύθυνος της αποκριάτικης εμφάνισής μας ο κ. Παυλίδης Αναστάσιος Φ/Θ

Από το πρωί και όπου μας βγάλει…

Τρίτη 15 Φεβρουαρίου

5-7 το απόγευμα

Αποκριάτικοι σκωπτικοί παραδοσιακοί χοροί

Πως το τρίβουν, άραγε, το πιπέρι;

Δεν χρειάζεται να το γνωρίζετε. Το μάθημα γίνεται επί τόπου, στον χώρο μας, τον μεταμφιεσμένο. Μπορείτε να είστε κι εσείς αποκριάτικοι αν θέλετε.

Οργάνωση…ατμόσφαιρας και διδασκαλία από την κ Φελέκη Αλεξάνδρα

καθηγήτρια παραδοσιακών χορών του Πνευματικού Κέντρου του Δήμου μας

Τετάρτη 16 Φεβρουαρίου

10.30 το πρωί

Το Γαϊτανάκι

Η ι ιστορία του, η κατασκευή του και ο χορός γύρω του.

Μπορείτε να κατασκευάσετε κι εσείς το δικό σας γαϊτανάκι και να χορέψετε με την παρέα σας. Για τις λεπτομέρειες επικοινωνήστε τηλεφωνικά μαζί μας

Για τα ραντεβού των δημοτικών σχολείων ισχύει και το μέιλ μας

Πέμπτη 17 Φεβρουαρίου

Λατέρνα, τραγούδι και…τοπική αυτοδιοίκηση

Στις 10.30 το πρωί

Η μικρή μας παρέλαση θα περιλαμβάνει

Την λατέρνα μας, χειροποίητη και κοσμοξακουσμένη,

τον τραγουδιστή της,

τις ΄΄γαρύφαλλο στ αυτί και πονηριά στο μάτι΄΄ ακτιβίστριες και τον ένα ακτιβιστή μας, τους εργαζόμενους…αποκριάτικους,

παιδιά και πολίτες του Δήμου μας

και όχι μόνο

Είστε όλοι καλεσμένοι

Εν χορώ … προς το Δημαρχείο

Εκεί θα τραγουδήσουμε, συνοδεύοντας την λατέρνα και θα χορέψουμε

Φεύγοντας θα ευχηθούμε καλό και τρελό καρναβάλι.

2^{Η} εβδομάδα

Δευτέρα 21 Φεβρουαρίου

Στις 10. 30 το πρωί

4. Έθιμα της Αποκριάς απ όλη την Ελλάδα

Από την κ Αμβράζη Ολγα Κ/Λ

5. Οι Κουδουνάτοι

η στολή τους, τα κουδούνια τους και ο χορός τους από την καθηγήτρια παραδοσιακών χορών του Πνευματικού Κέντρου του Δήμου μας κ Φελέκη Αλεξάνδρα

καθώς επίσης και το αφιέρωμα στην μάσκα του Σοχού Θεσσαλονίκης και η κατασκευή της

Βεβαίως μπορείτε να κατασκευάσετε και την δική σας μάσκα (υλικά θα υπάρχουν στον χώρο μας), να ντυθείτε κουδουνάτοι και… να κουδουνίσετε μαζί μας

Τρίτη 22 Φεβρουαρίου

Καρναβάλι …στον δρόμο

Στην οδό Ναζιανζού, στον δρόμο μας, σ αυτόν μπροστά στο ΚΑΠΗ μας

Θα χτυπήσουμε τα κουδούνια των γειτόνων μας, μασκαρεμένοι, σαν τον παλιό καιρό

οι κουδουνάτοι θα ξεσηκώσουν τον κόσμο με τον χορό τους,

το γαιτανάκι θα γεμίσει χρώματα το σούρουπο

η λατέρνα θα καμαρώνει …από ψηλά

οι καρναβαλιστές θα ξεφαντώσουν

και η φωτιά θα περιμένει να καταλήξουμε σ αυτήν για να χορέψουμε μέχρι τελικής πτώσεως

Ελάτε κι εσείς

Από τις 5 το απόγευμα

Τετάρτη 23 Φεβρουαρίου

10.30 το πρωί

Η Αποκριά στο τραπέζι μας και όχι μόνο

Όταν το φαγητό ντύνεται …μασκαράς κι εμείς μαζί

Από την κ Αμβράζη Ολγα Κ/Λ

Παρασκευή 25 Φεβρουαρίου

10. 30 το πρωί

Ο Σουρής… απ έξω κι ανακατωτά

Για όσους αντέχουν

από τον κ Νικολό Κυριάκο

από τους παλιότερους ακτιβιστές μας

3η εβδομάδα

Τρίτη 1 Μαρτίου

Στις 6 το απόγευμα

Ρεμπέτικη βραδιά

Αναβίωση δρώμενων με φόντο τους ρεμπέτες

Τραγούδια και παντομίμα από την ομάδα

΄΄Ακτιβίστριες της πόλης και ένας ακτιβιστής΄΄

Στην αίθουσα εκδηλώσεων του Δημαρχείου της πόλης μας

Θα κυκλοφορεί και μπαϊρακτάρης

Στον χώρο μας υπάρχει ένα μικρό αλλά συμπαθέστατο βεστιάριο με αποκριάτικες στολές, από τα χεράκια μας, για όσους θα θέλατε να δανειστείτε

Υπεύθυνη του βεστιάριου η κ Γεωργά Κατερίνα Δ/Υ

Σύντομα θα ενημερωθείτε για τον ιστότοπο όπου θα αναρτώνται βίντεο και φωτο από δραστηριότητες του χώρους μας. Για να μας γνωρίσετε ηλεκτρονικά, έγχρωμα και …εν κινήσει.

Υπεύθυνες προγράμματος

Αμβράζη Ολγα Κ/Λ, Πασπαλά Δέσποινα Ε/Υ, Παυλίδης Αναστάσιος Φ/Θ

2. Α΄ΚΑΠΗ ΔΗΜΟΤΙΚΟΥ ΔΙΑΜΕΡΙΣΜΑΤΟΣ ΝΙΚΑΙΑΣ

Σειρά: έθιμα

Μάρτης ή μαρτιά: βραχιολάκι φτιαγμένο από άσπρη και κόκκινη κλωστή, που το φορούν συνήθως τα παιδιά . Παμπάλαιο έθιμο που έχει τις ρίζες του στα Ελευσίνια Μυστήρια . Τον ΄΄μάρτη΄΄ ή ΄΄μαρτιά΄΄ τον φτιάχνουν την τελευταία μέρα του Φλεβάρη και τον φορούν από την 1η έως τις 31 του Μάρτη για να μην καούν από τον ήλιο της Άνοιξης. Στο τέλος του μήνα το βραχιολάκι το βγάζουν και το αφήνουν πάνω στις τριανταφυλλιές για να τον πάρουν τα χελιδόνια ή αν το Πάσχα πέσει μέσα στον Μάρτη, τον καίνε στην λαμπάδα της Ανάστασης

(το κείμενο που συνόδευε τον ΄΄μάρτη΄΄)

3. ΠΡΟΣΚΛΗΣΗ

Οι ομάδες αυτοσχεδιασμού και παραδοσιακών χορών του χώρου μας παρουσιάζουν μια βραδιά με θέμα:

΄΄το ρεμπέτικο τραγούδι και η μυσταγωγία παρουσίασής του΄΄.

Η παρουσίαση θα γίνει την Τρίτη 1 Μάρτη, στις 6 το απόγευμα, στην αίθουσα εκδηλώσεων του Νέου Δημαρχείου

4.ΟΙ ΤΕΛΕΤΟΥΡΓΙΕΣ ΤΗΣ ΤΡΙΤΗΣ ΗΛΙΚΙΑΣ ΣΤΟΝ ΔΗΜΟ ΝΙΚΑΙΑΣ

Με κοσμικές τελετουργίες, με καθημερινές δράσεις όπως το ξεχωριστό φαγητό το μεσημέρι της Κυριακής, την πανάρχαια συνταγή του γλυκού τριαντάφυλλο και την κατασκευή από απλά υλικά των παιχνιδιών της αλάνας, η Τρίτη ηλικία στον Δήμο της Νίκαιας οργανώνει, καθορίζει και μεταφέρει πολιτισμικά νοήματα μέσα από τα οποία οριοθετείται η ταυτότητα της κοινωνίας στην οποία δραστηριοποιείται. Στην κοινωνία αυτή όπου τα παιδιά μεγαλώνουν συγχρόνως με τον πολιτισμό της γενιάς των ανθρώπων που ήρθαν και δημιούργησαν τον δήμο αυτό και τον πολιτισμό της εποχής τους.

Έτσι ο χρόνος της σχόλης για τα παιδιά γίνεται απαραίτητος, η αναμονή της ώρας συνάντησης εξάπτει την φαντασία για τα μελλούμενα, τόσο διαφορετικά κάθε φορά.

΄΄Να μην ξεχάσω να πάρω το laptop μαζί μου΄΄

Η ιδέα

Η δημιουργία των μέχρι τώρα γεγονότων ΄΄ξεπήδησε΄΄ από την ανάγκη της Τρίτης ηλικίας (και έτσι συνεχίζει να συμβαίνει μέχρι σήμερα) της δημιουργίας ενός μουσείου παιχνιδιών, των παιδικών χρόνων της εποχής τους, κατασκευασμένα με υλικά ΄΄του δρόμου΄΄. Τα δημοτικά σχολεία της περιοχής ενθουσιάστηκαν κι έτσι η μέθεξη όρισε την συνέχεια.

Τον τελευταίο χρόνο η τελετουργία ψηφιοποιείται. Τάβλι, βελόνες πλεξίματος και πολλές ώρες ενατένησης έδωσαν την θέση τους σ ένα πρόγραμμα όπου οι νέοι οργανώνουν και οι μεγαλύτεροι ακολουθούν. Για να επιλέγουν οι μεν τι θέλουν απ την παράδοση και να προσφέρουν την εμπειρία οι δε. Είναι όμορφα.

Σας προσκαλούμε.

5. ΤΟ ΗΜΕΡΟΛΟΓΙΟ ΜΑΣ ΄΄ΑΡΓΑΛΕΙΟΣ ΣΕ ΚΕΡΑΜΙΔΙ΄΄

Τρίτη 7 Δεκεμβρίου

΄΄Συντηρώ την καρδιά μου φλεγόμενη, γενναία, ανήσυχη. Νιώθω στην καρδιά μου

όλες τις ταραχές και της αντινομίες, τις χαρές και τις πίκρες της ζωής. Μα αγωνίζουμαι να τις υποτάξω σ΄ένα ρυθμό ανώτερο από το νου, σκληρότερο από την καρδιά μου. Στον ρυθμό του Σύμπαντου που ανηφορίζει΄΄ Ν.Καζαντζάκης

Με κοσμικές τελετουργίες, με καθημερινές δράσεις όπως το ξεχωριστό φαγητό το μεσημέρι της Κυριακής, την πανάρχαια συνταγή του γλυκού τριαντάφυλλο, την δημιουργία μέσα και από την κατασκευή, με απλά υλικά, παραδοσιακών παιχνιδιών, κι όλ αυτά στην διάθεσή σας μέσα από το διαδίκτυο, η Τρίτη ηλικία στον Δήμο της Νίκαιας οργανώνει, καθορίζει και μεταφέρει πολιτισμικά νοήματα μέσα από τα οποία οριοθετείται η ταυτότητα της κοινωνίας στην οποία δραστηριοποιείται. Στην κοινωνία αυτή όπου τα παιδιά μεγαλώνουν συγχρόνως με τον πολιτισμό της γενιάς των ανθρώπων που ήρθαν και δημιούργησαν τον δήμο αυτό και τον πολιτισμό της εποχής τους.

Και την **Τρίτη 7 Δεκεμβρίου** ο χώρος του **ΚΑΠΗ ΜΑΣ** ,θα μεταμορφωθεί και πάλι σε **ΠΛΑΤΕΙΑ.** Σ ένα χώρο θεατρικό όπου θα συγκεντρωθούμε για να σταθούμε ο ένας απέναντι στον άλλον, χωρίς επείγουσα επιδίωξη, παρά μόνον από ανάγκη αυτοπαρουσίασης του ατόμου απέναντι στο άτομο, ως μέλη του δημόσιου θιάσου.

Οι άνθρωποι σήμερα ζητούν την έξοδο στον αέρα του δημόσιου χώρου για να νιώσουν τον συνάνθρωπό τους ακόμη και τον διαβάτη. Για να ταυτιστούν με το δημόσιο πεδίο, πρώτα, με την πράξη της ομιλίας. Μετά να αλληλεπιδράσουν και μ άλλους τρόπους. Έτσι νιώθουν κύριοι του εαυτού τους και της πόλης τους, νιώθουν δρώντες που επιφέρουν αλλαγές με κυρίαρχη αίσθηση την θέληση για δράση. Πριν γίνουν θεατές – πολίτες έχουν παίξει τον δικό τους ρόλο στο δημόσιο θέατρο.

Οι πολίτες- ηθοποιοί σήμερα δημιουργούν τα τοπικά γεγονότα για να επικοινωνήσουν με το τοπικό κοινό, να νιώσουν την αίσθηση της συμμετοχής, να εκτεθούν σε νέες ιδέες και εμπειρίες, να επικοινωνήσουν με τους νέους ενισχύοντας τους κοινωνικούς δεσμούς.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 2

Σχετικά με τις εικόνες

Οι εικόνες του πρώτου κεφαλαίου αποτελούν επιλογή της ομάδας των μελών ΄΄Γ΄Ηλικία on line΄΄ κατά την διάρκεια του μαθήματος εξοικείωσης του διαδικτύου.

εικόνες 2,4,5,8, στην:
http://www.google.gr/search?hl=el&biw=1680&bih=909&gbv=2&tbm=isch&sa=1&q=%CF%84%CE%BF+%CE%B3%CE%BF%CE%B9+%CF%83%CF%85%CE%BD%CE%BF%CE%BC%CE%AE%CE%BB%CE%B9%CE%BA%CE%BF%CE%B9&btnG=%CE%91%CE%BD%CE%B1%CE%B6%CE%AE%CF%84%CE%B7%CF%83%CE%B7&oq=%CF%84%CE%BF+%CE%B3%CE%BF%CE%B9+%CF%83%CF%85%CE%BD%CE%BF%CE%BC%CE%AE%CE%BB%CE%B9%CE%BA%CE%BF%CE%B9&aq=f&aqi=&aql=&gs_sm=s&gs_upl=587785l594768l0l15l15l0l13l0l0l1217l1457l2-1.7-1(τελευταία επίσκεψη 28/5/2100)

εικόνα 3,
στην:http://www.google.gr/search?hl=el&biw=1680&bih=909&gbv=2&tbm=isch&sa=1&q=%CE%B7+%CE%B6%CF%89%CE%AE+%CE%BC%CE%B5%CF%84%CE%AC+%CF%84%CE%BF%CF%85+%CE%B1%CF%81%CE%BA%CE%AC&btnG=%CE%91%CE%BD%CE%B1%CE%B6%CE%AE%CF%84%CE%B7%CF%83%CE%B7&oq=%CE%B7+%CE%B6%CF%89%CE%AE+%CE%BC%CE%B5%CF%84%CE%AC+%CF%84%CE%BF%CF%85+%CE%B1%CF%81%CE%BA%CE%AC&aq=f&aqi=&aql=&gs_sm=s&gs_upl=169174l180935l0l19l19l0l14l14l0l314l1280l0.1.3.1(τελευταία επίσκεψη 28/5/2011)

εικόνα 11,
στην:http://www.google.gr/search?hl=el&biw=1680&bih=909&gbv=2&tbm=isch&sa=1&q=%CF%84%CE%BF+%CE%B3%CF%81%CE%AD%CE%BA%CE%B9&btnG=%CE%91%CE%BD%CE%B1%CE%B6%CE%AE%CF%84%CE%B7%CF%83%CE%B7&oq=%CF%84%CE%BF+%CE%B3%CF%81%CE%AD%CE%BA%CE%B9&aq=f&aqi=&aql=&gs_sm=s&gs_upl= 64881l69289l0l8l8l0l3l3l0l265l975l0.4.1(τελευταία επίσκεψη 28/5/2011)

εικόνες 6, 7, 10 στην:
http://www.google.gr/search?hl=el&biw=1680&bih=909&gbv=2&tbm=isch&sa=1&q=%CE%B7+%CF%80%CE%B9%CE%BF+%CF%83%CE%BA%CF%8D%CE%BB%CE%B1+%CE%B3%CE%AC%CF%84%CE%B1&btnG=%CE%91%CE%BD%CE%B1%CE%B6%CE%AE%CF%84%CE%B7%CF%83%CE%B7&oq=%CE%B7+%CF%80%CE%B9%CE%BF+%CF%83%CE%BA%CF%8D%CE%BB%CE%B1+%CE%B3%CE%AC%CF%84%CE%B1&aq=f&aqi=&aql=&gs_sm=s&gs_upl 200771l210710l0l16l16l0l11l2l1l594l1704l0.2.1.5-2 (τελευταία επίσκεψη 28/5/20110)

εικόνα 23: εξώφυλλο από το βιβλίο πρακτικών του 4ου Πανελλήνιου Συνεδρίου

Γεροντολογίας-Γηριατρικής 1995

εικόνα 24: περιοδικό ΒΗΜΑDONA, τεύχος 111, Μάιος 2011

εικόνα 28, στην: Waterhouse, J.W, στην: http://www.google.gr/search?q=waterhouse+paintings&hl=el&biw=1680&bih=909&prmd=ivns&tbm=isch&tbo=u&source=univ&sa=X&ei=01raTZukO4Pxsga-guj3Ag&ved=0CD0QsAQ (τελευταία επίσκεψη 20/5/2011)

εικόνες 31, 32, 33, 35, 36, 38, 39, 41, 42, 43, 44, 47, 50: από το αρχείο του Δήμου Νίκαιας-Αγ.Ιωάννη Ρέντη ΄΄Τα πρώτα χρόνια 1΄΄

εικόνα 43: από το αρχείο του Δήμου Νίκαιας-Αγ.Ιωάννη Ρέντη ΄΄ Μουσείο του Μπλόκου΄΄

εικόνες 12, 13, 14,15, 16, 18, 19, 20, 21, 22,, 25, 26, 27, 29, 30, 34,39, 40, 41, 45, 46, 49, 50, 51, 52, 53, 54, 55, 57: από το αρχείο του Α΄ΚΑΠΗ Δ.Ε. Νίκαιας

εικόνες 48,52: http://www. halkidona .gr

εικόνα 45: www.halkidona.gr(τελευταία επίσκεψη 3/6/2011)

εικόνα 46: έντυπο προώθησης της ομάδας σοφτ-μπολ γυναικών Ιωνικού

εικόνα 44, στην: http://www.google.gr/imgres?imgurl=http://www.elladanews.gr/imagenews/676729-kydoni-glyko-toy-koytalioy.jpg&imgrefurl=http://www.elladanews.gr/article/676729-kydoni-glyko-toy-koytalioy.html&usg=__Rcffm0eq7VEbWUCFzCXeYRTQnkI=&h=215&w=320&sz=67&hl=el&start=85&zoom=1&tbnid=5fN5TMOAc9ct6M:&tbnh=132&tbnw=185&ei=ZzfpTdGgFofLswaav5mBCQ&prev=/search%3Fq%3D%25CE%25B3%25CE%25BB%25CF%2585%25CE%25BA%25CF%258C%2B%25CE%25BA%25CF%2585%25CE%25B4%25CF%258E%25CE%25BD%25CE%25B9%26hl%3Del%26sa%3DG%26biw%3D1680%26bih%3D909%26gbv%3D2%26tbm%3Disch&itbs=1&iact=hc&vpx=1040&vpy=275&dur=2962&hovh=172&hovw=256&tx=120&ty=189&page=3&ndsp=44&ved=1t:429,r:23,s:85&biw=1680&bih=909(τελευταία επίσκεψη 3/6/2011)

εικόνα 56, στην: http://www.google.gr/imgres?imgurl=http://1.bp.blogspot.com/_JZn7JzDJraM/Sv7MO2IhYiI/AAAAAAAAAhI/elWcRUufEZU/s320/NTROPALO%2BLIONTARI.jpg&imgrefurl=http://salograia.blogspot.com/2009_11_01_archive.html&usg=__SFE9FXra_dRasydMOU8vtySbj4c=&h=240&w=320&sz=22&hl=el&start=85&zoom=1&tbnid=eVPMPjfcgbcCBM:&tbnh=129&tbnw=195&ei=IQDqTfHaLcnAtAaU8uC

BCQ&prev=/search%3Fq%3D%25CF%2584%25CE%25BF%2B%25CE%25BA%25CE%25BF%25CF%2585%25CF%2586%25CF%258C%2B%25CE%25BB%25CE%25B9%25CE%25BF%25CE%25BD%25CF%2584%25CE%25AC%25CF%2581%25CE%25B9%26hl%3Del%26sa%3DG%26biw%3D1680%26bih%3D909%26gbv%3D2%26tbm%3Disch&itbs=1&iact=hc&vpx=152&vpy=338&dur=2736&hovh=192&hovw=256&tx=130&ty=101&page=3&ndsp=45&ved=1t:429,r:37,s:85&biw=1680&bih=909 (τελευταία επίσκεψη 3/6/2011)

εικόνες 47, 48: από dvd ΄΄10 μικροί Μήτσοι: τη γριά τη βρισκει ο Χάρος στο φτερό΄΄, 2004

σχετικά με τα videos

παραχωρήθηκαν από το αρχείο του ΚΑΠΗ τα:

ερασιτεχνικά

πρόβα για την ρεμπέτικη βραδιά

κατασκευή λαμπάδας

ο φυσικοθεραπευτής μας

η ομάδα και τα ...μελομακάρονα

επαγγελματικά

Μπουάτ ΄΄το Κουφό Λιοντάρι΄΄ 2011

Ρεμπέτικη Κομπανία 2011

σχετικά με το φωτογραφικό υλικό:

παραχωρήθηκαν από το αρχείο του ΚΑΠΗ :

***κ**αρναβάλι-παρέλαση 2011*

η πόλη της Νίκαιας-οδός 7ης Μάρτη 1944

η πόλη της Νίκαιας-γκράφιτι

τα προσφυγικά της Νίκαιας

κατασκευή λαμπάδας

αποκριές-παρέλαση στη Νίκαια

Κάρμεν- στους δρόμους της πόλης

ρεμπέτικη βραδιά

προετοιμασία για το κάλεσμα της γειτονιάς

παραδοσιακά μελομακάρονα

χριστουγεννιάτικες κατασκευές

χριστουγεννιάτικη προετοιμασία

κατασκευή ημερολογίου

ημερολόγιο 2011

πρόβα για την ρεμπέτικη βραδιά

Νίκαια – η θέα από τον Άγ. Φίλιππα

φωτογραφίες από δράσεις των ΚΑΠΗ Δ.Ε. Νίκαιας

η λεβάντα που μας χάρησαν

παραχωρήθηκαν από τον Δήμο Νίκαιας-Αγ. Ιωάννη Ρέντη:

ιστορία της Νίκαιας ΄΄εν τάχει΄΄

Νίκαια τα πρώτα χρόνια 1,2

η Νίκαια σήμερα

αφιέρωμα στο Μπλόκο

το Μουσείο του Μπλόκου

δημοτικοί χώροι

μνημεία της Νίκαιας